

ZEVEN VOORREDEN BESCHREVEN DOOR

THEODORUS VAN DER GROE

OVER ONDERSTAANDE ONDERWERPEN

**1. HET SCHADELIJKE MISBRUIK VAN EEN ALGEMENE OVERTUIGING,
TOT EEN VALSE GROND VAN RUST VOOR DE ZIEL. Pag. 2**

**2. VOORREDE WAARIN OMSTANDIG GEHANDELD WORDT OVER DE
NODIGE VOORBEREIDSELEN, WEZENLIJKE EIGENSCHAPPEN EN
ONAFSCHEIDELIJKE GEVOLGEN VAN
HET WAAR ZALIGMAKENDE GELOOF. Pag. 19**

**3. HET OPRECHT GELOVIG AANNEMEN EN GEBRUIK MAKEN VAN DE
BELOFTEN VAN HET HEILIG EVANGELIE,
tot ontdekking van de tijd- en waangelovigen en tot bevestiging van de ware
gelovigen. Pag. 77**

**4. DE WARE GEESTELIJKE KENNIS
over de schadelijke invloed, die het gebrek daaraan heeft, in het verval van het
christendom. Blz. 108**

**5. WERELDSE VERZOEKINGEN
Vermaning aan christenen om zich zorgvuldig te wachten voor de wereldse
verzoeken. Blz. 158**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

1. HET SCHADELIJKE MISBRUIK VAN EEN ALGEMENE OVERTUIGING, TOT EEN VALSE GROND VAN RUST VOOR DE ZIEL

Dit geschrift is afkomstig van de zalige dominee Theodorus van der Groe, die bij ons in een gezegende gedachtenis blijven zal. Het is als voorrede geplaatst voor een der werken van Ralph Erskine, bedienaar van het Heilig Evangelie in Schotland, in het jaar 1755 uitgegeven. Niemand verwondere zich een geschrift van deze aard andermaal te zien in het licht komen; en wel in een tijd gelijk de onze, waarin het niet ontbreekt aan mensen die ware rust voor hun ziel verlangen te hebben, echter geen verzoening beoefenen. Of, als zij het al eens op een natuurlijke wijze bevatten, laten zij het daarmee voor een afgedane zaak. De dagelijkse overtredingen, de zondigheid van het hart, de neiging of hunkering tot afwijken, de opspeling van de verdorvenheid, het afwijken van God, wordt door hen weinig gekend. Het ontroert hen weinig. Men verneemt geen scheiding van God; de verlatingen zijn bij hen doorgaans de vadsigheid van het lichaam, de lusteloosheid en de onbekwaamheid tot Goddelijke overdenkingen.

Heel anders is het met een geestelijk mens. Geen eigengerechtigheid verwerft Gods rechtvaardigmaking; geen burgerlijke en uiterlijk of een dergelijk leven delgt onze erf- en dadelijke zonden uit; geen vrije wil ontsluit ons de deur van de hemel. Dit alles vermag alleen het aannemen van Gods vrije genade. Dat is het geloof hetgeen op het uitlokken van de Vader, de Zoon aanneemt, door de Heilige Geest.

Ik smee de Heere der genade, die mij opgewekt heeft om dit geschrift in het licht te geven en mij reeds de goedkeuring daarop heeft doen zien, dat Hij Zijn Geest bij hetzelfde schenke en het mag strekken tot overtuiging van onbekeerde, dat is: tot zelfkennis, gezicht van gemis, begrip van het aanbod van een Zaligmaker, en overbuiging van het hart. Om als zondaar, als Zijn vijanden te willen gezaligd te worden. En tevens tot verkwikking opbouw en sterkte van alle ware gelovigen.

Wanneer God mij het leven spaart en Zijn goedkeuring verleent, ben ik van voornemen om binnenkort in het licht te geven: *de nodige voorbereidselen, wezenlijke eigenschappen en onafscheidelijke vruchtgevolgen van het ware en zaligmakend geloof*. En nog andere stukjes van de zalige Van der Groe. De Heere geve schijnsel over deze stukjes tot opleiding van veel zielen in de weg des levens, waartoe ze door ons opnieuw worden uitgegeven.

Dit is de bede, waarmee ik mij noem: uw heilzoekende vriend.

De uitgever

N. Cornel 1818

VOORREDE, HANDELENDE OVER HET SCHADELIJKE MISBRUIK VAN EEN ALGEMENE OVERTUIGING, TOT EEN VALSE GROND VAN RUST VOOR DE ZIEL

Voorrede behorend bij de preken van Ebenezer Erskine, Deel 8, H. Höveker, 1855

INHOUD

1. Toelichting bij de verschijning van de preken van Ebenezer Erskine

2. Uitleg over algemene overtuigingen

3. STELLINGEN:

- 1. Een bloot werk van overtuiging, hoedanig het dan ook wezen moge, kan op zichzelf, niemand enig part of deel aan Christus en aan de zaligheid geven.*
- 2. Geen overtuiging zal ooit heilzaam of zaligmakend zijn, dan die door de krachtadige werking des Geestes in 's mensen hart dadelijk doorbreekt tot een oprecht-gelovige kennis en omhelzing van de Heere Jezus, zoals Hij ons wordt voorgedragen in de beloften van het Heilig Evangelie.*
- 3. Niemand moet dus zijn staat of de hoop zijner zaligheid immer bouwen op een grond van blote overtuiging, maar alleen op Christus door een oprecht geloof.*
- 4. Dus moet het dan noodzakelijk door ons gehouden voor een vaste regel in het Christendom, dat zolang als iemand de Heere Jezus niet kent, met een geestelijke en gelovige kennis van bijzondere toe-eigening voor zichzelf van een hartelijk vertrouwen op Hem en Zijn genade, op grond van de beloften van het Heilig Evangelie, hij dan ook nog geen waar zaligmakende overtuiging bekomen heeft met die ontdekking van zonde en vloek, verdoemenis, onmacht, enz.*
- 5. Het kan niet anders dan ten uiterste schadelijk en gevaarlijk zijn, wanneer degenen, die van hun ongeloof en hun vijandschap tegen Christus nog nimmer recht overtuigd zijn geweest, nochtans rust voor hun zielen willen scheppen uit een algemene en onvolkomen wettische overtuiging, die hun niet geheel vernedert en vatbaar maakt voor de vrije genade des Evangelies.*

4. Slottoelichting bij de verschijning van de preken van Ebenezer Erskine

1. Toelichting bij de verschijning van de preken van Ebenezer Erskine

Waarde heilzoekende lezer!

Wij bekomen, door het aanhoudend verzoek der drukkers van dit werkje, weer gelegenheid tot een opwekkende aanspraak, aan alle liefhebbers der waarheid; omdat de droevige, scheurzieke en geesteloze tijd, welke wij helaas! beleven nu meer dan ooit van ieder zuchtend wachter, op Sions muren, schijnt te vereisen om voor de stichting en behoud der dierbare zielen, die hem zijn toevertrouwd, zorgvuldig toe te zien. Wie toch zou de akelige ellende en het verval van onze eeuw, niet onophoudelijk willen betreuren, die slechts enig inzien mag hebben hoever Gods Geest reeds van ons geweken is? Zodat ons dorre aardrijk, door gebrek aan 's Hemels regen, nu allerwegen zeer jammerlijk is beginnen te splijten en vaneen te scheuren? Ach, of tegenwoordig in een geestelijke zin, van ons ook niet getuigd moest worden, zoals eertijds van het Joodse volk: "Een iegelijk zal het vlees zijns arms eten; Manasse Efraïm, en Efraïm Manasse; en zij zullen samen tegen Juda zijn. Om alle dezen keert Zijn toorn niet af, maar Zijn hand is nog uitgestrekt!" Jes. 9: 19, 20. Gave de Heere, dat ons verderf niet voor de deur mocht liggen, "gelijk dat der aarden potten, die met groot gedruis en geklater tegen elkaar in stukken geslagen worden, totdat er van hun verbrijzeling niet een scherp gevonden zal worden, om vuur uit de haard te nemen, of om water scheppen uit een gracht," Jes. 30: 14. Immers hij moet waarlijk blind en zorgeloos zijn en van verre niet ziende, die uit alles wij in deze dagen reeds zien gebeuren, niet grotelijks moet vrezen, dat de Goddelijke gerechtigheid hare hand uitgerekt heeft, om de droevige toebereidselen tot zo'n verschrikkelijk oordeel over Nederlands kerk, allerwegen reeds gereed te maken.

De gelegenheid van een korte aanspraak of verhandeling, leidt er ons geenszins toe, dat wij ons hier met een bredere overweging van deze beklaglijke materie zouden inlaten; waarvan wij elders omstandiger gehandeld en toen ook de oorzaken van ons droevigste verval en geesteloosheid, zo wij achten, duidelijk hebben aangewezen. En indien de Heere ons het leven wil sparen, en de verdere ondersteuning vergunnen, tot een gewichtiger werk en arbeid, zo zouden wij dan hopen, te einigen tijd onze geringe pogingen nog verder aan te wenden, tot vasthouding zo veel mogelijk, der struikelende waarheid en der stervende Godsvrucht onder ons, met Zijn genadige zegen. Wij hebben immers een zeer nauwe en vaste verbintenis voor de Heere, aan die beiden; welke ook zelf door een volstrekt noodzakelijk verband, zo vast aaneen hangen, dat die op generlei manier, ooit enigszins kunnen gescheiden worden. Tevergeefs toch zal men arbeiden aan de opbouw en bevordering van het werk der Godzaligheid bij zichzelf of in der mensen zielen, indien men ook niet getrouw zoekt te arbeiden, om de waarheid van het Heilig Evangelie ongeschonden te bewaren, en deszelfs zuivere en geestelijke kennis, op alle wijzen, ijverig voort te planten. Waar de waarheid slechts is begonnen verzuimd te worden, en waar men ook maar enige plaats wil geven aan een vreemde Pelagiaanse of Enthousiatische (geestdrijverij) dwaalleer daar zal men de ware Godsvrucht dan ook ras veranderd zien in een dodelijke sleurgodsdienst of zielbedervende hypocrisis. Zij zijn zeer bedrogen, die menen dat er op de wortel der onwetendheid en aan de boom der dwaling, behalve de openbare goddeloosheid en de slenter der religie, ook verder nog een andere vrucht zouden wassen, dan de verrotte geveinsdheid. Het is waarlijk alles meer niet dan een loutere gedaante van kennis en van Godzaligheid uit de wet, wat men zal ontmoeten bij degenen, die van de rechte grond der Evangelische waarheid ongelukkig zijn afgeweken. Hoeveel zij zich anders ook nog mogen houden aan de gezonde

rechtzinnige uitdrukkingen der waarheid. Want ook de dwaling zelf kan, gelijk wij dat dagelijks zien gebeuren, met de rechtzinnige woorden der waarheid in een verkeerde zin gevat, wel genoeg geleerd en beschermd, en bedekt voortgeplant worden. Het zal de mensen in de wereld, nooit aan arglistigheid ontbreken, wanneer zij eens, door de verleiding van de satan, zijn afgeweken van de eenvoudigheid die in CHRISTUS is, 2 Kor. 2: 3, om zich dan nog bezig te houden aan de uitwendige wijzen en vormen der Christelijke religie, als hun slechts doenlijk zal wezen; waardoor hunne verderfelijke dwaalleer dan ook moeilijker na te speuren en te ontdekken zijn zal.

Het is in de Christenheid ten allen tijde zo geweest; en daarom moet het ons niet vreemd dunken, indien zulke kunstige praktijken in onze tijd ook nog geschieden. Waarbij verder komt, dat, naarmate de Heere in Zijn rechtvaardige toorn over onze zonden, het licht van Zijn heilige waarheid ver van ons doet wijken, wij dan de kunstig verdichte dwalingen der verkeerde mensen minder bespeuren zullen, en haar bezwaarlijker uit haar donkere schuilhoeken zullen weten te drijven, om aan dezelve tegenstand te bieden, met het zwaard des Geestes, wat is Gods Woord, Eféze 6: 17. Hoe licht zal het immers gebeuren dat een onervaren heelmeeester de dodelijke kanker, welke reeds geworteld is in het vlees, en die reeds naar buiten is begonnen uit te werken, toch evenwel niet zal gewaar worden, voor dat ook de genoemde doelen reeds zijn aangestoken, en het kwaad zich te verre verspreid heeft? Maar als God, door een verborgen oordeel, Zijn Geest nu van ons wegneemt, en onze ogen verblindt, helaas, hoe ver zal de kanker der dwaalleer in het lichaam onzer kerk dan wel kunnen voorteten, eer wij er iets recht van zullen bespeuren of in staat zullen zijn, om met gezonde geneesmiddelen tegen dat verderfelijke kwaad behoorlijk te arbeiden?

En ach! of wij onszelf niet reeds overlang hadden bevonden om de onvermijdelijke verplichting voor de Heere, om het jammerlijke verval onzer Gereformeerde kerk met bitterheid onzer ziel te betreuren! Wie toch zal niet mede willen klagen over het droevige verval van de Godzaligheid onder ons? Maar zouden wij ook met reden kunnen menen, dat wij tot zodanig groot verval immer geraakt zouden zijn, mits behoudende de liefde der waarheid, die naar de Godzaligheid is, Tit. 1: 1. Is niet de waarheid, waar zij gevonden wordt, een krachtig, levendig en werkzaam licht van de God der waarheid, in der mensen gemoed? Hoe zouden wij dan de waarheid ook waarlijk kunnen beminnen en behouden, en toch derzelver geestelijke kracht, in onze harten, tot oefening van geloof en heiligheid verliezen? Juist dat algemene en dodelijke verval der ware Godzaligheid, wat nu zo droevig onder ons doorgebroken is, dat ook de blinden zelf het licht kunnen bemerken; wat wij met reden al eerder aangespoord hebben om naar deszelfs oorsprong ernstig te zoeken; als wij die voornamelijk ook gevonden hebben in het jammerlijke verval van de heilige Leer, dat ongevoelig met de tijd gekomen is. Want dit kwaad heeft gelijk elk ander, doorgaans ook zijn eerste beginsel in voortgang, totdat het onopgemerkt komt toenemen en zich verspreiden; zodat het niet dan te laat bespeurd wordt, als het zijne zijn verderfelijke vruchten en uitwerksels reeds welig voortbrengt. Onze wijze en godvruchtige leraars hebben ons al vroeg getrouw daartegen gewaarschuwd en ons vermaand, om toch ernstig zorg te dragen, voor het behoud der zuivere Leer en der ware Godzaligheid in onze kerk. Maar onze droevige geesteloosheid, waardoor wij de ijdele dingen van de wereld zo vurig hebben nagejaagd, heeft ons zo schandelijk doen verzuimen, het goede pand, dat ons is toevertrouwd, te bewaren door de Heilige Geest, 2 Tim. 1: 14. Wij hebben niet steeds ijverig gearbeid, om de liefde der waarheid te bewaren in onze eigen harten en om de akker der kerk, zoveel mogelijk, ook te reinigen van het verderfelijke onkruid der vreemde leer, hetwelk de vijand daar listig in weet te zaaien, wanneer de mensen zorgeloos liggen te slapen, Matth. 12: 24. En vandaar is dat grote

en droevige verval onder ons gekomen, waar wij nu allen uit één mond over klagen, en waar niemand het einde nog van zien kan.

In een tijd, zoals wij nu beleven, moeten wij dan geenszins achten, dat het slechts een enkele dwaling is, hier of daar, die ons drukt en moeite veroorzaakt en waar toch eindelijk licht in voorzien zal worden. Och nee, maar op ons past nu veeleer dat droevige woord van de profeet: *Het ganse hoofd is krank, en het ganse hart is mat. Van de voetzool af tot het hoofd toe, is er niets geheels aan hetzelfde*, Jes. 1: 5, 6. Voorwaar, indien wij door de ontfermende genade des Heeren, onze benevelde en sluimerende ogen slechts een weinig konden openen, wij zouden spoedig genoeg bemerken, dat er nu bij ons een even diep verderf gekomen is, beiden in de Leer en in de wandel, als met geen menselijke raad of middelen, zonder Gods hulp en zegen, ooit enigszins zal verholpen worden. En hieruit spruit dan ook al die droevige verkeerdheid voort, waarmede het werk van de oefening der Godzaligheid in de zielen der mensen, tegenwoordig door velen wordt behandeld, rechtstreeks strijdig met de zuivere gronden der waarheid, gelijk wij vertrouwen dat wij dat, de Heere ons bijstaande, met overvloedige proeven of bewijzen, nader zouden kunnen aan de dag leggen.

2. Uitleg over algemene overtuigingen

Maar wij zullen ons voor ditmaal slechts ophouden, met de verkeerde behandeling van het werk der overtuiging in bekommerde zielen, die enigszins zijn begonnen opgewekt te worden om naar CHRISTUS en hun eeuwige behoud om te zien. Omdat de overtuiging der zonden het eerste werk van Gods Geest is in 's mensen bekering, zo moet dan noodzakelijk alle verkeerde behandeling daaromtrent, tegen de zuivere gronden der Gereformeerde waarheid aan, van een aller-nadeligst gevolg zijn; aangezien elke misslag of gebrek, hetwelk verborgen blijft, doorgaans het schadelijkst is in der dingen eerste grond of beginsel, waarnaar de verdere voortgang van het werk noodzakelijk wordt ingericht. De overtuiging dan het beginsel zijnde of de voorbereidende grond voor het werk van 's mensen bekering, zo moet die noodzakelijk, door de genade van de Heilige Geestes, in ieders gemoed goed gelegd en diep uitgebreid worden, volgens het richtsnoer van 's Geestes waarheid, of we kunnen anders nooit verwachten dat er een ware heilzame bekering op zal volgen. Hierom is er aan dit eerstbeginnende Goddelijke werk dan zo bijzonder veel gelegen, dat al wie hier van de waarheid maar enigszins afgaat op die verkeerde voet en wijze, immermeer recht bekeerd zal worden, welke schone gedaante van geloof en Godzaligheid hij anders ook al mag bekomen.

Hetgeen ook de reden is die ons bewogen heeft, om met de bijstand des Heeren en onder het voorlichtende bestuur van Zijn Heilige waarheid, hier een weinig, tot onderuitging van eenvoudige heilbegerige zielen, over deze gewichtige stof te handelen.

Gelijk het zeker is dat er tweeërlei gaven of werkingen van Gods Geest zijn, algemene namelijk, die ook de geveinsden en verworpenen genieten en bijzondere of zaligmakende, die alleen zijn voor de uitverkorenen, zo is het ook niet minder zeker, dat er tweeërlei overtuiging van de Heilige Geest is in de gemoederen der mensen; een, die algemeen en een andere die zaligmakend is. ***Deze is altijd de voorbereidende weg tot een oprecht geloof in Christus***, terwijl gene ordinair een voorbereidende weg is tot een bedrieglijk waangeloof of tot een heilloze wanhoop. Want in een van die twee modderige kanalen zal de algemene overtuiging vroeger of later doorgaans

uitlopen. En het wezenlijke onderscheid tussen beiden bij ons zelf of in de behandeling van andere voorwerpen, niet behoorlijk in acht te nemen, dat kan niet anders dan uitnemend schadelijk zijn en Gods werk grotelijks verachten en bederven, ja ook menige ziel voor eeuwig ongelukkig maken.

Wie toch weet niet, hoe algemeen het gebeurt in het Christendom, dat de mensen, die onder het ontdekkende Evangelielicht dagelijks leven, wel eens enige overtuiging bekomen van hun zonden en van hun gemis van de Heere Jezus en hoe ze nog rampzalig gebonden liggen aan de banden van Gods vloek en toorn? Hierdoor worden zij dan, voor een tijd, weleens naar, beangst en bekommerd; en beginnen zij met enige ernst ook rusteloos te arbeiden aan de verbetering van hun weg en staat.

Maar, omdat zij slechts door een algemene overtuiging bewogen worden, zo geraken zij dan ook niet tot die gelovige vereniging met Christus, waartoe de zaligmakende overtuiging van de Heilige Geest de was uitverkorenen leidt, maar zij blijven altijd staan in de grond van hun natuurlijke blindheid en genadeloosheid; en hoewel zij ook soms, als de kinderen, komen tot aan de geboorte, *zo is daar toch evenwel geen kracht om te baren*, Jes. 37: 3.

En dit komt ook veeltijds, middelijker wijze, daar vandaan, dat zij hun overtuiging zelf nemen en die gebruiken, zonder dat zij het bemerken, tot een grond van vertrouwen. Zij beelden zich dan in en laten zich ook van anderen, niet genoeg ervaren in het werk des Geestes, lichtelijk wijs maken, dat deze hun overtuiging en bekommernis al beginselen zijn van de Goddelijke genade der wedergeboorte in hun harten en dat zij nu ook die hungerigen en dorstigen naar de gerechtigheid en die vermoeide en treurige zielen zijn, die door de Heere Jezus zalig gesproken worden, Matth. 5. Waarbij zij dan ook menen, dat dit werk van God allengskens meer in hun zal doorbreken en dat Christus, in Zijn eigen tijd, wanneer het Hem behagen zal, Zich nader aan hen zal ontdekken en hun de troostrijke verzekering van Zijn Geest, die zij nu nog missen, dan ook zal schenken; alleen, dat zij slechts met hun bidden en zoeken gedurig moeten aanhouden en geenszins aan de genade, die zij al achten ontvangen te hebben, door ongelovigheid moeten twifelen of de Heilige Geest bedroeven.

En in zo'n weg verliezen die misleide zielen dan nu allengskens hun benauwde vrezen en ongerustheden en zij beginnen ongevoelig troost te scheppen uit deze en gene belofte, die zij zich verkeert toe-eigenen op een valse grond. Waarna zij dan, met ter tijd, in zodanige bedrieglijke staat, niet slechts tot gerustheid komen, maar in die valse vrede ook bevestigd worden en al steeds naar de hoogte opwassen, totdat zij eindelijk, door de gemene plichten en hulpmiddelen des Evangelies, grote Christenen worden bij zichzelf en bij anderen, zonder toch ooit een goede rekenschap van hun geloofsgemeenschap met Christus te kunnen geven. Zij willen liever, hoewel geheel verkeerd, op hun staat toepassen, hetgeen er gezegd wordt, Mark 4: 26, 27: *Alzo is het koninkrijk Gods, gelijk of een mens het zaad in de aarde wierp en voorts sliep en opstond nacht en dag en het zaad uitsproot en lang werd, zodat hij zelf niet wist hoe.*

Daar zullen mogelijk in deze geesteloze tijd vele zulke ellendige, bedrogene mensen allerwegen gevonden worden, die voor goede Christenen heengaan en in welker harten toch niets gevonden wordt van de zielzaligende kennis van de Heere Jezus; naardien zij door de Geest des waren geloofs nog nimmer tot Hem gekomen zijn met een oprechte verzaking van zichzelf en van alle aardse dingen. En hoe uitnemend bezwaarlijk het dan naderhand valt, om de zodanigen van hun jammerlijk zielsbedrog recht te overtuigen, bijzonder wanneer dat door verloop van tijd in hun harten als vastgegroeid en sterk gebolwerkt is, dat zal de droevige ondervinding degenen genoegzaam leren, die geroepen worden om aan de zaligheid der onsterfelijke zielen, die hun zijn toevertrouwend, ernstig en voorzichtig te arbeiden.

Waarom het dan ten hoogste noodzakelijk is, dat de arme zondaren, die begonnen zijn over hun eeuwige behoud enigszins bekommerd te zijn, daarmee *goede raad en bestuur bekomen, teneinde zij zich, door Gods genade, veilig mogen hoeden voor de gevaarlijke klippen van de satan, waar reeds zoveel anderen droevig op vergaan zijn en schipbreuk aan hun zaligheid hebben geleden.*

3. Wij zullen daartoe enige **stellingen** of bijzonderheden een weinig nader trachten te openen, waarop wij wensen dat een ieder behoorlijk acht mag geven, omdat aan het rechte verstand daarvan het onuitsprekelijk gewicht van onze eeuwige zaligheid hangt.

1. Een bloot werk van overtuiging, hoedanig het dan ook wezen moge, kan op zichzelf, niemand enig part of deel aan Christus en aan de zaligheid geven.

Alle ware overtuiging van zonden is slechts een voorbereidend wettisch werk des Geestes om een mens geheel uit zichzelf te leiden tot Christus; teneinde hij Hem, door een oprecht geloof, steunende op de beloften van het Heilig Evangelie, voor zijn eigen Zaligmaker zou aannemen en geheel alleen al zijn vertrouwen op Hem zou stellen.

Een ieder zondaar, die onder het Evangelie leeft, heeft wel altijd vrijheid, uit kracht van de algemene aanbieding van Christus, om Hem als een vrij genadegeschenk van Gods eeuwige liefde voor zich in het bijzonder te omhelzen en aan te nemen en zijn zaligheid alleen in Hem te zoeken.

Het Woord des Evangelies wordt gezonden tot een iegelijk mens, die hetzelfde hoort verkondigen en verzekert hem in de Naam van een God der waarheid, Die niet liegen of bedriegen kan, dat Christus met al Zijn zaligheid en algenoegzaamheid, gewisselijk ook de zijne is, indien hij Hem met een oprecht geloof waarlijk begeert te ontvangen, zoals Hij ons geheel om niet aangeboden en geschonken wordt en *ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing*, 1 Cor. 1: 30. Maar hoe wijd de weg tot Christus door God Zelf in het Evangelie voor een ieder ook worde opengezet en dat die dorst heeft *vrij mag komen en die wil, het water des levens om niet voor zich mag nemen*, Openb. 22: 17, zo zal toch nimmer enig zondaar om de Heere Jezus waarlijk verlegen zijn of Hem oprecht gelovig voor zijn Verlosser en Heere met volkomen verzaking van alles begeren te omhelzen, tenzij hij tevoren zo'n levendig en geestelijk gevoel van zijn rampzalige en doemwaardige staat buiten Christus bekomme, als hem geheel verloren en radeloos bij zichzelf doet neerzinken. Hij zal anders nooit met een volkomen hart daartoe kunnen resolveren, om zich als een vervloekt en onmachtig goddeloze uit enkele genade door Christus te laten zaligen en al zijn beminde boezemzonden en wereldse begeerlijkheden geheel gewillig te verzaken, tenzij dan, dat de last zijner zonden en van Gods vloek en toorn, hem zo zwaar op het harte drukke, dat hij het daar onmogelijk langer onder kan stellen. En zie, hiertoe komt nu de Heilige Geest de wereld van zonde overtuigen, teneinde Hij door dat middel, der mensen gemoederen voor de Heere Jezus zou bereiden en openen om Hem oprecht gelovig in hun binnenste te ontvangen.

Maar die overtuiging zelf is het geloof in Christus niet; zij is slechts een voorbereidende genade tot het geloof, evenals het omploegen en week maken van de grond eens akkers een voorbereidend werk is om het zaad te ontvangen en te doen wassen in de aarde; en gelijk het opgraven van een oud fundament alleen geschiedt om de weg en de standplaats te bereiden voor de oprichting van een nieuw huis.

Indien ook eens iemand met een zware krankheid door God bezocht wordt, zo zal die wel de weg of het middel zijn, om hem te brengen in de hand des medicijnmeesters, teneinde hij door hem, door des Hemels zegen, weder mag hersteld worden. Nochtans

is het heel wat anders krank te zijn en wat anders een geneesheer bij zich te hebben, haar medicijnen te gebruiken en van hem geholpen te worden. Tot dat laatste is immers nodig, dat de zieke de medicijnmeester bij zich ontbieden zal en dat hij zich ter genezing gewillig aan hem zal overgeven en toevertrouwen. Als hij dit weigert te doen, dan kan hij immer ziek blijven en ook sterven aan zijn krankheid, zonder enige hulp te trekken van de medicijnmeester.

Maar zo is het ook wat anders, in enige delen overtuigd en meer of min krank te zijn, door het gevoel van de zware last zijner zonde en Gods toorn en wat anders is het, Christus te hebben tot Zijn hemelse Medicijnmeester en van Hem uit genade geholpen en genezen te worden. Hiertoe is nodig, dat de kranke zondaar de Heere Jezus ook eerst oprecht gelovig aannemen zal en dat hij zich met een hartgrondig vertrouwen volkomen aan Hem overgeven. Doch wat zou het zijn, indien zo iemand, enkel uit het gevoel wat hij heeft van zijn geestelijke krankheid, nu een besluit wilde maken van zijn gemeenschap aan Christus en dat hij Hem al dadelijk bezit tot zijn Medicijnmeester, Die al zijn krankheid geneest, Psalm 103: 3, zonder dat hij daartoe eens oprecht gelovig met zijn hart tot Christus komt? Dit was dan immers een geheel verkeerde sluitrede, even alsof een kranke zeide in het natuurlijke: "Ik ben ziek, daarom heb ik nu een medicijnmeester, die mij helpt en geneest." Wat gevoel of overtuiging van zonden iemand dan ook hebben moge, dat alleen en op zichzelf kan hem nimmer enig deel aan Christus doen bekomen; gelijk ook de verworpenen in de hel nooit enige gemeenschap met Christus verkrijgen, ofschoon ze wel zeer levendig van hun zonden en verdoemenis overtuigd zijn en onophoudelijk, onder het verschrikkelijk gevoel van de Goddelijke toorn, tevergeefs wenen en kermen.

2. Geen overtuiging zal ooit heilzaam of zaligmakend zijn, dan die door de krachtadige werking des Geestes in 's mensen hart dadelijk doorbreekt tot een oprecht-gelovige kennis en omhelzing van de Heere Jezus, zoals Hij ons wordt voorgedragen in de beloften van het Heilig Evangelie.

Hierin ligt het wezenlijke onderscheid tussen een zaligmakende en een algemene overtuiging, dat wanneer zij beiden haar einde bekomen, de eerste altijd eindigt in een zuiver werk des geloofs, waardoor de ziel verenigd wordt met Christus, terwijl de andere óf ongevoelig zonder enige vrucht voorbijgaat, óf anders uitloopt in een bedrieglijk werk van het waangeloof, waardoor de geveinsde zichzelf met Christus en de genade op een valse grond vertroost.

De reden hiervan is, omdat de zaligmakende overtuiging een krachtadig werk van de Heilige Geest is, dat doordringt tot diep in de grond en aan de wortel van 's mensen hart, hetwelk daardoor geheel verbroken en verbrijzeld wordt, zodat het geen kracht meer behoudt om zich door een vijandige ongelovigheid tegen Christus en de vrije genade Gods langer enigszins aan te kanten. De Geest werkt hier zo krachtadig door in 's mensen ziel, met zijn scherpe en levendige overtuiging en Hij voert daar het zwaard en de hamer van Gods Woord zodanig aan, dat die ziel daarvan geheel doorwond en aldus genoodzaakt wordt om als een verslagene aan Christus' voeten neder te vallen en het geheel aan Hem over te geven, uitroepende: *Heere, Gij hebt mij overreed en ik ben overreed geworden; Gij zijt mij te sterk geweest en hebt overmocht*, Jer. 20: 7.

En langs die weg formeert of werkt de Heilige Geest dan een oprecht geloof in 's mensen hart. Maar een algemene overtuiging gaat nooit zó diep, totdat zij raakt aan de grond en in het binnenste van het gemoed; zij werkt enkel op de consciëntie en op de hartstochten die het lichtst geroerd en bewogen worden.

Hier blijft zij hangen zonder verder door te dringen, om de grond des harten geheel te beroeren en die voor het ontvangen van Christus en de genade, door de Geest des oprechten geloofs te bereiden. Daarom kunnen ook de goddelozen soms wel eens zeer overtuigd over hun zonden en de toorn Gods grotelijks ontsteld worden door benauwde angsten en droefheid; terwijl zij toch inwendig altijd blijven staan in de grond der vijandschap tegen Christus en het Evangelie en op zijn best slechts huichelaars worden en schoonblinkende belijders; gelijk zulks nader door ons is aangewezen in onze "Toetssteen der was en valse genade" 1e deel, pag. 145 enz., waar wij omstandiger handelen van de was zaligmakende overtuiging van de Heilige Geest.

3. Niemand moet dus zijn staat of de hoop zijner zaligheid immer bouwen op een grond van blote overtuiging, maar alleen op Christus door een oprecht geloof.

Laat een mens overtuiging hebben, zoveel hij immer mag, indien hij ook Christus Zelf niet deelachtig wordt in de weg des geloofs, dan zal hij zeker eens met al zijn overtuigingen naar de hel varen; want niet de overtuiging, maar Christus alleen behoudt de ziel.

Wel is het waar, dat Christus altijd ook gevonden wordt door het geloof, in het hart desgenen bij wie een recht en volkomen werk wordt gevonden van geestelijke overtuiging, aangezien een recht overtuigde en verslagen ziel niet kan zijn zonder Hem; evenmin als een huis overeind kan staan zonder een vaste grond of fundament. En in zover is een rechte overtuiging ook altijd een zeker kenmerk van ware genade in het gemoed. Maar waaruit zullen wij nu kunnen weten, of de overtuiging die wij hebben, recht geestelijk en zaligmakend is, dan alleen hieruit, of Christus met Zijn hemelse genade ook in ons is en door het geloof, ook waarlijk woont in onze harten? Ef. 3: 17. Dit maakt alle overtuiging alleen voordelig en heilzaam, dat zij ons door de kracht van de Heilige Geest een weg of middel wordt, om ons geheel uit onszelf en uit alle geschapenheden uit te voeren en ons te leiden tot de zalige gemeenschap van de Heere Jezus en van de Drie-enige God, in Hem, "in Wien al de volheid der Godheid lichamelijk woont", Coll. 2: 9. Hier moeten wij dan ook alleen de enige en was grond van ons vertrouwen vinden, Christus, namelijk in ons door de Heilige Geest, die het oprechte geloof werkt en versterkt in onze harten.

Daarom, als de Apostel wil dat de gelovigen hun gemoed aangaande hun geestelijke staat en de hoop van hun zaligheid zullen onderzoeken, dan wijst hij hun geenszins tot een werk van overtuiging, om daaruit de verzekering van hun ware Christendom op te maken, maar hij wijst hun dan tot de Heere Christus zelf en tot het ongeveinsd geloof, zeggende *"Onderzoekt uzelf, of gij in het geloof zijt; beproeft uzelf. Of kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? Tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt, 2 Cor. 13: 5.* Dat dan toch niemand tevreden zij, indien hij ook al enig werk van beroering en overtuiging in zich gewaar wordt, om daarop een hoop van zaligheid te bouwen; maar dat hij zich wel ernstig beproeven en onderzoeken zal, of hij ook zo'n overtuiging van de Heilige Geest in zijn binnenste bevindt, die hem waarlijk door een oprecht geloof tot de Heere Jezus heeft gebracht en Hem met Zijn hemelse genade ook heeft doen komen in zijn hart. Een levendige en krachtige overtuiging van schuld en zonde, van toorn en vloek, van vijandschap en onmacht, waardoor hij inwendig geheel verbroken en verbrijzeld is geworden voor die hoge God, Die zo vlekkeloos heilig is, dat geen zondaar voor Zijn aangezicht immermeer bestaan kan, anders dan in Christus, "in Wie Hij Zijn welbehagen heeft", Matth. 3: 17. Zoals de overtuigingen geweest zijn van de tollenaar, van Paulus, van de stokbewaarder, van de zondares, van de Joden op het Pinksterfeest en van anderen, die, als zaligmakende overtuigingen van de Geest, in de Heilige Schrift zijn te boek gesteld.

4. Dus moet het dan noodzakelijk door ons gehouden voor een vaste regel in het Christendom, ***dat zolang als iemand de Heere Jezus niet kent, met een geestelijke en gelovige kennis van bijzondere toe-eigening voor zichzelf van een hartelijk vertrouwen op Hem en Zijn genade, op grond van de beloften van het Heilig Evangelie, hij dan ook nog geen waar zalmakende overtuiging bekomen heeft met die ontdekking van zonde en vloek, verdoemenis, onmacht,*** enz. Wat hij anders ook al in zich bevinden mag en hoe grotelijks beangst en bekommerd hij daaronder ook wezen mag.

De reden hiervan is klaar voor degenen wier ogen des verstands geestelijk verlicht en geopend worden. Want zolang als iemand de Heere Jezus nog niet waarlijk kent met een gelovige en geestelijke kennis, dan gelooft hij ook niet hartelijk en tot zaligheid in Hem. Dies is het dan volstrekt noodzakelijk, dat zo een van zijn ongelovigheid eerst nog grondig overtuigd moet worden door de Heilige Geest, indien zijn overtuiging volkomen en zalmakend zal zijn om hem eens gelovig tot Christus te leiden. Immers wordt niet Christus ons uit loutere genade, in de beloften van het Heilig Evangelie tot een Zaligmaker van God geschonken? En mag ook niet een ieder, die waarlijk gewillig is, Hem aanstonds aannemen voor zijn eigen Verlosser en Zaligmaker en op Hem alleen al zijn hoop en vertrouwen stellen? Maar al wie dat niet wil doen in waar zielsoprechtheid, die blijft dan immers zeker nog staan in zijn ongelooft jegens God en aan zijn aller-waardigst Evangeliewoord en maakt zo de God der waarheid nog tot een leugenaar, want "die God niet gelooft, heeft Hem tot een leugenaar gemaakt," 1 Joh. 5: 10.

En zie, juist dit is 's mensen grootste zonde en schuld voor de Heere. Al zijn andere zonden samen kunnen immers zo zwaar en verdoemelijk niet zijn als deze zonde van ongelooft alleen, omdat die veroorzaakt dat er geen vergeving of verlossing kan vallen van enige zonde. Hierom komt Gods Geest degenen, die Hij zalmakend vernieuwt en bekeert in Christus, van deze zonde van ongelooft, waar van nature alle mensen zeer vast in gebonden liggen, ook bijzonder overtuigen, gelijk de Zaligmaker Zelf ons dat leert, zeggende van de Heilige Geest: *en Die, gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde;* te weten, de uitverkorene en gelovige wereld, die zalig wordt. En die overtuiging van zonde wordt ons nader nog beschreven, zoals die formeel van de Geest aan allen zal geschieden: "van zonde, omdat zij in Mij niet geloven", Joh. 16: 8, 9. Dat wil zeggen, dat de Heilige Geest de mens bijzonder en krachtdadig van die grote zonde van ongelooft zal komen overtuigen en dat wij Zijn hemelse werking in ons van zonde te overtuigen daaraan ook zullen bemerken en onderscheiden.

En zeker, deze is des Geestes zalmakende overtuiging, wanneer Hij krachtdadig komt werken in onze harten om ons te overtuigen, niet slechts van onze zonde tegen de wet, maar *ook van onze bijzondere zonde tegen het Evangelie;* en dat wij in Christus en aan de ware beloften Gods met onze harten niet geloven, dat wij geheel gezonken liggen in de poel van ongelooft en van volstreckte vijandschap tegen God en ons in zijn eigen beraamde weg van loutere genade door Christus niet willen laten behouden. Zolang dan iemand van deze zonde van ongelooft door Gods Geest niet levendig in zijn hart overtuigd wordt, kan al zijn andere overtuiging, die hij ook mag hebben, toch geenszins genoegzaam zijn om hem in was zielsverslagenheid oprecht gelovig tot Christus te doen komen. Hij zal dan nog niet geheel gewond en ziek aan zijn ziel gevonden worden en vandaar ook nog niet recht begerig zijn om zijn toevlucht zuiver alleen te nemen tot die hemelse Medicijnmeester. Maar hij zal zijn leven en zijn behoud dan altijd nog meer of min in de grond van zijn eigen gerechtigheid blijven zoeken en daartoe met zijn gebeden en tranen en met allerhande

wettisch werk ook nog iets trachten toe te brengen, teneinde de Heere te bewegen tot genade, omdat hij beide zijn ogen ongelovig blijft toesluiten voor de Goddelijke genadebeloften in het Evangelie.

Hieraan zal het in onze geesteloze eeuw, mogelijk duizenden van bekommerde en verlegen zielen schorten, dat, hoezeer zij ook mogen overtuigd zijn van hun zonden tegen de wet, zij nochtans geen de minste rechte overtuiging hebben van hun zonde tegen het Evangelie, of van hun natuurlijk ongelooft en hun vijandschap tegen Christus. Die enkele ongelovigheid is echter een veel grotere en verderfelijker zonde dan al hun andere zonden tegen de wet samen, naardien van alle zonden, waarvan wij niet gerechtvaardigd kunnen worden door de wet van Mozes, "nochtans, een iegelijk die gelooft, gerechtvaardigd wordt door Christus, door Wien ons de vergeving der zonden verkondigd wordt," Hand. 13: 38, 39.

Indien wij nu al mochten overtuigd zijn van onze zonden tegen Gods wet en nochtans niet in Christus geloven door de Geest des Evangelies, zo kunnen wij dan immers van niet enige zonde ooit vergeving ontvangen of geheiligt worden en mitsdien is dan onze ongelovigheid zeker onze voornaamste en grootste zonde, als die ons laat blijven steken in al onze andere zonden en ons gebonden houdt onder Gods vloek en toorn, zonder enige hoop van verlossing. En zolang de mens van deze zonde van ongelooft niet hartgrondig overtuigd wordt en daardoor tot ware vernedering voor de Heere gebracht wordt, zal hij in deze onberouwelijk blijven voortgaan, welke overtuigingen hij anders ook mag hebben. Omdat hij, geboren zijnde onder de heersende macht van het verbroken werkverbond in Adam, het ongelooft juist daarom zijn eigen aard en natuur is, die hij even weinig kan afleggen en veranderen als "een moorman zijn huid zal veranderen of een luipaard zijn vlekken" Jer. 13: 23.

Ja zelfs, hoe meer hij van zijn zonden, uiterlijk tegen de wet bedreven, mocht overtuigd worden, hoe meer dan zijn verdorven wettische aard daardoor zal opgewekt en aangedreven worden om zijn behoud op alle wijzen te zoeken in een weg van ongelooft en van eigenwerken-gerechtigheid, van tranen, van gebeden en van allerlei uitwendige Godsdienstplichten, enz., waarin hij dan altijd nog zijn leven zal zoeken, buiten Christus en de genade die ons in het Evangelie wordt voorgesteld. Want de zonde oorzaak genomen hebbende door het gebod, dat is, door middel van de kennis en de sterke aandrang en de overtuiging der wet op de consciëntie, zal dan ook in hem alle begeerlijkheid werken. Te weten tegen de gehele wet en wel bijzonder tegen dat voorname gebod des geloofs, wat ons beveelt, dat wij ons leven en zaligheid uit Gods loutere genade, alleen in Christus zullen zoeken.

Tevoren leeft de zondaar in zijn natuurstaat, gelijk als zonder de wet, naardien hij dan zorgeloos en onachtzaam, als zonder de wet, daarheen leeft en zich over Gods wet zeer weinig bekommert. Dan is de zonde die zo zonder de wet geschiedt, daarom ook als dood, terwijl de mens in zijn rampzalige blindheid en zorgeloosheid, die dan niet ziet noch gevoelt en de zonde zich dan stil in hem houdt zonder hem veel te ontrusten of hem tot enig werk der wet om zijner behoudwil, met levendige kracht aan te drijven.

Maar geheel anders gaat het als het gebod gekomen is en als God hem de wet met haar gestrengte eis en vloek enigszins klaar brengt voor de ogen zijns verstands en die door overtuiging drukt en bindt op zijn consciëntie, dan wordt de zonde van stonde aan weder levend; zij ontrust en benauwt dan de zondaar en doet hem zeer vrezen voor Gods toorn en zet hem aan tot het werk der wet om daarmee zijn behoud te zoeken en daarin niets onbeproefd te laten. Zie Rom. 7: 8, 9.

En als zo'n bekommerd zondaar dan nu ook verder hoort en leest van een Zaligmaker in het Evangelie en van Gods genade en barmhartigheid voor de arme verslagenen zondaren, zal hij dan gewoonlijk in zijn blinde eigenwerkelijkheid en wettisch ongelooft om die Zaligmaker en om die Goddelijke genade ook aanstonds gaan arbeiden. Hem dunkt, dat hij de Heere Jezus wel oprecht begeert tot zijn Verlosser en dat hij graag door Hem wil behouden en zalig gemaakt worden, want hij bemerkt dan nog zijn blind en ongelovig hart niet, omdat hij nog geenszins overtuigd is van de zonde van zijn ongelooft tegen het Evangelie. En dit komt hier vandaan, omdat hij niet recht aandachtig met zijn hart acht geeft op de vrije genadebelofte Gods in het Evangelie, welker zekere kennis door de Heilige Geest in 's mensen gemoed, als de wezenlijke grondslag is van een waar zaligmakend geloofsvertrouwen. Hij staat daarbij niet ernstig stil hoe God hem, geheel om niet, uit enkele genade de Heere Jezus tot een volkomen Zaligmaker voor al zijn zonden schenkt en aanbiedt en daarom hij dit water des levens, indien hij maar waarlijk wil, dan ook terstond om niet mag nemen als een vrij genadegeschenk van Gods grondeloze barmhartigheid.

Ook geeft hij daarop geen acht dat de Heere hem de zonde van zijn ongelooft en van zijn onwilligheid om tot Christus te komen zo menigvuldig in Zijn Woord voor ogen stelt en hem daarover zo ernstig bestraft en de eeuwige verdoemenis bedreigt indien hij daarin wil blijven leven. Hij let er niet op als Christus tot hem roept: "Gij wilt tot Mij niet komen opdat gij het leven moogt hebben", Joh. 5: 40. Hij verbeeldt zich veeleer in zijn blindheid dat hij gewillig genoeg is om te komen, indien Christus hem slechts wilde aannemen en zalig maken. Hier staan zij zonder onderscheid allen samen, die van de Heilige Geest nog nooit grondig zijn overtuigd van de zonde van ongelooft, welke overtuigingen van hun andere zonden en van Gods toorn zij ook mogen hebben, dat zij zich inbeelden, van hun kant wel gewillig en bereid te zijn om tot Christus te komen en in Hem als hun Zaligmaker oprecht te geloven; indien ook maar de Heere Christus Zijnerzijds gewillig mocht zijn om hun aan te nemen en ook hun Zaligmaker te wezen.

Maar hier twijfelen zij aan en kunnen het niet gerust geloven, hoewel ook het gehele Evangelie hun zeer duidelijk en overvloedig verklaart, dat Christus hun uit Gods loutere genade tot Zaligmaker wordt geschonken en dat Hij van stonden aan hun Verlosser en Zaligmaker ook wil zijn, indien zij Hem als zodanig alleen oprecht gelovig willen aannemen en met volkomen verzaking van alles hun harten geheel voor Hem willen openen. Hoezeer de Heere Jezus in Zijn Woord ook roept voor hun oren, dat Hij staat en klopt aan de deur van hun harten, met Zijn Goddelijke overtuigingen en met de beloften van het Heilig Evangelie en dat, "indien zij eens Zijn stem zullen horen en de deur voor Hem open doen, Hij dan terstond tot hun zal inkomen en Avondmaal met hun zal houden en zij met Hem" Openb. 3: 20.

Hoe dikwerf en ernstig Hij hun ook vermaant en hoe vriendelijk Hij hun nodigt, zij willen met al hun zonden en zielsellenden niet oprecht gelovig tot Hem komen en zich, met volkomen betrouwen aan Hem overgeven. En hoedanige verzekeringen, beloften, vermaningen en bedreigingen Hij ook aan hen doet om hun ongelovige en onbuigzame harten te winnen en geheel te overreden, dat zij oprecht in Hem geloven zouden, als, "Die hun volkomen kan zalig maken," Hebr. 7: 25 en Die degene, "Die tot Hem komt, geenszins uit zal werpen," Joh. 6: 37, - het mag toch alles in het minst niet helpen. Zij weigeren zich van hun onwilligheid en ongelovigheid te laten overtuigen. Ze willen de wapenen van hun blindheid en vijandschap aan Christus' voeten niet neerleggen, maar zij houden het steeds op die trant van ongelooft tegen Hem uit en blijven daar zo onverzettelijk staan, dat zij wel gewillig genoeg zijn om Christus te

ontvangen en aan te nemen, indien Hij ook maar recht gewillig en toegenegen tot hun mocht zijn. En hiertoe voeren ze nu, in hun vrees en verlegenheid, door de overtuiging der wet, alles aan dat zij maar kunnen om Christus tot barmhartigheid jegens hun te bewegen. En juist dit verderfelijke ongeloof houdt die ongelukkige zielen nu steeds gebonden in de akelige duisternis van het verbroken werkverbond; en berooft hun van het geestelijk licht van het zalig geloof dat alleen in onze harten kan opgaan en helder schijnen door middel van het Evangelie.

Dat heerlijke Evangelie van de vrije genade Gods in Christus blijft dan nog in hun bedekt, naardien "De God dezer eeuw in hun de zinnen verblindt, namelijk der ongelovigen; (hoedanige zulke mensen met al hun algemene wettische overtuigingen nog waarlijk zijn); opdat hun niet bestrale de verlichting des Evangelies der heerlijkheid van Christus, die het beeld Gods is," 2 Cor. 4: 4.

Laten zij nu uit de angst van hun wettische overtuiging ook alles doen wat zij zouden mogen, om de Heere Jezus tot genade en barmhartigheid over hun te willen bewegen, zij blijven toch echter door hun aanhoudend ongeloof en hun geestelijke blindheid geheel van Hem gescheiden. Omdat zij Hem en Zijn genadige beloften in het Evangelie niet hartelijk geloven en aannemen. Want wat waar geloof kunnen zij toch hebben, zolang zij Christus op Zijn eigen aanbieding in het Evangelie niet kunnen of willen omhelzen? Is niet het oprechte geloof, hetwelk onze zielen geestelijk met God in Christus verenigt en dat ons Zijn genade en zaligheid doet genieten, een hartelijk aannemen van de beloften Gods in het Evangelie, als die niet slechts aan anderen, maar ook aan ons in het bijzonder gedaan worden? Kan ook wel iemand enige ware gemeenschap aan Christus en de zaligheid ooit bekomen, die geheel blind en ongelovig blijft staan, aan de beloften van Gods genade in het Evangelie, waarin die beiden om niet aan hem aangeboden en geschonken worden, indien hij maar oprecht gewillig is om die aan te nemen? Of zou anders ook iemand de Heere Christus waarlijk gelovig kunnen aannemen, die daar blijft weigeren om de beloften des Evangelies met een gelovig hart te omhelzen, door die Christus en de zaligheid hem van boven uit de hemel toegebracht en door God Zelf als in de hand gelegd' worden, opdat hij die, in de kracht van de Heilige Geest, gelovig voor zich zou aangrijpen en vasthouden? Immers zegt ons de Heilige Schrift toch duidelijk, als een algemene en ontwijfelbare waarheid, dat "een mens geen ding kan aannemen, zo het hem uit de Hemel niet gegeven zij?" Joh. 3: 27.

Maar hoe zal ooit enig mens de Heere Jezus Christus, die de heerlijkste Gave van God en verre boven alle dingen is, met zijn hart voor zijn algenoegzame Verlosser en Zaligmaker immer gelovig kunnen aannemen, zolang hij door ongeloof nog blijft weigeren, om de beloften van het Heilig Evangelie aan te nemen, door die Christus hem alleen uit de Hemel, door God Zelf tot een Zaligmaker gegeven wordt? Voorwaar, indien wij slechts door onze aanhoudende blindheid en ongelovigheid Gods onbedrieglijke genadebeloften in het Evangelie aan een zijde stellen en die verwerpen, dan is het immers zeker dat nu de weg om gelovig tot Christus te komen en Hem als onze Zaligmaker te omhelzen, zo geheel voor ons afgesneden en toegesloten is, alsof er nimmer enig woord des Evangelies van God aan ons gezonden of aan de wereld geopenbaard was. En wat kan dan al ons bidden, zuchten en arbeiden om Christus en om de genade ons nu helpen? Immers meer niet, dan het de verworpenen in de hel ooit kan helpen, dat zij ook schreien en bidden op hun wijze zonder ophouden om Christus en de genade. Omdat God geen Evangelische beloften in de hel immermeer laat prediken, maar alleen aan hen die leven op de wereld.

5. *Het kan niet anders dan ten uiterste schadelijk en gevaarlijk zijn, wanneer degenen, die van hun ongeloof en hun vijandschap tegen Christus nog nimmer recht overtuigd zijn geweest, nochtans rust voor hun zielen willen scheppen uit een algemene en onvolkomen wettische overtuiging, die hun niet geheel vernedert en vatbaar maakt voor de vrije genade des Evangelies.*

Tot de zodanigen en van al hun eigenwerken, woelingen en pogingen om een Christus te bekomen in een weg des ongeloofs, moet billijk ook gezegd worden, in een geestelijke zin: *Gij zijt vermoeid door uwe grote reis; maar gij zegt niet: het is buiten hope; gij hebt het leven uwer hand gevonden, daarom wordt gij niet ziek*, Jes. 17: 10.

Wat is het een dodelijk en verschrikkelijk bedrog van de satan, dat de mensen, die geen Christus om niet ontvangen willen uit de hand van Gods genadige belofte, nochtans zo zeer bekommerd zijn en zo rusteloos arbeiden om een ingebeelde Christus voor hun arme zielen nu te gaan smeden uit enige gebrekkige en algemene overtuigingen, die zij in zich bevinden en dat zij de grond willen leggen in hun zelf dan in de onfeilbare beloften van een God der waarheid, Die niet liegen of bedriegen kan

Daar is maar een enig Fondament voor de arme gelovige zondaren, om hun Christendom en de hoop der zaligheid daarop neder te stellen en niemand kan een ander fundament leggen, hetwelk zijn ziel zal kunnen dragen en behouden, dan hetgeen door God Zelf voor ons gelegd is in de beloften des Evangelies, hetwelk is Jezus Christus, 1 Cor. 3: 11.

De mensen mogen uit de overtuigingen en uit de werkzaamheden, die zij bij zichzelf bevinden, dan eindelijk besluiten, dat zij een Christus hebben, maar zij kunnen lichtelijk, door de verleiding van de satan en door hun eigen geestelijke blindheid, duizend en meermalen hierin zeer jammerlijk bedrogen worden.

Maar degenen, die dit besluit oprecht gelovig, door de werking des Geestes, alleen opmaken uit de beloften van Gods genade in het Evangelie, die maken een waar en onfeilbaar besluit van deze zaak, hetwelk zo vast en zeker is als God Zelf, Die Christus aan ons in het Evangelie uit loutere genade, tot een Zaligmaker geschonken heeft.

Och, of de Heere mocht geven, dat een ieder, die dit leest en die tot nog toe zo los met een geconcludeerde Christus in zijn inbeelding daarheen gewandeld heeft, dan nog heden daarvan eens recht ontdekt kon worden en dat hij bewogen werd, teneinde een ware Zaligmaker te zoeken voor zijn arme ziel, zichzelf als een geheel verloren en rampzalig zondaar, oprecht gelovig te wenden tot het genadevolle Evangelie van de Heilige Geest.

O, mijn vrienden! staat hierbij toch eens stil met uw harten, indien het immers mogelijk is en wordt toch van al uw valse droggronden eens recht overtuigd en dat u met al die algemene bekommernissen, woelingen en werkzaamheden, in uw blinde ongelovigheid, nog geheel gescheiden en vervreemd blijft van de zalige gemeenschap van de Heere Jezus en zo nog gebonden blijft liggen onder de vloek en toorn van de Almachtige God. En wilt toch, door het zielbewerkende licht van de Heilige Geest, dat u nu nog beschijnt, een klare en grondige kennis nemen van Gods genadige "belofte in Christus door het Evangelie," Eféze 3: 6. Zie toch en verstaat, dat Christus, met al Zijn algenoegzaamheid, van stonden aan waarlijk de uwe zal zijn, indien u Hem maar oprecht gelovig uit de hand van Gods onbedrieglijke genadebeloften om-niet, voor uw Christus en Zaligmaker wilt aannemen. Zodra u hier eens recht uw ogen zult mogen openen, dan zult u aanstonds zeer klaar gewaar worden hoe u tot nog toe door uw ongelovigheid aan Gods waar Evangelie, Christus tevergeefs gezocht en dus lang op

de gebroken rietstaf van een ingebeelde Christus helaas met uw ziel geleund hebt. En zie, van stonden aan zult u dan van de Heilige Geest door het helder schijnend licht van het Evangelie volkomen in de grond van uw geheel rampzalige en verdoemelijke staat overtuigd worden en u zult uw gemis van Christus en van alle zaligmakende genade zeer levendig gewaar worden en hoe ge tot hiertoe niets gehad hebt van de Geest van het ware geloof om te putten uit de diepe fontein des Evangelies, van het levende water der genade, hetwelk geheel om niet voor u te bekomen was, zodra u maar een recht arme van geest geworden zijt en "een hongerige en dorstige naar de gerechtigheid", Joh. 4: 11, Matth. 5: 3, 6.

U zult dan ook aanstonds klaar zien, gelijk de zon schijnt in hare kracht, dat al die begeerten, die u voorheen dacht te hebben naar de Heere Jezus, enkel blindheid en ongeloof geweest zijn en dat u Hem nog nimmer begeerd hebt met een waar gelovig en vernederd hart te ontvangen, alleen op grond van de genadige belofte van het Heilig Evangelie, waaruit u Hem ten allen tijde, als gij Hem maar waarlijk wilde hebben, om niet van God Zelf bekomen kunt. O, hoezeer zou ge uw verdoemelijke en dwaze ongelovigheid dan immers verfoeien! Hoe zou u dan, met een hartbrekende schaamte, bij uzelf overreed zijn dat de Heere Jezus oneindigmaal gewilliger is om uw Zaligmaker te zijn, dan u ooit kunt wezen om Hem daarvoor te ontvangen en aan te nemen! Zeker dan zou u ras uw dodelijke vijandschap tegen Christus en uw onwilligheid om met uw gehele hart in Hem te geloven, zeer levendig in uzelf gewaar worden en hoe eeuwig onmogelijk het voor een zondaar is "om tot Christus te komen, tenzij dan dat de Vader, Die Hem gezonden heeft, hem trekke", Joh. 6: 44. En hoe het minste aasje oprecht geloof een zuivere gave of werk van God is, die hetzelfde door Zijn Geest, wanneer wij geheel dood liggen in de zonde, in ons gelieft te werken, Joh. 6: 29. Eféze 2: 8. O, u zou dan zeker weten en bekennen met de diepste verootmoediging voor de Heere: "Welke de uitnemende grootheid Zijner kracht zij aan ons, die geloven, naar de werking der sterkte Zijner macht, die Hij gewrocht heeft in Christus, als Hij Hem uit de doden heeft opgewekt en Hem gezet heeft aan Zijn rechterhand in de Hemel," Eféze 1: 19, 20.

Lieve mens! Dan zoudt gij niet één ogenblik meer wachten om de verrotte steunsels van uw algemene overtuigingen en van al uw uiterlijke plichten en wettische werken geheel te laten varen om uzelf door de kracht van de Geest met uw gehele hart en ziel te wenden tot dat wonderbare licht van het Heilig Evangelie. En in plaats van de Heere Jezus meer te willen bewegen om u toch ook genadig te zijn, zou u nu met een diepe smart enkel betreuren, dat u bij uzelf geen geloof kunt vinden voor een zo allernodigste en bereidwilligste Zaligmaker.

Dit is die wonderlijke omkering en verandering, die het geestelijk licht van "het Evangelie der heerlijkheid des zaligen Gods", 1 Tim. 1: 11, alleen kan verwekken in onze ziel. Een verandering die wezenlijk niet minder groot en heerlijk is, dan de eerste schepping van de wereld uit enkel niet. Het minste aasje waar geloof, dat een arm zondaar in deze weg des Evangelies door de Goddelijke genade mag genieten, is als een nieuw leven en als een zuiver hemels licht in zijn ziel, waar al de ijdele schaduwen van zijn vorig ingebeeld wettisch geloof in een) ogenblik geheel verdwijnen, want dit "geloof is niet uit ons, het is Gods gave," Eféze 2: 8. En daarom zal het ook nimmer ophouden in onze harten, hoezeer het ook al soms daar geschud, verzwakt en door allerlei aanvechtingen, bewogen en geslingerd mag worden, aangezien de Heilige Geest, die dat geloof in ons gewerkt heeft door het middel van het Evangelie, steeds bij ons blijft tot in eeuwigheid.

Ach! of de ontfermende Zone Gods op dit Woord van Zijn Evangelische waarheid, eens voorspoedig wilde rijden in Zijn heerlijkheid bij degenen, die deze dingen

aandachtig zullen lezen en dat Hij het geestelijke licht van Zijn hartontdekkende waarheid in hun blinde en verbijsterde zielen genadig wilde uitzenden, om "de duisternis voor hun aangezicht licht te maken en het kromme recht!" Jes. 42: 16. Opdat zij Hem, die hun ziel liefheeft, niet langer in navolging van de vrouwen, op de dag Zijner opstanding mochten zoeken in het onreine en donkere graf van hun eigen zelf, maar alleen in het zielverlichtende Evangelie van Gods volle en vrije genade. Want ziet: "De tijd is nu vervuld en het Koninkrijk Gods is nabij gekomen. Bekeert, bekeert u dan, o mensen! en geloof het Evangelie," Markus 1: 15.

4. Slottoelichting over de preken van Ebenezer Erskine

Omdat de tegenwoordige gelegenheid ons niet toelaat in een brede verhandeling van deze zaken te treden, zo wil de waarde lezer met deze voorstellingen tevreden houden en dezelve ontvangen als een opwekkende inleiding van de getrouwe dienaar van het heilig Evangelie, Ebenezer ERSKINE, thans mede in God rustende met zijn zalige broeder Ralph ERSKINE, vóór hem ingegaan in de eeuwige heerlijkheid, kort gevolgd is.

Gelijk wij aan de ene zijde veel reden van rouw en droefheid hebben omdat die heldere lichten van Schotlands kerk zo kort na elkaar zijn ondergegaan, is er aan de andere kant nog veel reden van blijdschap en erkentenis voor ons overgebleven, omdat zij beiden het zuivere schijnsel der evangelieleer, die zij in hun leven met zo veel ijver en vrucht verkondigd hebben, achtergelaten hun inde geschriften door hun zelf of door anderen, onder hun opzicht uitgegeven. Waarvan die het meerder deel reeds in onze taal is gedrukt. Terwijl wij grond hebben om te hopen, dat de overige met Gods zegen op hun tijd ook zullen volgen, die al de meesten vertaald en voor de druk gereed liggen. Waaroever wij de lezer berichten, dat de drukkers, teneinde al de gegeven stukjes van de beide auteurs te beter tot één werk mochten bijeengevoegd worden, wij te rade zijn geworden, een nieuw algemeen titelblad te bezorgen, met de onderscheidene aanwijzing van *Eerste, Tweede en Derde Deel*, enz. wanneer voor ieder samengevoegd Stuk of Deel een bijzonder titelblad zal wezen; en degenen die al deze werkjes zo samen begeren te hebben, of reeds bezitten, die dan kunnen schikken in zoveel bijzondere delen, als de drukkers die verdeling hierachter komen, aan te wijzen.

De bijzondere goedkeuring, waarmede deze uitmuntende verhandelingen van de broeders Erskine bij de Godvruchtigen overzee en hier te lande, telkens wanneer die uitkwamen werden ontvangen, mag ons billijk doen hopen, dat dit werkje dat thans wordt uitgegeven, dezelfde genegenheid en achtring zal ontmoeten. En dat de Auteur daarin nog tot velen zal spreken nadat hij reeds gestorven is. Gelijk deze twee hoogwaarde gebroeders in wijsheid, in genade en in ijver en getrouwheid voor de zaken des Heeren, zeer nauw verenigd waren toen zij leefden. Zo heeft een bijzondere Voorzienigheid het bestuurd, dat hun beider werk en arbeid na hun dood, ook nauw verenigd en als tot één lichaam samen gevoegd is. En waarlijk zij bezaten, door de Goddelijke genade beiden een zeer uitmuntend talent om de weg des Heeren zuiver Evangelisch te leren, om Christus op allerlei wijzen en dierbare heerlijkheid en algenoegzaamheid levendig af te malen. En Hem voor te dragen als de enige Heilrotssteen van toevlucht en vertrouwen voor overtuigde zondaren en om de volle schatkamers van het genaderijke Evangelie voor allen wijd te openen. Zodat het moeilijk valt te onderscheiden, wie van hun beiden hier het meest heeft uitgemunt.

Wat dit tegenwoordige werkje betreft, het bevat vier doorwrochte verhandelingen,

over zoveel bijzondere stoffen, die wij achten, dat niet minder vol geestelijke opwekking, troost en heilzame besturing bevonden worden, dan enige andere van die hand, voorheen uitgegeven. Hoe gepast deze in deze tijd aan het licht gebracht worden, dat zal de opmerkende lezer gemakkelijk kunnen zien, wanneer zij de inhoud, daarvan aandachtig overwogen hebben met Gods bijgaande zegen. De uitbreiding, die voorafgaat over Davids vervallen hut en haar wederoprichting door de almachtige God, behelst enige leringen en troostgronden voor het droevige verval van Nederlands Christendom, in onze dagen, om die ernstig te betreuren en haar herstel door de hand van Gods almogende genade, vurig wensen.

De verhandeling daaropvolgende, - onder het opschrift van: *De jaarboeken der verlossende liefde*, enz. die het voornaamste deel van dit werkje beslaat, is gelijk een waterrijke Springader, zó vol van Evangelische waarheid en troost, indien deze in ons dorre en onvruchtbare seizoen door velen, met een heilbegerig gemoed aandachtig doorgebladerd mocht worden, wij van de Goddelijke genade mogen hopen, dat hun harten daar heilzaam van bevochtigd zouden worden.

En al wie zijn gemoed hier met deze zuivere genade en verlossingsleer nu enigszins versterkt heeft, die mag dan om het rechte geneesmiddel te vinden in onze scheurzieke en bedorven tijden, zijn aandacht vestigen op de derde verhandeling van *Christus, als de Nagel in eens vaste plaats*, enz. ten einde het gescheurde en waggelende gebouw van de kerk nog met kracht in goede orde bijeen te houden en het voor een gehele instorting genadig te bewaren.

Waarna alles wordt besloten met een uitmuntende verhandeling, over het dappere geloof in God, hetwelk de wereld met al haar schijnkwaden, ja de dood zelf, edelmoedig veracht en gelukkig overwint.

Dat de barmhartige hemelse Vader dit nuttige en heilzame middel believe te zegenen om daardoor de zwakken te versterken, de duisteren te verlichten, de treurigen te vertroosten, de zorgelozen op te wekken en de afgewekenen terecht te brengen, dat is de hartgrondige wens en bede van aller, heilbegerigen en waarheidlievende onwaardige Dienaar in de Heere Jezus.

THEODORUS VAN DER GROE.

Kralingen, 20 juni 1755.

VOORREDE

**WAARIN OMSTANDIG GEHANDELD WORDT OVER DE NODIGE
VOORBEREIDSELEN, WEZENLIJKE EIGENSCHAPPEN EN
ONAFSCHEIDELIJKE GEVOLGEN VAN
HET WAAR ZALIGMAKENDE GELOOF.**

Voorrede behorend bij de preken van Ralph Erskine, Deel 5,

**H. Höveker,
Amsterdam 1854**

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

INHOUD

Toelichting over de preken van Ebenezer Erskine

Satans bedrog en de kracht van het geloof

Regels om de rechte hoedanigheid en de wezenlijke eigenschappen van het ware zielzaligende geloof van de Heilige Geest in enige nadere overweging te nemen.

1. *Wij moeten noodzakelijk door een waar geloof met Christus verenigd zijn en met Hem in een vaste en onverderfelijke gemeenschap staan, indien wij iets kunnen genieten van Zijn genade en zaligheid.*
2. *Het ware geloof van de Heilige Geest is het enige middel tot een zielzaligende vernedering van 's mensen hart voor God, in Christus.*
3. *Het hoogste belang, dat ieder de oprechtheid van zijn geloof ernstig en dikwijls beproeft.*

Wezenlijke dingen die met een oprecht geestelijk geloof samengaan:

- A- *Op hetgeen in het ware geloof altijd voorafgaat in allen.*
- B- *Op hetgeen in het eigenlijke wezen van het geloof noodzakelijk wordt gevonden.*
- C- *En eindelijk op hetgeen onmiddellijk als een vrucht voortvloeit en ontstaat uit het geloof.*

A. Hetgeen in het ware geloof altijd voorafgaat in allen.

1. *Een zekere en geestelijke kennis van God, dat allerhoogste oorspronkelijke Wezen, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn*
2. *Een rechte kennis van onszelf en van onze eigen staat, zoals die nu geworden is door middel van de zondeval van Adam.*
3. *Een rechte geestelijke kennis van de weg der zaligheid zelf, langs welke de arme verloren zondaren nu weer door Christus tot Gods heilige gemeenschap gebracht worden.*

B. Hetgeen in het eigenlijke wezen van het geloof noodzakelijk wordt gevonden.

1. *Tot het wezen van een waar Goddelijk geloof wordt een oprechte honger en dorst van de ziel naar Christus vereist.*
2. *Tot het wezen van een waar geloof wordt ook een oprechte liefde en hoogachting voor Christus vereist.*
3. *Tot het wezen van een oprecht geloof behoort ook een hartelijk aannemen en omhelzen van Christus, op de genadige beloften van het heilige Evangelie.*
Tot het wezen van het ware geloof behoort ook een hartelijk vertrouwen op Christus.
4. *Tot het wezen van het ware geloof behoort ook een hartelijk vertrouwen op Christus;*
5. *Tot het wezen van het oprecht geloof behoort ook, dat men geheel tevreden en voldaan is met Christus, zonder buiten Hem iets meer of anders te begeren tot volkomen bevrediging en behoud van de ziel.*
6. *Eindelijk behoort tot het wezen van een waar geloof ook een dadelijk gebruik*

maken van Christus, als de Weg tot de Vader.

C- Hetgeen onmiddellijk als een vrucht voortvloeit en ontstaat uit het geloof.

- 1. De waarachtige inlijving in Christus en de gemeenschap aan al Zijn verdiensten en weldaden.*
- 2. De tweede vrucht van een oprecht geloof is de zalige vrede met God, door het bloed van de Heere Jezus Christus.*
- De derde vrucht van een waar geloof is de Goddelijke troost en blijdschap.*
- 4. De vierde vrucht van een oprecht geloof is een vrijmoedige toegang door Christus tot de troon der genade.*
- 5. De vijfde vrucht van een oprecht geloof is de haat en strijd tegen de zonde.*
- 6. De zesde vrucht van een oprecht geloof is de kinderlijke vrees en gehoorzaamheid voor God.*
- 7. De zevende vrucht van een oprecht geloof, is de verzaking van de wereld.*
- 8. De achtste vrucht van een oprecht geloof is de eenswillendheid met God.*
- 9. De negende vrucht van een waar geloof is de standvastige aankleving aan Christus en de geestelijke wasdom in Hem.*
- 10. De laatste vrucht van een oprecht geloof is: "de hoop der zaligheid en der eeuwige heerlijkheid."*

Middelen tot versterking van het ware geloof:

- 1. Men moest ernstiger daarnaar staan, om bij het licht van Gods Woord en Geest, meer grondige kennis te verkrijgen van onze natuurlijke vijandschap tegen Christus en Zijn weg der genade.*
- 2. Om door Gods genade meer sterkte en wasdom in het geloof te krijgen, dienen wij vooral in een geesteloze tijd, steeds te waken, dat wij dagelijks meer naar binnen werken tot verbetering van onszelf, dan wel naar buiten, tot verbetering van anderen.*
- 3. Tot een dagelijks toenemende versterking van ons geloof is ook zeer noodzakelijk, dat wij een recht gebruik leren maken van Gods heilige Wet.*

De Wet moet ons dagelijks dienen en ons steeds scherp en ernstig worden gepredikt.

- 1. Als een spiegel of als een helder licht tot overtuiging van de ziel, opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen.*
- 2. Het tweede gebruik dat wij nog dagelijks hebben te maken van Gods Wet is, dat zij ons gedurig moet strekken tot een strenge tuchtmeester, om ons aan te porren en te drijven tot meer uitgaan en verzaken van onszelf en opdat wij "des te begeriger zijn de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken."*
- 3. Het derde gebruik, dat wij van de Wet hebben te maken, is: dat wij haar dagelijks moeten houden als een regel of voorschrift van onze heiligmaking in Christus.*

Toelichting over de preken van Ebenezer Erskine

Waarde Christelijke lezer!

Ofschoon de uitmuntende godgeleerde schriften van de Eerwaarde Schotse leraar, RALPH ERSKINE, welke van tijd tot tijd in onze taal zijn uitgegeven, reeds bij het algemeen te zeer bekend en goedgekeurd zijn, dan dat dit tegenwoordige werkje van zijn Eerwaarde onze geringe aanprijzing enigszins nodig zou hebben, konden wij, daartoe gezocht, niet nalaten om naar het gewone gebruik iets als een voorrede vóór hetzelfde te voegen. Eensdeels uit aanmerking van onze verplichting aan de dienst van het heilig Evangelie, bij iedere gelegenheid van CHRISTUS' aanbiddelijke besturing. En anderdeels, uit hoofde van de bijzondere achting, welke wij de nuttige en stichtelijke arbeid van Zijn getrouwe dienstknecht toedragen. Gelijk wij dan ook oordelen een grond van vertrouwen te hebben bij onszelf, dat de Heere deze wakkere mans godvruchtige pogingen, tot opbouw en uitbreiding van Zijn koninkrijk, niet slechts onder ons hier in Nederland, maar zelfs in de vergelegen landen van het oosten, waar ook Zijn Evangelie verkondigd en Zijn kerk vergaderd wordt, reeds blijkbaar heeft believen te zegenen.

Behalve dat wij ook hebben mogen opmerken, hoe de Goddelijke voorzienigheid, in verscheiden opzichten, bijzonder werkzaam geweest is, door de weg tot de vertaling en uitgave van zo vele werkjes van deze auteur, als er nu reeds in het licht zijn gekomen, gunstig te besturen; en dat alles geheel buiten zijn gedachten of toeleeg, daar hij van zijn eigen arbeid zo'n gering gevoelen draagt, dat hij nauwelijks eens de hand daartoe heeft willen lenen, dat zijn schriften, zelfs voor zijn landslieden zijn gedrukt en uitgegeven. In een particuliere brief, drukt zijn Eerwaarde zich, dienaangaande, in dezer voege uit:

Het bericht dat gij mij geeft, van de nuttigheid die gij, door middel van de prediciën, over Gal. 2: 19 genoten hebt en welke de aanleiding geweest is tot het vertalen van deze en zo vele anderen in het Nederlands, als ook de nuttigheid van dezelve in de Nederlanden tot veler geestelijk goed en opbouw, is mij een bemoedigende en aangename tijding, waarvan de gehele eer en dankzegging alleen aan God, onze Zaligmaker toekomt. Deze prediciën zijn nooit door mij geschreven of gepredikt, met enige toeleeg, dat dezelve gedrukt of uitgegeven zouden worden, zelfs niet in dit land. Veel minder, opdat die in enig ander land verspreid zouden worden. Ook heb ik er met mijn eigene hand nooit enige voor de drukpers uit- of overgeschreven, ofschoon sommigen, die mijn verkortend schrift en aantekeningen hadden geleerd te lezen, dat gedaan hebben, totdat er van tijd tot tijd, een menigte gedrukt is, enz. Ofschoon het mogelijk geoorloofd mag zijn en voor mij misschien niet minder noodzakelijk dan voor anderen, die enig voordeel voor zichzelf doen door hetgeen zij laten drukken, heb ik nochtans, tot hiertoe geen voordeel langs deze weg, gedaan noch gezocht te doen. Ik heb aan anderen al het profijt gegund, dat zij er van bekomen konden en vervolgens de besturing en uitdeling mijner gedrukte prediciën aan de Goddelijke voorzienigheid overgelaten, zonder dikwijls zoveel daarvan te bekomen, als nodig was voor mijn eigen huisgezin. Ook heb ik, zo min als mijn broeder, al de prediciën, die van ons gedrukt zijn, enz. Ik heb van verscheidene zelfs geen gedrukt exemplaar. Dit is al het bericht, dat ik u van mijne prediciën of andere gedrukte schriften, voor het tegenwoordige geven kan. Ik heb nooit veel vrijheid gehad, om enige van mijn eigene schriften te verspreiden, ofschoon ik erkennen moet, dat de Voorzienigheid in dezen, ver boven mijn toeleeg en verwachting, in mijn plaats, zeer werkzaam

geweest is."

Wie bemerkt uit dit schrijven, 's mans zedigheid niet en hoe weinig hij zelf is ingenomen met de uitmuntende gaven en talenten, welke hem de Heere JEZUS Christus verleend en toevertrouwend heeft, tot nut van Zijn Kerk? Dit is toch altijd eigen aan degenen, die het meest van God verlicht en begenadigd zijn, dat zij een zeer gering gevoel van zichzelf en van hun verrichtingen, gaven en bekwaamheden hebben, omdat zij er het gebrekkige toch veel beter van bemerken, dan anderen wier gezicht zo ver niet kan reiken. Het is hier toch alzo gelegen, dat, hoe helderder het zuivere en heilige licht van God schijnt op onze zielen en dieper tot op de grond daarin doordringt, hoe meer wij het zondige, duistere, verkeerde en laag vleselijke, hetwelk zich steeds in al ons doen, helaas! nog zo veelvuldig mengt, ook noodzakelijk met innige verlegenheid en schaamte des harten zullen gewaar worden. En juist dit zelfde is dan ook het recht geschikte middel in de hand van Christus om ons steeds klein en nederig te houden, ook dan, als Hij lust heeft om ons het meest te verhogen en ons tot nuttige en gezegende werktuigen te gebruiken, voor Zijn Kerk hier op aarde. Evenals het heerlijke licht van de zon op de middag, de glans van de sterren geheel als verdooft en wegneemt van onze ogen, zodat wij van haar licht en schijnsel, niets kunnen bemerken, zo verbergt het Goddelijke licht van Christus, wanneer dat, enigszins helder in onze zielen schijnt, ook de glans van alle gaven en uitnemendheden zodanig voor ons, dat wij daar niets van kunnen bemerken, om er ons verkeerd op te verheffen.

In waarheid, alle ijdele roem en hoogmoed van de mensen op iets dat hij is, of van God ontvangen heeft, spruit enkel voort uit een grond van duisternis en van verberging van CHRISTUS aangezicht, waartegen het waarachtige licht van Gods Geest alle ijdele zelfverheffing in ons geheel ten onder brengt. En zo veroorzaakt dat de wijste en heilige mensen doorgaan ook de nederigste mensen zijn, die zichzelf slechts aanzien, als niets waardig voor God. Een bloot natuurlijke bekwaamheid en een algemene kennis of wetenschap van de dingen die des Geestes Gods zijn, (zoals men door de uitwendige middelen van het Evangelie zich vergadert, zonder het Goddelijke en inwendige licht van de Heilige Geest zelf, binnen in het gemoed; waarbij men de heerlijkheid van Christus als in een spiegel, steeds gelovig aanschouwt), zijn door kracht van onze inwendige verdorvenheid, enkel daartoe gericht om 's mensen hart in opgeblazenheid en in een zeer schadelijke eigenliefde te doen opzwellen, 1 Kor. 8:1, 2. Het is zeker dat uit deze onreine, doch vruchtbare moeder, al het zondige kwaad, wat men nu zo menigvuldig vindt in het menselijke hart, het allereerst zijn oorsprong heeft genomen.

Satans bedrog en de kracht van het ongeloof

Waarde lezer! het kan voor ons niet anders dan een zeer profijtelijke en heilzame oefening zijn, door de genade des Heeren, indien wij met een rechte aandacht van de ziel eens wat nader in ernstige overweging mogen nemen deze zeer gewichtige zaak: op hoedanige wijze de satan, die verderfelijke mensenmoorder, door zijn snode arglistigheid, het gemoed van de mens allereerst van God heeft weten af te trekken, hoe hij dat geheel vervulde met zijn helse beeld der duisternis. Langs die weg zouden we dan de eigenlijke bronader kunnen opsporen van al onze jammerlijke plagen en droevige zielsellenden, waar wij nu geheel en al in gedompeld liggen van nature. Met wat een vervloekte list heeft die boze vijand dit schandelijke stuk niet weten uit te denken en uit te voeren, toen onze heilige voorouders de onvoorzichtigheid hadden

zich slechts in enige onderhandeling met hem in te laten.

Vóór alle dingen wist hij heimelijk in hun reine en onschuldige gemoederen enige verderfelijke vonken te ontsteken van een dwaze en verkeerde eigenliefde, door hun aandacht van God, hun dier- bare en aller-heerlijkste Schepper af te wenden tot henzelf. Hierin lag het eerste zaad der verdorvenheid, dat de boze en arglistige slang op een zeer bedekte wijze wierp in het hart van de mens.

Hieruit is vervolgens die zeer hoge, wilde en omvangrijke boom der zonde zeer schielijk voortgesproten en opgewassen. De rampzalige vruchten daarvan plukken wij helaas nu allen dagelijks en dat tot ons tijdelijk en eeuwig verderf, zolang wij nog buiten Christus genadeloos blijven leven in de zonde.

Zodra de mens aldus was begonnen zijn gedachten en aandacht van God, zijn heilige Koning en Heere, af te trekken en die nu alleen op zichzelf te bepalen, of ziet, hij had ook terstond zijn voet reeds gezet in de gespannen strik van de duivel. Deze liet hem toen geen ogenblik tijd om zich te bezinnen en met zijn hart en aandacht tot God terug te keren, maar onmiddellijk daarop sleepte hij hem hoe langer hoe dieper in zijn net. Hij deed dat door de mens een bedrieglijke weg voor ogen te stellen, tot meerdere gelukzaligheid en verheffing van zijn staat. Hij blies eerst de zwakke vrouw en door middel van haar vervolgens ook de man heimelijk in en prees haar uiterlijk aan, hoe juist het eten van die boom, waarvan de vrucht zoals zij dachten hun door God zelf op straf des doods verboden was, het rechte middel zou zijn om hen beiden in een veel heerlijker en hogere staat te stellen dan waarin ze nu nog waren. Dat dán hun ogen eerst recht verlicht en geopend zouden worden, zodat zij zelfs als God zouden zijn, kennende het goed en het kwaad. Gen. 3: 5.

Zodra deze vervloekte leugenleer van de satan maar enige ingang en toestemming had gevonden in het hart van de mens, begon beider gemoed, ras op te zwellen in een zeer dwaze en onzinnige begeerte tot zelfverheffing. Zij bleven nu geenszins meer tevreden met God gelijk voorheen, maar zij wilden een veel hoger toppunt van wijsheid, volmaaktheid, eer en heerlijkheid bereiken, totdat zij ook zelf in een staat van oneindige luister en hoogheid, geheel gelijk aan God, zouden gekomen zijn. Zij namen zich voor niet te willen rusten, voordat hun eindige schepsels-natuur geheel zou veranderd zijn in een onafhankelijk Goddelijk wezen. Wat een aller-verfoeilijkste hoogmoed en aller-gruwelijkste ondankbaarheid! Als wij deze droevige gesteldheid maar enigszins recht mogen inzien met een geestelijk verlicht en geheiligd verstand, kunnen we gemakkelijk bemerken hoe buitengewoon listig de satan die eerste vonken van heilloze eigenliefde, die hij in 's mensen gemoed had geworpen, nu direct zonder verzuim verder wist aan te blazen. Door een ijdele wind van gewaande kennis en een daaruit voortvloeiende verheffing van 's mensen staat, wilde de satan de mens zelfs geen mindere gelukzaligheid beloven dan een gehele gelijkheid met God, dan een volkomen atheïsme.

Langs deze weg werd de droevige zondeval veroorzaakt van het gehele menselijk geslacht. Een verkeerde eigenliefde en een opgeblazen begeerte, om zich nog veel hoger te verheffen, door een ingebeelde, zeer uitmuntende kennis, tot een gelijkvormigheid aan Gods oneindige wetenschap, deze zijn door duivels werking en kunstig hels beleid, de toeleidende wegen tot het dodelijk verderf van het mensdom, dat zo volmaakt heilig en heerlijk door God was geschapen, naar Zijn eigen beeld. Zo ligt dan ontegenzegglijk, de ware grond en bronader van het zielverdervende kwaad der zonde in 's mensen afwijking van God, zijn allerhoogste Koning en Schepper; en in het heilloze inkeren tot zichzelf, met een begeerte om nu voornamelijk zichzelf te beminnen, te verheffen; te verheerlijken en om niet minder te zijn dan de hoge God

zelf. Dus hier was "de hovaardigheid voor de verbreking en de hoogheid des geestes voor de val," Spr. 16: 18.

Dit vreemd vuur van de hel, dat de harten van alle Adamskinderen nu geheel heeft aangestoken, verteert in het gemoed van de mens al die hemelse gaven en hoedanigheden, waarmee de almachtige en goedertieren Schepper het menselijk wezen bij de schepping zo volkomen had begunstigd. Het bedrieglijke lokaas van een ingebeelde Goddelijke kennis, of uitgebreidheid van verstand, is het rechte voedsel dat de satan gebruikt om dat helse vuur op de haard van 's mensen ijdel gemoed hoe langer hoe meer te ontsteken en om dat als een eeuwig vuur in die afgodische tempel steeds brandende te houden.

Alle werkzaamheden die de mens nu verricht zonder enig onderscheid Zijn hier even zoveel onreine offeranden, die zonder ophouden, alleen door dat vuur der opgeblazenheid worden geofferd en aangestoken. Van nature steekt ieder mens, door de heimelijke werking van de satan, in wiens macht hij geheel gevangen ligt, dit vuur aan in zijn boezem en omgordt zich met de vonken spranken ervan, totdat Gods rechtvaardigheid hem eindelijk doet wandelen in de vlammen van zijn vuur en in de spranken die hij ontstoken heeft." Gods hand doet hem dan geheel in smart liggen. Jes. 50: 11. *Want God wederstaat toch de hovaardigen*, 1 Petrus 5: 5. Zijn vlekkeloze en oneindige heiligheid kan, uit haar eigen natuur, niet anders dan zich geheel aankanten tegen de snode opgeblazenheid en hoogmoed van de mens; hetzij dan in een weg van enkel gestrenge rechtvaardigheid, waarin God handelt met alle ongelovige en verworpen zondaren die zich altijd onverzettelijk tegen Hem blijven verheffen door hun onwetendheid en door de verharding van hun hart.

Of anders in een weg van gerechtigheid gemengd met genade door een nieuw Verbond in de gezegende Middelaar Christus. Deze is ons nu geopenbaard en door God verordineerd tot een God en Zaligmaker, om in de harten van al Zijn ware gelovigen de werken des duivels wederom te verbreken. 1 Joh. 3: 8. Om dit te verrichten heeft Hij eerst, door Zijn aller-diepste vernedering en gehoorzaamheid tot de dood, ja de dood des kruises, Fil. 2: 8, de verzoening met God en de vergeving der zonden voor ons teweeg gebracht en heeft ons de gerechtigheid en het eeuwige leven weer verworven. Hij is "overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking," Rom. 4: 25. Hierna komt Hij dan ook met Zijn Geest in ons te werken, die, door Gods genade, vóór de grondlegging van de wereld ten leven uitverkoren zijn.

Hij schenkt ons het ware geloof door middel van de dierbare beloften van het heilig Evangelie, waardoor wij dan zeer nauw met Hem en met al Zijn heilrijke verdiensten en weldaden verenigd worden. Door Hem gaan wij dan ook weer over in de zalige gemeenschap met de Vader, Joh. 14: 6. Dit ware geloof is nu het krachtdadige werk van Gods Geest in onze harten, waardoor wij weer uit de strik van de duivel ontwaken en ten diepste voor God verbroken en vernederd worden, onszelf geheel verzaken en ons leven nu ontvangen van God, uit enkel barmhartigheid, In Christus. Onze zielen, die door snode zelfverheffing en afwijking van oud rampzalig gestorven zijn, worden hier weer opnieuw opgewekt en levend gemaakt in en met Christus, Ef. 2: 5. Dit geschiedt door middel van een ware zelfverloochening en gelovige omhelzing van Hem, Die nu alleen ons leven is. Joh. 14: 6, Gal. 2: 20, Fil. 1: 21. Door Hem keren we dan weder tot God en Zijn zalige gemeenschap. Dit Goddelijk geloof voert ons nu weer geheel bij aanvang als uit onszelf, door de kracht van de Heilige Geest. Het verbreekt onze natuurlijke hoogmoed en dat gruwelijke atheïstische grondbeginsel van ons hart, dat de satan daarin gewerkt heeft om onszelf te verheffen tot een volkomen

gelijkvormigheid aan God. Tussen Hem en ons moet toch eeuwig een onmetelijke afstand blijven, hoe nauw wij nu ook, in Christus weer met Hem verenigd mogen worden in een weg van genade.

Ja, dit geloof stelt ons, ofschoon wel in een vaster en bestendiger, nochtans ook in een veel lager en nederiger staat dan waarin wij tevoren stonden voor de val. Want het eeuwige leven, dat wij door onze gelukzalige schepping toen reeds in grote volkomenheid bezaten, moeten wij nu eerst beginnen terug te zoeken in Christus, door het geloof. Dit kan dan niet anders strekken dan tot een gehele vernedering en diepe verootmoediging van de mens voor de hoge God. Wij kunnen, in het licht van de Heilige Geest, nu onze ogen nooit opslaan om slechts onszelf aan te zien, zonder een diepe schaamte en walging van onszelf, onder smartelijke klachten als: "Daarom verfoei ik mij en ik heb berouw in stof en as," Job 42: 6 en "Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?" Rom. 7: 27. Alle roem wordt ons geheel afgesneden en "uitgesloten door de Wet des geloofs," Rom. 3: 27. Voor de ware gelovige blijft nu geen andere roem over dan alleen "in het kruis van onze Heere Jezus Christus." Gal. 6: 14.

Het waarachtig geloof, dat de Heilige Geest door het Evangelie in ons werkt, schudt ons als het ware geheel naakt uit en maakt ons armen van geest, treurigen en hongerigen en dorstigen naar de gerechtigheid. Matth. 5: 3, 4, 6. Het doet ons eigen leven haten, om discipelen van Christus te worden, Lukas 14: 26 en maakt dat wij door de wet aan de wet sterven, om alleen voor God te leven, Gal. 2: 19. Waarop toch zou een waar gelovige zich nu nog kunnen verheffen, terwijl hij zijn leven en zaligheid nu geheel buiten zichzelf moet gaan zoeken, alleen uit genade, in de Heere Jezus Christus? Want "uit Hem zijn wij" nu, "in Christus Jezus, Die ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing; opdat het zij, gelijk geschreven is: Die roemt, roeme in de Heere". 1 Kor. 1: 30, 31.

De weg van de satan, waarop hij onze voorouders in het paradijs bracht tot het eeuwig verderf en de weg van God, waarop Hij nu Zijn gelovigen leidt, in Christus door het Evangelie tot de eeuwige zaligheid, staan recht tegenover elkaar, Licht en duisternis, leven en dood, hemel en hel en dergelijke, kunnen niet meer van elkaar verschillen dan deze twee tegenstrijdige wegen. De satan voerde de arme mens eerst zeer schielijk naar de hoogte, om hem daarna plotseling neer te storten in de diepste afgrond van eindeloze rampzaligheid en ellende. Maar God voert hem gelukkig eerst weer van die steilte af naar de laagte, om hem te brengen in de gemeenschap met Christus, Zijn Zoon; en om hem langs die weg weer te plaatsen op een troon van eeuwige heerlijkheid.

De satan blies het hart van de mens op met een wind van verderfelijke hoogmoed en met een ijdele waan van de bedrieglijke kennis. Aldus deed hij hem in één ogenblik zijn waarachtige wijsheid en gelukzaligheid geheel verliezen. Maar God openbaart de rampzalige mens, door Zijn Geest, nu zijn bedrog en blindheid en ook zijn onheiligheid, verdoemenswaardigheid, machteloosheid en in alle opzichten onuitsprekelijke ellende. Hij drukt hem die zware last zodanig op zijn ziel, dat hij geheel gewond en verslagen, in geloof, neervalt aan de voeten van Christus, teneinde, door louter Goddelijke genade, zijn verloren leven in Hem weder te vinden. Hetgeen de duivel van zijn onreine beeld heeft opgebouwd in het hart van de mens, dat breekt God, door Christus weer af. En wat de duivel daar heeft afgebroken en omvergeworpen van Gods heerlijke beeld, dat richt Christus weer op en herschept de uitverkorene gelovigen allen samen weer opnieuw om Zijn beeld gelijkvormig te zijn, Rom. 8: 29. Op zo'n wijze "doen zij in Hem, door het geloof, de nieuwe mens

aan, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld Desgenen, Die hem geschapen heeft," Kol. 3: 10.

De mens, die alleen door zelfverheffing geheel was afgeweken van God, keert hier dus in Christus, door een ware zelfverloochening tot God weder. Hij, die zichzelf, door de listige verleiding van de satan jammerlijk bedrogen heeft in zijn gemoed, menende iets te zijn, wordt hier door de geestelijke verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het beeld Gods is, nu wederom als niets in zichzelf Gal. 6: 3. Ja, hij die in wezen God gelijk wilde zijn en die juist daardoor gelijkvormig werd aan de duivel, vindt zichzelf, door een zaligmakende overtuiging door de Heilige Geest, nu geheel vervreemd en door een oneindige afstand van God gescheiden. Langs die weg vlucht hij als een goddeloze en verlorene tot Christus om door Hem voor eeuwig, uit genade, weer gemeenschap te verkrijgen met God.

Wat een onuitsprekelijke wondere weg is dus die heerlijke weg van het Evangelie, waardoor God, Die rijk is in barmhartigheid, arme verloren zondaren nu weer belooft te verlossen en te zaligen in Zijn Zoon Christus Jezus en "hen te roepen uit de duisternis van de satan die vader der leugen, die de mens niets minder dan een oneindige Goddelijke wetenschap beloofde, tot Zijn wonderbaar licht." 1 Petrus 2: 9.

Door de satan te geloven hebben wij al onze geestelijke kennis en goedheid in onszelf voor altijd verloren. Maar door God te geloven, in de weg van het Evangelie door de werking des Geestes, vinden wij die belde heerlijke gaven nu voor eeuwig terug in Christus, om niet, uit enkel genade.

Laat ons uit deze verhandelde waarheid hier nu verder enige regels trekken voor geestelijke en heilige besturing van ons gemoed. Deze zullen ons ook aanleiding geven om de rechte hoedanigheid en de wezenlijke eigenschappen van het ware zielzaligende geloof van de Heilige Geest in enige nadere overweging te nemen.

1. Wij moeten noodzakelijk door een waar geloof met Christus verenigd zijn en met Hem in een vaste en onverderfelijke gemeenschap staan, indien wij iets kunnen genieten van Zijn genade en zaligheid.

De zonde heeft ons één gemaakt met de satan, Joh. 8: 44, 1 Joh. 3: 8, en het geloof is het door God verordeneerde middel om ons weer los van de satan en één plant met Christus te maken, Joh. 15: 4, 5, zodat wij ware leden van Zijn lichaam worden, van Zijn vlees en van Zijn beenderen, Ef. 5: 30. De satan heeft ons geheel van God, Die ons leven was, afgetrokken en ons gestort in de dood der zonde, Ef. 2: 1, Rom. 5: 12. Maar Christus is voor ons een Weg geworden, waardoor wij weer tot God gaan, Joh. 14: 16 en in Wie wij het eeuwige leven terugvinden, Joh. 3: 36. De satan heeft ons geheel duisternis gemaakt, maar Christus, Die het Licht van de wereld en de Zon der gerechtigheid is, maakt ons weer licht in de Heere. Hij doet ons, door Zijn Geest, ook als kinderen des lichts wandelen, Ef. 5: 8. De satan beloofde ons een oneindige gerechtigheid en volmaaktheid, maar schudde ons geheel naakt uit van die uitmuntende gaven. Hij trok ons echter de vuile en gruwelijke zonde-klederen aan, waardoor wij nu geheel walgelijk zijn voor God. Maar Christus roept nu weer tot ons, in de beloften van het Evangelie: "Ik raad u, dat gij van Mij koopt witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde, Openb. 3: 18. En niet zodra schenkt Hij ons Zijn Heilige Geest, waardoor wij onszelf, in gehoorzaamheid van het ware geloof, geheel aan Hem onderwerpen, of Hij trekt ons Zelf onze vuile zonde-klederen uit en wast en reinigt ons door Zijn bloed en bekleedt onze naakte zielen met de klederen des heils en doet ons de mantel om van Zijn gerechtigheid Jes. 61: 10. Daardoor wandelen wij dan terstond voor God, op de

dag van Zijn heikracht, in heilige sieradiën, Psalm 110: 3 en worden in gestikte klederen tot de Koning geleid, Psalm 45: 15.

Kortom, de satan heeft ons door zijn verleiding doodarm en ellendig gemaakt en ons gedompeld in een grondeloze poel van uiterste en eindeloze rampzaligheid. Maar Christus verlost ons weer uit die afgrond van ellende en stelt ons weer in de eeuwigdurende bezitting van de hoogste gelukzaligheid en heerlijkheid, die Hij ons door Zijn dood verworven heeft. Hij geeft ons het eeuwige leven, zodat wij niet verloren zullen gaan in der eeuwigheid en niemand ons ooit uit Zijn hand zal rukken, Joh. 10: 28.

Dit alles hangt nu geheel aan de waarheid en oprechtheid van ons geloof, zonder dat kunnen wij geen deel bekomen aan Christus, noch ooit iets kunnen genieten van de door Hem verworven zaligheid en heerlijkheid. Een algemeen historisch of tijdgeloof, wat vreugde of beweeglijke aandoening wij ook al daaruit mogen genieten, houdt ons toch buiten Christus en ontbloot van al Zijn genaden en verdiensten. Het maakt dat wij onze zielen slechts voeden met as en dat ons bedrogen hart ons ter zijde afleidt, Jes. 44: 20. O, hoe menig mens, die toch staat gemaakt had op de hemel, gaat er met een zodanig ingebeeld en bedrieglijk geloof niet voor eeuwig naar de hel toe.

Hierin ligt alweer de dodelijke arglistigheid van de duivel in het hart van velen die onder het Evangelie leven. Zoals hij de andere volken van de wereld door een valse godsdienst, zonder enige kennis van Christus of van de weg der zaligheid, in zijn strik gevangen houdt en hen zo naar de hel sleept, alzo leidt hij deze bedrogen zielen integendeel naar het eeuwige verderf. Langs Christus, de weg der zaligheid heen, door middel van een ingebeeld waangelooft, verblindt hij hen met de blote beschouwing van Christus en van de dierbare en aangename goederen van het Evangelie. Zo worden ze ook nooit recht bedroefd of verslagen over hun jammerlijke zielsellenden, waar zij helaas! zo diep in steken, vandaar dat zij nooit met ernst trachten naar de waarachtige gemeenschap met Christus.

Hier is dus niets noodzakelijker dan dat de mensen een zeer nauw en zorgvuldig onderzoek doen, door Gods verlichtende genade, naar de staat van hun onsterfelijke zielen, of deze ook door een Goddelijk en oprecht geloof met Christus in gemeenschap staan en waarlijk "in Hem gevonden worden, niet hebbende hun rechtvaardigheid, die uit de Wet is; maar die door het geloof van Christus is." Fil. 3: 9. Ach, of de Heere gaf, dat wij onze zielen hierover dan allermeeft bekommerden en dat wij hier ernstig stonden naar het dierbare getuigenis van Zijn Geest. Dat die Geest der waarheid Zelf mocht komen, getuigen met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn." Rom. 8: 16, Want dit zalige en heerlijke voorrecht is toch eigen aan het ware geloof, dat een ieder, die "in de Zoon gelooft, het getuigenis heeft in zichzelf," 1 Joh. 5: 10. Dit getuigenis wordt echter, in allen en op alle tijden, niet even duidelijk, blijkbaar, levendig en werkzaam gevonden. Daarom behoort er dan ook noodzakelijk veel strijd en oefening toe, om door de genade Gods "onze roeping en verkiezing vast te maken," 2 Petrus 1: 10, Het is jammerlijk om te zien dat de meeste mensen hieromtrent zo buitengewoon onachtzaam en zorgeloos zijn, Doorgaans verontrusten en bekommeren zij zichzelf veel meer over de nietige dingen van het aardse leven, dan over een zalig aandeel des geloofs in Christus, maar dit komt voornamelijk doordat zij nog zo diep niet hunne harten in het rampzalige bedrog van de satan steken. Daardoor stellen zij veel vertrouwen op een blote historische kennis en overtuiging van de waarheid van het Evangelie en op een uitwendig godsdienstige en eerbare wandel, of op een uitwendige gedaante van Godzaligheid.

Maar deze spruit toch geenszins voort uit een ware inlijving des geloofs in Christus en uit een werkelijke aankleving van het hart aan Hem door de invloed van de Heilige

Geest; maar enkel uit de bewegelijke aandoeningen van de algemene gaven en werkingen van de Geest. Vele nabij-christenen en tijdgelovigen gaan daarin, evenals de dwaze maagden, voor eeuwig verloren.

Bij wie dan maar een aasje ware oprechtheid van de ziel wordt gevonden, die moet zichzelf toch geen rust geven voordat hij door een ongeveinsd geloof grondig verzekerd is van zijn gemeenschap met de Heere Jezus. Eerst dan zal hij zichzelf met een hartelijk vertrouwen kunnen verlaten op deze Rotssteen des heils en dan ook zelf gevoelen, "dat Christus door het geloof in zijn hart woont" en "bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat." Ef. 3: 17, 19. Tenzij wij het door Gods genade zover brengen, zullen wij onszelf nooit met een ware en bestendige vrede des gemoeds kunnen verlaten op God in Christus en op de zekere beloften van Zijn genade in het Evangelie. Wij zullen dan ook nooit kunnen opwassen in Hem, Die ons Hoofd is, met een Goddelijke wasdom.

O, als de zielen der arme mensen maar meer door een ware geestelijke overtuiging vermoeid en belast gingen onder hun zonden; indien zij maar eens geheel waren afgedreven van alle ijdele en bedrieglijke steunsels in zichzelf, zodat zij waren als de duif van Noach, die nergens buiten de ark rust kon vinden voor het hol van haar voet. Dan zouden zij zeker met veel meer ernst en ijver staan naar de zalige gemeenschap met Christus en naar verzekering van hun zaligheid in Hem. Zij zouden deze dingen veel hoger achten en waarderen dan al het schijnschone goed en genoeg van deze vergankelijke wereld!

Maar dit houdt er helaas! zeer velen terug van Christus, dat zij van hun zondige, verdoemelijke en verloren staat in Adam nog niet ten volle overtuigd zijn. Dit doet hen nog vastkleven aan vele dingen buiten Christus, waarin zij dan de rust hunner zielen nog kunnen vinden, zodat zij nog niet zo ernstig verlegen zijn om Gods genadige verzoening als de Evangelische tollenaar. Maar een waar overtuigde ziel zal zich met niets anders in de wereld dan alleen met de Heere Jezus tevreden kunnen stellen. Zij zal niet rusten voordat zij door het geloof enige zielverruimende verzekering bekomen heeft van haar ontwijfelbaar aandeel aan Hem en Zijn genade.

Laat dan een ieder die dit leest dat toch wel in acht nemen en laat hij zich toch zorgvuldig hoeden, dat zijn arme ziel niet onverhoopt mocht vallen in een eeuwig verderf door een bedrieglijk waangelooft in een ingebeelde Christus.

Laat ieder toch trachten een rechte kennis te nemen van het fundament waarop hij zijn eeuwige staat bouwt en nederzet! Want als alleen dat fundament niet recht gelegd is in Christus, door een waar, Goddelijk en geestelijk geloof, dan staat het gehele gebouw toch maar op een ijdele zandgrond. Het zal dan eens zeer droevig met een grote val instorten, zodra de winden van Gods toorn sterk zullen waaien en de slagregens van Zijn grimmige verbolgenheid zullen neerstorten en daar met geweld tegenaan zullen stromen. De getrouwe Zaligmaker heeft een, ieder daarvoor zo ernstig gewaarschuwd Matth. 8: 27.

2. Het ware geloof van de Heilige Geest is het enige middel tot een zielzaligende vernedering van 's mensen hart voor God, in Christus.

Wij hebben reeds aangewezen hoe de satan de onvoorzichtige mens door enkel hoogmoed allereerst verleid en van Gods dierbare gemeenschap beroofd heeft; en hoe die droevige breuk niet kan worden geheeld, dan alleen door middel van een ware vernedering en verloochening van de mens, voor en in Christus. Onze ververschrikkelijke dwaasheid van niet langer in een volkomen afhankelijkheid van God, onze hoge en heilige Schepper, te willen staan en de snode begeerte om geheel

onze eigen heren en meesters te zijn en om onszelf op Gods verheven stoel te plaatsen, juist dit heeft ons al onze hoogheid en heerlijkheid geheel doen verliezen. Daardoor zijn wij de aller-rampzaligste en verachtelijkste slaven van de duivel geworden en zijn gestort in een grondeloze poel van eeuwige schande en oneer. Hieruit kunnen wij nu op geen andere wijze, dan door een ware vernedering des harten voor de hoge God, langs Zijn eigen weg, weer verlost worden, volgens de gulden regel van het Koninkrijk der hemelen: "Wie zichzelf verhogen zal, die zal vernederd worden; en wie zichzelf zal vernederen, die zal verhoogd worden" Matth. 28: 12.

Wij moeten onze uitzinnige verhoging en verfoeilijke zelfverheffing nu boeten door een aller-laagste vernedering in stof en as, voor de hoge God; waarop dan aanstonds weer onze rechte verhoging volgt, naar de ondoorgrondelijke rijkdom Zijner genade in Christus. Indien de arme verloren Adamskinderen door de werking van de Heilige Geest hiertoe alleen nu maar kunnen komen, dat zij zichzelf geheel vernederen voor de Heilige Majesteit van God, in een oprechte boetvaardigheid van de ziel, dan is hun zalige herstelling en verhoging voor eeuwig teruggevonden in Christus, door het Evangelie. Hier is het dan ook zoals de wijze koning zegt: "Het loon der nederigheid, met de vreze des Heeren is rijkdom en eer en leven" Spr. 22: 4.

Maar niemand moet menen dat een zodanige vernedering van 's mensen hoogmoedig hart ooit kan worden verkregen buiten een weg van het ware geloof in de Heere Jezus Christus zoals het Evangelie ons leert. De satan handelt ook hier weer met grote kunst en arglistigheid bij de domme lieden van deze wereld, die meer het oor lenen aan zijn bedrieglijke inboezemingen dan aan het heilige en waarachtige Woord van God. Want hij buigt zijn werk gemakkelijk in allerlei gedaanten; dus hij weet dat dan ook kunstig genoeg te schikken naar de weg van het Evangelie, waarin ons én de genade én de zaligheid door Christus, niet anders worden beloofd dan op een waarachtige voorafgaande vernedering en verootmoediging van onze harten.

Hieruit neemt de satan nu gelegenheid om de blinde gemoederen der mensen, die hij daartoe het meest geschikt en vatbaar vindt, een heimelijke ijver in te boezemen tot een wettische vernedering door eigen arbeid en gerechtigheid. Daarbij houdt hij hen tevens met kracht terug en maakt hen geheel afkerig van de zuivere Evangelische vernedering des geloofs, zoals Gods Geest die krachtdadig werkt in de harten der ware uitverkorenen. Op deze valse en bedrieglijke grond heeft hij zijn troon van macht en heerschappij wel voornamelijk opgericht in de kerk van de antichrist, waar hij de blinde zielen deerlijk verleidt met duizenderlei werken van schoonschijnende boete en vernedering. Alles is daar ingericht volgens de eigenwillige voorschriften van menselijke uitvinding en gezag; tegen de uitdrukkelijke vermaning van onze Heere Jezus Christus. Matth. 15: 9.

Maar hiertoe werkt hij ook met niet minder arglistigheid bij de belijders van de zuivere waarheid van het Evangelie. Bij dezen verricht hij zijn werk niet zo plomp, maar meer bedekt en nauwelijks waarneembaar. Hoeveel mensen worden er toch gevonden, zelfs midden in onze Gereformeerde Kerk, die door deze helse leugengeest zeer jammerlijk verleidt en weggesleept en zoetsappig gerust gesteld worden, alleen op enige algemene eigenwillige en wettische vernederingen. In sommigen worden deze gemakkelijk veroorzaakt door middel van de algemene gaven, bewegingen en aandoeningen des Geestes onder de zuivere evangeliebediening. Hoe menigmaal gebeurt het niet dat de gewetens der mensen min of meer beroerd en ontsteld worden door algemene overtuigingen van zonden. Voor een tijd zijn zij daaronder wel eens zeer naar, beangst en verlegen. Zij verrichten dan ook vele dingen, die uitwendig enige vertoning hebben van een ernstige boetvaardigheid en van een oprecht geloof en bekering tot God. Zo'n overtuiging dringt echter niet werkelijk door als een krachtige

werking van de Heilige Geest, tot op de diepste grond van de zielen der mensen, om die geheel voor God te verootmoedigen en zó waarlijk geschikt en vatbaar te maken voor de genade van het Evangelie. Zodanige algemene en onvolkomen overtuiging, als licht kan vallen in de tijdgelovigen die onder de zaligmakende middelen leven, doet de satan de mensen dan geredelijk houden en aanzien voor een ware en hartelijke vernedering, genoegzaam om een recht aandeel aan Christus te bekomen en om een gepast voorwerp te zijn voor de Evangelische beloften. Hierdoor wordt dan veroorzaakt dat velen in het christendom met hun harten nu heimelijk komen te raam op zo'n algemene overtuiging en boetvaardigheid. Daarop komen ze nu zichzelf de Heere Jezus Christus en de beloften door een bedrieglijk waangeloof toe te eigenen. En zo maken ze als het ware een Christus van hun overtuiging, die toch nooit hartgrondig geweest is.

Soms gebeurt het dat God de zodanigen dan verder ook allerhande kruis en tegenspoed doet ontmoeten, waaronder Hij hen zeer bedrukt en vernederd hun weg doet gaan. Dat kan zowel een geestelijk als een lichamelijk kruis zijn, of ook wel beide samen. Men kan dan niet zelden bespeuren dat hun vaste hoop, eenmaal door hen ingezogen, juist daaruit dan een gedurig voedsel trekt. Zij denken namelijk, dat God hen langs zo'n weg hoe langer hoe meer wil vernederen, om hen zo te bereiden voor de eeuwige zaligheid en heerlijkheid.

Bij vele uitwendige belijders van het Evangelie kan de satan hier een zeer kunstige en bedrieglijke rol spelen, tot hun eeuwig verderf, indien Christus' ontfermende hand hen niet intijds nog de ogen komt te openen. Het is dan ook zeer noodzakelijk dat men in deze recht let en acht geeft waarin de ware zielsvernedering voor God in Christus toch eigenlijk gelegen is; opdat wij onze harten daarbij mogen neerleggen en onszelf, door Gods genade, met rechte ernst daaraan beproeven.

Laat ons dit als een onveranderlijke grondregel van het christendom, volgens de zuivere waarheid van het Evangelie, vaststellen, dat zonder ren waar geloof, in de Heere Jezus, nooit een ware vernedering des harten voor God kan plaats hebben, zoals tot de zaligheid vereist wordt. De reden hiervan is alleszins duidelijk. Want zonder zo'n geloof kan er uren ware gemeenschap met Christus zijn. Zonder dus door het geloof gemeenschap met Hem te hebben, kunnen wij van Hem en van Zijn verworven zaligheid nooit iets genieten. Wij menen dat dit reeds genoegzaam door ons is aangewezen, dat er geen ware zaligmakende vernedering van de zondaar kan zijn buiten Christus en het geloof. "Zonder geloof is het onmogelijk God te behagen" Hebr. 11: 6. Zo kan dan een zondaar met al zijn boete en vernedering, die hij door zijn eigen natuurlijke krachten en door de algemene gaven en weldaden des Geestes in het werk mocht stellen, God ook geenszins behagen, zolang hij nog verstoken blijft van een waar geloof in Christus.

Wat voor een Gode behaaglijke vernedering zou hij toch kunnen hebben die Christus en de eeuwige zaligheid door Hem, op grond van Gods genadige beloften in het Evangelie, niet oprecht gelovig wil ontvangen en aannemen met zijn gehele hart? Wie op zijn eigen vernedering, krachten en werken nog zijn vertrouwen blijft stellen, kan niet anders dan Hem en Zijn aangeboden genade versmaden door zijn ongeloof.

Waarlijk, indien er ooit een zaligmakende vernedering van de zondaar voor God zou kunnen zijn, zonder een waar geloof in de Heere Jezus, dan zou immers het geloof niet meer het enige noodzakelijke middel zijn, dat God verordineerd heeft tot zaligheid van zondaren en om de uitverkorenen Zijn Zoon Jezus Christus in te lijven. Niemand in onze Gereformeerde Kerk zal wellicht zo'n geheel ongerijmde leer durven belijden of voorstaan.

Het is dan ontwijfelbaar zeker, dat de ware boetvaardigheid en vernedering van het

hart, zoals God die nu vordert van ons zondaren, om ons de genade en zaligheid in Christus te schenken, altijd vergezeld gaat met een waar geloof van de ziel in de Heere Jezus. Zó werkt Hij die ook zelf door Zijn Geest in onze harten. Dit is een wezenlijke eigenschap ervan.

Dán vernederen wij ons eerst recht voor God, als wij door een zaligmakende overtuiging van de Heilige Geest van onze harten, zodanig gewond en verslagen zijn, dat wij de zware last onzer zonden en van Zijn gestrenge vloek en toorn; ook de volstreekte machteloosheid van onszelf en alle schepselen, zó gevoelen, dat wij nergens buiten de Heere Jezus Christus enig heil of troost, hulp of verlossing, hoe dan ook, nu meer kunnen vinden voor onze arme verlegen zielen; maar als verloren en doemwaardige zondaren op de genadige voorstelling van Christus in het Evangelie, door de almachtige werking van de Heilige Geest, geheel uit onszelf gaan; onszelf en alles geheel verzaken en ons in een waar geloof nu wenden tot de volle algoezaamheid van deze gezegende Middelaar. Als we Hem, zoals Hij ons door God uit genade tot een Verlosser en Zaligmaker geschonken wordt, nu ook met een hartelijk zielsvertrouwen gewillig omhelzen en aannemen, teneinde also om niet gerechtvaardigd en gezaligd te worden uit Zijn genade, door de verlossing die in Christus Jezus is, Rom. 3: 24.

Verder of lager kan een zondaar niet vernederd worden dan totdat hij aldus waarlijk met zijn hart tot Christus komt in een ongeveinsd geloof. En met een mindere vernedering kunnen wij voor God niet bestaan.

Wij moeten ons dus zó diep, in een ware boetvaardigheid van de ziel, voor de hoge God vernederen, totdat wij met onze harten gelovig neerzinken in Christus. Dit is, wat de grond en wortel der zaak betreft, tevens de laagste en de hoogste trap van een zaligmakende boete en verootmoediging des Geestes. Wie tot deze laagte niet kan bukken, die moet er op rekenen, dat hij met al zijn boetvaardigheid en droefheid over de zonden en wat hij verder mocht hebben, voor eeuwig ongelukkig naar de hel zal gaan.

Want die zich zó diep niet vernedert totdat hij geheel op de grond ligt met zijn hart, voor de voeten van de Zoon van Goel en totdat hij in een waar geloof "de overleggingen ter neerwerpt en alle gedachte gevangen leidt tot de gehoorzaamheid van Christus" 2 Kor, 10: 5, die mens mist dan nog geheel de wortel van de ware nederigheid des Geestes, Hij blijft met zijn gemoed in de grond dan nog staan in de snode verheffing, hoogmoed en vijandschap tegen God. Dat is in het dodelijk vergif van de satan, waarmee hij de menselijke natuur in het Paradijs geheel bedorven heeft. En wat voor droefheid of benauwdheid over zijn zonden en andere werken van vernedering hij ook al mocht hebben in zichzelf buiten Christus, waarin hij de rust van zijn ziel nog blijft zoeken, dat alles is in de grond toch niets anders dan slechts een bedrieglijke schijnboetvaardigheid, waarmee vele tijdgelovigen ellendig verloren gaan.

Wij achten dan, dat dit gewichtige stuk nooit genoeg het voorwerp kan zijn van eens ieders ernstige aandacht en zelfbeproeving. Vindt een ziel zich nog ontbloot van Christus en kan zij Hem met zijn dierbare genade en zaligheid nog niet oprecht gelovig omhelzen en aannemen en zichzelf geheel tot genadig behoud aan Hem overgeven en op Hem haar enige en gehele vertrouwen stellen, naar de weg van het Evangelie? O, laat zij zich dan ervoor wachten om buiten Christus, op enig werk van vernedering of boetvaardigheid in zichzelf, hoedanig het dan ook mag wezen, min of meer te rusten; want dit is een bedrieglijke zandgrond die eens geheel zal wegzinken.

Wij moeten de Heere Jezus Christus en de zuivere genade Gods, die alle arme en

boetvaardige zondaren in het Evangelie beloofd wordt, tot de enige grond van onze zielsrust hebben en niets daarbuiten of naast van hetgeen wij in onszelf gewaar worden. Wij moeten geen ander fundament leggen dan Christus alleen, willen wij eindelijk niet jammerlijk bedrogen uitkomen en willen we niet met een leugen in onze rechterhand naar de eeuwige rampzaligheid gaan, 1 Kor. 3: 11.

Al wat nog niet gelovig kan rusten en vertrouwen op Christus alleen en op de onveranderlijke beloften van Gods genade in het Evangelie, dat moet of kan in het geheel nergens op rusten. Maar dat moet rusteloos uitzien en zoeken naar de Geest des geloofs en door die Geest komen tot de Heere Jezus, Die de vermoelden en belasten rust belooft als zij tot Hem komen Matth. 11: 28. De ontfermende God lere de arme bekommerde zielen Zelf deze grote verborgenheid! Want "niemand toch kun tot de Heere Jezus komen, tenzij de Vader hem trekke." Joh. 6: 44.

3. Omdat het ware geloof alzo de rechte middellijke grond is van onze ware gemeenschap met Christus en van een zaligmakende zielsvernederig, zoals de Heilige Geest deze door het Evangelie werkt in de harten van alle uitverkorenen, zo is het dan van het hoogste belang, dat ieder de oprechtheid van zijn geloof ernstig en dikwijls beproeft.

Hiertoe worden alle christenen zo nadrukkelijk vermaand door de Apostel in 2 Kor, 13: 5: "Onderzoekt uzelf, of gij in het geloof zijt; beproeft uzelf. Of kent gij uzelf niet, dat Jezus Christus in u is? tenzij dat gij enigszins verwerpelijk zijt." Maar ook hierin werkt de satan steeds met grote arglistigheid om de blinde belijders van het christendom op menigerlei wijze jammerlijk te verleiden en te bedriegen, opdat zij zich gerust tevreden stellen met een algemeen tijd- of waangelooft, zoals men gemakkelijk verkrijgt zonder de bijzondere zielbewerkende en hartveranderende genade van de Heilige Geest. Dit bedrieglijk tijdgeloof kan soms zeer nabij komen aan het ware zaligmakende geloof, hetgeen Gods Geest werkt in de harten der uitverkorenen. Zo de Heere wil, hopen wij dit weldra in een bijzondere verhandeling nader aan te wijzen. Zie *Het misbruik van de algemene overtuiging tot een schadelijke rust der ziel*

Ieder dient hier, door Gods verlichtende genade, in zijn eigen ziel dan noodzakelijk een goede en grondige kennis te bezitten van de rechte natuur, eigenschappen, vruchten en werkzaamheden van het ware zaligmakende geloof van de Heilige Geest. Want niemand zal ooit in staat zijn, zonder zodanige kennis, zijn gemoed wat betreft deze hoogst belangrijke zaak, behoorlijk te kunnen beproeven, Daarom blijkt het dan wel nodig te zijn, dat wij trachten hier eens enige wezenlijke dingen voor te stellen van een oprecht geestelijk geloof, tot ieders ernstig zielsonderzoek, met Gods genadige bijstand. Wij dienen daarin acht te geven:

D- Op hetgeen in het ware geloof altijd voorafgaat in allen.

E- Op hetgeen in het eigenlijke wezen van het geloof noodzakelijk wordt gevonden.

F- En eindelijk op hetgeen onmiddellijk als een vrucht voortvloeit en ontstaat uit het geloof.

A. Wat betreft hetgeen het geloof voorafgaat in het hart der mensen, is het zeker, dat niemand ooit een waar gelovige in de Heere Jezus kan zijn, tenzij dan dat hij, door de krachtige werking des Geestes, van tevoren eerst recht bereid wordt tot die heilige staat. Want de mens leeft van nature geheel en al in zichzelf. Daarom zoekt hij zijn behoud ook alleen maar bij zichzelf, omdat hij niets met al weet te, doen dan alleen in

zijn eigen wijsheid, kracht en gerechtigheid. Welke gezonde en rechtzinnige denkbeelden de mensen, door middel van het onderwijs ook al verstandelijk mogen hebben van Christus en de waarheid van het Evangelie die zij met de mond belijden; toch weten zij daar door zichzelf, zonder genade, niet oprecht gelovig mee te handelen tot zaligheid van hun zielen. In zo'n staat leven de geveinsde belijders totdat zij inwendig verlicht worden, door Gods Geest in een zaligmakende, ontdekking; of zij gaan midden in hun rampzalig bedrog, voor eeuwig verloren.

Er is zeker een voorafgaande Goddelijke ontdekking of verlichting van het verstand nodig, indien het ware geloof door Gods Geest krachtadig zal gewerkt worden in het hart van een uitverkoren zondaar. Dan brengt dezelfde Geest altijd, door middel van, de Wet en het Evangelie, een waar hemels licht in onze zielen. Daarbij bekomen wij een rechte kennis van deze drie voorname zaken: van God, van onszelf en van de weg der zaligheid. Door dat hemelse licht worden wij dan geheel uitgeleid uit onszelf tot de Heere Jezus Christus, in een waar geloof. Evenals de wijzen uit het oosten bij de geboorte van de Zaligmaker door een lichtende ster, die hun vooruit scheen op de weg, heengeleid werden naar Bethlehem tot Zijn kribbe; zo worden de uitverkorenen ook geestelijk geleid tot Christus, door het helderschijnende licht van de blinkende Morgenster in hun harten. Zonder dit Goddelijke en hemelse licht, dat binnen in het gemoed schijnt door de werking van de Heilige Geest, kwam nooit enig zondaar tot de Heere Jezus. Wezenlijk behoort dan tot het ware geloof van de ziel:

1. *Een zekere en geestelijke kennis van God, dat allerhoogste oorspronkelijke Wezen, uit Wie en door Wie en tot Wie alle dingen zijn* Rom. 11: 36. De mens heeft door de zonde de ware kennis van God verloren, zodra hij met zijn aandacht en genegenheid allereerst tot zichzelf inkeerde. Maar als de Heilige Geest door middel van het Evangelie onze zielen krachtadig komt bewerken, dan herstelt Hij die verloren kennis weer aanvankelijk in ons. Want zonder God geestelijk te kennen, kunnen wij nimmer iets bezitten of oefenen van een waar geloof: "Die tot God komt moet geloven dat Hij is, een Beloner is dergenen, die Hem zoeken." Hebr. 11: 6. De Geest opent hier dan eerst weer de inwendige ogen van ons verduisterd verstand. Hij voert onze aandacht en hoogachting geheel af van onszelf en van alle geschapen dingen en doet ons deze nu weer alleen vestigen op de hoge en heilige God. Hij maakt dat de glans van het heerlijke Goddelijke Wezen zó helder schijnt op onze duistere zielen, dat deze van stonden aan met een zeer diep ontzag, vreze en beving voor die geduchte en vreselijke Majesteit aangedaan en bewogen worden. Wij worden dan door de kracht van de Heilige Geest levendig ingeleid in een bevindelijke beschouwing van Gods ontzagelijke hoogheid en mogendheid; en dat Hij de eeuwige God is, de grote Opperheer, Schepper en Onderhouder van alles, Wiens macht geheel ondoorgrondelijk en onnaspeurlijk is. Wij zien die God nu in het licht van het geloof als voor ons staan in Zijn hooggeduchte heiligheid en rechtvaardigheid en hoe Hij te rein van ogen is, dan dat Hij het kwaad zou kunnen zien, Hab. 1: 13. O, het is onmogelijk recht met woorden uit te drukken, win een ontzagelijk gezicht van God en Zijn ververschrikkelijke haat en lorren tegen de zonde een ziel ontvangt, die door de Heilige Geest bereid wordt tot het waarachtig geloof. God ontdekt Zich aan zo'n ziel niet anders dan als een alverterend en verslindend vuur, waar geen zondig mens bij wonen, of enigszins voor bestaan kan; zodat angst en verschrikking zo'n ziel van alle kanten aangrijpen en beving haar bevangt, Jes. 33: 14. Zij die voorheen in hun zorgeloze gerustheid, blindheid en verstoktheid, nooit ernstig aan God pleegden te denken, wat voor vleselijke denkbeelden zij van Hem in die tijd ook al mochten maken, konden nochtans nooit waarlijk voor Zijn hoogheid en heiligheid beven met

hunne harten. Daarom bleven zij ook maar altijd in hun zonden en onbekeerlijkheid voortgaan. Maar hier worden zij nu door een geestelijk gezicht van Gods onbegrijpelijke macht en gerechtigheid, uit hun diepe zondeslaap zó krachtig opgewekt, dat het alles bij hen in een zeer grote beweging en beroering geraakt en dat zij met ernst verlegen en bekommerd worden over hun eeuwige behoud.

Gelijk God Adam eerst kwam opzoeken, na zijn val in het paradijs, toen hij zich dacht te versuilen onder het dichte geboomte van de hof en hem zo naakt en zondig als hij was, te voorschijn deed komen in het heilige licht van Zijn aangezicht; aldus handelt de Heere nu nog op een geestelijke wijze, langs de gewone weg der middelen, met alle uitverkoren zondaren, die Hij aanvangt te bekeren en door het geloof met Zijn Zoon Jezus Christus te verenigen. Hij komt hen ook opzoeken in de tijd der minne, wanneer zij zich gerust op zichzelf houden en verbergen onder de schaduwachtige lommer van hun eigen gerechtigheid en vleselijke begeerlijkheden.

Hij roept dan door Zijn Geest krachtig tot hen: "Zondaar, waar zijt gij?" Gen. 3: 9 en "Zie, hier ben Ik, zie; hier ben Ik!" Jes. 65: 1. Hier ben Ik, die geduchte, hoge, almachtige, heilige, rechtvaardige en waarachtige God, tegen Wie gij zo lang en zo snood en gruwelijk gezondigd hebt, verachtende Mijn geboden, bespottende Mijn dreigementen, versmadende Mijn genade, enz.

En hier kan zo'n zondaar zich dan onmogelijk langer voor de hoge en alwetende God verbergen. Want hij gevoelt Zijn almachtige hand en heilige tegenwoordigheid nu levendig aan zijn eigen hart. Gods glansrijke licht schijnt nu binnen in zijn ziel; Zijn ontzaglijke toorn en vloek wegens de zonde, zinken nu als een ondragelijke last zodanig op zijn geweten neer en de Heilige Geest legt en drukt die daar vast op. De zondaar kan deze sterke banden van Gods almogende hand onmogelijk meer afschudden, noch elders in de wijde wereld enige plaats van rust of veiligheid voor zijn arme benauwde ziel meer vinden. Maar nu wordt hij met Job genoodzaakt uit te roepen: "Ontfermt u mijner, ontfermt u mijner, o gij mijn vrienden! Want de hand Gods heeft mij aangeraakt." Job 19: 21.

Men kan zodanige heilige en vreselijke ontdekkingen van God, aan de zielen dergenen die zaligmakend bekeerd en tot de gemeenschap van Christus bereid worden, in de Heilige Schrift overal genoeg vinden. En al is het dat die van alle bekeerden niet zo in het bijzonder door de Heilige Geest zijn aangetekend, toch kunnen wij aan de waarheid van deze zaken geenszins twijfelen. Zodanige openbaringen van God zijn altijd de eerste beginselen van het werk des geloofs en der bekering in alle uitverkorenen. Want hoe zou toch een zondaar zonder dat, ooit recht kunnen worden opgewekt uit zijn diepe zondenslaap; hoe hartgrondig overtuigd van zonde en verdoemenis, van eigengerechtigheid en van alle ijdele steunsels geheel afgedreven en in een ongeveinsd geloof van de ziel met de Heere Jezus verenigd en in een nieuw leven van genade overgebracht kunnen worden? Zonder de ware kennis van God kan er niets van het werk der genade in het hart van enig zondaar plaats hebben. De Schrift zegt dan ook duidelijk, in de meest algemene zin, dat "ons Zijn Goddelijke kracht, alles wat tot het leven en de Godzaligheid behoort, geschonken heeft door de kennis Desgenen, die ons geroepen heeft tot heerlijkheid en deugd." 2 Petrus 1: 3.

Hier moet echter noodzakelijk door ons onderscheid worden gemaakt tussen een enkel wettische en een Evangelische kennis van God; of tussen hetgeen wij van God komen te zien en te kennen in het aangezicht van de Heere Jezus Christus, zodra als het licht van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, die het Beeld Gods is, door de werking van de Heilige Geest over onze zielen begint te schijnen; en tussen hetgeen wij vooraf van Hem leren kennen door middel van het helderschijnende licht van de

Wet, teneinde onze gemoederen zo te bereiden voor het licht van het Evangelie. Dit is Gods eigen en vaste orde in het zaligmakend bekeren van arme zondaren, dat Hij Zich eerst ontdekt aan hen door middel van de Wet in Zijn gestrengte en zware toorn, om hun zielen te doorwonden. En dan ook verder door middel van het Evangelie, in Zijn oneindige genade en barmhartigheid in Christus, om hun gewonde gewetens te helen en hun verslagen harten weer op te richten. Wij plegen in onze Gereformeerde Kerk ook nooit anders te leren van het werk der ware bekering.

Wie deze heilige orde en weg van God dan nu wil omkeren en met terzijdestelling van de geestelijke overtuiging van de Wet, nu alleen een zogenaamde Evangelische leiding of bewerking van Gods Geest, in het bekeren der zondaren, zou trachten in te voeren, die heeft wel toe te zien, tint hij, door de listige verleiding van de satan, zichzelf en anderen niet jammerlijk bedriegt. Als God de arme zondaren bekeert, dan handelt Hij ook met hen gelijk er staat in Job 5: 18: "Hij doet smart aan en Hij verlandt; Hij doorwondt en Zijn handen helen." Hij die nooit hartelijk verschrikt en verslagen werd door een gevoelig gezicht van zijn zonden en van Gods heilige gerechtigheid, die heeft geen grond om zich te troosten met Gods genade en barmhartigheid. Deze worden toch in het Evangelie alleen maar beloofd aan de arme, verslagen en boetvaardige zondaren.

Het is echter ook waar, dat men hier de bijzondere mate en trappen, tijd en wijze, van het werk der wettische overtuiging, niet voor allen tegelijk kan bepalen, want God handelt daarin zeer wijs en vrijmachtig. De een overtuigt Hij langer, de ander korter; de een zwaarder, de ander lichter, enz. Men kan in het algemeen hiervan alleen maar zeggen, dat God ieder uitverkoren zondaar, die Hij waarlijk bekeert, zoveel geestelijk licht en ontdekking van Zijn hoogheid, heiligheid, rechtvaardigheid, enz., door middel van de Wet, laat schijnen op zijn hart als voldoende is om hem hartgrondig te overtuigen van zijn zonden en verloren staat in Adam; om hem de bitterheid van de zonden en van Zijn toorn enigszins te doen smaken en om hem met een gehele verzaking van zichzelf en van alle ijdele toevluchten, als een ware arme van geest in een oprecht geloof te doen neervallen voor de gezegende voeten van Christus. Indien dit bijzonder oogmerk van God langs deze weg alleen maar waarlijk bereikt wordt, dan is de wettische overtuiging, die toch alleen hiertoe dient, meteen voldoende, wat betreft de grond en wortel van de zaak. Daar is geen reden om langer te blijven staan bij de verschillende maten en trappen daarvan. Evenmin om enig verder onderzoek daarnaar te doen tot het vaststellen van onze eigen staat of die van anderen.

Maar minder groot en krachtig moet de wettische overtuiging ook niet zijn, dan als wij daar beschreven hebben. Want dan zou zij niet voldoende zijn om haar eigenlijke doel te bereiken: de zondaar geheel uit zichzelf te leiden en hem als een gewonde en verslagene, in geloof te doen komen tot de vrije genade van de Heere Jezus Christus.

2. Verder behoort tot het ware geloof des Geestes ook een rechte kennis van onszelf en van onze eigen staat, zoals die nu geworden is door middel van de zondeval van Adam, "in wie allen gezondigd hebben." Rom. 5: 12. Tussen de kennis van God en die van onszelf is een aller-nauwst verband; in zover, dat de een onmogelijk kan bestaan zonder de andere. Gelijk er geen ware zelfkennis ooit kan zijn, zonder de kennis van God; zo kan er ook geen kennis van God zijn, zonder die van zichzelf. De kennis van God is het heldere en glansrijke licht, waarbij de mensen ook noodzakelijk meteen hun eigen gedaante moeten beschouwen in de spiegel van de heilige Wet, die recht voor hun ogen gesteld wordt. Toen Jobs ogen, door de werking van de Heilige Geest, de heilige en geduchte God van nabij aanschouwden, ontving hij in dat Goddelijk licht

ook zoveel gezicht van zijn eigen aangeboren walgelijke onreinheid, zondigheid en verdoemenswaardigheid, dat hij er geheel onder moest wegzinken. In diepe verslagenheid des harten moest hij uitroepen: "Daarom verfoei ik mij en ik heb berouw in stof en as." Job 42: 6.

Op dergelijke wijze ging het doorgaans de heiligen, waar de Schrift van meldt hoe God Zichzelf bijzonder, hetzij middellijk of onmiddellijk, aan hen beliefde te openbaren. Maar waardoor de werking des Geestes in 's mensen gemoed geen ware kennis van God wordt gevonden, daar schijnt ook geen licht waarbij de mens zichzelf recht en geestelijk kan kennen. Het is daar alles duisternis, gelijk in de aanvang der schepping Gen. 1: 2. Welk algemeen en natuurlijk licht van kennis er al mocht afstralen van de uiterlijke glans van de zaligmakende Evangeliemiddelen op de oppervlakte van het verstand; toch blijft de binnenste grond van het hart altijd bezet met een nare donkerheid en akelige doodschaduw. De mens kan dan het waarachtige en oneindige onderscheid tussen God en hem nooit recht zien. Maar in zijn atheïstische overlegging meent hij dat "God ten enenmale is gelijk hij" Psalm 50: 21. Immers zo ligt het dan bij hem, in de grond van zijn ziel. Daarom komt hij in die staat ook nooit tot een hartgrondige, boetvaardige en ware vernedering van zichzelf voor de hoge God, wat hij ook al mocht begrijpen van deze dingen met zijn natuurlijk verlicht verstand en door middel van algemene geestelijke gaven, of soms ook beoefenen en in het werk mocht stellen, gelijk wij zien in de tijdgelovigen.

Maar geheel anders gaat het met de zielen van de arme uitverkoren zondaren, die de Heilige Geest op een zaligmakende wijze, door een ware kennis van God uit de Wet, heeft aangevangen te overtuigen van zonden, om hen tot de gelovige gemeenschap van Christus over te brengen. Deze ontvangen in en door het helderschijnende, geestelijke licht van God ook een ware, levendige en duidelijke kennis van zichzelf. Zodra zij maar, met verlichte ogen van hun verstand, die geduchte hoogheid, heiligheld en rechtvaardigheid van God nu komen te aanschouwen, keren zij meteen met dat Goddelijk licht in hun harten. Zij bekomen daar dan een zodanig droevig en allerjammerlijkst gezicht van hun diep ellendige en vervallen zondestaat, dat zij er ten enenmale door beroerd, verlegen en ten hoogste beangst en verschrikt worden. Iemand, die het door Gods genade zelf niet heeft ondervonden in zijn gemoed, zal dit nooit recht kunnen bevatten.

En naarmate dat heilige licht der kennis van God door de kracht van de Heilige Geest meer toeneemt, wordt deze ontdekking, die de zondaar nu van zichzelf ontvangt, steeds hoe langer hoe groter. De mens komt met de verloren zoon hier dan nu ook tot zichzelf, Lukas 11: 17 en hij wordt als Efraïm nu aan zichzelf bekend gemaakt Jer. 31:19. O, wat een onaangenaam en smartelijk gezicht krijgt hij hier nu van zijn staat, weg en wandel! Hij bevindt zichzelf, zoals hij natuurlijk voor God is, geheel blind en verduisterd in zijn verstand, verkeerd en verdraaid in Zijn oordeel, boos en onheilig in zijn wil, zondig en verdorven in al zijn genegenheden en hartstochten, zinnen en leden, zonder onderscheid in al de vermogens en werkzaamheden van zijn ziel en lichaam. Hij ontmoet niet anders in zichzelf dan louter zonde, goddeloosheid en vijandschap tegen God; en dat er ook zelfs niet één goede zucht of gedachte ooit in hem geweest is, of heeft kunnen zijn. Hoe levendig wordt hij nu gewaar, bij Gods ontdekkend licht, dat hij al zijn dagen in de zonde heeft geleefd en geheel van God vervreemd is geweest; dat hij alleen maar zichzelf, de wereld en de satan gediend heeft; zich altijd met ijdele inbeddingen en met stof en as gevoed heeft; dat zijn gehele belijdenis, godsdienst, allerbeste werken en voornemens niet anders zijn geweest dan snode geveinsdheid en schoonblinkende zonden; dat hij God nimmer recht gekend,

bemind of gevreesd, noch met zijn hart waarlijk geloofd heeft in de Heere Jezus. Wie toch is in staat om recht naar het leven te beschrijven of af te malen wat een innige zielsdroefheid, schaamte en aller-smartelijkst berouw de arme overtuigde zondaar hier nu ontvangt in zijn gemoed. Hoezeer walgt hij hier nu van zichzelf als van een aller-snoodst, onrein en gruwelijk hellemonster voor de heilige God. O, hij durft zelfs met de tollenaar Lukas 18: 13, zijn ogen hier niet opheffen naar de hemel. Dat licht van Gods ontzaggenlijke hoogheid en vlekkeloze heiligheid glinstert hem nu zo sterk in de ogen, dat hij ze niet alleen met een diepe schaamte als ter aarde moet neerslaan, maar dat hij ook zelfs geheel in stof en as moet neervallen voor die vreselijke Majesteit. Hij heeft hier nu niet slechts te doen met enkel natuurlijke en schijn-geestelijke denkbeelden van het Goddelijk Opperwezen, waar hij voorheen altijd maar mee pleegde te werken, maar met de geduchte Heere van hemel en aarde Zelf, Die Zich nu door de werking van Zijn Geest, krachtdadig aan zijn gemoed ontdekt, door middel van het Woord, zoals wij tevoren gezien hebben. Hij bespeurt hier nu zeer duidelijk als aan Gods zijde, die heilige en volmaakte Wet, vergezeld met haar gestrenge vloek en wraak tegen alle zondaren. Die Wet, met haar vloek en ververschrikkelijke dreigementen van alle tijdelijke en eeuwige straffen, wordt hem hier nu met kracht op zijn hart gedrukt. Hij is die goddeloze en geheel onheilige en vervloekte zondaar. God spreekt die vreselijke dreigementen en die onveranderlijke uitspraak en vloek der Wet niet slechts in het algemeen over de zondaars; neen, maar in het bijzonder ook over hém uit. Hij wordt hier nu bevindelijk in zijn ziel geheel en al overtuigd dat hij de hel en de eeuwige dood zeker heeft verdiend, evenzeer als enig ander zondaar in de wereld. Hoe valt nu hier al zijn ingebeelde goedheid en gerechtigheid op de grond neer, de Dagon die hij altijd in zijn hart zozeer gevierd en hoog geëerd had. Hoe levendig ondervindt de overtuigde zondaar hier nu, dat het een aller-zekerste "waarheid is, die de Heilige Geest hem nu Zelf op zijn hart toepast, dat "wij allen zijn als een onreine en dat al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed." Jes. 64: 6. Met wat een benauwdheid legt Gods hand hem soms neer onder de vloek der Wet; hoe hartgrondig doet Hij hem die billijken en goedkeuren! Met schaamte belijdt hij, dat hij een geheel walgelijk en verdoemelijk zondaar is en dat God hem, naar Zijn gestrenge rechtvaardigheid, duizendmaal in de hel zou kunnen werpen; dat hij eeuwig verstomd zou staan voor Hem. Ja, dat het enkel genade en barmhartigheid is van God, dat hij niet reeds vernield is en geworpen in de eindeloze rampzaligheid.

Hierbij ontdekt het Goddelijk licht van de Heilige Geest de arme overtuigde zondaar ook de grond en oorsprong van al zijn jammerlijke ellende, hoe die geheel ligt in de snode zondeval van Adam in het paradijs. Daardoor verkrijgt hij dan een levendige kennis van zijn onreine en doemwaardige erfzonde. Als men deze niet met Goddelijk licht en met toepassing op zijn eigen gemoed gewaar wordt en als zijn eigen zonde erkent en betreurt met een waarachtig zielsberouw, zal daar zeker nooit een volkomen en een zalmakende overtuiging des Geestes in het gemoed kunnen vallen. Want hier ligt de ware grond en wortel van de zonde en van de totale verdorvenheid, rampzaligheid en verlorenheid van de mens. Hier wordt een overtuigd zondaar eerst levendig gewaar dat zijn staat geheel hulpeloos, hopeloos, reddeloos en radeloos is; dat zijn gehele natuur ten enenmale zondig, bedorven, onheilig, goddeloos, ongelovig, vijandig en weerspannig is tegen God, zijn heilige Maker; zoals het met Adam stond door de val en dat hij "van de buik af een overtreders genaamd is" Jes. 48: 8. Dat hij met zijn stamvader in het paradijs Gods verbond heeft verbroken en zich als ren lijfeigene geheel verbonden heeft aan de satan. Dat Adams schuld, vloek en onreinheid hem, evenals alle mensen, geheel aankleven. van de ontvangenis af, zó dat

"al het gedichtsel der gedachten zijns harten te allen dage alleenlijk boos is" Gen. 6: 5. En dat hij uit een geheel onrein zaad en uit vlees geboren is en daarom ook nu alleen onrein en vleselijk is, Job 14: 4; Joh. 3: 6.

Langs deze weg komt de mens; die aldus geestelijk overtuigd wordt, dan tot een gevoelen en erkennenis van zijn geheel verloren, doemwaardige en machteloze staat. Bij zichzelf moet hij het nu alles opgeven en in een heilige radeloosheid vangt hij aan met de stokbewaarder uit te roepen: "Wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?" Hand. 16: 30; "het is bulten hope" Jes. 57: 10 en "Ik verga van honger" Lukas 15: 17. Gewisselijk, hier moet het, wat betreft het wezen en de grond en wortel der zaak, met alle mensen komen die zaligmakend door Gods Geest overtuigd en voor de genade van het Evangelie in Christus Jezus vatbaar gemaakt worden.

Hier wordt eerst de ware armoede des geestes geboren en de oprechte honger en dorst naar de gerechtigheid, Matth. 5: 3, 6. Hier komt de mans tot een heilige vernedering en verslagenheid voor de hoge God en Int de geestelijke zelfverloochening en het haten van zijn eigen leven. Zonder dit kan men niet achter Christus komen of Zijn discipel worden door een ongeveinsd geloof Matth. 16: 24; Lukas 16: 26. Deze is dan, althans wat betreft het zakelijke en wezenlijke der dingen, de rechte kennis van zichzelf, die tot de weg van het Evangelische geloof in de Heere Jezus Christus, voor al degenen die zalig worden, noodzakelijk vereist wordt.

3. Eindelijk behoort ook tot een waar geloof een rechte geestelijke kennis van de weg der zaligheid zelf, langs welke de arme verloren zondaren nu weer door Christus tot Gods heilige gemeenschap gebracht worden.

Want juist deze weg is toch het eigenlijke voorwerp waaromtrent het zaligmakende geloof werkzaam is. Om die reden wordt het dan ook genoemd het geloof van het Evangelie, Fil. 1: 27. Het Evangelie, welk een duidelijke en eenvoudige Goddelijke waarheid het ook al mag behelzen, is nochtans in zichzelf een diep verzegelde verborgenheid voor het natuurlijke verstand van de mens, die God, de Auteur ervan, niet, waarlijk kent. De Apostel noemt het daarom: "De wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid, die bedekt was, welke God tevoren verordineerd heeft tot heerlijkheid van ons, eer de wereld was; welke niemand van de oversten dezer wereld gekend heeft". 1 Kor. 2:7, 8. En toch is hun die verborgenheid van het Evangelie, middellijk, duidelijk genoeg door God geopenbaard, indien zij die maar hadden willen kennen, 1 Kor. 2: 7, 8.

Het verduisterd verstand van de mens kan, zonder een bijzondere en krachtadige werking van de Heilige Geest, de weg der zaligheid zoals die in het Evangelie ontdekt wordt, nimmermeer recht begrijpen, aangezien deze geestelijk moet worden gekend en onderscheiden 1 Kor. 2: 14. Zo weinig als een blinde de heerlijke glans der zon kan aanschouwen, wanneer die helder schijnt op de middag, zo weinig kan ook een blind en onwedergeboren zondaar iets bekennen van de onbegrijpelijke heerlijkheid Gods in Christus, die zo luisterrijk schijnt in het Evangelie. Dat dierbare Evangelie is en blijft geheel "bedekt in degenen die verloren gaan, in die de God dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen; opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, die het beeld Gods is." 2 Kor. 4: 3, 4. Hoeveel algemene, uitwendige en letterlijke kennis zij van de waarheid van het Evangelie ook mogen hebben en hoezeer zij de Goddelijke waarheid ook al mogen belijden en voorstaan, nochtans blijven zij in de grond van hun harten altijd geheel blind daarin. Want zij hebben die waarheid nooit bevindelijk, noch gelovig van God Zelf gehoord en geleerd door de werking van Zijn Geest, Joh. 6: 45. Zij is de grote "verborgenheid van het Koninkrijk Gods," en het moet ons uit genade worden

gegeven die te mogen verstaan Mark 4: 11; Lukas 7: 10. God moet ons ook Zelf deze verborgenheid van Zijn wil, naar Zijn welbehagen bekend maken," zullen wij daar ooit een zaligmakend verstand van bekomen Ef. 1: 9.

Wie deze genade der geestelijke verlichting door zijn blindheid en ongelovigheid blijft versmaden en wie God in deze Zijn wijsheid niet wil kennen door de wijsheid en het verstand des vleses 1 Kor. 1: 21, die mens kan in zo'n staat nooit worden gebracht tot een ware geestelijke kennis van Christus en de weg der zaligheid. Nochtans is het met alle mensen van natuur alsoo gelegen, dat zij door hun aangeboren ongelovigheid hun ogen inwendig geheel toesluiten voor het Evangelie van Christus' heerlijkheid. in de bedorven grond van hun hart zoeken zij toch alleen maar, om uit de werken der Wet hun eigen gerechtigheid voor God op te richten, hetzij ten dele of geheel; hoe evangelisch, naar de formele letter der waarheid, hun uitwendige belijdenis en begrip overigens al mogen liggen.

Want omdat de mens van nature gesteld is onder de heersende macht van een verbroken werkverbond, zo kan hij, voordat God hem de Geest des geloofs schenkt, het Evangelie der genade, inwendig in zijn binnenste gemoed, onmogelijk anders opnemen en gebruiken, dan alleen in de vorm en hoedanigheid van een Wet der werken. Tot de volbrenging daarvan meent de mens noodzakelijk door zijn eigen krachten iets te moeten doen of in het werk te stellen voor God, teneinde Christus en de zaligheid dan zo daarop en daardoor deelachtig te worden. Nooit toch zal het ware onderscheid tussen het werken naar de Wet en tussen het geloven naar het Evangelie, door een onwedergeborene geestelijk kunnen worden verstaan of gevat; evenmin als een blindgeborene het ware onderscheid tussen licht en duisternis recht verstaan kan.

Zoals reeds door ons is aangewezen, moet de mens noodzakelijk eerst voor het Goddelijk licht van het Evangelie bereid en vatbaar gemaakt worden, eer dat licht, door de werking van de Geest tot zaligheid op zijn ziel komt schijnen en hij zich daar in zijn gemoed ooit gelovig mee zal kunnen verenigen. "Het Evangelie wordt alleen aan de armen verkondigd". Match, 11: 5 en Christus wordt ons daarin niet anders geopenbaard als "de Zoon des mensen, Die gekomen is om te zoeken en zalig te hinken, dat verloren was" Lukas 19: 10.

Bijgevolg kunnen ook geen anderen het Evangelie recht geestelijk verstaan en dat gelovig tot zaligheid omhelzen en aannemen, dan alleen die arme overtuigde en in zichzelf verloren zondaren, die hun geestelijke ellenden recht gevoelen en daaronder recht vermoeid en belast zijn Matth. 11: 28. Zodra de Heilige Geest, door Zijn zielzaligende overtuiging, de uitverkorenen bevindelijk tot zo'n staat gebracht heeft, vervolgt Hij zijn werk dan ook verder in hen, nadat Hij eerst hun harten genoeg heeft doorwond met de scherpe vlijm van de Wet, vangt Hij aanstonds aan deze met de zachte en verkwikkende balsem van het Evangelie te genezen. Hij is het, die "haar doet weten de dingen, die haar door God geschonken zijn," in het Evangelie 1 Kor. 2: 12. Hij neemt het uit Christus en verkondigt het hun Joh. 16: 14. Hij komt hun verduisterd verstand en ongelovige harten zeer liefelijk bestralen met de heerlijke glans der dierbare beloften van het Evangelie, waarin God de arme boetvaardige zondaren bekend maakt en hun door Zijn Geest openbaart 1 Kor. 2: 10 langs welke weg Hij hun verlossing volkomen en voor eeuwig Zelf heeft willen uitwerken en ook reeds voor de tijden der eeuwen daarin heeft voorzien naar Zijn grondeloze barmhartigheid,

De Geest opent hier nu voor de arme verslagen zielen de rijke schatkamers van de Evangelische genade, hoe "God de wereld alsoo lief heeft gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven; opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." Joh. 3: 16. Hij leidt hen met Goddelijk licht nu

levendig in dat welverordineerde genadeverbond en wat de rijkdom der heerlijkheid van deze verborgenheid is, dat "God nu in Christus, de wereld met Zichzelf is verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende." 2 Kor. 5: 19. Alsook hoe "dit het getuigenis is," dat God Zelf getuigt uit de hemel, "namelijk, dat Hij ons het eeuwige leven gegeven heeft; en dit leven is in Zijn Zoon." 1 Joh. 5: 11.

O, Wat is dit niet een blijde tijding en een wonder heerlijk gezicht voor een arm verloren zondaar die als gereed staat om geheel te bezwijken onder de zware last zijner zonden en van Gods vloek en toorn! Geen duizend werelden kunnen hem zo gewenst en dierbaar zijn als deze Goddelijke openbaring van de Heere Jezus Christus in zijn hart door de werking van de Heilige Geest. Hij aanschouwt in Hem een onuitputtelijke volheid en algenoegzaamheid van genade en verdiensten en hoe "Hij een verzoening geworden is voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der gehele wereld" 1 Joh. 2: 2.

Hier wordt als het ware een wijde zee, ja een onmetelijke oceaan van zaligheid voor hem opengezet. De Geest drukt de dierbare beloften van Christus' volkomen bereidwilligheid en van Gods vrije genade om alle arme zondaren die maar oprecht gelovig tot Hem willen komen, om verlost en gezaligd te worden, nu met zóveel licht en kracht op zijn hart, dat hij grondig overreed wordt in zijn gemoed van de gewisse waarheid en Goddelijkheid ervan; daarom kan of wil hij daaraan niet langer twijfelen zoals voorheen. Het is God Zelf, in Christus, door Zijn Geest, die nu aan het hart van de arme zondaar krachtig werkt met de Evangelische beloften, om hem daaraan te doen geloven. Hij neemt dat hart nu geheel in met Zijn Goddelijk licht en genade en trekt de aandacht en genegenheid af van de ijdele wereld en van alle andere dingen en buigt het hart liefelijk over naar Christus en Zijn aller-dierbaarste gemeenschap. De arme zondaar. vindt daar zoveel onuitsprekelijke schoonheid, zaligheid en heerlijkheid in Christus en in de weg der verzoening en vereniging door Hem met God tot zijn eeuwige verlossing, dat hij zichzelf daarin geheel als verliest en in verwondering opgetogen staat als buiten zichzelf en dat hij met zijn gehele hart en ziel daarin een welgevallen heeft. 'O, roept hij uit, wie ben ik, een dode en onreine hond, een allergruwelijkst monster van alle ellende en goddeloosheid, die anders niet verdiend heb dan door. God in de hel geworpen en voor eeuwig verstoten te worden. Dat die heilige, heerlijke en volzalige God naar mij wil komen omzien, om mij door Zijn geliefde Zoon, in wie Hij zijn welbehagen heeft, uit deze rampzalige afgrond van de eeuwige dood en verdoemenis, zo genadig te verlossen en Zichzelf met al Zijn genoegzaamheid eindeloos aan mij te schenken!'

Zou ook iemand met woorden kunnen uitdrukken hoe diep een arm zondaar daaronder voor God wegzinkt in heilige verwondering en aanbidding, lof en dankbaarheid, enz. Zodra de Heilige Geest hem krachtdadig komt te bewerken en te overreden om de hand van een oprecht zielsvertrouwen aan de Heere Jezus te geven en tot Hem te zeggen: "Mijn Heere en mijn God! ?" Waarlijk deze dingen moeten geestelijk en door eigen bevinding door ons gekend en gesmaakt worden, door de overvloed der Goddelijke genade en de gaven der rechtvaardigheid in Christus Jezus, indien wij daarvan iets recht zullen verstaan. Zodanige kennis van de weg der zaligheid behoort er dan ook tot een waar geloof. En niemand kan ons dat geven dan alleen God de Heilige Geest, door middel van de beloften van het Evangelie.

En zo zien wij dan hier, welke dingen vooraf noodzakelijk vereist worden tot een waar geloof, om dat in 's mensen hart geestelijk te formeren, Wij zullen nooit in staat kunnen zijn om de Heere Jezus Christus en Gods genadige beloften in het Evangelie, die *in Hem alle ja en amen zijn* 2 Kor, 1: 20 oprecht gelovig te omhelzen en aan te nemen. Tenzij de Heilige Geest eerst zo'n bevindelijke kennis van God, van onszelf en

van de weg der zaligheid, gelijk een helder licht in onze zielen komt ontsteken, zoals wij hier nu hebben voorgesteld; immers, wat betreft de grond en het wezen der dingen. De natuurlijke duisternis van 's mensen gemoed, aangaande deze dingen, is de eigenlijke baarmoeder van het ongeloof en van alle bedrieglijk waangeloof. Echter is het Goddelijk licht der ware kennis in de ziel en de grondslag van een waar geloof, dat ons met Christus verenigd. Daarom houdt men deze kennis dan ook doorgaans voor een wezenlijk stuk of deel van het geloof zelf; omdat de Voorwerpen van het geloof namelijk God in Christus en Zijn genadige beloften, door middel van die geestelijke kennis voor ogen worden gesteld en wij bekwaam gemaakt worden om deze te omhelzen en er met ons gemoed gelovig mee werkzaam te zijn.

Maar zoals de dingen hier door ons zijn voorgedragen, kan men ze ook aanmerken *als noodzakelijke en wezenlijke eerste vereisten van het ware geloof van de Heilige Geest, zonder welke dat geloof nooit in waarheid in iemands ziel zal kunnen worden gevonden*. Want zolang wij God in Zijn hoogheid en heiligheid en onszelf in onze zondigheid, doemwaardigheid en machteloosheid niet recht en geestelijk kennen, zullen wij nog geheel tevreden zijn met een waangeloof, zonder meer; of met een algemene historische beschouwing van Christus en der waarheden van het heilig Evangelie, zonder met ernst te verlangen en uit te zien naar een ware gemeenschap met God in Christus. Indien wij God en onszelf door de overtuiging des Geestes nu al voldoende kenden, maar de weg der zaligheid ons dan nog geheel onbekend en verborgen bleef, dan zouden wij onze verslagen harten nooit door de verlichtende genade van de Heilige Geest weer opgericht kunnen krijgen tot een zalmakende omhelzing, door het geloof, van de Heere Jezus en van Gods genadige beloften, die in het Evangelie zijn geopenbaard. Want wat is toch de eigenlijke reden ervan dat sommige verworpenen die God wel aanschouwen in Zijn heiligheid en rechtvaardigheid en zichzelf in hun zonden en verdoemelijkheid, juist door middel van zodanig duidelijk en levendig gezicht, nochtans in een rampzalige wanhoop storten en daarin eeuwig verzinken en verloren gaan? Het is omdat hun de weg der zaligheid en verlossing in Christus, door hun eigen blindheid en ongeloof, nog geheel bedekt en verborgen blijft en hun die zalige verlichting van het Evangelie van Christus' heerlijkheid niet door God geschonken wordt, door de krachtige werking van Zijn Geest. Want zó werpt hij in ons neer alle hoogten en gedachten die zich verheffen tegen de kennis van Christus en maakt dat wij ons gemoed geheel gevangen leggen onder Zijn gehoorzaamheid.

Zo kan dan het ware geloof geenszins ontstaan uit een enkel wettische kennis van God en van onze eigen staat der zonde. Maar er moet ook nog een geestelijke kennis bijkomen van de weg der zaligheid, door middel van de beloften van het heilig Evangelie. Voor al degenen, die de zalving van de Heilige hebben en daardoor de grondwaarheden der zuivere Evangelieleer enigszins recht verstaan, zijn deze dingen overvloedig duidelijk.

B. Daar volgt nu, dat wij hier ook wat nader trachten aan te wijzen ***wat er in het eigenlijke wezen van het geloof, algemeen en in allen zonder onderscheid, plaats heeft***; of wat daartoe al noodzakelijk in ons vereist wordt, opdat ieder, om een vaste kennis te bekomen van de deugdelijkheid van zijn eigen geloof, door de genade van God, zijn gemoed daar al wijders bij neerleggen en ernstig aan beproeven mocht. Het zal niet ondienstig zijn, dat wij deze zaak hier in enige bijzonderheden met onderscheid voorstellen.

1. Tot het wezen van een waar Goddelijk geloof wordt een oprechte honger en dorst van de ziel naar Christus vereist.

Zolang een mens in de grond van zijn hart nog kleeft aan zijn eigen gerechtigheid en met zijn genegenheid nog verslaafd is aan de ijdele wereld en nog niet kan scheiden van zijn beminde boezemzonden en begeerlijkheden; zolang is het hem geheel onmogelijk de weg van het ware geloof te betreden. Hij kan dan nog niet in waarheid verleggen zijn om de genade Gods in Christus, nooit zal hij kunnen besluiten daarom alles geheel te verzaken, in navolging van de Apostel, Fil. 3: 8, 9.

Maar geheel anders gaat het, zodra hij eenmaal zichzelf als een arm verloren en doemwaardig zondaar nu bevindt te liggen onder Gods heilige vloek en toorn, alle ogenblikken in gevaar van een eeuwig verderf, in de uiterste onmacht, hulp- en radeloosheid; als dán de Heilige Geest begint hem het dierbare Evangelie van Gods zalige genade wijd te openen, zodat hij Christus oprecht gelovig aanschouwt als dat geslachte "Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt" Joh. 1: 29, in Wiens hand alleen zijn gehele behoud gesteld is, omdat "Hij volkomen kan zalig maken allen, die door Hem tot God gaan" Hebr. 7: 25.

O, wat een oprechte en hartelijke begeerte krijgt die arme zondaar dan niet naar, Christus en naar Zijn zalige gemeenschap! Hoe verlangt zijn ziel dan naar Hem als een hert dat schreeuwt naar de verse waterstromen! Psalm 42: 2. Hoe roept hij dan uit: 'Ach, ik moet Christus hebben! Hij moet de mijne, ja de mijne zijn!'

Hij kan Hem dan niet één ogenblik meer missen, want hij heeft nu buiten Jezus niets daar hij zijn arme en benauwde ziel meer mee helpen, vertroosten of enigszins op verlaten kan. Biedt hem vrij al het goed van de wijde wereld aan, staten, eer, rijkdommen, schoonheden en wellusten, enz., hij zal ze zelfs niet eens willen aanzien. Als hij maar alleen de Heere Jezus mag hebben, dan wil hij zich om al de rest niet eens bekommeren. Het mag dan met hem gaan zoals het wil, nu hij deze Parel gevonden heeft is hij volkomen tevreden om alles wat hij heeft te verkopen, om die éne Parel alleen maar in eigenslum te bekomen, Matth. 13: 45, 46.

Wie zo'n oprechte begeerte van de ziel naar de Heere Jezus en naar de verzoening met God door Zijn bloed nog niet ontvangen heeft, diens hart is dan nog geheel ontbloot van het zaad van een waar geloof. Men moet toch eerst met zijn gehele hart naar de Heere Jezus Christus komen, voordat men tot Hem kan komen en Hem gelovig kan aannemen. Dusdanig hongeren en dorsten, ofschoon het de eigenlijke en formele geloofsdood zelf niet is, is nochtans zeker een voorvereiste hoedanigheid of geschiktheid tot het geloof, zonder hetwelk geen waar geloof ooit bestaan kan. Zoals in het natuurlijke de honger en dorst alleen ontstaan uit een smartelijk gemis van spijs en drank en het eigenlijk toeleidende middelen zijn, waardoor wij in staat worden gesteld om de aangeboden spijs en drank te nemen, te ontvangen, te gebruiken en ons daarmee te voeden en te versterken; zó ontstaan ook de geestelijke honger en dorst naar Christus uit een smartelijk gemis van Hem.

Wij trekken daar slechts dit voordeel van, dat die geestelijke hoedanigheid ons geschikt en gewillig maakt om Hem op dit aanbod van het heilig Evangelie uit de hand van Gods genade door een waar geloof aan te nemen, te ontvangen en om gebruik van Hem te maken tot onze eeuwige behoud.

Waar de begeerte naar Christus dan oprecht en hartelijk is, in het gemoed van een arm, verslagen en overtuigd zondaar, daar is het onmogelijk dat zo een in die uiterlijke begeerte zou blijven staan. Deze zal hem juist aanzetten door de werking der Goddelijke genade die deze begeerte zelf in hem gelegd heeft, om Christus, het begeerde goed, ook dadelijk met de hand van een oprecht geloof aan te nemen en Hem zich gelovig toe te eigenen met al Zijn weldaden.

Hierom worden de ware hongerige en dorstige zondaars dan ook doorgaans in het Evangelie zeer ernstig geroepen en genodigd, om "tot de Heere Jezus te komen" en het rechte gebruik van Hem te maken. Dit is toch alleen de wezenlijke geloofsdaad, waardoor men Hem wordt ingelijfd en met al Zijn weldaden verenigd wordt. Zie Jes. 55: 1; Joh, 7: 37; Openb. 22: 17.

Het zou zeer te wensen zijn dat deze zaak door Gods genade door ieder recht mocht worden verstaan en dat velen die heimelijk blijven berusten in een ingebeelde honger en dorst naar Christus, zonder Hem Zelf op het aanbod van het Evangelie gelovig te omhelzen en aan te nemen, nog intijds aan het bedrog van hun weg zalig ontdekt werden.

2. Tot het wezen van een waar geloof wordt ook een oprechte liefde en hoogachting voor Christus vereist. De ziel die gelooft wordt geestelijk aan de Heere ondertrouwd, gelijk gezegd wordt: "Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof." Hos. 2: 19. In het natuurlijke heeft immers een rechtgeaarde bruid een hartelijke liefde en hoogachting voor haar dierbare bruidegom, aan wie ze haar hand en haar hart gegeven heeft. Alle anderen ziet zij aan met een onverschillig oog en omhelst maar alleen haar eigen bruidegom. Maar hoe zou het nu anders kunnen zijn in het geestelijke. Een arm, gelovig zondaar, die geestelijk ondertrouwd en verenigd wordt met de Heere Jezus Christus, de schoonste onder de mensenkinderen, moet ook naar Hem uitgaan in de zuiverste toegenegenheid en hoogachting des harten. Zeker, die Goddelijke en geestelijke liefde overtreft zeer ver alle aardse liefde. Een ziel die Christus niet bemint, heeft nog nooit een ware liefde gevoeld. Zijn alles overtreffende schoonheid, dierbaarheid, heerlijkheid en algenoegzaamheid vervullen het gehele hart en trekken al de genegenheden als in één middelpunt zodanig tot zich, dat al wie eens heeft begonnen deze hemelse Koning en Bruidegom in een waar geloof te omhelzen en te beminnen, zich geheel voor Hem neerbuigt en in de grond van zijn hart alle andere liefde nu gewillig verzaakt.

O, de reine liefde van Christus en voor Christus, die met het geloof gepaard gaat, zet het gehele gemoed als in brand en doet de gelovige met de psalmist uitroepen: "Ik zal U hartelijk liefhebben, HEERE, mijne sterkte." Psalm 18: 2. Het zijn "vurige kolen, vlammen des HEEREN; vele wateren zouden deze liefde niet kunnen uitblussen." Hoogl. 8: 6, 7. Er is niets in de hemel of op de aarde, dat machtig is om onze harten oprecht los te maken van de wereld en dat alles als stof te doen verachten, dan alleen de liefde van de Heere Jezus, die eigen is aan het ware geloof. Hierdoor alleen behalen wij de overwinning over de wereld en alles wat er uitnemend en dierbaar, bekoorlijk en verlokkelijk in gevonden wordt; want "dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof." 1 Joh. 5: 4.

De arme zondaren, die nu geestelijk beginnen overtuigd te worden, zuchten dikwijls zeer droevig onder de sterke banden, waarmee zij hun harten vastgebonden voelen liggen aan hun zondige begeerlijkheden. Het schijnt hun dan wel toe, alsof het eeuwig onmogelijk is dat die handen ooit in de grond kunnen verbroken en zij waarlijk daarvan verlost en vrijgemaakt kunnen worden, maar als de Geest des geloofs maar eenmaal de liefde van Christus heeft uitgestort in hun harten, dan werkt die zeer wonderlijk en krachtig in hen, ver boven alles wat zij hadden kunnen bidden of denken.

Dit zal hier dan voor een ieder de proef op de som zijn. Wie nog nooit zo'n hartelijke liefde en hoogachting in zijn binnenste gevoeld heeft voor de Heere Jezus, dat hij alles zonder onderscheid geheel gewillig voor Hem kon verzaken, zodat alle banden van de wereld daardoor bij hem werden losgemaakt; die heeft de Goddelijke en alles-

overwinnende kracht van het ware geloof van de Heilige Geest dan ook nog nooit waarlijk gekend of ondervonden. Zo iemand heeft dus gewis vele redenen om wel toe te zien, dat hij met zijn ingebeeld waangeloof niet eens jammerlijk eindigt in de rouwige rampzaligheid.

3. Tot het wezen van een oprecht geloof behoort ook een hartelijk aannemen en omhelzen van Christus, op de genadige beloften van het heilige Evangelie.

Velen denken dat zij Christus ernstig begeren en Hem van harte beminnen. Maar omdat zij Hem niet gelovig aannemen op Zijn eigen aanbieding, hebben zij geen grond in de geopenbaarde waarheid van het Goddelijke Woord, om voor de deugdelijkheid van hun weg en staat te pleiten, De oprechtheid van onze liefde en hoogachting voor de dierbare Zaligmaker moet hieraan beproefd worden: of wij ook gewillig ons hart voor Hem openen en Hem op Zijn eigen Woord en belofte oprecht omhelzen als onze Zaligmaker, met een volkomen overgave aan Hem om behouden te worden. Al wie dit niet waarlijk doet of van harte begeert te doen, die stond ook nooit in de ware liefde van Christus. Want de ware geestelijke liefde, die wij Hem in onze harten toedragen, moet enkel spruiten uit het geloof van Zijn beloften, waarin Hij Zichzelf ons aanbiedt in de naam Zijns Vaders, die Hem gezonden heeft om ons tot een Hoofd en Zaligmaker te zijn. Indien wij deze belofte van Christus nu niet waarlijk met toepassing op onszelf kunnen geloven, dan kunnen wij Hem ook onmogelijk met ons gehele hart begeren en liefhebben. Want de liefde Gods in Christus Jezus is het heilige vuur, dat onze liefde tot Hem moet ontvonken en aansteken. "Hierin is de liefde, niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad en Zijn Zoon gezonden heeft tot een verzoening voor onze zonden." 1 Joh. 4: 10.

Zullen onze harten ooit in een oprechte wederliefde tot Hem ontstoken worden, dan is het nodig dat wij iets weten van de liefde van God en Christus tot ons. Dit kan alleen uit het Evangelie en het gelovig inzien van de zekere en dierbare beloften daarvan, dat Christus niet alleen aan anderen, maar ook aan ons uit genade tot een Zaligmaker door God is geschonken en als zodanig Zichzelf ons ook aanbiedt. Daaruit moet dan ook noodzakelijk volgen, dat al degenen, die de Heere Jezus hartelijk liefhebben en Hem boven alles begeren en hoogachten, Hem dan ook door een waar geloof voor hun Verlosser en Zaligmaker, Hoofd en Koning moeten erkennen en Hem ook wezenlijk als zodanig moeten omhelzen en aannemen. Hoe toch zou dat een ware genegenheid tot vereniging kunnen zijn, indien een maagd haar hartelijke liefde voor een jongeman, die haar begeerde, openlijk te kennen gaf en hem nochtans op al zijn ernstige en aanhoudende verzoeken bleef weigeren het jawoord te geven en hem voor haar bruidegom en man te ontvangen? Maar evenmin zou er een ware en oprechte liefde voor Christus kunnen zijn, als iemand deze wilde belijden en nochtans bleef weigeren om Hem op de duidelijke en gewisse beloften van het Evangelie, waarin Hij Zichzelf zo ernstig aan alle arme en boetvaardige zondaren aanbiedt, tot een Zaligmaker aan te nemen.

Zeker, de Heere Jezus zal nooit liefde willen aannemen van hen, die Hem niet willen aannemen. Zij, die in hun blindheid en ongeloof menen, dat Zijn waarachtige en algemene beloften wel tot anderen, maar niet aan hen gedaan zijn, zullen Hem in deze staat van ongeloof ook nooit een ware en hartelijke genegenheid kunnen toedragen; noch kunnen besluiten om de wereld en de zonde geheel voor Hem te verzaken.

Daarom stelt de Heilige Schrift de formele daad van het geloof, die ons met Christus verenigt, ook doorgaans in het gelovige aannemen van Hem, met al Zijn verdiensten en weldaden, Joh. 1: 12 en 5: 43; in Hem aan te grijpen, Jes. 27: 5; in Hem te ontvangen, Joh. 13: 20; in Hem aan te doen als een kleed, Rom. 13: 14, Gal. 3: 27,

enz. Wie de Heere Jezus zo waarlijk omhelst en aanneemt, die doet dat alleen op grond van de gewisse beloften van het heilige Evangelie, waarin Hij ons door God wordt geschonken en Zichzelf ook aan ons geeft, zoals Hij ons dat duidelijk voorstelt en bevestigt in de handelingen van het Heilige Avondmaal Matth. 26: 26-28. Want een mens kan toch "geen ding aannemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven zij." Joh. 3: 27. Alles wat ons door God wordt geschonken tot onze zaligheid, wordt ons alleen geschonken door middel van de beloften van het Evangelie. Deze zijn als het geopende kanaal, waarlangs alle hemelse gaven en dus ook Christus Zelf, die grote gave van God Joh. 4: 10, door de werking des Geestes in onze harten komen vloeien; in zoverre namelijk, als wij die Goddelijke beloften, met ren ware toe-eigening aan onszelf, dadelijk aannemen en geloven.

4. Tot het wezen van het ware geloof behoort ook een hartelijk vertrouwen op Christus; waardoor wij ons gelovig op Hem verlaten en ons met al onze noden en ellenden ter ruste neerzetten op Zijn Goddelijke macht, getrouwheid en algenoegzaamheid.

Christus is het enige en vaste Fondament van onze zaligheid, 1 Kor, 3: 11. Hij is die kostelijke Hoeksteen die God gelegd heeft in Sion, 1 Petrus 2: 6. Op Hem alleen moet de gemeente en iedere gelovige gebouwd worden Match, 16: 18; 1 Petrus 2 5. Dit geschiedt nu alleen door de prediking van het ware geloof, waardoor wij ons vertrouwen van onszelf en van alle schepselen aftrekken. Dat alles zien wij dan aan als gebroken rietstaven en ijdele zandgronden en verlaten ons hartelijk op Hem, wagen het op Hem, berusten in Hem en erkennen Hem geheel voor onze volkomen en getrouwe Zaligmaker.

Een oprecht geloof van de ziel kan nooit zijn zonder zulk vertrouwen en hartelijk steunen en rusten op Christus en op Gods vrije genade, die ons beloofd wordt in het Evangelie. Want wie zó niet op Hem vertrouwt, die neemt Hem dan ook niet voor zijn volkomen Zaligmaker, op grond van Gods beloften aan.

Hoe zou iemand toch de Heere Christus als zodanig met een gelovig hart waarlijk kunnen aannemen en nochtans geen waarachtig vertrouwen stellen op Hem? Wij moeten op Hem vertrouwen, of op onszelf, of op iemand anders. Want zonder enig vertrouwen kunnen wij zelfs niet één ogenblik zijn, of wij zouden terstond geheel in mistrouwen of in wanhoop moeten vallen. Maar zover ons vertrouwen niet waarlijk op Christus is (wij spreken hier van de zaak, zoals wij die alleen aanmerken in haar grond én wortel) moet het zeker nog op enig ding steunen buiten Hem. Voor zóver staan wij dus ook nog in het ongeloof, als wij nog iets aan de hand houden, waar wij hetzij ten dele of geheel ons vertrouwen nog in kunnen stellen buiten Christus.

Nu is dit de eigen natuur van een waar geloof, waarover wij hier handelen, dat het ons vertrouwen geheel afleidt van onszelf en van alle schepselen en ons dat alleen doet stellen op God in Christus, gelovig aangaande en staat makende op Zijn waarachtige beloften, ons in het Evangelie geopenbaard. Hierom beschrijft de Schrift de wezenlijke geloofsdaad dan ook doorgaans als een zodanig oprecht vertrouwen. Zie Psalm 9: 11; 26: 1; 37: 5 en dikwijls in andere psalmen; Spr. 16: 20 en 29: 25; Jes. 12: 2; Jer. 17: 7; Ef. 3: 12.

Waar nu dit vertrouwen des geloofs in onze harten oprecht waar is, daar geven wij onszelf en onze gehele zaligheid gelovig over in de hand van de Heere Jezus en werpen ons op Hem neer, als op onze enige Heilsrotssteen. Alzo genieten wij in ons gemoed die dierbare rust, welke Hij beloofd heeft aan alle vermoeiden en belasten, die tot Hem komen Matth. 11: 28.

Nochtans oefent een waar gelovige dit vertrouwen onder veel schuddingen, bestrijdingen en aanvechtingen van de satan en van zijn eigen ongelovige hart. Dan smaakt hij die liefelijke rust en vrede van de ziel, die verzekerdheid der zaligheid, die aan het geestelijke vertrouwen des geloofs eigen is, minder dan op andere tijden. Maar daarom laat hij in de grond van zijn gemoed zijn vertrouwen niet varen, evenmin als een dappere soldaat zijn goede zaken laat varen als hij er met veel moeite en gevaar voor moet strijden. De gelovige vertrouwen door de inwonende kracht en genade van de Heilige Geest, zowel op Christus in de moeilijkste strijd als in de liefelijkste vrede, zowel in duisternis als in het licht, zowel te midden van grote gevaren als wanneer hij stil en gerust neerligt in een welverzekerde woning. Het is met hem evenals met een boom, die in alle stormen en onweders nochtans onwrikbaar blijft staan op zijn vaste wortels, zonder daarvan afgerukt of op de grond neergeveld te worden, hoezeer hij ook mocht worden geschud en bewogen. Want omdat alle ware gelovigen de gedurige voorbedding van Christus voor zich hebben, dat "hun geloof niet zal ophouden" Lukas 22: 32, zo kan het ook niet feilen, of zij zullen door Zijn macht en getrouwheid in staat gesteld worden hun vertrouwen op Hem, 'hoe gering en zwak het soms ook mocht zijn, nochtans altijd te blijven oefenen tot het einde toe, wat hun ook tot beproeving van hun geloof mocht worden toegezonden door de hand van hun hemelse Vader, Want het staat vast, dat niets hen ooit zal kunnen scheiden van de liefde van Christus Rom. 8: 38, 39.

5. Tot het wezen van het oprecht geloof behoort ook, dat men geheel tevreden en voldaan is met Christus, zonder buiten Hem iets meer of anders te begeren tot volkomen bevrediging en behoud van de ziel.

Hierin onderscheidt het ware geloof zich van alle bedrieglijk waangeloof, zodanig als de tijdgelovigen alleen bezitten. Laten deze zoveel zij kunnen al geloven, vertrouwen, smaken en van Christus genieten, nochtans zullen zij nooit waarlijk met Hem alleen vergenoegd zijn. Want omdat geveinsden of tijd- gelovigen hun hart altijd verdelen tussen Christus en tussen zichzelf en de wereld, kunnen zij dat dierbare woord van het Evangelie: "Mijn geluid is u genoeg" 2 Kor. 12: 9 dan ook nooit met de Apostel oprecht gelovig omhelzen en toestemmen. Zij moeten naast Christus altijd nog wat bezitten van hun eigen leven en gerechtigheid om daarmee ook iets te doen of uit te werken tot hun behoud. Derhalve ook nog een deel van de wereld en de zonde, welker liefde zij nog niet geheel verzaakt hebben, omdat zij nog nooit gekomen zijn tot de grond van een waar geloof van de ziel, dat alle dingen buiten Christus maar schade en drek acht te zijn, om in Hem gevonden te worden, Fil. 3: 8, 9.

De beste geveinsde, die ooit in de wereld was, heeft nooit met zijn hart kunnen zeggen: "Ik ben tevreden de Heere Jezus alleen te hebben en om alles buiten Hem te missen." Dit is alleen de ware gelovige eigen, die de Heilige Geest, de algenoegzaamheid van God in Christus heeft leren kennen, gelovig omhelzen en genieten door het Evangelie. Deze vinden alleen in de Heere Jezus, hun algenoegzame Koning en Zaligmaker nl hun licht, leven, gerechtigheid, kracht en sterkte, troost en zaligheid en volkomen vergenoeging van de ziel. Want in Hem bezitten zij niet minder dan de gehele drie-enige God voor tijd en eeuwigheid. O, wat zouden hun neme zielen dan nu meer kunnen begeren? De Heilige Schrift meldt ons overal van de volkomen verzadiging van de ziel, die door de ware gelovigen wordt genoten in Gods volzalige gemeenschap. Ziet slechts Psalm 23: 1; 73: 25, 26; 103: 5; Jer. 31: 14 en Matth. 5: 6. En waarlijk, wie de algenoegzame God in Christus omhelst en dan nog blijft klagen van gebrek en dat hij niet alles metterdaad in Hem vindt wat zijn ziel maar beheren kan, die mens handelt niet oprecht noch hartgrondig in het werk des

geloofs. Hoe zou toch een vrouw die haar man omhelst en nochtans net hem alleen niet tevreden is, een oprechte en zuivere genegenheid kunnen hebben voor haar man? Maar al wie in de Heere Jezus gelooft en toch niet in waarheid met Hem en met Zijn algenoegzaamheid voldaan is, die kan voor Hem ook geen oprechte liefde hebben; maar zijn geloof is slechts louter bedrog en inbeelding. Want het moet toch een van beide zijn: óf wij moeten Jezus houden voor een volkomen óf voor een onvolkomen Zaligmaker. Indien voor een onvolkomen, dan kunnen wij niet oprecht in Hem geloven, noch alleen op Hem al ons vertrouwen stellen, zoals dat eigen is aan het ware geloof. Maar indien wij Hem waarlijk houden voor een volkomen Zaligmaker, dan moeten we ook noodzakelijk alles in Hem vinden wat tot onze volkomen zaligheid en vergenoeging van de ziel nodig is. Dat niemand hier zichzelf toch met valse overlegging bedriege in zijn gemoed, want de zaak is van het allerhoogste gewicht. Nooit heeft iemand in Christus geloofd, of hij omhelsde Hem ook voor zijn algenoegzame Deel en hield zich met Hem geheel tevreden in de grond van zijn ziel en was gewillig en genegen, om alles buiten Hem maar te missen, wat hem tot zijn zaligheid geen wezenlijk voordeel kon toebrengen.

Als een waar gelovige door de kracht van de Heilige Geest in de levendige oefening van het geloof werkzaam is, ziet hij van alles af en slaat zijn oog maar alleen op de Heere Jezus en zegt dan, zonder enig voorbehoud, met zijn gehele hart: "Mijn Zaligmaker is volkomen algenoegzaam. O, als ik Hem maar heb, dan heb ik alles. Hij is alleen machtig om de schatkamer van al mijn lege begeerten geheel te vervullen. Hij is voor mijn arme ziel als een grondeloze zee van alle wezenlijk heil en gelukzaligheid. Al had ik ook duizend lege harten, Hij zou ze alle samen meer dan duizendmaal kunnen vervullen, enz."

6. Eindelijk behoort tot het wezen van een waar geloof ook een dadelijk gebruik maken van Christus, als de Weg tot de Vader.

Een ziek mens, die zijn toevlucht tot een dokter neemt, merkt hem dan niet aan als een gewoon persoon, maar in het bijzonder als geneesheer en zoekt door middel van hem genezen te worden van zijn kwalen. Aldus is het ook gelegen met de Heere Jezus. Hij heeft ook Zijn bijzondere ambt of hoedanigheid ontvangen van de Vader, tot heil en verlossing der arme uitverkoren zondaren. God heeft Hem ons geschonken tot een Hoofd en Middelaar, om ons van de zonde en van de macht van de satan en des doods uit genade, beide door Zijn bloed en Geest, te verlossen en ons weer eeuwig te herstellen in de zalige gemeenschap met God. Hij is "dé Middelaar Gods en der mensen" 1 Tim. 2: 5 en als zodanig is Hij voor ons de enige Weg tot de Vader Joh. 14: 6. Hij verzoent en verenigt de ware gelovigen, door middel van Zijn gerechtigheid en verdiensten, weer met God, van Wie zij door de zonde geheel vervreemd zijn. Hij maakt hen door de inwendige vernieuwing Zijns Geestes bekwaam om God recht te kennen, te beminnen en in ware gemeenschap des geloofs met Hem te leven. Dit is het bijzondere werk van de Heilige Geest, dat Christus verricht aan de harten van alle ware uitverkorenen en gelovigen, uit hoofde van Zijn heilige Middelaarsbediening.

Maar nu kan geen zondaar ooit in waarheid in Hem geloven, of hij moet Hem voor zo'n Verlosser en Middelaar, door God tot ons gezonden, ook uitdrukkelijk erkennen en Hem als zo'n ook in het bijzonder voor zichzelf omhelzen en aannemen. Hij moet zichzelf aanmerken als een doodschuldige zondaar, die geheel van God vervreemd is en onder zijn vloek en toorn ligt, die ook geheel blind en onheilig is, enz. Hij moet hiervan bij zichzelf hartgrondig overtuigd zijn, zó dat zijn ziel daaronder wegzinkt in een ware schaamte, berouw, verbrijzeling des harten en diep gevoel van onmacht en radeloosheid. En als een zodanige moet hij dan nu, door de bewerking van de Heilige

Geest, een oog des geloofs slaan op de Heere Jezus, als die door God verordeneerde Verlosser, Middelaar en Zaligmaker der arme boetvaardige zondaren, zoals Hij ons in het Evangelie geopenbaard is. Hij moet zich als een verloren zondaar geheel wenden tot Hem en zich onbepaald, zonder enig voorbehoud aan Hem overgeven, tot Hem roepende met zijn gehele hart en ziel: "Behoud mij, o Heere Jezus, want ik verga! Wees Gij toch mijn Borg, mijn Middelaar, mijn Verlosser bij Uw hemelse Vader! Laat Uw dierbaar vergoten kruisbloed mij reinigen van al mijn zonden en mij met God verzoenen! Want daartoe grijp ik, steunende op de gewisse beloften van het heilige Evangelie, Uw grondeloze macht, genade en verdiensten aan, als de enige hoorn en rotssteen van mijn heil. Daar werp ik mijn arme verloren ziel alleen en geheel op neder met een waarachtig vertrouwen en verzaak nu geheel mijn eigen gerechtigheid en alle hulp der schepselen. Wil toch voor mij, doemwaardig hellewicht, tussentreden bij Uw hemelse Vader, opdat ik van Zijn toorn verlost en met Hem voor eeuwig verzoend en tot Zijn kind mag worden aangenomen; dat ik door Uw verdiensten, Zijn dierbare liefde -en genade in mijn ziel mag ondervinden tot mijn inwendige vertroosting, enz." Ziet, dit is de rechte taal van het geloof. Zó handelt een arm gelovig zondaar met de Heere Jezus, als met zijn Middelaar en Verlosser, door Wie hij alleen in de zalige gemeenschap met God moet komen."

Wanneer hij aldus in Christus met zijn gehele hart gelooft, dan wordt Die hem dan ook dadelijk de Weg tot de Vader en leidt hem in Gods verzoende gunst en gemeenschap, door middel van genadige rechtvaardigmaking. Deze is geheel onafscheidelijk van het ware geloof.

Maar helaas, hoe weinig vindt men nu zo'n geloof onder de mensen. Velen handelen voor en na al met de Heere Jezus zonder Hem recht te kennen in Zijn ambt als Middelaar, om een verloren en doemwaardig zondaar weer met God te verenigen. Wat voor zuivere en rechtzinnige begrippen zij van die heilige waarheid van het Evangelie op zichzelf ook al mogen hebben, toch weten zij er in hun praktijk niet recht mee te handelen. In de Heere Jezus te geloven, *allereerst tot rechtvaardiging van zondesschuld en verdoemenis en tot een ware en dadelijke verzoening met God*, is wel de enige weg tot zaligheid, die ons in het Evangelie wordt geopenbaard; maar het is tevens een weg die maar van weinigen recht wordt bewandeld in een tijd waarin allerlei bedrieglijk schijn- en waangelooft zozeer de overhand heeft genomen onder de mensen. En dit spruit vooral voort uit het droevige gemis van een ware overtuiging.

Want als de mensen maar alleen overtuigd waren van hun zonden en een waar gevoel omdroegen van de vloek en toorn van God, waaronder zij liggen en van hun gehele onmacht, enz. dan zouden zij ook welhaast in staat gesteld worden eenvoudig en ernstig te handelen met Christus. als Middelaar, naar de weg van het Evangelie. De Heilige Geest zou hun dit werk dan Zelf leren door Zijn zalig onderwijs uit het Evangelie aan hun zielen. Zij zouden dan niet meer met een los en bedrieglijk geloof alleen kunnen blijven hangen in Christus, als het hoogste en uiteindelijke Voorwerp van hun geloof. Als Middelaar moet Hij toch niet anders dan alleen het middellijke Voorwerp van ons geloof zijn, om ons door Zijn verdiensten te leiden tot God en Zijn zalige gemeenschap. Hij is het eindelijke Voorwerp, op Wie wij door Christus met ons geloof eindelijk komen te rusten, op grond van de onveranderlijke beloften van het Evangelie.

Voorwaar, velen merken deze leer van Christus' Middelaarsambt uit het Evangelie niet recht aan. Dit is dan ook de oorzaak, dat zij nooit recht gelovig met Hem kunnen handelen tot zaligheid hunner zielen. Het gaat met hen in zeker opzicht nog evenzo als het ging met vele toehoorders van de Zaligmaker, toen Hij lichamelijk onder ons rondwandelde. Met allerlei oogmerken kwamen zij wel tot Hem, om omgang met

Hem te hebben en om enig voordeel van Hem te trekken. Maar omdat zij Hem niet hielden of erkenden voor de grote Middelaar en Verlosser van de wereld, hebben zij Hem als zodanig ook niet gelovig, persoonlijk zich toegeëigend, Hem omhelsd en aangenomen, op grond van Gods waarachtig getuigenis in het Evangelie. Daarom hebben zij ook nooit de zaligheid van Hem ontvangen, wat voor algemene gaven en vertroosting en zij ook al van Hem mochten verkregen hebben. Ach, of de Heere mocht geven, dat velen die dit ons schrijven zullen lezen, daar met een rechte aandacht van de ziel bij staande werden gehouden.

C. Nu blijft er over, om ook iets te zeggen vair hetgeen er onmiddellijk, als een noodzakelijke vrucht, voortkomt uit het geloof in de harten van alle ware kinderen van God en in een waar geloof nooit geheel ontbreekt.

Gelijk het de natuur en de eigenschap is van een goede boom, dat hij 's zomers schone vruchten draagt en die overvloedig voortbrengt, zo groeien er ook aan de boom van een goed geloof vele edele en heilige vruchten des Geestes. Want het geloof aangemerkt in zijn aard en natuur, kan nooit geheel krachteloos of onvruchtbaar zijn; ofschoon het met een klein en zwak geloof wel eens zo gesteld kan zijn als met de bomen in het midden van de winter, waar men dan uitwendig evenmin vrucht als blad aan vindt. De oorzaak daarvan is, dat Gods kinderen soms in tijden van verval, verlating, dodigheid en geesteloosheid kunnen geraken, of ook onder aanvechtingen en geweldige bestrijdingen van de satan. Nochtans blijft er wezenlijk een verborgen leven en kracht in hen, om te zijner tijd weer vrucht te dragen, 'hoewel zij nu uitwendig als dood schijnen. Maar wij handelen hier niet over de mate, trappen of bijkomstigheden, maar over het wezenlijke van een waar geloof ten opzichte van de natuurlijke vruchtgevolgen, die de levendige oefeningen ervan altijd noodzakelijk voortbrengt. Dit met het doel om hier aan een ieder een regel van beproeving in de hand te geven voor zijn eigen gemoed, onder Gods medewerkende genade.

Zo vloeit dan noodzakelijk en wezenlijk uit een waar geloof voort:

1. De waarachtige inlijving in Christus en de gemeenschap aan al Zijn verdiensten en weldaden.

Hier ligt, ten opzichte van de wezenlijke vrucht of uitwerking van het geloof, het voorname grondonderscheid tussen een waar en een waangelooft. Het laatste laat de ziel altijd geheel vervreemd en gescheiden van Christus. Welke inbeelding daar ook al mocht zijn van een vereniging met Hem en welke krachtige aandoening zo'n inbeelding ook al mocht hebben op het gemoed of de hartstochten om die te beroeren, te verlichten, te verlevendigen, te verblijden, te veranderen, enz. toch is dat niets, maar alleen een listig bedrog van de satan. Vele tijdgelovigen varen daarmee ongelukkig ter hel.

Maar het eerste namelijk het waar en oprecht geloof, dat Gods leemt krachtadig werkt in al de uitverkorenen door middel van de beloften des Evangelies, heeft dit tot zijn wezenlijke en onafscheidelijke eigenschap, dat het tussen Christus en tussen de gelovigen een zodanig nauwe, vaste, bestendige, zalige en heerlijke gemeenschap des Geestes opricht, als er buiten de vereniging der Hoogwaardige Goddelijke Personen in de heilige Drie-eenheid en buiten die van Christus' twee naturen in de éénheid van de persoon, geen andere geestelijke gemeenschap of vereniging meer gevonden wordt. Het waarachtige, geloof van Gods Geest, dat de uitverkorenen alleen bezitten Hand. 13: 48, en daarom ook het geloof der uitverkorenen wordt genoemd Tit. 1: 1 heeft door de werking van de Heilige Geest déze kracht, dat de gelovigen die tevoren in een aller-nauwste gemeenschap stonden met de satan, nu in de grond van hem gescheiden

en in een aller-nauwste gemeenschap overgaan met de Zoon van God en onafscheidelijk met Hem worden verenigd als leden van hun Hoofd 1 Kor. 6: 15 en 12: 27; Ef. 1: 23. Zoals door middel van het huwelijk onder de mensen, de man en vrouw, die tevoren gescheiden waren, nu tot één vlees zeer vast verbonden en nauw verenigd worden Matth. 19: 5; Ef. 5: 31; zó worden de ware gelovigen, door middel van hun geloof, ook zeer nauw met de Heere Jezus Christus verenigd, tot één geest en tot één vlees 1 Kor. 6: 17; Ef. 5: 30. Zij worden Hem ingelijfd of ingeënt zoals een ent in de boom Joh. 15: 5; Rom. 11: 24 en worden zo nu één plant met Hém. Zij hebben dan hun grond, hun bestaan, leven, vrucht en wasdom alleen en geheel in Christus, hun stam, wortel en hoofd, door de Heilige Geest Rom. 6: 5; Ef. 4: 15; Kol. 2: 19. Door het geloof zijn zij in Christus en Christus woont in hun harten Joh. 15: 4; 17: 23; 2 Kor. 5: 17; Ef. 3: 17 en in vele plaatsen van het Nieuwe Testament.

Die waarachtige gemeenschap van het geloof met Christus door de Heilige Geest, is nu de middellijke grond en fontein van de gehele zaligheid der gelovigen. Zonder deze kunnen we nooit enige zaligmakende genade van God ontvangen en hierdoor worden ons alle genaden en geestelijke heilsgoederen door God in Christus rijkelijk geschonken en meegedeeld. Zo "ontvangen wij allen, uit Zijn volheid, ook genade voor genade" Joh. 1: 16.

Wat is er een grondeloze volheid en algenoegzaamheid van zaligheid in de Heere Jezus, Die toch door de Vader gesteld is tot een Heere en Erfgenaam van alles Hebr. 1: 2. Al wie een waar en oprecht gelovige is, heeft niet slechts een waarachtige gemeenschap aan Zijn Goddelijke Persoon; maar tevens ook aan Zijn gehele volheid en onnaspeurlijke rijkdom van Zijn dierbare verdiensten en zalige heilsgoederen, ja aan alles zonder onderscheid wat er gevonden wordt in Christus 1 Kor. 3: 21-23. Een waar gelovige kan en mag op dat alles vrijelijk de hand leggen en zich dat alles in geloof door de werking van de Heilige Geest toe-eigenen op grond van de beloften in het Evangelie. O! Zalige en heerlijke vereniging der gelovigen met Christus! Niemand is in staat deze eens recht te begrijpen dan alleen degenen die ze mogen genieten en ondervinden. Nochtans moeten dezen er zelf geheel onder wegzinken, want zij kunnen ook het duizendste gedeelte niet bevatten van de zaligheid die zij bezitten.

Laat nu een waan- of tijdgelovige zich vrij dit alles ook al inbeelden en het zich zonder grond opdringen; maar wat het eigenlijk is, de Heere Jezus met al Zijn weldaden waarlijk te omhelzen en te genieten in zijn hart, dat leeg is van alles en uit die vereniging geestelijk te leven en werkzaam te zijn in Jezus, dat zal geen tijdgelovige ooit in kracht beseffen. Evenmin zal hij het enigszins recht kunnen verstaan, welke schijngeestelijke denkbeelden hij zich daarvan ook al mocht vormen in zijn verstand. Want dit is "dat eten van het Manna dat verborgen is en die witte keursteen, op welke een nieuwe naam geschreven is, welke niemand kent dan die hem ontvangt". Openb. 2: 17. Wij kunnen van deze hemelse verborgenheid niets weten, dan alleen door het ware geloof, dat "niet uit ons, maar Gods gave is." Ef. 2: 8. Wie dat geloof nog mist in zijn hart, die zal ook nooit iets bevindelijk en geestelijk kunnen verstaan van de zalige gemeenschap van de ziel met de Heere Jezus, veel minder nog iets daarvan kunnen genieten tot zaligheid. Maar de ware uitverkorenen worden hier allen door God Zelf geleerd, zodra zij maar de zalving van de Heilige ontvangen. Deze maakt hen van harte gelovig aan het Evangelie der zaligmakende genade Gods, die ons verschenen is in Christus Jezus. Die zalving des Geestes maakt hen nu één met Christus door het geloof. En die heilige eenheid zelf is het rechte en enige middel om ons deze zalige verborgenheid van het geloof geestelijk te doen verstaan.

2. De tweede vrucht van een oprecht geloof is de zalige vrede met God, door het bloed van de Heere Jezus Christus.

Deze liefelijke en hemelse vrucht kan dus onmogelijk van de wezenlijke oefening des geloofs geheel gescheiden worden, evenmin als men de warmte kan wegnemen van de zon en de hitte van het vuur. Want het geloof oefent, zich altijd omtrent de dierbare beloften van Gods verzoening en genade in Christus; het omhelst die beloften oprecht en met toepassing op zichzelf, zoveel het maar kan. Daarom moet het gemoed van een ware gelovige die genade van God in Christus dan nu ook gewisselijk proeven en smaken. Hij moet ondervinden wat het is God, door Christus, te hebben tot zijn verzoend God en Vader, Die al zijn ongerechtigheid vergeeft, Psalm 103: 3. Anders kan de liefde Gods toch nooit door de Heilige Geest grondig gewerkt en uitgestort kunnen worden in het hart, Rom. 5: 5. Want God zendt Zijn Geest in de harten van alle ware gelovigen, die hen dan doet roepen: "*Abba, Vader.*"

Ja, deze Geest komt dan ook samen met hun geest getuigen, dat zij kinderen Gods zijn, Rom. 8: 15, 16. Zij ontvangen allen uit het geloof een waarachtige verzoening met God. Dit is die genadige en dierbare Goddelijke rechtvaardigmaking hunner zielen, die hen vrede met God doet hebben door de Heere Jezus Christus, Rom. 5: 1. Gods Koninkrijk, dat binnenin hen gevonden wordt, is toch enkel "rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest," Rom. 14: 17. Hoe zouden zij toch dat Koninkrijk kunnen ontvangen en waarlijk genieten, zonder tevens ook die hemelse goederen en genade te genieten, waarin het eigenlijk bestaat? Hoe zou het toch mogelijk kunnen zijn, dat iemand met een oprecht vermoeide en belaste ziel tot Christus zou kunnen komen en nochtans bij Hem geen ware vrede en rust zou vinden? Matth. 11:28.

Is het wel mogelijk, dat iemand het bloed der verzoening van de Heere Jezus waarlijk voor zich zou kunnen aannemen en gelovig omhelzen, zonder dat zijn geweten nochtans inwendig werd gereinigd van de dode werken, om voortaan de levende God te dienen, zonder vreze en met een nieuwe, kinderlijke gehoorzaamheid? Hebr. 9: 14; Lukas 1: 74. De gehele Bijbel is immers vol van de zoete vrede en zalige gemeenschap, die alle ware gelovigen met God in Christus hier op aarde reeds genieten als "een vrede Gods die alle verstand te boven gaat." Fil. 4: 7. En waarlijk, wie niets kent van deze dierbare vrede Gods in zijn gemoed, die kent ook geenszins de kracht en werking van een levend en waar geloof van de ziel. Wie nooit in waarheid met zijn hart heeft kunnen berusten in Christus, die heeft ook nooit waarlijk met zijn hart in Hem kunnen geloven.

Een klein en zwak geloof heeft ook doorgaans een kleine en zwakke vrede met zich. Nochtans is er enige ware vrede in, die de ziel niet zou begeren te missen voor al het vergankelijke goed van deze wereld. Zo groot en sterk als het geloof is, is ook de vrede Gods, die het geloof meebrengt. Het ongeloof en de twijfel nemen alle vrede geheel van ons weg en brengen het gemoed in een droevige angst, onrust en beroering. Maar als wij van harte geloven, dan spreekt de Heere altijd van vrede tot onze zielen en zegt: "Mijn zoon, of dochter, wees welgemoed, uw zonden zijn u vergeven." Match. 9: 2. Waarlijk, een geloof dat de ziel met God, door Christus, niet bevindelijk kan verzoenen en verenigen, was nooit een waar geloof, zoals Gods Geest werkt, waarmee wij de beloften van Zijn dierbare genade en barmhartigheid voor onszelf aannemen.

3. De derde vrucht van een waar geloof is de Goddelijke troost en blijdschap.

Zolang de ziel van een arme zondaar gedrukt gaat onder de last der zonde en van Gods toorn, zonder met een vast vertrouwen des harten, door het geestelijke licht van het

geloof op Christus te kunnen zien, als een verzoening voor haar zonden, is zij een "verdrukte, door onweder voortgedrevene en ongetrooste" Jes. 54: 11. Er is dan niets, in hemel of op aarde, dat haar enige ware vrede of troost kan aanbrengen. Zij walgt dan van alle vermaak en blijdschap van deze ijdele wereld. Geen ding kan haar verkwikken, noch de angst en benauwdheid van haar wegnemen. Al kreeg zij ook de gehele wereld met al haar volheid, zij zou daarbij nochtans geheel leeg blijven van alle ware troost en vergenoeging. Maar zodra 'de heerlijke en glansrijke zon van het geloof eens in het hart komt door te breken en helder te schijnen, ziet, van stonden aan verdwijnen al de donkere wolken en nevelen van vrees, angst en droefheid. Daar komt dan een zielsverrukkend licht en onuitsprekelijke vreugde en troost in God, door Christus. Niemand zal dát ook weer ooit recht kunnen begrijpen, dan alleen de arme gelovige zielen die dat in hun binnenste ondervinden en genieten. God "beschikt de treurigen Sions dan, dat hun gegeven worde sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid en het gewaad des lofs voor een benauwde geest." Jes. 61: 3. Ja "Hij omringt hen dan met vrolijke gezangen van bevrijding." Psalm 32: 7.

O, wat is de Heere God in Christus voor een arme, gelovige ziel toch een volle springbron en een algenoegzame fontein van vrede, troost en blijdschap, waarin zij zich kan baden als in een grondeloze zee van volle gelukzaligheden. Dan scheppen de verzoende kinderen van God met vreugde water uit de fontein des heils en drinken uit de beek van Gods wellusten. Ja, ze worden wel eens dronken van de vettheden Zijns huizes Jes. 12: 3; Psalm 36: 9.

Het kan niet zijn dat iemand waarlijk met zijn hart in de Heere Jezus zou geloven en nochtans niet "wandelen in de vreze des Heeren en in de vertroosting van de Heilige Geest." Hand. 9: 31. Want de Geest bedient het Goddelijke ambt van Trooster in de harten van alle ware gelovigen, Als zodanig heeft de Zaligmaker Hem ook beloofd te zullen zenden Joh. 14: 26 en 15: 26. Zijn vrucht is liefde, blijdschap, vrede Gal. 5: 22 en God is voor alle gelovigen een Vader der barmhartigheden en de God aller vertroosting 2 Kor. 1: 3; Rom. 15: 5.

Al wie in God, door Christus, geen ware troost kan vinden voor zijn ellendige en benauwde ziel, die aanschouwt Hem dan ook niet gelovig nis Zijn verzoende God en Vader en werpt zich ook niet als een arme en verslagene van geest neder op Zijn grondeloze barmhartigheid.

Is er wel een stof waar het heilig Woord méér van vervuld is, ja van overvloed, dan juist deze heerlijke vreugde en vertroosting des Geestes, die de ware gelovigen in God genieten door het zoenbloed van de Heere Jezus? Zijn Koninkrijk, dat Hij opricht in al hun harten, is niet alleen rechtvaardigheid en vrede, maar ook blijdschap door de Heilige Geest Rom. 14: 17. Hierom gewaagt de Apostel ook van een blijdschap des geloofs, Fil. 1: 25, omdat het ware geloof nooit kan zijn zonder blijdschap des Geestes, overal waar het maar enigszins levendig en werkzaam wordt geoefend. Het is als het geopende kanaal, waardoor de hemelse wateren van allerhande Goddelijke troost en blijdschap zachtens in onze harten komen stromen en vlieten uit de zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit de troon Gods en des Lams" Openb. 22: 1. Het geloof neemt de oorzaak van alle droefheid, namelijk te lust der zonde en de toorn van God van ons weg; het stilt de onrust en benauwdheid van onze gewetens en doet het licht van Gods liefelijk en verzoend aangezicht in de Heere Jezus Christus helder schijnen over onze zielen. Daaruit kan dan niet anders geboren worden dan ware blijdschap en vrede. Hoe verheugde zich de stokbewaarder niet, dat hij met geheel zijn huis aan God gelovig geworden was, Hand. 16: 34.

Laat ons dan deze waarheid goed bewaren en vasthouden, dat gelijk er geen ware Goddelijke troost kan zijn zonder het geloof, also ook het geloof en de levendige

oefening en werkzaamheid ervan, nooit kan zijn zonder zo'n troost en dat de geestelijke vertroosting altijd meer of minder is in de ziel, naarmate ons geloof sterk of zwak is. Indien een arm overtuigd zondaar verlangt naar een ware troost voor zijn benauwd geweten en deze nergens kan vinden, laat hij dan maar alleen de Heere Jezus Christus aannemen met een oprecht geloof. Hij zal dan aanstonds door Hem met alle Goddelijke vertroosting vertroost worden en ook met de kamerling zijn weg met blijdschap reizen, Hand. 8: 39. Een enkel woord van Christus, van genadige vergeving van zonden gesproken door de Heilige Geest tot een zondaar die waarlijk gelooft, zal dadelijk de beenderen verheugen, die God verbrijzeld heeft, Psalm 51: 10. De gehele wereld kan ons niet zoveel blijdschap geven als een vertroostend woord van Christus. Dit is een zeer zachte, verkwikkende en genezende balsem voor alle wonden van de ziel, zonder onderscheid. O, als God de zielen der arme zondaren maar leert te geloven, dan leert Hij hen ook zingen en juichen.

4. De vierde vrucht van een oprecht geloof is een vrijmoedige toegang door Christus tot de troon der genade.

De Heere God handelt met de zondige Adamskinderen zoals een vorst of koning zou doen met zijn ongehoorzame en rebellerende onderdanen, die majesteitsschennis pleegden en dus het leven verbeurd en de dood verdiend hebben. Maar de vorst laat uit enkel goedertierenheid een genadig pardon verkondigen, voor hen die, met een oprecht berouw en leedwezen over hun misdaad, zich voor zijn troon komen vernederen om hun misdaad te belijden, het pardon van zichzelf te ontvangen en zich weer met hem te verzoenen, door zich opnieuw met alle onderdanigheid en gehoorzaamheid aan hem te verbinden. Wie ziet niet, dat alle schuldige rebellen die maar van harte genegen zijn het pardon op die wijze aan te nemen en die het vorstelijk woord van de koning geloven, nu ook weer langs deze weg een vrijmoedige en veilige toegang verkrijgen tot zijn troon? Maar zo is het hier ook geestelijk tussen God en de gelovige zondaar. De Heere God, de almachtige Koning van hemel en aarde, laat door middel van het Evangelie een algemeen pardon vergiffenis uitroepen over de gehele wereld, voor alle ware boetvaardige en gelovige zondaren, Rom. 3: 25; 2 Kor. 5: 19, 20. Al de zodanigen mogen vrijelijk, hoe schuldig, straf- en doemwaardig zij ook zijn, nu komen en verschijnen voor Gods geopende troon van genade en barmhartigheid, om zich door het bloed van Christus weer met Hem te laten verzoenen en te laten aannemen tot Zijn kinderen en gehoorzame onderdanen.

Als dit eenmaal waarlijk is geschied door de Geest des geloofs, dan mogen zij nu ook weer door dezelfde Geest in ootmoedige gemeenzaamheid omgaan en onderhandelen met de hoge God in Christus. Alle hulp, genade, zegen en bijstand mogen zij van Hem verzoeken en alle goed, beide naar ziel en lichaam van Hem verwachten. Dit alles heeft de gezegende Heere Jezus, de grote Middelaar Gods en der mensen, voor al Zijn uitverkoren gelovigen, verdiend door Zijn heilig lijden en volmaakte gehoorzaamheid. Dit alles schenkt Hij hun nok door Zijn Geest, zodra zij oprecht in Hem geloven. Dan verzoent Hij hen niet slechts verdienstelijk met God, maar ook dadelijk en persoonlijk, delgt hun zondesschuld uit, bevrijdt hen van Zijn gestrengte vloek en toorn en vernieuwt en wederbaart hen door Zijn genade. Zó wordt Hij hen dan de Weg van gemeenschap tot de Vader, hen als met de hand tot Hem leidende, Rom. 5: 10; Kol. 1: 20, 21; Joh. 14: 6. Op deze wijze wordt Gods genadetroon in Christus hier dan zeer wijd geopend voor alle gelovigen. Het geloof, dat de Heilige Geest in hun harten ontsteekt en werkt, ontsluit hun de deur en de weg die hen leidt tot de troon van God en het Lam, Ef. 3: 12. Hier komen zij nu met ware boetvaardigheid en geloof voor die troon als te verschijnen en zich geheel neer te werpen en ontvangen het zalige woord

van vergeving uit Gods eigen mond in Christus, door de werking des Geestes en door middel van de dierbare beloften van het heilig Evangelie en als ze zo eenmaal waarlijk verzoend zijn met God door Christus en aangenomen tot zijn geliefde kinderen en erfgenamen van het eeuwige leven, dan staat die genadetroon in Christus verder altijd voor hen geopend. Voor deze troon mogen zij in het ware geloof met al hun bevindelijke noden en ellenden gedurig verschijnen door de krachtvolle genade van de Heilige Geest, die hiertoe blijvend in hen woont en werkt.

Als zij maar alleen van harte geloven en de Heere Jezus ootmoedig en standvastig blijven aanhangen, dan zal die dierbare genadetroon des hemels nooit voor hen gesloten zijn. De Heilige Geest zal hen dan gedurig opwekken, om "met vrijmoedigheid toe te gaan tot de troon der genade opdat zij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden, om geholpen te worden ter bekwamer tijd." Hebr. 4: 16. En zo hebben zij hier "door Christus de toegang door één Geest tot de Vader" Ef. 2: 18. Deze vrijmoedigheid en toegang tot de Goddelijke genadetroon, laat het ware geloof zich nooit geheel ontrukken; maar het zal een arme gelovige ziel altijd daarheen doen gaan of desnoods kruipen en haar opwekken en bewegen om de scepter van Gods genade eerbiedig te kussen.

Hieraan kan men de waarheid en oprechtheid van zijn geloof ook vooral beproeven. Indien de levendige oefening ervan ons niet waarlijk met een kinderlijk vertrouwen in de naam van de Heere Jezus tot God doet gaan als tot onze verzoende Vader; als we Zijn genade, die Hij zo hartelijk aanbiedt in het Evangelie aan alle boetvaardige zondaren, niet hartelijk met bijzondere toe-eigening omhelzen en aannemen en ontvangen in onze harten tot onze zaligheid en vertroosting, - dan hebben wij ook geen grond om te vertrouwen, dat ons geloof waarlijk oprecht is. Want zelfs ook in de grootste duisternissen en als God Zijn aangezicht tegen Zijn volk stelt, als Hij hen met verschrikkingen ontmoet en omringt, dan pleegt een waar geloof nochtans de toegang tot de genadetroon geenszins te laten varen, maar het blijft dan ook zolang strijden, worstelen en aanhouden, totdat die toegang voor de ziel weer ruim en verkwikkelijk gemaakt wordt door het licht van Gods blij en verzoend aangezicht. Ook zelfs in de grootste zwakheden en bezwijkingen, waar een oprecht gelovige in kan komen, zal er altijd nog een verborgen zucht blijven liggen in de grond van het hart ook als de gelovigen deze niet of nauwelijks kunnen gevoelen, om in Christus' naam tot God met een kinderlijk vertrouwen te naderen. Want deze zucht is dan nog altijd midden in de grootste flauwten de verborgen ademtocht van de ziel, waar zich het inwendige leven van het geloof nog in ontdekt. Daardoor blijft een waar gelovige zich wezenlijk onderscheiden van een waangelovige, die geheel dood is in de zonde. Maar het valt buiten ons tegenwoordig bestek om hier bijzonder te handelen over de gesteldheden en omstandigheden van het geloof.

5. *De vijfde vrucht van een oprecht geloof is de haat en strijd tegen de zonde.*

Ook hierin ligt al weer het wezenlijke onderscheid tussen een waar en een waangelooft. Een bedrieglijk waangelooft, zoals de geveinsden en tijdgelovigen bezitten, heeft nooit het hart waarlijk inwendig kunnen reinigen van de verborgen liefde der zonden en van de kwade begeerlijkheid van het gemoed. Het mag al duizend zonden uitwendig verzaken en afleggen, ja voor enige tijd soms ook enige omkeer en verandering in het hart werken, maar het is toch alles slechts een loos en gepleisterd werk. De geveinsden mogen door de kracht en levendige beweging van hun ingebeeld geloof een geruime tijd met de zonde als in oorlog schijnen te staan. Maar zij zullen daar in de grond nooit zo'n overwinning over behalen als de ware gelovigen. Integendeel, wanneer die eerste gloed en hitte, van het vreemde vuur dat bij

hen op de haard brandt, maar eens voorbij en uitgedoofd zijn, zullen zij ten laatste bevinden, dat hun zonden niet werkelijk gekrenkt en verbroken, veel minder ten onder gebracht, maar alleen een weinig onderdrukt en te slapen gelegd te zijn, om naderhand van lieverlede weer te voorschijn te komen en hun oude heerschappij te voeren. Men kan hierover nazien onze verhandeling over *"Het oprecht gelovig aannemen en gebruik maken der beloften van het heilig Evangelie, tot ontdekking van de tijd- en waan- gelovigen en tot bevestiging van de ware gelovigen"*, waarin wij uitvoerig handelen over deze stof. Gevoegd vóór het werkje van **Ralph Erskine**, genoemd: *Christus, het Verbond des volks*, enz. (Zie de volgende verhandeling over deze stof)

Maar geheel anders is het gelegen met het ware geloof, dat gewerkt wordt door de Heilige Geest. Omdat dit een zuivere, Goddelijke en hemelse genade is, is het ook krachtdadig tot een ware herschepping, vernieuwing en verandering van 's mensen hart of gemoed. Hoe dodelijk vast het hart ook mag verkleefd zijn aan de zonde, ja al is de zonde nu de eigen aard en natuur ervan geworden, nochtans zal dit Goddelijk geloof het hart in de grond zuiveren en reinigen van de liefde der zonde Hand. 15: 9. Want omdat het de ziel waarlijk verenigt met God in Christus en het de rechtvaardigmaking en de verzoening met God meebrengt en ons doet genieten, zo kan het niet anders zijn, of het brengt ook de ware heiligmaking van het gemoed en van alle delen en leden van het lichaam noodzakelijk mee. Het brengt Gods liefde in Christus in de harten der uitverkorenen en ontvonkt in hen zo'n oprechte wederliefde tot God, waarvan ren geveinsde niets bezit, of ook bezitten kan, Het is dus een "geloof door de liefde werkende" Gal. 5: 6.

Zoveel waar geloof er in het hart is, zoveel ware liefde is er ook in het hart. Want geloof en liefde zijn evenals vuur en warmte, welke nooit, zelfs niet voor een ogenblik, wezenlijk vaneen gescheiden kunnen worden. In de Heilige Schrift worden zij doorgaans samen gepaard. Ziet uit vele plaatsen: Gal. 5: 22; Ef. 3: 17 en 6:23; 1 Thess. 1: 3 en 5: 8; 1 Tim. 1:14; 2 Tim.2: 22.

Maar uit de ware liefde van God kan niet anders voortkomen dan een ongeveinsde haat tegen de zonde. Een ziel, die God in Christus gelovig omhelst en aanneemt als haar verzoende God en Vader, kan onmogelijk nog langer blijven staan in de liefde van enige zonde of zondige begeerlijkheid. Zij vindt in God zo veel heiligheid, zoveel dierbaarheid en algenoegzaamheid en zo'n diepe afgrond van genade en liefde voor haar, dat zij niets meer vreest dan die heilige en barmhartige God, die te rein van ogen is om het kwaad te zien Hab. 1: 13, nu weer te onteren en Zijn toorn en ongenoegen jegens haar te ontsteken. Het bittere en bloedige lijden van haar dierbare Zaligmaker tot uitdelging van haar zonden, doet haar zoveel bemerken van de gruwelijke snoodheid, lelijkheid en verdoemelijkheid van de zonden, dat zij er met een smartelijke schaamte en droefheid van overladen wordt. Daarom verfoeit zij nu de zonde geheel, zonder enig onderscheid en wordt er met een innige haat en afkeer tegen ontstoken. Daarbij bevindt zij nu in zich een hartelijke begeerte en liefde tot alle ware heiligheid van de ziel en dat haar wegen maar geheel gericht mogen worden om Gods heilige inzettingen te bewaren, Psalm 119: 5.

Dit zal altijd blijken: hoe sterker en vaster geloof, des te levendiger en bestendiger heiligheid in het hart en hoe inniger liefde tot heiligheid. Wie de heiligheid wil scheiden van het geloof, die verandert Gods genade in ontuchtigheid en paart Christus samen met Belial. Een geloof dat het hart niet waarlijk kan reinigen en heiligen, is maar een duivelsgeloof, dat menigeen ter hel voert. Hierom leven de ware gelovigen, wanneer hun geloof door Gods genade maar enigszins welgesteld is, in een ernstige en standvastige strijd tegen de zonde en tegen de inwonende verdorvenheid. O, hoe

zuchten, kermen en worstelen zij daaronder niet dagelijks! Hoe maakt de zonde alleen hun leven niet bitter! De gelovige zielen lijden doorgaans de meeste smarten door de zonde en oefenen zich meest in de strijd tegen de zonde. Deze is "de goede strijd des geloofs", 1 Tim. 6: 12. Een geloof zonder ernstige strijd tegen de zonde is maar louter bedriegerij van de satan. Al wie zijn lieve lusten en beminde boezemzonden nog heimelijk blijft koesteren en aan vele uitwendige zonden en nalatigheden nog gemakkelijk kán toegeven en nochtans zijn verborgen geloofsonderhandelingen met de Heere Jezus ook aan de hand blijft houden, die mens moet zich niet inbeelden dat er tussen een huichelaar en tussen hem enig wezenlijk onderscheid zou zijn. Naarmate van de geestelijke werkzaamheid van het ware geloof, gaat er altijd een levendige kracht van uit tot bestrijding en doding van de zonde, ja ook van de meest beminde zonden, die het meest vat op ons hebben. Wie door het geloof en door de genade van Christus ook zelfs zijn allersterkste verdorvenheden niet langzamerhand enigszins kan ten onder gebracht krijgen, die zal mettertijd bevinden, dat zijn staat waarlijk ellendig is. Ach, of de Heere in ons lauwe en zorgeloze christendom veler ogen nog eens mocht openen door het geestelijke licht van deze heilige waarheid van het geloof.

6. De zesde vrucht van een oprecht geloof is de kinderlijke vrees en gehoorzaamheid voor God.

Het ongeloof mag zoveel vreze Gods in het hart brengen als het maar kan, maar het is niet anders dan een onheilige slaafse vrees en een gedwongen gehoorzaamheid. Een ongelovige staat altijd met zijn hart in de onreine grond van de liefde van de wereld en der zonde. Maar omdat het geweten hem beschuldigt en aanwijst dat God een heilig God is, die de zonde tijdelijk en eeuwig straft, daarom vreest hij Hem alleen om de straf. Hij schrikt voor de dood en voor de hel en daarom ontziet hij God en zoekt Hem te behagen door zich in acht te nemen en met werken van uitwendige gehoorzaamheid. Zo deden Kaïn, Saul, Herodes en anderen, en zo doen de huichelaars en geveinsden tegenwoordig nog. Als er maar alleen geen hel was, zou er bij hen ook geen vreze Gods zijn. Maar nu vrezen zij voor God alleen uit liefde tot zichzelf. Maar een waar evangelisch geloof zal het hart in de grond reinigen van al zulke vreze Gods, die maar enkel voortspruit uit een slaafse vrees voor Zijn grimmige hand en voor de hel. Het maakt dat "wij, verlost zijnde uit de hand onzer vijanden, Hem dienen zonder vreze, in heiligheid en gerechtigheid, al de dagen onzes levens." Lukas 1: 74, 75. Het stort de liefde Gods in het hart uit en er is in de liefde geen vrees; maar de volmaakte liefde drijft de vrees buiten" 1 Joh. 4: 18. Zodra het geloof maar eenmaal door de Geest der aanneming tot kinderen het hart komt innemen en bezielen, moet terstond "de Geest der dienstbaarheid, wederom tot vreze", van ons wijken Rom. 8: 15. In de plaats van een slaafse vrees komt er dan in ons een blijde, kinderlijke vrees, waardoor wij God in Christus hartelijk beminnen als onze verzoende en barmhartige Vader.

Het geloof denkt of vreest niets kwaads van God, maar verwacht en hoopt integendeel van Hem niets dan alles goeds. Juist daarom bukt het zich zeer laag voor Hem neer en vreest en bemint, eert en gehoorzaamt Hem als de geduchte God en Vader van alle barmhartigheid; zeggende: "O Heere! "bij U is vergeving opdat Gij gevreesd wordt"" Psalm 130: 4 en "Wie zou U niet vrezen, Gij Koning der heidenen, want het komt U toe." Jer. 10: 7. Van Gods verzoend en vaderlijk aangezicht in Christus, schitteren zodanige stralen van heiligheid, van hoogheid, van heerlijkheid en tevens ook van genade en goedertierenheid af in de ziel van een waar gelovige, dat juist dan, als hij tot Hem "Abba; Vader" roept met een onuitsprekelijke blijdschap, hij tevens ook voor Hem heeft, gelijk de psalmist vermaant: "Dient de Heere met vreze en verheugt u met

beving." Psalm 2: 11. Hij kust Christus' mond met tedere liefde, terwijl zijn hart voor Hem beeft met een tedere ootmoed en ontzag. Dit is in het grote wondergeheim van de gelovige vreze, die alleen de kinderen van God voor Hem hebben. Indien iemand nog niets verstaat van die verborgenheid, komt dit omdat hij nog nooit iets oprecht geloofd heeft. O, nooit wordt de Heere God, ootmoediger gediend en hartelijker gevreesd, dan wanneer het geloof tot Hem zegt met Thomas: "Mijn Heere en mijn God!" Joh. 20: 28. En omdat een ongelovige of een waan-gelovige dit niet hartelijk kan doen, daarom kan hij God ook nooit hartelijk vrezen, zoals een zoon zijn vader vreest. Alleen de ware gelovigen wil God vrezen, al was er geen hemel en geen hel, enkel omdat Hij de hoge en heilige God is en omdat Hij hun verzoende en genadige Vader is in Christus. Omdat zij God tot een Vader aanroepen, Hem, "die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk," heeft dit noodzakelijk tot gevolg, dat zij voor Hem wandelen in vreze, de tijd hunner inwoning" 1 Petrus 1: 17. Daarom leidt de Heilige Schrift de kinderlijke vreze voor God doorgaans ook af uit het gelovig betrouwen op Zijn genade en barmhartigheid. Zij doet de heiligen hun diep ontzag en eerbied voor de Heere gewoonlijk uitdrukken in een taal des geloofs, zoals ieder dat in het lezen van het Woord overal zal gewaar worden. Wie dan de Heere oprecht zoekt te vrezen en te gehoorzamen, die arbeide voor alle dingen, door genade en kracht van de Heilige Geest, om zijn gemoed toch vast gegrondvest te krijgen in het ware geloof van Christus. Indien alleen maar de Goddelijke wortel van het geloof onze zielen is ingeplant, die zich daar door de hemelse invloeiingen der genade hoe langer hoe meer kan uitbreiden en vastmaken, dan zal de ware vreze Gods als een edele vrucht op die wortel wassen en mettertijd steeds rijper en volkomener in ons worden.

7. De zevende vrucht van een oprecht geloof, is de verzaking van de wereld.

Zodra de mens, door de zonde, de zuivere liefde van God geheel kwam te verliezen uit zijn hart, moest hij zijn bedorven genegenheden die toch zelfs geen ogenblik werkeloos konden zijn, alleen hangen en besteden aan het naaste dat hij vond om te begeren. Nu is de mens zichzelf het naaste; daarom beminde hij nu ook het eerst zichzelf en werd toen vervuld met een slaafse eigenliefde. Maar daar de mens op zichzelf een zeer arm, behoeftig en gebrekkig schepsel is, dat alleen met zichzelf niet geholpen of voldaan kon zijn, zo moest hij de genegenheden van zijn hart nu ook verder zetten op de wereld en op de zichtbare en geschapen dingen. Daar moest hij nu zijn troost en hulp, verkwikking en vergenoeging ook geheel in zoeken. Van toen af is de ijdele wereld met haar zondige begeerlijkheid de grote afgod geworden van 's mensen verdorven en geesteloze hart. In plaats van de hoge en gelukzalige Schepper omhelsde hij nu het lage en vergankelijke schepsel. En dit is de natuurlijke aard van alle mensen, zolang zij aards en onwedergeboren zijn.

Het geloof der werking Gods, die Christus uit de doden opgewekt heeft; doet echter de mens, die door de zonde geheel van God was gescheiden, langs een weg van genade door Christus nu tot Hem terugkeren. Zo wordt het hart van de mens weer verenigd met God, die Zijn Goddelijke liefde daarin uitstort, zoals nu reeds door ons is aangewezen. Dus de wil en de genegenheden van de mens worden hier, door het geloof, dan nu ook in de grond geheel omgekeerd en veranderd. De ongeveinsde en hartelijke liefde tot de Heere Jezus, die daar is in de harten der gelovigen, verdrijft daar de zondige liefde tot de wereld en het schepsel en blust deze al hoe langer hoe meer uit. Het zuivere licht van het geloof doet hen, door de werking des Geestes, veel dierbare schoonheid en Goddelijke heerlijkheid zien in Christus, die het eigen, wezenlijke Beeld is van God, "in Wie al de volheid der godheid lichamelijk woont." Kol. 2: 9. Daardoor begint de wereld al haar ijdele schoonheid, beminnelijkheid en

heerlijkheid nu geheel te verliezen en zij achten al die aardse en vergankelijke dingen nu slechts schade en drek, om de uitnemendheid van Zijn kennis. Fil. 3: 8. Zodra die heerlijke en glansrijke Zon der gerechtigheid, door middel van het geloof, in de harten van Gods kinderen begint op te gaan en enigszins helder schijnt, gaat het glinsterend gesternte van deze benedenwereld terstond verdwijnen uit hun ogen. Wanneer zij met deze Zon als bekleed worden, dan geraakt de maan der ijdele wereld terstond onder hun voeten Openb. 12: 1. Als de ark des geloofs in het hart neergezet wordt, dan valt de Dagon der ijdelheid er weldra voor neder. Het geloof is zelf de overwinning, die de wereld overwint. 1 Joh. 5: 4, Allen, die met dit schild en het zwaard des Geestes gewapend zijn, ja de gehele wapenrusting Gods recht gebruiken, die zullen hoe langer hoe meer de wereldse begeerlijkheden in hun harten onderwerpen. Als er maar behoorlijk wordt gestreden, dan wordt hier altijd overwonnen. Hoe meer het geloof door de hemelse genade in ons toeneemt hoe nauwer wij door de Heilige Geest verbonden 'en verenigd worden met God in Christus. De banden der aardse schepselen, waarmee onze zielen zo vast verbonden zijn, worden dan steeds meer verbroken. Het is immers niet mogelijk, dat een gemoed hetwelk de volzalige Heere Jezus gelovig heeft leren kennen en aanhangen, nu nog langer zou kunnen blijven staan in de onreine liefde der ijdelheden. Waarlijk, zolang iemand in de grond van zijn hart naast Christus ook nog één schepsel kan blijven aankleven, dat hij om Zijnentwil niet begeert te missen of te verzaken, dan is het zeker, dat hij de kracht van een waar, heilig en Goddelijk geloof nog nooit wezenlijk heeft ondervonden. Het geloof omhelst de Heere Jezus als een volkomen algenoegzaam Deel en geeft met Asaf voor altijd een schuldbrief aan al het andere Psalm 73: 25, 26; en door genade worstelt het nu maar om hoe langer hoe meer los te komen van de liefde en begeerlijkheid van de wereld en om hemelsgezind te zijn. Alleen toch door het geloof verheffen wij onze zielen hemelwaarts en zoeken de dingen die boven zijn, vergeten de aardse en houden "onze wandel in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus." Filip. 3: 20. Door het geloof verzaken wij met Mozes alle aardse gelukken en genietingen Hebr. 11: 24-26 en zijn tevreden alles te missen om maar alleen de Heere Jezus te gewinnen. O, laat niemand toch menen dat hij een waar gelovige is, zolang de wereld hem nog vaster aan het hart ligt dan Christus. Wij moeten óf door het geloof gescheiden worden van de wereld, óf de wereld moet ons scheiden van Christus. Hier is geen tussenweg, want "zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem." 1 Joh. 2: 15.

8. *De achtste vrucht van een oprecht geloof is de eenswillendheid met God.*

Van nature is de mens een rampzalige slaaf van zijn eigen zondige en verdorven wil, die hem nu, door de werking van de satan, een heersende wet is geworden. Hij doet dan ook alleen de wil des vleses en der gedachten Ef. 2: 3. Hij haat Gods wil, omdat die alleen rechtvaardig en heilig is. Zomin een moorman zijn huid kan veranderen, of een luipaard zijn vlekken, zomin is een onwedergeboren, ongelovig zondaar in staat om zijn eigen wil oprecht te verzaken en zich ootmoedig geheel te onderwerpen aan Gods wil. Eer zal een dode zichzelf opwekken en levend maken, dan dat een onbegenadigd zondaar zich van ganser harte met de wil van God zal kunnen verenigen, om die alleen maar te doen. Het gedichtsel der gedachten, of al het bedenken van het vlees, is enkel vijandschap en weerspannigheid tegen God en tegen Zijn heilige wil Rom. 8: 7. Dit is de oorzaak dat de zondaars en al degenen, die niet waarlijk door Gods Geest veranderd en bekeerd zijn, in een gedurige twist en murmurering zijn tegen de Heere. Zij willen naar hun dwaze mening door Hem geholpen en geregeerd worden, maar God wil hen alleen regeren naar de 'raad van

Zijn wil. Menig zondaar druist zó sterk in tegen Gods wil, dat hij zich eraan te barsten stoot.

Maar het ware geloof van de Heilige Geest maakt in 's mensen hart een zeer grote omkeer en verandering. Het beweegt hem om zijn eigen wil, die door de zonde totaal bedorven is, geheel te verzaken en om Gods goede en heilige wil te omhelzen met eerbiedige liefde. Het is niet mogelijk dat iemand van ganser harte in de Heere Jezus kan geloven, zonder zich geheel over te geven aan Zijn Goddelijke leiding en soevereine regering. Als het geloof maar eenmaal begint te leven, dan gaat de zondige eigen wil terstond sterven. Het geloof buigt zich zeer laag voor Christus neer, het werpt zich op de grond voor Zijn voeten, het huldigt Hem als de grote Koning en kust met de aller-diepste eerbied Zijn rijksscepter. Dit is het eerste en het laatste dat een waar christen doet zodra hij door de Geest overgaat in het heilige leven des geloofs. Dan roept hij ook met Paulus uit: "Heere, wat wilt Gij, dat ik doen zal?" Hand. 9: 6. Hij handelt hier geheel oprecht uit de diepste grond van zijn hart en onbepaald zonder enig beding of achterhouding. "O, Heere", zegt het geloof, "beklim Gij nu maar de troon in mijn ziel en zwaai daar de scepter van Uw Goddelijke heerschappij. Breng Gij door Uw genade mijn verdorven wil, toch maar geheel ten onder en maak mij als kneedbaar leem in Uw hand. Bestuur en beschik Gij zelf nu al mijn zaken, zoals het U belieft en voer alleen Uw Goddelijke raad maar over mij uit. Ik wil over mijzelf niets te zeggen hebben. Regeer Gij steeds met kracht en genade in mijn hart, want Gij zijt mijn God en Koning, Man en Hoofd en ik ben geheel Uw eigendom, dat Gij met Uw bloed gekocht en uit de macht van de satan verlost hebt. O, laat mij arm ellendeling Uw heilige en soevereine wil toch maar weten en leer mij die in alles volgen en gehoorzamen. Ik verkies het voor mijn hoogste goed en zaligheid, als ik maar aan U mag onderworpen en Gij mijn Leidsman wilt zijn. Hier is Uw knecht, hier is Uw nederige dienstmaagd, mij geschiede naar Uw Woord! "Leer mij Uw welbehagen doen, want Gij zijt mijn God; Uw goede Geest geleide mij in een effen land." Psalm 143: 10, enz."

Wie zo'n heilige onderwerping van het gemoed aan God in Christus maar enigszins wil scheiden van het ware geloof, die neemt de ziel daarvan weg en voert maar een huichelaarsgeloof in. Want het is zeker, dat de geveinsden nooit aan deze hartelijke onderdanigheid toekomen, wat zij daarvan ook al voorwenden. Zij komen tot Christus en zit behouden toch altijd een onverbroken wil. Zij onderwerpen zich maar ten halve aan Hem en zijn er alleen maar op uit om Christus' wil met de hunne te verenigen en samen te smelten. Maar zo, dat als het er op aan komt, hun eigen wil altijd boven moet drijven en dat die dan alleen Gods wil moet heten. Ja, zelfs ook die ongelukkige mensen, die zich in een geest- vervoerende weg zo ijverig en nauwgezet toeleggen op zelfverloochening en volkomen lijdelijkheid, zijn nochtans zóver af van de ware eenswillendheid met God, die in een geestelijk en heilig geloof van de ziel is, als de aarde verwijderd is van de hemel. Zij maken slechts een bedrieglijke nabootsing van de zaak, maar missen de ware genade, die in Christus Jezus is.

De oprechte eenswillendheid met God is de grote verborgenheid des geloofs waar geen anderen dan alleen de wedergeborenen en ware gelovigen iets bevindelijks van verstaan. Wij moeten Christus Zelf genieten en Hem door het geloof ingelijfd worden, dán brengt Hij Zijn heilige zin en wil over in onze harten en drukt, door Zijn Geest, Zijn beeld als een zegel zeer vast in ons gemoed. 1 Kor. 2: 16; Ef. 1: 13 en 4: 30. Daardoor komt dan hetzelfde gevoel dat in Hem is, ook gestaltelijk en geestelijk in ons. En dan leren wij eerst recht bidden naar de wil van God, met een gelovige vrijmoedigheid en onderwerping, waardoor ons gebed altijd door God verhoord wordt 1 Joh. 5: 14. Dan leren wij Gods wil kennen, waartoe wij ook tevoren verordineerd

zijn Hand. 22: 14. Wij leggen ons onverstand dan af en beginnen nu te "verstaan welke de wil des Heeren zij." Ef. 5: 17. Ja, dan beginnen wij ook door de hemelse genade ernstig te arbeiden, om "als dienstknechten van Christus, Gods wil van harte te doen" Ef. 6: 7; Hebr. 13: 21 en om "de tijd, die kort is in het vlees, naar de wil Gods te leven" 1 Petrus 4: 2.

Hier komen wij dan nu ook terstond in de geestelijke strijd des geloofs tegen het machtige overblijfsel van onze oude, zondige wil, om die snode eigen wil dagelijks hoe langer hoe meer te verzaken, die te kruisigen, ten onder te brengen en om nog steeds "veranderd te worden door de vernieuwing van ons gemoed, opdat wij mogen beproeven, welke de goede en welbehaaglijke en volmaakte wil van God zij." Rom. 12: 2.

Dit heilige werk van het geloof zal zich altijd richten naar de gesteldheid van ons geloof. Hoe meer ons geloof, door genade en geestelijke oefening, dagelijks toeneemt, hoe meer vordering wij zullen maken in de zalige eenswillendheid met God. Indien wij maar verwaardigd mogen worden om slechts die éne les te leren van "te leven door het geloof des Zoons Gods" Gal. 2: 20. Dan zullen wij mettertijd ook gehoorzame kinderen worden van onze hemelse Vader. Dan zullen wij ons door de Heere laten leiden en "het Lam volgen, waar het ook heengaat" Openb. 14: 4. Jezus zal onze getrouwe en machtige Koning zijn en wij zullen onze weg geheel aan Hem overgeven en gelovig aan Hem toevertrouwen. Dan zullen wij ook met Asaf zeggen: "Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen" Psalm 73: 24. O, stille, geruste, zalige, heilige en veilige weg; hoe moeilijk die ook mag vallen voor het zondige vlees! Hier zal de Heere ons gedurig ontmoeten met Zijn aller-dierbaarste genade en vertroosting; hier zullen wij reeds de eerstelingen van de hemel leren smaken. Duizend, duizend zalige voordelen liggen er in deze weg voor de kinderen van God; als zij maar eens enige waarachtige vordering gemaakt hebben in de geestelijke strijd des geloofs; als zij geleerd hebben zichzelf en hun zondige begeerlijkheden niet meer te verschonen, maar die graag in de dood over te geven, opdat maar het leven van Jezus in hun sterfelijk vlees hoe langer hoe meer zal geopenbaard worden 2 Kor. 5: 11.

Maar wanneer men meent, dat deze dingen zouden zijn te bekomen zonder een levendige, standvastige en dagelijks toenemende geloofsoefening naar de weg van het Evangelie, dan bedriegt men zich zeer. Zulke edele vruchten wassen alleen op de wortel van het ware en onvergankelijke geloof. Waar deze wortel niet is geplant in het hart, daar is alle toeleeg en arbeid in het stuk der zelfverloochening en der ware eenswillendheid met God altijd maar een verrot werk des vleses. Die dwaze mensen menen nu wel dat zij hun eigen wil al zeer gedood en ten onder gebracht hebben. Maar zij hebben er door een nauwelijks waarneembaar bedrog van de satan, in waarheid anders niet aan gedaan of door uitgevoerd, dan die rampzalige afgod nu eerst recht op de troon te zetten, waarop alleen het Lam Gods moest heersen. Dit is wel een diep verzegelde verborgenheid voor alle opgeblazen, schijngeestelijke gemoederen, nochtans heeft de hemelse Vader gewild, dat deze aan de nieuwgeboren kinderkens in het geloof zou geopenbaard worden door de Geest, die hen onderwijst om alle dingen geestelijk te onderscheiden. 1 Kor. 2: 25, Het enige middel, om er iets recht van te leren verstaan, is het geloof der uitverkorenen Gods, dat als een zuiver hemelse gave van boven in ons afdaalt. De beste zelfverloochening, die we daarbuiten al kunnen bekomen, zal ons maar met een leugen in onze rechterhand naar de hel doen gaan.

9. De negende vrucht van een waar geloof is de standvastige aankleving aan

Christus en de geestelijke wasdom in Hem.

We willen deze zaak door een gelijkenis duidelijk maken: Men neemt twee enten, die op dezelfde manier op de boom worden geënt. In het begin zal men tussen de beide enten in het geheel geen onderscheid gewaar worden, omdat zij beide enig sap zullen ontvangen uit de boom. Daardoor schijnt het, dat de ene zowel als de andere leeft, groeit en wast in de boom. Nochtans behoeft het niet lang te duren, of men bemerkt dat de ene ent niet goed gevat heeft, want langzamerhand ziet men ze verdorren en vergaan, totdat ze eindelijk geheel sterft en van de boom wordt gescheiden. Daarentegen ziet men de andere ent doorgaan en zich vaster met de boom verenigen, waarin zij dan ook blijft groeien en wassen en eindelijk vrucht draagt. Zo is ook het geestelijke onderscheid tussen een waar 'en waangeloof. In het begin zal er door ons meestal geen wezenlijk onderscheid bemerkt kunnen worden tussen beide, daar de tijdgelovigen dikwijls naar bonen niet anders spreken, werken en handelen dan de ware gelovigen. Ja soms kan het wel gebeuren, dat het werk der tijdgelovigen meer uitwendig is, of schijnt te zijn, dan dat van anderen; evenals een ent, die naderhand verdort en sterft aan de boom maar nochtans in het eerst beter omheen gevat te hebben en meer sappen van de boom tot zich nam tot haar groei en wasdom, dan een andere ent, die eerst sukkelde en langer werk had, eer men gewaar werd dat zij zich vastgezet en het er doorgehaald had. Zo mag het waangeloof ook schijnen wat het wil, het zal nochtans nooit een vaste wortel schieten in Christus. Indien men maar enige tijd, hetzij langer of korter, blijft wachten op de uitslag van de zaak, dan zal men, door er geestelijk de aandacht op te vestigen, dikwijls wel genoeg gewaar worden, dat de tijdgelovige zijn rechte grond en vastigheid, groei en wasdom niet waarlijk heeft in Christus. Langzamerhand zal men hem zien verdorren. En al weten sommige geveinsden dit kunstig te verborgen voor de mensen, nochtans blijft hun staat voor God niet verborgen. Hij weet, dat zij niet werkelijk geworteld of gegrondvest zijn in het geloof. Daarom zullen zij ook, vroeg of laat, zeker eens wegvallen uit hetgeen zij bedrieglijk hebben vertoond aan de wereld.

Maar met de ware gelovigen, die door Gods Geest hun inlijving hebben ontvangen in Christus, zal het zich geheel anders toedragen. Dezen mogen al eens voor een tijd zeer sukkelen en maar een langzame voortgang maken in het geestelijke geloofs- en genadeleven, nochtans zullen zij standvastig blijven staan in de ware gemeenschap met de Heere Jezus. Het "zaad Gods blijft in hen" 1 Joh. 3: 9. Op Zijn tijd zal de Heere hun staat ook meer opbouwen en bevestigen; van lieverlede zullen zij beginnen vast te raken en onmerkbaar te groeien, te wassen en vrucht te dragen in de goede olijfboom Christus. Het is niet doenlijk om Gods heilige en genadige wegen, omtrent de geestelijke wasdom en voortgang der gelovigen, hier zo bijzonder aan te wijzen en te bepalen, omdat deze doorgaans zo verschillend zijn en afhangen van Gods eeuwige raad en wil en ook van menigerlei ondergeschikte omstandigheden, enz. Dit staat echter in het algemeen vast, dat de wasdom der genade en des geloofs, zowel als de genade en het geloof zelf, door de Heere Jezus voor ons is verdiend en dat die ook in het Evangelie aan alle gelovigen zonder onderscheid beloofd wordt. Ziet: Psalm 92: 13; Spr. 4: 18; Hos. 6: 3; Mal. 4: 2 en vele andere plaatsen in de Heilige Schrift. Dit onwaardeerbare voorrecht genieten alle ware gelovigen, zelfs ook de allerzwaksten en kleinsten, dat zij allen samen liggen besloten onder de band van Gods eeuwige en onveranderlijke verbondsliefde; en dat Christus eenmaal Zijn heilig bloed voor hen allen heeft vergoten, om hen tot kinderen Gods te maken en tot erfgenamen van het eeuwige leven, Daarom worden zij ook allen zonder onderscheid door Hem "bewaard in de kracht Gods, door het geloof, tot de zaligheid, die bereid is, om geopenbaard te worden in de laatste tijd", 1 Petrus 1: 5. Niemand zal hen ooit kunnen rukken uit de

getrouwe en machtige hand van Christus, Joh. 10: 28, of hen ooit kunnen scheiden van Zijn liefde, Rom. 8: 35.

Laat dan komen al wat wil, een waar gelovige zal zijn greep des geloofs, die hij eens door de Heilige Geest gedaan heeft aan God in Christus, nooit weer loslaten, want dit is het werk van God, Joh. 6: 29, God zal Zijn eigen werk niet laten varen in ons, "die verzegeld zijn tot de dag der verlossing" Ef. 4: 30. Een gelovige hand zal eer besterven aan Christus, dan Hem weer loslaten. Wanneer de ziel niet meer kan geloven, dan zal zij nochtans zuchten om het geloof, gelijk de vader van het bezeten kind, Markus 9: 24. En als zij ook al niet hartelijk kan zuchten, dan zal zij nochtans inwendig ontevreden zijn over het gemis van Christus, zodat het hart zelfs in het lachen ook nog smart zal hebben, Spr. 14: 13. Want het is niet mogelijk dat de ogen, die maar eens een waarachtige straal van Goddelijke genade en heerlijkheid hebben gezien in het aangezicht van de Heere Jezus Christus, ooit weer geheel zouden terugzien naar de ijdele wereld of naar de eigen gerechtigheid, Jes. 32: 3,

Het leven des geloofs is een onverderfelijk en onvergankelijk leven. Wat ook mag ophouden langer te leven, een waar geloof sterft nimmermeer; maar het is een beginsel van het eeuwige leven, dat in Christus Jezus is. Hij is door Zijn Geest niet alleen de Werkmeester, maar ook de overste Leidsman en Voleinder des geloofs" Hebr. 12: 2. Daarom "heeft" ook een ieder, "die in de Zoon gelooft", al "het eeuwige leven." Joh. 3: 36. Ja midden in de dood zelfs vertrouwt een rechtvaardige nog en houdt zich vast aan Christus, Spr. 14: 32. Als hij nu alles geheel laat varen, dan grijpt hij deze algenoegzame Rotssteen des heils zeer vast aan en laat Hem niet los. Hij legt dan zijn zieke hoofd en zijn bezwijkend hart zachtens ter ruste neer in de schoot van Zijn dierbare Verlosser en zo ontslaapt hij stil in Zijn armen, wachtende op Zijn heerlijke zaligheid Openb. 14: 13. En aldus "verkrijgen zij dan het einde huns geloofs, de zaligheid van de zielen." 1 Petrus 1: 9.

10. En om niet verder over deze stof uit te weiden, zullen wij besluiten met een tiende of laatste vrucht van een oprecht geloof voor te stellen, welke is: "de hoop der zaligheid en der eeuwige heerlijkheid."

Er was nooit een waarachtig geloof zonder hoop van zaligheid. Gelijk de schaduw het lichaam aanhangt en volgt, zo volgt ook de hoop het geloof. Het geloof zegt: "De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel," en dan vloeit er aanstonds uit voort: "daarom zal ik op Hem hopen" Klaagl. 3: 24. De Heilige Geest voegt deze twee: geloof en hoop, daarom ook veel samen, als zaken die onafscheidelijk zijn van elkaar. Ziet Rom. 5: 2 en 15: 13; I Kor. 13: 13; Gal. 5: 5; 1 Thess. 1: 3; 1 Petrus 1: 21. Het geloof neemt Gods beloften aan en eigent zich deze toe en daaruit wordt dan terstond de hoop geboren als een onmiddellijk vruchtgevolg. Daardoor ziet de ziel van de gelovige de vervulling van de gewisse Goddelijke beloften, of het beloofde goed zelf, met lijdzaamheid tegemoet, blijft deze lankmoedig verwachten, reikhalst en verlangt daarnaar. Zoveel als wij waarlijk van en in Christus geloven, zoveel zullen wij ook van Hem hopen en verwachten in ootmoedige lijdzaamheid. De hoop regelt zich geheel naar het geloof, zij is sterk of zwak, naarmate het geloof sterk of zwak is.

Maar wie in de grond van zijn hart nog geen zaligheid van God kan hopen of verwachten, die gelooft ook niet dat Christus deze voor hem verdiend en verworven heeft. Hij neemt Christus ook niet waarlijk aan als zijn volkomen zaligmaker, op grond van Gods genadige en onveranderlijke beloften in het Evangelie. Al wie nog geen gegronde hoop heeft op de hemel, die heeft ook nog geen vertrouwen op Christus. Want Hij zelf is hun hoop, Kol. 1: 27; 1 Tim. 1: 1.

Indien dan Christus waarlijk in ons is en in onze harten woont door het geloof, Ef. 3:

17, is het onmogelijk, dat wij geen hoop van het eeuwige leven in ons zouden hebben, Wie zonder hoop leeft, die leeft ook zonder Christus en die is dan ook zonder God in de wereld Ef. 2: 12. Hierom wordt onze gehele zaligheid in Christus vastgebonden aan onze vrijmoedige hoop des geloofs. Wij kunnen dan ook geen ware gemeenschap met Hem hebben, tenzij wij "de vrijmoedigheid en de roem der hoop, tot het einde toe vast behouden Hebr. 3: 6. Het valse en bedrieglijke waangelooft zal de tijdgelovigen ook een valse hoop van zaligheid schenken, waarin zij zichzelf soms zeer kunnen verkwikken en verheugen. Zou dan een waarachtig, Goddelijk geloof geen gegronde en wezenlijke hoop van zaligheid met zich brengen en die in onze gemoederen inplanten door de werking van de Heilige Geest, waarin wij mogen roemen Rom. 5: 2, ons verblijden Rom. 12: 12 en waardoor wij onszelf reinigen van de zonde? 1 Joh. 3: 3. Hoe zouden wij toch nu al "in hoop zalig" zijn geworden", zoals de Apostel leert Rom. 8: 24, als wij door het geloof geen vaste en gegronde hoop der zaligheid in onze harten hadden ontvangen en deze niet als een kostelijke en onwaardeerbare schat zorgvuldig bewaarden in het binnenste kabinet van onze zielen?

De blinde leraars in het pausdom mogen daartoe arbeiden om de ware hoop der zaligheid geheel af te scheiden van het ware geloof van de ziel, om de arme mensen, die toch bedrogen en verleid willen zijn, een vals geloof in de hand te stoppen. Daarbij moeten zij in een altoosdurende onzekerheid en twijfeling omtrent hun zaligheid leven, zonder daarvan iets vast te kunnen weten of hopen, tenzij dan alleen door middel van een buitengewone Goddelijke openbaring, Wij zijn echter door Gods Geest anders onderwezen in de duidelijke leer van de Heilige Schrift en door de gewone ondervinding van alle ware Christus-gelovigen. Wij weten dat "het geloof een vaste grond is der dingen die men hoopt en een bewijs of een klaar en zeker betoog aan ons gemoed van zaken die men niet ziet" Hebr. 11: 1. Wij worden vermaand om "de gehele wapenrusting Gods aan te nemen" Ef. 6: 13 en daaronder behoren ook voornamelijk "het borstwapen des geloofs en der liefde en de hoop der zaligheid tot een helm" 1 Thess. 5: 8. Wie hier dan nu het borstwapen wilde nemen zonder de helm, die zou toch niet goed gewapend kunnen zijn als een waar krijgsknecht van Christus. in één woord: wanneer wij het ware geloof van de Heilige Geest willen bewaren, laat ons dan ook "de onwankelbare belijdenis der hoop vasthouden; want die het beloofd heeft is getrouw." Hebr. 10: 23.

Aldus hebben wij de rechte hoedanigheid van het ware zielzaligende geloof wat nader voorgesteld aan de goedgunstige lezer.

Wij hebben getracht ieder te doen bemerken welke noodzakelijke voorbereidingen, wezenlijke eigenschappen en onafscheidelijke vruchtgevolgen er behoren tot het geloof van Gods kinderen. En omdat het voorstel der zaken onderhand aanmerkbaar breder is uitgelopen dan wij eerst zelf hadden gedacht, zullen wij er niet veel meer aan toevoegen.

De bescheiden lezer, die in de eerste plaats door Gods genade voordeel voor zijn eigen ziel begeert te zoeken, gelieve dan meer te letten op de stof zelf, als op de uitwendige manier of vorm waarin het hem wordt voorgedragen.

Ach, of de ontfermende Heere Jezus Christus maar wilde geven, dat degenen die deze eenvoudige verhandeling zullen komen in te zien of te lezen, met een rechte ernst en aandacht van de ziel mochten stilstaan bij de aangewezen heilige waarheden! Dat zij bij ieder gewichtig stuk of bijzonderheid van de verhandelde leer des geloofs mochten inkeren in hun eigen gemoed tot een nauwkeurige beproeving van hun eeuwige staat! Lieve mens, die deze dingen leest, wil toch die Goddelijke waarheid van het ware geloof van de ziel, dat, zo wij vast vertrouwen, door ons alleen geput is uit de zuivere

bron van het Woord zijns Geestes, met alle eerbied en toegenegenheid ontvangen. Tracht er uzelf toch met aandacht bij neer te leggen en uw gemoed als in de geduchte tegenwoordigheid van de alwetende God ernstig af te vragen, of gij zo'n waar en geestelijk geloof ook waarlijk in uzelf kunt vinden. Stel u toch geenszins ermee tevreden, dat gij al deze dingen slechts leest, weet en toestemt. Maar arbeid om die voor uw ziel te gebruiken als een regel of voorschrift voor een gemoedelijke zelfbeproeving. Daartoe vooral wordt het u door de Heere gegeven en aan de hand 'gedaan in deze donkere dagen van zo menigerlei verleiding. Bedenk toch wel terdege, dat gij met geen ander of minder geloof kunt zalig worden, dan met hetgeen u hier door ons is voorgesteld.

Indien u dat dan nog mist in uw hart en dat blijft missen; ach, zo lief als u de zaligheid van uw onsterfelijke ziel toch moet zijn, stel uzelf dan toch In liet minst niet tevreden met iets anders. Want weet, indien gij maar alleen leeft en sterft zonder dit ware geloof, u dan met hetgeen gij al nuttig hebben, toch eeuwig zult verloren gaan. Dit hebben wij voornamelijk gezocht u voor ogen te stellen in deze verhandeling. Gaf de Heere u daarbij nu ook de verlichtende genade van Zijn Heilige Geest, opdat gij hartgrondig mocht overtuigd worden van uw aller-rampzaligste ellende om, waarin gij helaas, door het gemis van Christus en van het ware geloof nog heden leeft. O, wacht u toch uw arme ziel langer te vleien en stil te houden met een ingebeeld en bedrieglijk waangeloof. Welk geloof, wat voor bevindingen en werkzaamheden u al mag hebben tot een rond van rust en vertrouwen voor uw ziel; indien het dit geloof en dat werk van Gods Geest niet is, dat wij u hier getracht hebben voor te stellen uit het woord der Waarheid, weet dan zeker, dat het u allemaal eens als een gebroken rietstaf, door de hand zal boren. Het is toch niet meer of niets anders dan een huis der spinnenkoppen. Wanneer u er in een tijd van benauwdheid op zult willen leunen, dan zal het niet staande blijven. In een ure des doods zult u, o mens, indien gij het nu niet zou willen aannemen, het maar al te laat gewaar worden, dat wij u hier in Christus' Naam de waarheid hebben gezegd.

Wij bidden de God van onze Heere Jezus Christus, de Vader der barmhartigheid, dat Hij u deze onze vermaning door Zijn Geest op het hart wil drukken en dat Hij het bewindsel van uw aangezicht, waarmee gij nu nog bewonden zijt, eens genadig wil wegnemen en verbreken. Hij schenke in dit heden van Zijn goedertierenheid, aan u nog de waarachtige ogenzalf, opdat u recht ziende moogt worden, eer dan de avondschaduw van uw kortstondig leven zich zullen neigen en de lange nacht van de donkere eeuwigheid over u zal komen.

Indien **een bekommerde en verlegen ziel**, die bevindt dat zij het ware geloof nog mist en daarover in treurigheid en vrees haar weg gaat, ons hier mocht vragen, welke weg zij het veiligst kan inslaan om dat te verkrijgen; dan willen wij haar geen andere weg aanwijzen dan onze Heere Jezus Christus zelf. Hij is de rechte Weg voor een arme, machteloze en radeloze zondaar, om door Zijn genade tot het geloof te komen. Niemand heeft ooit deze hemelse gave ontvangen, dan alleen uit Zijn ontfermende en machtige hand. Wanneer Hij maar onder het ernstig gebruik der ingestelde middelen Zijn Heilige Geest in de ziel wil zenden, dan werkt die Geest daar het waarachtige geloof, waardoor wij Hem ingelijfd en eeuwig door Hem behouden worden. Ieder, die dan geen raad meer weet hoe hij zijn hart opgewekt en oprecht gelovig gemaakt zal krijgen aan de gewisse genade Gods in Christus door het Evangelie, die erkenne dan maar eens recht, dat het geloof een zuivere gave van God is en een heiligmakend werk van de Geest Zijns Zoons in onze harten. Zo een werpe zich dan ook geheel neer voor de voeten van de zondaarslievende en aller-barmhartigste Heere Jezus en roepe tot

Hem uit zijn diepe nood en smartelijke verlegenheid van de ziel om de Geest des geloofs. Hij zie geheel af van alle andere toevluchten en zoek het geloof alleen bij Hem, die toch de overste Leidsman en Voleinder van het geloof is. Zo waarachtig als de Heere Jezus eeuwig leeft, Hij zal nooit een verlegen ziel, die waarlijk tot Hem komt om het geloof, van zich verstoten, of uitwerpen Joh. 6: 37. Wie niet tot Christus kan komen met het geloof, die moet tot Hem gaan om het geloof, indien hij zal behouden worden. Dit is de kortste en veiligste weg! O, dat alle verlegen zielen dit maar van de Heere, door Zijn Geest, bevindelijk mochten leren!

Hetgeen hier zo uitvoerig door ons is geschreven, zou, zoals wij hartelijk willen hopen, met de zegen van Christus, ook nog van enige nuttigheid kunnen zijn voor de ware kinderen van God, die door de Geest des geloofs al zijn begonnen te leven en te wandelen. Zij zullen hun eigen geloofsweg hier immers voor hun ogen afgeschilderd zien. Want wij vertrouwen, dat alle ware Christgelovigen hier graag hun hand en zegel onder zullen zetten, dat men nooit door een ander geloof in de zalige gemeenschap van de Heere Jezus kan komen, dan dat wezenlijk zulke voorbereidingen, eigenschappen en vruchtgevolgen heeft zoals hier door ons is aangewezen. Op deze wijze kan het aandachtig inzien en overwegen van de voorgestelde waarheden, met de zegen van de Heilige Geest, dan ook nog een dienstig middel zijn tot meerdere opbouw en bevestiging van het geloof.

Voor al zwakgelovigen en degenen, die nog dikwijls met vele benauwde vrees en twijfelmoedigheden over de oprechtheid en echtheid van hun geloof hebben te worstelen, hebben zeer nodig dat zij een duidelijker en meer onderscheiden kennis mogen bekomen van hetgeen wezenlijk, volgens de leer van het Evangelie, tot een oprecht geloof van de ziel wordt vereist. Want met de onkunde van deze zaken pleegt de satan in rille tijden grotelijks zijn voordeel te doen, om de zwakke en onervaren kinderen van God, die door de hemelse genade wel een goede grond des geloofs verborgen hebben liggen in hun harten, nochtans zeer te schudden en te verbijsteren. Zo berooft hij hen dan van hun dierbare vrede en troost en stuit aanmerkelijk de voortgang in hun geloof en heiligmaking,

Aan de andere kant is het echter ook waar, dat men zo'n kennis, die nodig is tot geruststelling van een duister en geslinderd gemoed, niet zal kunnen verkrijgen zonder de gedurige, werkzame en levendige oefening van het geloof zelf, in de kracht van de Heilige Geest. Het geestelijke en eigen geloofsleven in de ziel is hier voor ons de kortste weg en de beste leermeester, om ons de ware hoedanigheid van het geloof recht te doen verstaan, tot bevordering van onze genadestaat in Christus.

Alle kennis, van de dingen die des Geestes Gods zijn, moet noodzakelijk proefondervindelijk zijn, zal zij waarlijk ons gemoed kunnen verlichten, heiligen en vertroosten in de zalige gemeenschap met de Heere Jezus. Al wie dan nog zwak is in het geloof en helaas, (wie van des Heeren volk moet er niet droevig over klagen in deze geesteloze tijd?) moet onder een gedurig gebruik van de ingestelde middelen, - trachten veel te wachten op Christus, om licht en kracht, leven en genade van geloof in zijn ziel.

Hij moet vooral arbeiden om een recht gezicht en gevoel te verkrijgen van de voornaamste hinderpalen van het geloof, zowel in zijn hart als in het uitwendige; hoe jammerlijk hij nog is gebonden door zijn geestelijke blindheid, zelfwerkzaamheid, zelfhandhaving, wereldsgezindheid en andere droevige verdorvenheden; en hoe hij geheel onmachtig is, om zonder de gedurig opwekkende en bearbeidende genade des Geestes, de allerminste vordering te maken in het werk der ware bekering en geloof.

Ach, dat de arme Christengelovigen het er eens met ernst op toelagden om meer geestelijke kennis te verkrijgen van hun ellende en van Christus' volle en algenoegzame genade in het Evangelie! Hiervoor moesten zij elke dag meer, gelovig leren uitzien en in de weg van hun plicht ootmoedig leren staan en wachten aan 's Heilands deur, om de dierbare ogenzalf van Zijn Geest. Deze kan hen alleen ziende maken en zij moesten Hem meer manen en aanlopen om de vervulling van Zijn belofte, Openb. 3: 18.

*Onder vele middelen en besturingen, die hier door ons kunnen worden aangewezen tot versterking van het ware geloof, als Gods zegen die vergezelt, **zullen wij hier tot een gepast besluit alleen deze weinige in het kort voorstellen.***

1. Men moest ernstiger daarnaar staan, om bij het licht van Gods Woord en Geest, meer grondige kennis te verkrijgen van onze natuurlijke vijandschap tegen Christus en Zijn weg der genade.

Deze vijandschap blijft altijd nog zo veelvuldig in ons vlees wonen. Hoezeer zijn wij nog gehecht aan de gebroken bakken van onze eigen gerechtigheid en genegen tot lege bronnen te lopen, om daarin ons heil te zoeken buiten de Heere Jezus. Zeker, zolang onze zielen nog niet met gerustheid kunnen geloven en vertrouwen, alleen op de genadige beloften van een God der waarheid in het heilig Evangelie, zonder iets meer of iets anders te vinden om op te rusten; zolang wij ons op die Rotssteen des heils nog niet volkomen kunnen verlaten en ons met al onze ellenden geheel aan Christus overgeven, liggen er altijd nog ijdele steunsels en eigen toevluchten heimelijk verborgen in ons hart. Daar blijven wij dan nog aan hangen en kleven met ons vertrouwen, waardoor de zuivere en geestelijke oefening van het geloof niet weinig in ons wordt verhinderd en tegengehouden.

Om echter die schadelijke hinderpalen bij onszelf of bij anderen, die door ons behandeld of bestuurd worden, recht uit te vinden en die duidelijk en levendig te zien in ons gemoed, hebben wij zeker een gedurig onderscheidend licht van des Heeren Geest nodig. Maar hiernaar zien wij gewoonlijk helaas!, maar weinig recht uit. En dit maakt, dat wij dan ook steeds nog zeer gebonden blijven zitten in onszelf en dat wij veeltijds nog zeer verward en duister zijn, niet wetende hoe wij het zullen beginnen, of waar wij het zullen zoeken. Als men dan in zo'n koers blijft staan en gedurig voortgaat, dan gebeurt het niet zelden, dat men daar eindelijk verlegen en moedeloos gaat neerzitten. Men denkt dan: *ik kan er toch niets meer aan doen, ik moet wachten totdat het de Heere Zelf zal believe mijn toestand te veranderen.*

Hier laat men de handen nu slap hangen en men wordt langzamerhand verzuimachtig en zorgeloos. Men krijgt verdriet in de plicht en tegenzin in de middelen; de verdorvenheden beginnen heimelijk zeer toe te nemen en men vindt nu geen genade of kracht om er ernstig tegen te strijden. Daarom laat men het dan zo maar, gaan, men wordt ongevoelig en onwaakzaam en men volgt zijn zondige lusten maar voetstoots op en geeft geen acht meer op zijn hart. Hierdoor raakt men dan met zijn gemoed al verder en verder van de Heere af en de wereld krijgt de overhand. Zo vervalt men steevast in een zeer dode, ellendige en geesteloze staat, waaruit men slechts zeer bezwaarlijk door Gods alvermogenende genadehand kan gered worden.

Wie zich nu voor zo'n droevige ellende zorgvuldig wil wachten, die moet vooral zorg dragen, dat hij zich in geen geval toegeeft in zijn zwakgelovigheid, of zich daarover weinig bekommert. Daarentegen moet hij het geheel dáárop toelaggen, om voor zijn ziel licht te verkrijgen in de bijzonderste oorzaken en in de diepe en verborgen bronaders van dat aller- verderfelijkeste kwaad van het ongeloof. Dit ligt als een

vergiftige worm gedurig te knagen aan de wortel van al onze geestelijke genaden, zodat geen enkele ervan kan opwassen om een goede en rijpe vrucht te dragen. Zo iemand moet zich daartoe dikwijls als een blinde neerleggen om de ontdekkingen van de Geest, opdat Die hem door Zijn inwendige werking hoe langer hoe meer de ogen mag openen en hem doe zien zijn geheimste zonden en verdorvenheden en de menigvuldige listen van de satan in zijn eigen hart. Want anders zijn wij er in onze blindheid al te zeer toe geneegen, om de schuld van onze nog aanklevende ongelovigheid of zwakgelovigheid, bedekt op de Heere te leggen. In onze praktijk handelen wij dan gedurig zó, alsof het niet aan ons, maar meest aan Christus Zelf ligt, dat wij niet meer geloof bezitten. Het schijnt ons dan zó toe, alsof wij van onze zijde wel voldoende gewillig en begerig zijn, indien Hij maar wilde en alsof wij zijn genade wel oprecht begeren, als Hij die ons maar wilde schenken.

O, wat is dat toch een door en door blinde, verkeerde en schadelijke handelwijze! Het gehele Evangelie van Gods genadige beloften, die alle in de Heere Jezus *ja en amen* zijn voor arme verlegen zondaren, die maar gelovig bot Hem willen komen, spreekt ons immers in het gezicht tegen. Het verzekert ons overal, dat Christus alleen maar wacht om alle ellendigen genadig te zijn, die waarlijk door Hem geholpen willen worden.

Hier schuilt dan bij ons het grote kwaad van het ongeloof, dat ook zelfs in de beste van Gods kinderen nog zo sterk heerst en wortels geschoten heeft. Daar moesten wij dan een grondige kennis van zoeken te krijgen door het inwendige licht en de genade van de Geest. Wij moesten met ernst arbeiden om onze ogen eens recht geopend te krijgen voor Christus en voor de gewisse beloften van Zijn genade in het Evangelie. Anders zullen we nooit op enige grond kunnen verwachten, dat wij een goede wasdom in het geloof zullen verkrijgen. Nochtans hangt daar middellijkerwijze ons dierbaarste heil en geestelijk leven zó geheel van af, dat wij niet meer waarachtige zaligheid kunnen bezitten, dan wij gedurig door het geloof kunnen ontvangen en aannemen uit Christus' algenoegzame genadehand.

O, dat God Zelf, door Zijn Geest, het gewicht van deze vermaning nog eens wilde leggen en vastbinden op de harten van de arme Christengelovigen. Want, waarde Godvruchtige lezer, wees er vast van verzekerd, dat als gij maar dit ene kunt verzuimen en licht achten, gij u dan met al uw andere strijd en arbeid vergeefs zult oefenen in de loopbaan, die u is voorgesteld. Als gij door genade dit doelwit niet recht leert treffen, zult gij maar zinloos in de lucht slaan. Ach, loopt hier dan toch niet langer als in het onzekere, maar zoekt de eigenlijke grond en oorsprong eens te kennen, waar dat vergiftig ongeloof in uw hart meest uit voortspruit. Tast de ziel van al uw geestelijke ellenden eens recht aan, waaraan gij zo jammerlijk kwijnt. Wees toch niet tevreden met altijd slechts te snoeien aan de buitenste takken; want dit zal u niet kunnen helpen om de boom van uw hart voor God te reinigen, opdat hij meer vrucht zou dragen. Het is nodig, dat gij bij het licht des Geestes dieper nederdaalt in uw binnenste, totdat gij de grondoorzaak van de plaag uwer zielen eens recht hebt gevonden. Dán zult gij verstaan, waartoe de Heere Jezus Zelf de overste Leidsman en Voleinder des geloofs heeft willen zijn voor Zijn arme volk, Hebr. 12: 2 en waartoe Hij ons in het Evangelie heeft beloofd, dat Hij zijn "wijngaard van rode wijn alle ogenblik zal bevochtigen" Jes. 27: 2, 3. Maar ge zult ook verstaan hoe waarachtig het is, hetgeen Hij ons geleerd heeft: dat wij "zonder Hem niets kunnen doen." Joh. 15: 2. Indien wij alleen maar ons eigen ongeloof eens recht geloven, dan zullen wij dit Zijn woord ook geloven.

2. Om door Gods genade meer sterkte en wasdom in het geloof te krijgen, dienen wij

vooral in een geesteloze tijd, steeds te waken, dat wij dagelijks meer naar binnen werken tot verbetering van onszelf, dan wel naar buiten, tot verbetering van anderen.

Welke ellenden ons van buiten ook al mogen omringen, toch zullen wij doorgaans wel het meest ellendig zijn in onze eigen harten. Wij hebben dan ook zeker het voornaamste belang bij onze eigen bijzondere ellenden. Indien wij daar ons oog niet op vestigen, maar gewoonlijk veel meer hebben te doen met en ons bekom meren over de algemene ellenden, dan met die onszelf het eerst aangaan tegenover de Heere, zo zal zeker al ons doen maar schadelijk voor ons zijn. Laten we hier eens een gelijkenis ontleen aan het lichamelijke.

Veronderstel dat de tijdelijke zaken van onze burenen en bekenden en van iedereen om ons heen, eens heel erg in de war liepen en dagelijks hoe langer hoe meer achteruit gingen, terwijl het ook met onze eigen zaken binnenshuis, niet veel beter stond. Zouden wij dan verkeerd doen, als wij het er nu met alle ernst op wilden toelagen, om onze eigen vervallen zaken, vóór die van anderen, zoveel mogelijk weer te herstellen en in orde te brengen? Maar zou het hier, met onze geestelijke zaken tegenover de Heere, dan anders gelegen zijn? Waarlijk, wanneer wij alleen maar de oever van ons eigen kwaad en van onze verdorvenheid des harten uit het oog beginnen te verliezen, dan zal dat ons een voldoende, duidelijk bewijs zijn, dat wij ons ranke schuitje te ver gestuurd hebben in de stroom der algemene ellenden. Wie van Gods kinderen zal niet reeds, min of meer, daar iets van geleerd hebben, dat hij nooit meer bedorven heeft, dan toen hij het drukst bezig was, om alles zelf recht te willen maken? Gewoonlijk beleven wij in het eerst wel eens vele mistige, winterse dagen, waarin wij er nog heel weinig van kunnen zien, dat de Heere Jezus Christus als Koning op Zijn troon is gezeten en dat Hij vandaar alle dingen regeert en werkt, naar de raad van Zijn wil. O, wat een heel klein begrip hebben we dan nog maar van dat woord van grote betekenis: "Ik zag al de werken aan, die onder de zon geschieden; en zie, het was al ijdelheid en kweuling des Geestes; het kromme kan niet recht gemaakt worden en hetgeen ontbreekt, kan niet geteld worden." Pred. 1: 14, 15. Maar hoe beginnen de dingen bij ons aanmerkbaar te veranderen, als de Heere ons ten slotte met zijn eigen hand eens van de straat in huis wil brengen en als Hij ons dan binnenshuis ook eens ziek doet neerliggen; zodat wij, vanwege het smartelijk gevoelen van onze geestelijke krankheden en van onze stinkende en verouderde etterbuilen, nu niet meer van onze legersteden kunnen kruipen, Ach, hoe missen wij dan de zachte hand van onze dierbare Geneesmeester en wat worden wij dan nog een grote scheiding gewaar tussen Hem en onze zielen. Wat bemerken wij dan helaas zoveel van ons gebrek, ook in onze allerbeste dingen! Het heeft heel wat te zeggen, als Christus ons met Zijn helderschijnende lamp nu eens gaat leiden in "de benedenste binnenkamers des buiks" en als Hij ons Zelf zo belooft voor te lichten van kamer tot kamer! O, wat al stank en vuiligheid van gruwelijke blindheid, verfoeilijke geveinsdheid, verborgen ijdelheid, hovaardigheid, hardnekkigheid, eigenzinnigheid, onlijdzaamheid, murmurering, snood zoeken van zichzelf, ja van verdoemelijk atheïsme en goddeloosheid, ontmoeten we dan daar! Een gehele wereld van zondige gedachten, ijdele woorden, ongeregelde lusten, woedende hartstochten van bitterheid, boosheid, nijdigheid, toornigheid en wraakzucht; ja van allerlei nauwelijks waarneembaar duivels bedrog en onreinheid, ook de wortels en zaden van alle zonden, niet één uitgezonderd.

Dan vangt de arme bedrukte ziel aan, te treuren en te kermen voor de Heere Jezus en uit te roepen: "Is er ook elders een plaag gelijk de mijne?" Dan wordt zij eenzaam en ellendig en begint met schaamte te walgen van zichzelf. En als zij dan echter nog zo

vast gebonden blijft, met het smartelijk knellende juk van het ongeloof op haar kinnebak en nog nauwelijks weet te kruipen tot de Rotssteen van haar heil, o, dan krijgt een Christen spoedig zoveel met zichzelf te doen, dat hij het vierdepart van de tijd nu niet meer over heeft, ***om zoals voorheen te gaan wandelen op de vuile en bemorste straten van Jeruzalem.***

Hij ziet dan wel niet minder duidelijk dan in de vorige tijd, dat de muren van de stad, die zeer sierlijk gebouwd is, nu zeer droevig aan alle kanten omvergeworpen liggen en dat het zwijn uit het woud het daar dagelijks alles nog verder omwroet en verslindt. Dit jammerlijk gezicht gaat hem ook wel zeer diep ter harte; Maar hij vindt zichzelf nu al veel te ziek en te zwak vanwege zijn eigen hartkwalen, dan dat hij in die tijd heel veel kan doen aan dat grote werk.

"Ach!", zegt zo'n ellendige ziel, "als ik alleen maar eens een weinig sterk en gezond mocht zijn in mijn Heere Jezus, dan wilde ik immers met Zijn hulp, naar mijn gering vermogen, ook nog wel tot mijn dood toe, graag mee helpen bouwen aan de gebroken muren van Sion, opdat die niet geheel in puinhopen mochten veranderen, Dan zal de grote en machtige Heere het alles geheel en al voor mij moeten doen en zal Hij mij zelfs ook een hart moeten geven, om zonder ophouden nog te zuchten voor Sions welstand.

Hier staat zo'n ziel dan op een plaats, waar zij, als de Heere wil, nu eerst mag leren: stilheid, lijdzaamheid, gebogenheid onder Gods wegen, ootmoed, nederigheid en een heilig wantrouwen ten opzichte van zichzelf en alle hulp en kracht van schepselen. Het licht dat haar nu omschijnt, werkt in haar een geestelijke stomheid, stilzwijgen en voorzichtigheid in spreken en in doen en een gelovig wachten en uitzien naar de Heere in de weg van haar plicht. Zij moet dan wel eens als versteld en beschaamd staan over die onbezonnen ijver, drift en woeling, waar zij voorheen dagelijks in wandelde. Zij roept dan wel eens uit: "O, mijn wijze en genadige Heere, wat zou er toch wel geworden zijn van zo'n woest, hoogmoedig schepsel, als Gijzelf mij niet had gestuit en als Gij mijn weg aldus niet met doornen had omtuind. Wat zou ik met mijn ruwe handen al niet bedolven en afgebroken hebben van hetgeen ik zo degelijk dacht op te bouwen?"

Ziet, in zulke benauwde banden der ellende wordt er doorgaans de hemelse genade een weinig geleerd, wat het eigenlijk is in Christus te geloven en het gehele gewicht van zaligheid en van alles neer te leggen op Zijn algenoegzaamheid. Van dit werk wordt dagelijks wel veel Bespraken onder ons; maar hier zal het nu eens recht in beoefening komen. Hier zal men leren verstaan, wat dat woord van de profeet betekent: "Als hij in de duisternissen wandelt en geen licht heeft, dat hij betrouwe op de naam des HEEREN en steune op zijn God" Jes. 50: 10.

Dit is voorwaar geen zaak van woorden, maar van kracht. Al wie in deze nauwe en donkere school hiervan niets kan leren, die zal het dan ook nergens leren, al onderzocht hij ook dagelijks de Bijbel van het begin tot het eind. Maar helaas, wij dwaze mensjes zijn al genegen om uit deze lage school naar een hogere school te lopen, eer wij nog het A.B.C. van onze geestelijke ellenden en van Jezus' vrije en algenoegzame genade ten halve kunnen spellen of lezen. Als een kindeke het Koninkrijk Gods in ons te ontvangen, Markus 10: 15, is de grote verborgenheid van de Heilige Geest, die wij van niemand dan van de Vader Zelf kunnen horen en leren. En voordat Hij daarvan iets tot onze harten wil spreken, om ons te leren verstaan hoe "ons leven met Christus, in Hem, verborgen is" Kol. 3: 3, is het Zijn gewone weg ons eerst in deze woestijn te voeren. Daar doet de Heere ons dan zien, dat het beste middel om ons geloof versterkt te krijgen, daarin gelegen is, dat Hij ons meer en meer doet sterven aan onszelf en dat Hij met Zijn Geest in ons komt leven. O, gelukkige zielen,

die daarvan veel mogen genieten,

3. Tot een dagelijks toenemende versterking van ons geloof is ook zeer noodzakelijk, dat wij een recht gebruik leren maken van Gods heilige Wet.

De Wet en het Evangelie zijn als tweelingen, die nooit, ja niet voor één ogenblik van elkaar gescheiden kunnen worden. Christus heeft die twee in Zijn weg zo nauw samen gevoegd, dat zij de minste scheiding niet kunnen verdragen. Alleen te werken met de Wet, of alleen te werken met het Evangelie, is beide uiterst schadelijk voor het geloof. Want de Wet is zonder samenvoeging met het Evangelie maar een dodende en verdoemende letter. En het Evangelie zonder de Wet is maar een pleister die te vroeg op de wand wordt gelegd. In 't eerst zal het onze wonden wel verzachten, maar deze toch nooit in de grond kunnen genezen. Zij die het meest hun ogen openen voor de Wet, terwijl zij die sluiten voor het Evangelie, zullen de vloek en de dood maar tegemoet lopen en met al hun arbeid slechts een afgod van eigen gerechtigheid oprichten. Maar deze zal toch, vroeg of laat, eens jammerlijk neervallen voor hun voeten, zodra de hand des Heeren die maar eens zal aanraken. Zijn geloof te willen versterken en opbouwen alleen of voornamelijk door de Wet zonder het Evangelie is te vergelijken met iemand, die om vrijer te gaan en te werken, zijn handen en voeten laat vastbinden, totdat hij ze niet meer kan verroeren. En aan de andere kant: degenen, die de Wet terzijde, stellen en die maar meest of alleen begeren te handelen met het liefelijke Evangelie, zullen slechts een gepleisterd en geschilderd christendom opbouwen, dat niet van lange duur zal zijn. Zodra zij maar eens op moeilijke posten en wegen met God Zelf zullen te doen krijgen, zal het spoedig genoeg openbaar worden, dat zij zich wel schone Evangelische denkbeelden hebben gevormd van Christus en de genade, maar dat de zaak zelf hun nog ontbreekt. Maar dit kan men de blinde zielen, die graag bedrogen willen zijn, niet gemakkelijk doen verstaan, voordat het Gods tijd is om Zelf hen eens de ogen te openen.

Helaas, hoe droevig dwaalt een groot gedeelte van ons Gereformeerde volk tegenwoordig op deze weg, die hun wel recht schijnt, maar waarvan het laatste toch wegen des doods zijn. Spr. 14: 12. Wij weten immers hoe het anti-nomisme of de wetbestrijding, ten allen tijde een zeer groot en verderfelijk kwaad is geweest in ons christendom. Maar hoever wij ook van deze verwoestende gruwel afstaan, als wij maar eenmaal zijn begonnen de Wet opzij te zetten, dan vallen we in dezelfde strik. Men stelt het zó voor, alsof de Wet met haar gestrengte vloek de bekeerde christenen of de bekommerde zielen niet zo meer aangaat en dat zij er nu niet meer zo'n nauw en ernstig gebruik van behoeven te maken tot hun dagelijkse vernedering voor de hoge God. Ja, alsof het maar een schadelijke, wettische handeling is, als men steeds zo krachtig en aanhoudend zoekt te werken met de middelen van Wet en vloek op de slapende gewetens van de onbekeerde zondaren. Men meent dat de harten der mensen veel gemakkelijker kunnen ingenomen en gebogen worden alleen door middel van een zogenaamde Evangelische leiding of besturing en dat de Heere daarop gewoonlijk de meeste zegen zal schenken. Velen roepen in deze tijd, dat men de zielen der zondaren liever moet zoeken te lokken door de liefelijke fluit van het genaderijke Evangelie, dan hen te verschrikken en neer te slaan met de donderende prediking van de vloek der Wet. Maar dit is in de grond niets anders, dan dat men in het werk der bekering en in de opbouw van het christendom het Evangelie nu begint te scheiden van de Wet en heimelijk een wetteloos Evangelie tracht in te voeren, in strijd met de leer der Profeten en Apostelen. Kan zo'n Evangelisch kanaal ten slotte ook wel ergens anders uitlopen dan in de dode zee of in de modderige stroom van het heilloze antinomisme?

Laat ons toch de oude palen nu niet terug zetten, om de weg naar de hemel ruimer en gemakkelijker te maken, dan wij die beschreven vinden in Gods Woord en die onze vaders altijd gekend en bewandeld hebben.

O, waarde lezer, het is voor ons van het grootste belang, dat wij een gezond begrip trachten te krijgen van deze aller-gewichtigste zaken, Zij betreffen toch het onafscheidelijke verband, dat er altijd is en blijft tussen Wet en Evangelie en hoe die beide even heilig en Goddelijk zijn en hoe het ene middel niet kan werken zonder het andere. Er moet van elk op zijn plaats een behoorlijk gebruik worden gemaakt naar de regel van de Heilige Geest.

De Wet heeft in het dagelijks leven van de christen altijd hetzelfde gebruik als in de eerste bekering, al naar de staat van de christen. Men heeft maar aandachtig te letten op onze gereformeerde leer in de *Catechismus*, vraag 115, waar wij worden onderwezen hoe er ook voor de bekeerde gelovigen nog altijd, zonder ophouden een scherpe prediking van de Wet nodig is. Nog steeds moet zij op drieërlei wijze bij hen gebruikt worden. *Daartoe is de Wet ons nu in het Genadeverbond door God geschonken*, als een zaligmakend middel, ondergeschikt aan het Evangelie. Te weten, om de gelovigen dagelijks te dienen tot een spiegel van kennis der zonde, tot een tuchtmeester des geloofs naar Christus en tot een volmaakte regel of richtsnoer van het leven.

Dit drieërlei gebruik moet de Goddelijke Wet altijd onveranderlijk blijven behouden in 'het christendom; zowel voor de oprechte als voor de geveinsde gelovigen, overeenkomstig ieders staat. Want het is zeker, dat zoveel wij dáárvan verliezen, wij ook noodzakelijk evenveel moeten verliezen van het christendom zelf.

De Wet moet ons dagelijks dienen en ons steeds scherp en ernstig worden gepredikt.

1. Als een spiegel of als een helder licht tot overtuiging van de ziel, opdat wij ons leven lang onze zondige aard hoe langer hoe meer leren kennen. Catechismus vr. 115. Zonder een toenemende kennis der zonde zal er aren toename van het geloof kunnen zijn. Het geloof wast alleen maar op In de weke grond van de ware boetvaardigheid van de ziel. De Heere Jezus werkt de genade van het geloof in onze zielen, zoals een zaaier of landbouwer, die zijn werk altijd begint met zijn land te bewerken en terdege om te ploegen of te spitten, om de grond zo geschikt te maken voor het ontkiemen van het zaad en dit voorspoedig te doen opwassen om vrucht voort te brengen. Hij, die zonder hartgrondige verootmoediging en berouw over de zonden een Evangelisch geloof wil zoeken, doet hetzelfde als iemand die een land wil bezaaien en een rijke oogst wil inzamelen, voordat hij dat eens terdege met de ploeg omgewerkt heeft. Een gepleisterd en bedrieglijk waangeloof, waar zoveel nabij-christenen nu zoetsappig mee naar de hel gaan, mag voor een tijd al weelderig groeien in een steenachtige aarde, waar de ploeg van de Wet niet diep is doorgegaan; maar een waar oprecht geloof wil nooit nederwaarts wortelen in een harde grond, Jes. 37: 31. Laat dit vrij door ons worden vastgesteld als een eeuwige waarheid, dat al naar mate het hart van de mens gedurig zacht en week wordt gemaakt door de scherpe overtuiging van de Wet en door ware vernedering voor God over de zonden, naar diezelfde mate de grond van zijn hart ook steeds bereid wordt voor de vruchtbare wasdom van het geloof.

Men moet hier wel in acht nemen, dat alle ware vernedering van de ziel over de zonden altijd in een juiste orde zich richt naar het geestelijk licht van de ware kennis, die men heeft van de zonden. "Een druif te willen lezen van doornen, of vijgen van distelen" Matth. 7: 16 is hetzelfde als bij een blind en onwetend mens, in wiens ziel

Gods geestelijk, overtuigend licht uit de Wet niet schijnt, een oprecht berouw en hartelijke vernedering over de zonden te willen zoeken.

Maar nu is de Wet het eigenlijke ingestelde middel van God, om ons de zonden en onze zondige aard hoe langer hoe meer te leren kennen. De Geest, die "de wereld overtuigt van zonde" Joh. 16: 8, stelt ons die heldere spiegel gedurig van nabij voor ons aangezicht en ontdekt onze duistere ogen om de wonderen van die Wet te aanschouwen Psalm 119: 18. O, wat straalt er dan een heilig en glansrijk licht van de spiegel der Wet af op onze harten! Wat een zuiverheid, geestelijkheid, heiligheid, rechtvaardigheid en onnaspeurlijke volmaaktheid worden wij daarin gewaar! Wie is in staat daar een rechte beschrijving van te kunnen geven? Hoe roept de ziel dan niet uit: "Aan alle volmaaktheid heb ik een einde gezien; maar Uw gebod is zeer wijd" Psalm 119: 96.

Met dat glansrijke, Goddelijke licht der Wet keren wij dan, door de werking des Geestes, nu naar binnen in onze eigen harten en wegen; en helaas, wat bemerken wij daar een zonde en ongelijkvormigheid aan die Heilige Wet! Hoe dieper dat licht schijnt tot op de bodem van onze zielen, hoe meer wij onze geestelijke verdorvenheid en onreinheid daar gewaar worden. in de heldere spiegel van de Wet beschouwen wij dan el meer en meer onze walgelijke gedaante en dat er "in ons, dat is in ons vlees, geen goed woont" Rom. 7 18. De Wet wijst ons een grote menigte aan van allerlei plagen en verdorvenheden, die wij tevoren niet gedacht hadden in ons te zijn; want: "Door de Wet is de kennis der zonde. Rom. 3: 20. Het gaat met ons, zoals de Apostel getuigt van zichzelf: "Zonder de Wet, zo leefde ik eertijds, maar als het gebod gekomen is. Zo is de zonde weder levend geworden, maar ik ben gestorven" Rom. 7: 9.

Waar de zonde nu aldus door ons, met geestelijk licht, gedurig wordt gezien in de spiegel der Wet, daar werkt dat gezicht in ons ook een heilige schaamte, droefheid, berouw, walging van onszelf, verzaking van alle eigen gerechtigheid en diepe ootmoed en vernedering voor de hoge God. De ware kennis der zonde, die uit het heilige licht der Wet wordt geboren, heeft altijd zodanige gevolgen. Die dan dagelijks veel bezig is geestelijk te studeren in het boek der Wet, graaft ook hoe langer hoe dieper in de grond van zijn hart; hij ontdekt dan zoveel van zijn meest verborgen ellenden en verdorvenheden, dat hij niets meer moet haten dan zichzelf. Daarom zullen al degenen, die maar een loos gepleisterd bekeringswerk in hun binnenste opslaan, zoals de tijdgelovigen gewoon zijn, zich nooit veel ophouden met zo'n studie van de Wet. Zij hebben immers, zo zij menen, een veel korter weg gevonden door het blote Evangelie. Maar de zielen, die met God Zelf te doen hebben, hebben ook met Zijn heilige Wet te doen; en zij hebben een diepe eerbied en ontzag ook voor het geringste gebod. Hierin zijn de oprechten onderscheiden van de geveinsden. Waar de eersten steeds voor stil staan en voor beven, daar lopen de anderen doorgaans licht en gemakkelijk overheen. Zij geven voor, dat zij Evangelische en dat de anderen wettische christenen zijn, dit is dan het onderscheid.

2. Het tweede gebruik dat wij nog dagelijks hebben te maken van Gods Wet is, dat zij ons gedurig moet strekken tot een strenge tuchtmeester, om ons aan te porren en te drijven tot meer uitgaan en verzaken van onszelf en opdat wij "des te begeriger zijn de vergeving der zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken."

Catechismus vr. 115. De grond van onze gehele zaligheid ligt alleen in de ware geestelijke vereniging van het geloof tussen Christus en onze zielen. Hoe meer wij, door de werking van de Heilige Geest, ons gelovig tot Hem wenden, Hem vaster en

hartelijker we Hem aangrijpen en Hem nauwer aanhangen en aankleven met onze innigste zielsgenegenheden, enz., des te meer genade, heiligheid en zaligheid wij dan ook noodzakelijk van Christus zullen genieten. Hoe nauwer de leden met het Hoofd verenigd zijn, des te meer heeft het Hoofd invloed en werking op de leden en des te afhankelijker dezen zijn van het Hoofd. Maar nu is er in de weg van de Geest geen ander passend middel om de harten der ware gelovigen steeds meer uit zichzelf te leiden tot Christus, dan juist die geestelijke kennis der zonden en die ware vernedering der ziel daarover, die zij steeds door het rechte gebruik van de Wet ontvangen, zoals getoond is. Dit doet hen hoe langer hoe meer de schepselen verzaken, om met Hem één plant te worden door de Geest des geloofs.

De Wet ontdekt hen niet alleen de zonden in hun bijzondere soort, verscheidenheid en hoedanigheid; maar ook in hun eigen aard en natuur, dat ze begaan worden tegen de hoge en heilige God, Die Zijn gestrengte vlaak en toorn op de zonde bedreigd heeft en Die, evenals in al Zijn Goddelijke deugden, ook in Zijn vlekkeloze heiligheid en rechtvaardigheid, eeuwig onveranderlijk is. De Wet spreekt nog steeds haar vloek uit en velt het vonnis des doods over de gelovigen, niet als gelovigen in zoverre zij geestelijk verenigd zijn met Christus, maar in henzelf aangemerkt voor zoveel zij zondaars en overtreders zijn van de Wet. Zij kunnen door deze vloek der Wet en door de vrees voor Gods toorn soms nog zeer naar beangst en verschrikt worden. Hun zondesschuld kan hen zo vreselijk zwaar drukken en benauwen, dat zij nergens enige vrede of troost kunnen vinden voor hun zielen, dan alleen in de vrije genade van de Heere Jezus.

Een levendige overtuiging van de Wet kan hen zo innig bedroeven, vernederen en met een zodanig zieldrukkend berouw, mishagen en verfoeien van zichzelf en van hun beste dingen geheel vervullen, dat zij het onmogelijk langer bij zichzelf weten te stellen, maar evenals een dorstig hert, gejaagd en gedreven worden naar de verkwikkende waterstromen van de verdiensten en van de volle vrije genade van Christus, om daarin hun vreselijke ziele dorst te lessen. O, hoe dierbaar is Christus voor een arme, gelovige ziel, die door de ondragelijke last der zonde en van de heiligheid en de vloek der Wet geheel terneergeslagen is! Laat alleen maar de Goddelijke Wet door de kracht van de Heilige Geest op onze gewetens gelegd en aangedrongen worden, dan zullen wij nog een heel andere begeerte en verlangen naar Christus en naar de genade verkrijgen, als de geveinsden bezitten, wier harten alleen maar tot Hem worden uitgelokt door Zijn liefelijke Naam en door de bekoorlijkheid van Zijn dierbare Evangelie. Waarlijk dit onderscheid is zeer groot!

Indien de Wet gedurig onze tuchtmeester is tot Christus, dan zullen wij een vaste en zekere greep des geloofs leren doen en wij zullen de genade niet licht loslaten. Wij zullen dan in kracht leren verstaan, hoe de Heere Jezus ons, ja "ons geworden is wijsheid van God en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing" 1 Kor. 1: 30. En wat het is: "in Hem gevonden te worden en Hem te kennen en de kracht Zijner opstanding en Zijn dood gelijkvormig te worden." Fil. 3: 9, 10. Er is toch nog al een groot verschil tussen een plank aan te grijpen, als men in gevaar verkeert van te verdrinken, om zijn leven te redden, of die alleen maar aan te grijpen, omdat het zo'n mooie, kostbare plank is, die men begeert te hebben. Sommige medicijnen gebruikt men graag, omdat ze zacht en aangenaam van smaak zijn. Maar wanneer een zieke medicijnen inneemt, om er gezond door te worden, dan is het nog heel wat anders. Zo zal het ook wat anders zijn, de Heere Jezus slechts aan te grijpen en te omhelzen alleen om van Hem te genieten, of dit te doen uit nood. Dat de Heilige Geest ons dit onderscheid maar recht mocht leren!

3. Het derde gebruik, dat wij van de Wet hebben te maken, is: dat wij haar dagelijks moeten houden als een regel of voorschrift van onze heiligmaking in Christus.

Haar scherpe prediking moet ons dienen, zoals de Catechismus zegt: om "zonder onderlaten ons te benaastigen en God te bidden om de genade van de Heilige Geest, opdat wij hoe langer hoe meer naar het evenbeeld Gods vernieuwd worden, totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken."

Deze dingen zijn als schakels aan elkaar verbonden. Want als wij, door de overtuigende kracht van de Wet, dagelijks steeds meer gebracht worden tot de kennis van onze zonden en tot waar berouw en vernedering daarover; dan is het zeker dat wij hoe langer hoe meer door het geloof verenigd zullen worden met de Heere Jezus, die ons leven is. En hoe nauwer wij met Hem worden verenigd, hoe meer Zijn Geest ook in ons komt werken. Door de kracht hiervan zullen wij de zanden dan ook steeds meer haten en zullen wij dagelijks toenemen in onze begeerte tot ware heiligmaking. Langs die weg komen wij dan, door de genade van Christus en van Zijn Heilige Geest, eerst recht in het ware leven des geloofs. Want aan de ene kant bevinden wij nu in ons een hartelijke liefde tot Gods Wet, om daaraan geheel gelijkvormig te zijn, Ons hart zegt: "Heere, gij hebt geboden, dat men Uw bevelen zeer bewaren zal. *Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren!* Psalm 119: 4, 5. Aan de andere kant daarentegen ontmoeten wij bij ons een vlees, vol zonde en verdorvenheid, waarin in 't geheel geen goed woont. Wij vinden onszelf evenals de Apostel "vleselijk, verkocht onder de zonde" en dus geheel onbekwaam tot enig waar geestelijk goed. Rom. 7: 14-24. Beide zaken zijn nu, door de werking des Geestes, voor ons een middel om ons steeds in geloof te leiden tot de Heere Jezus, ons levend Hoofd; en om ons dagelijks, door een onophoudelijk ootmoedig gebed, te doen kloppen aan Zijn deur van genade, teneinde uit Zijn volheid gedurig te ontvangen alle nodig licht, leven, gerechtigheid, sterkte, troost en zaligheid.

Zo is dan nu voldoende gebleken van hoeveel invloed een recht, geestelijk gebruik van de Wet is, om het geloof van de kinderen Gods dagelijks te versterken. Laten wij dan altijd vasthouden aan deze heilige en beproefde weg des Geestes en ons niet laten afleiden door de schoonschijnende dwaalleringen der mensen, die toch maar alleen dienen om de genade van God te veranderen in ontuchtigheid. Hoe zoet en verlokkelijk men velen in deze tijd ook al hoort spreken van Christus, van de genade en van een Evangelische weg of leiding; laten we al dat werk maar steeds nauwkeurig beproeven aan de rechte toetssteen van de Wet. Dan zullen we alleen maar duidelijk kunnen opmerken, dat die Evangelische leiding waarlijk niet ontstaan is uit zo'n geestelijk en gedurig gebruik van de Goddelijke Wet, zoals hier door ons is aangewezen, dan hebben wij reden om het beste gesprek, dat er mocht vallen over Christus en het Evangelie, grotelijks verdacht te houden.

Men kan in de eeuw, die wij nu beleven, door de genade Gods, nooit genoeg waken voor onze eigen zielen en voor die van anderen, om niet gemakkelijk te worden vervoerd door menigerlei schijngeestelijkheid. O, als dat schone en blinkende Christendom van vele Gereformeerde belijders eens gelegd zal worden in de weegschaal des heilighdoms, hoe vele Belsazars zullen er mogelijk dán helaas wel niet voor de dag komen, voor wie ook een hand aan de wand zal schrijven: "Gij zijt in weegschalen gewogen en gij zijt te licht bevonden." Dan. 5: 27. De Heere lere ons aandachtig letten op deze dingen.

Waarde lezer, ontvang dan deze verhandeling, met de erbij gevoegde vermaningen en

besturingen, met een toegenegen hart in de Heere Jezus. Tracht er door Zijn genade een goed gebruik van te maken, tot bevordering van het werk uws geloofs.
Ieders geringe, heilzoekende dienaar in Christus,

THEODORUS VAN DER GROE.

Kralingen, 1 october 1751.

**HET OPRECHT GELOVIG AANNEMEN EN GEBRUIK MAKEN VAN DE
BELOFTEN VAN HET HEILIG EVANGELIE,**

tot ontdekking van de tijd- en waangelovigen en

tot bevestiging van de ware gelovigen

door

THEODORUS VAN DER GROE

**Voorrede is geplaatst voor een bundel preken van Ralph Erskine,
Christus het Verbond des volks, enz. Deel 4**

Höveker, Amsterdam, 1554

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2015**

Voorwoord van S. S Tromp in een afzonderlijke uitgave

Deze en dergelijke veranderingen van Theodorus van der Groe bestaan oorspronkelijk als voorreden voor uitgebreide boekdelen (leerredenen van Ralph en Ebenezer Erskine). Zij worden daardoor niet zo algemeen bekend. Waardoor de begeerte in mij oprees toen ik ze onlangs leerde kennen en een der aanleidingen is geweest tot een vernieuwde uitgave. Waartoe de uitgever genegen was indien ik bij wijze van voorrede iets daarbij wilde voegen. Hoe weinig ik hiertoe anders ook geneigd was, nu vond ik mij echter verplicht om dit in ernstige overweging te nemen. Waarbij ik geen vrijheid vond oorzaak te wezen om hem te doen afzien van wat mij zo wenselijk was voorgekomen. Zodat ik oordeelde mij daarom niet te mogen onttrekken. Vervolgens bevindende dat reeds voor enige jaren 2 van de genoemde verhandelingen door een ander waren uitgegeven.

Onder het lezen van de verhandeling had ik, zonder anders deze gewoonte te hebben, aan de rand en de voet van de bladzijden enkele aanmerking geschreven. Men begeerde bij deze herdruk daarvan gebruik te maken. En ik vond geen reden om aan dat verzoek niet mijn toestemming te geven en ze dus voor de druk in een duidelijker schrift te brengen. Dit wederom heeft aanleiding gegeven, dat terwijl ik daarmee bezig was de aanmerkingen van tijd tot tijd meerder en uitgebreider werden. Dit is alles zo geschied, daar ik er vooraf zelfs niet aan gedacht, veel minder enig voornemen of plan daartoe had. Was dit zo geweest dan zou een ander tot uitvoering bijzonder de keus van de letter behorende, tot gemak van de lezer anderen bestuurd hebben.

Overtuigd dat, in zaken die tot de weg van zaligworden behoren geen gevoelen of woord van enig mens van welke stand of leeftijd hij ook is, of geweest is, enig gezag heeft tot geloof, noch als middel enige kracht tot zaligheid in de ware overtuiging; - zelfs niet al behelst het Goddelijke waarheid en al vindt het ook toestemming, wanneer het nochtans met een eer die aan geen schepsel al was het zelfs een engel maar alleen aan God toekomt, slechts op eens mensen woord wordt aangenomen, - overtuigd dat de Geest der waarheid niet dan alleen door, op en geheel overeenkomstig met Zijn in de Heilige Schrift geopenbaarde waarheden in enig hart tot zaligheid werkt door dezelve, - geenszins op mensen gevoelen afgaande, maar in volle verzekerdheid met levendige overtuiging als een Goddelijke waarheid te leren aannemen en als zodanig krachtdadig in het hart te doen werken; -- daarom heb ik gedurig plaatsen uit de Heilige Schrift aangewezen waar aangaande deze oneindig gewichtige zaken in eigen getuigenissen geschreven wordt van de God met Wie wij te doen hebben. Hem bid ik, dat Hij geven moge, wat nog veel ontbreekt! De lust om op te zoeken de rechten zin en aandachtig op te merken de oprechte begeerte, biddende tot Hem; enz. enz.

Met deze verzuchting in mijn hart heb ik dit voorwoord en de bijgevoegde aanmerkingen geschreven met de enige begeerte, niet zonder gebeden, dat het naar het welbehagen van de genaderijke Heere zijn moge, om hetgeen in en bij deze verhandeling over het recht gebruik van de Evangeliebeloften, uit en naar Zijn heilig Woord is voorgesteld door Zijn Heilige Geest, dienstbaar te maken tot een recht en gezegende ontdekking van waan-gelovigen en tot de vestiging en volmaking van Zijn ware gelovigen, tot bevordering van de komst van Zijn koninkrijk en de heiliging van Zijn oneindige heerlijke en dierbare Naam, die te prijzen is tot in alle eeuwigheid!

S. S. Tromp.
Britsum, de 11e mei 1840

INHOUD

Verhouding Wet en Evangelie

1. Onderscheid tussen het onboetvaardig en het rechtgelovig gebruiken van de beloften van het Evangelie

Voorbeelden tot waarschuwing van: Judas, Demas, Vijf dwaze maagden

2. Geveinsden ontbreken vier grote zaken die Christus door Zijn Geest schenkt aan alle ware gelovigen.

- (1) *Zij zijn nooit geheel voor God vernederd geworden vanwege hun zonden en doemwaardige staat.*
- (2) *Zij zijn nooit door een waar en levend geloof de Heere Jezus, als hun stam en wortel, ingelijfd.*
- (3) *Zij zijn ook nooit waarlijk door Christus met God verenigd en verzoend.*
- (4) *Zo zijn zij ook nooit door de hemelse genade van Christus en door de heiligende kracht van Zijn Geest waarlijk vernieuwd en veranderd.*

4. Waarin het recht boetvaardig gebruiken van de beloften van het heilig Evangelie bestaat.

Negen zielsgestalten worden toegelicht

Verhouding Wet en Evangelie

Indien wij letten op de gesteldheid en de wijze van prediken van deze twee Schotse leraars Ralph en Ebenezer Erskine dan zullen wij bevinden, dat zij de gehele inhoud van hun leer en onderwijs, alsook van al hun vermaningen, opwekkingen, overtuigingen, besturingen, vertroosting, enz. doorgaans geheel en al schoeien op de leer van Wet en Evangelie. Met grote ernst en even grote kunst, bekwaamheid, aangenaamheid en met een overvloedige verscheidenheid en kracht van zaken en redenen, maken zij er hun werk van om de mens eerst te brengen tot een grondige kennis en een gevoel van zijn geestelijke ellende; en vervolgens van de rijke genade van onze Heere Jezus Christus, door het Evangelie geopenbaard.

Voorwaar, dit is de rechte trant of methode om, onder de zegen van de Hemel, met vrucht een gekruiste Christus te prediken. Aan de ene kant moet men het met alle ernst erop toeleggen, de mensen door de Wet grondig te overtuigen van hun zonden, vloek en verdoemenis; en van hun blindheid, onmacht en dodelijke vijandschap tegen Christus; totdat zij, door de krachtige werking van de Heilige Geest, de last van de rampzalige ellende hunner ziel gevoelen, daaronder geheel onder God vernederd zijn en hun harten diep gewond en verslagen worden.

Van de andere kant moet men daarop die gewonde en verslagen harten weer krachtig zoeken te bewerken met de heilzame beloften van het Evangelie. Die beloften dient men als kostbare, genezende pleisters toe te passen en met een kunstige hand terdege vast te leggen op de bloedende wonden der arme verslagen zondaren.

Ook Gods kinderen zijn doorgaans nog op een dergelijke manier te behandelen. Beide, de Wet en het Evangelie moeten gedurig, met ernst vuur hen gepredikt worden, elk in zijn eigen orde en op zijn eigen wijze.

Wanneer de Geest, die het alles in allen werkt, deze prediking dan maar genadig belooft te vergezellen, dan is er voor Christus een wijde Poort geopend om "voorspoedig te rijden in Zijn heerlijkheid, op het woord waarheid". Psalm 45: 5.

De gehele kracht en wijsheid van de prediking zal hier dan voornamelijk liggen in de juiste samenvoeging van die twee grote middelen der zaligheid, de Wet en het Evangelie. Deze moeten zeker evenmin teveel ondereen gemengd, als te ver vaneen gescheiden worden, indien wij de harten der mensen, onder Gods zegen, met vrucht willen bewerken. Zoveel wij hier van het rechte middelpunt afgaan om Wet en Evangelie waar het nodig is bijeen te voegen, of ook vaneen te houden, of geheel verkeerd daarin handelen; zoveel verliest de prediking van Christus noodzakelijk van haar licht en kracht.

Er moet door ons op de Wet en op het Evangelie altijd een gelijk gewicht worden gelegd. Wij moeten ieder naar zijn eigen aard en werking gebruiken tot hetzelfde grote einddoel: *tot 's mensen bekering en zaligheid in Christus*. Indien wij de Wet al te zeer vermengen met het Evangelie, dan kan het niet anders, of wij zullen de natuur van beide geheel veranderen en bederven. Aan de andere kant, als wij ze al te ver van elkaar afzonderen, maken wij ze beide geheel krachteloos om de zielen van de mensen te bewerken.

Wij weten immers, dat de z.g. halve Pelagianen het er altijd op hebben toegelegd om Wet en Evangelie met elkaar te vermengen, door van het Evangelie een Wet en van de Wet een Evangelie te maken. Maar wat hebben zij er toch anders mee bereikt dan dat zij in hun dwalende godsdienst zowel de Wet als het Evangelie voor altijd hebben bedorven? De Wet kan bij hen niet meer met kracht overtuigen en het Evangelie niet meer met kracht vertroosten. En hier laten zij dan de arme mens, heel ellendig, in het midden zitten tussen een krachteloze Wet en een krachteloos Evangelie; niet recht

verslagen over zijn zonden, noch recht getroost door Christus' genade. Hoe had de satan toch ooit een grotere list kunnen uitvinden, zowel tot verderf van de godsdienst, als tot ondergang van de arme zielen der mensen. Want, om zo te spreken, door Mozes met Christus samen te smelten, verliest de een geheel zijn vloek en de ander Zijn genade.

Maar aan de andere kant, indien de Wet te ver wordt gescheiden van het Evangelie en het Evangelie van de Wet, wat zal ook dán het gevolg anders zijn, dan dat voor eens en altijd aan beide tegelijk de dood steek wordt gegeven? Want waar de Wet alleen staat, geheel gescheiden van het Evangelie, heeft ze met haar kracht terstond afgedaan, door alles wat er is voor eeuwig en onherstelbaar gevangen te leggen onder de vloek. Zonder het Evangelie en zonder de genade en de Geest van Christus, die ons daarin worden beloofd, kan de Wet de mensen nut zaligmakend overtuigen, voor God vernederen, tot Christus leiden al drijven en opwekken en besturen tot zaligheid, Zo ook: indien het Evangelie alleen staat en niet door de Wet wordt geholpen, welke krat zal het Evangelie dan toch hebben om enig mens waarlijk te bekeren zalig te maken? Want dan zal het immers nergens in de wijde wereld enig arm zondaar ontmoeten, die waarlijk verlegen over zijn zonden en verslagen van hart is en die Christus nodig heeft tot een Medicijnmeester voor zijn gewonde en kranke ziel. Het Evangelie mag dan, als een donker maanlicht, vrij schijnen op de harten der mensen, maar het zal nooit binnen in de ziel kunnen dringen als een helder, levendmakend en verwarmend zonlicht. Al mag het verstand erdoor worden verlicht, zonder de Wet kan het de inwendige grond van het hart nooit in waarheid verlichten. Al mag het de beker van buiten nog zo schoon reinigen, het kan niet komen tot in de verborgen binnenkamers van het hart, om die te reinigen van de vuile verdorvenheid der zonden. Ja, zonder de Wet mag het Evangelie het blinde en zorgeloze geweten al wat pleisteren met een loze blijdschap en met een ongegronde hoop en ijdele inbeelding van de zaligheid; maar het kan de knagende worm van een bevlekt geweten niet doden. Het is zelfs niet in staat slechts voor een ogenblik de ware vrede met God, door Christus, in 's mensen gemoed te brengen. En om alles met één woord te zeggen: Wat betreft het feitelijk toebrengen van de zaligheid aan de mens, kan het Evangelie niets doen zonder de Wet; en de Wet kan ook niets doen zonder het Evangelie, dan de mens voor eeuwig verdoemen en hem tot de uiterste trap van een rampzalige wanhoop brengen. Maar wanneer integendeel het Evangelie de nodige hulp ontvangt van de Wet en de Wet de nodige dienst van het Evangelie, dan zijn zij beide door de levendmakende Geest van Christus, de aller- krachtigste en heilzaamste middelen om een ware boetvaardigheid, een ongeveinsd geloof en een oprechte bekering te werken in de harten van nl de uitverkorenen.

In de donkere en geesteloze tijd, die wij helaas thans beleven, zou liet wellicht niet geheel ongepast en ondienstig zijn, indien deze voorgestelde zaken van Wet en Evangelie, eens wat breder en grondiger werden behandeld. Het is toch niet aan twijfel onderhevig, dat al het licht des Geestes, dat onder ons zal schijnen, zijn begin en voortgang geheel moet hebben uit de rechte samenvoeging van de Wet en het Evangelie. Wij kunnen het vergelijken met het natuurlijke licht dat de wereld beschijnt door die twee grote lichten, de zon en de maan. Het licht dat wij van de maan ontvangen is geheel afhankelijk van de stand die zij inneemt ten opzichte van de zon en de aarde. Hoe weinig licht hebben wij van die grote menigte van sterren, die aan onze hemel zijn geplaatst, ieder in hun orde en afstand, als de maan niet schijnt, vooral in een donkere nacht, als de hemel geheel met dikke wolken is bedekt.

Indien het de Heere belieft ons enige bekwaamheid te schenken om deze gewichtige

en wijd uitgebreide stof te behandelen, dan zou dit in de korte voorrede toch niet mogelijk zijn.

Ten nutte van de lezer vinden wij ons echter genegen met de hulp van de Heere Jezus een staaltje daarvan nader te behandelen, *betreffende het rechtgelovig omhelzen en gebruiken van de geestelijke beloften van het Evangelie*. Mogelijk zal het ons nog wat meer licht kunnen geven in de voorgestelde zaken en ons doen zien van welk een groot gewicht die zijn in de godsdienst.

1. Onderscheid tussen het onboetvaardig en het rechtgelovig gebruiken van de beloften van het Evangelie

Wij weten dat de Evangelische beloften wijd openstaan voor al degenen die onder het Evangelie zijn; in zoverre, dat ieder recht boetvaardig en vernederd zondaar deze door de Geest des geloofs niet alleen vrij mag, maar ook moet aannemen uit de goedertieren hand van Christus' genade en daarop geheel en alleen al zijn vertrouwen moet stellen. Het Evangelie is toch gelijk aan een rijke en volle winkel met allerlei geestelijke geneesmiddelen. Ieder arm en ellendig, krank en gewond zondaar mag daaruit zijn eigen medicijnen, die hij nodig heeft, om niet gaan halen en kopen. De deur van de grote Heelmeester in Gilead is dag en nacht nooit voor hen gesloten. De Heilige Geest verzekert ons, aan het einde van de Bijbel, Openb. 22: 17, dat de gezegende bronnen en fonteinen van de Evangelische beloften altijd openstaan voor ieder die slechts begeert van het water des levens te drinken en die zijn vermoeide en amechtige ziel daarmee wil laven.

In het lichamelijke is het wat anders, de medicijnen te halen en die behoorlijk aan te wenden en te gebruiken voor zijn smartelijke kwalen; en wat anders, ze alleen maar te bekijken en in handen te nemen om er wat mee te spelen en ze onnuttig te vermorsen, ja zichzelf groot kwaad ermee te doen en zijn gezondheid en leven erdoor in gevaar te brengen. Zo is het ook gelegen met de hemelse medicijnen van de Evangelische beloften. Wij kunnen die door de genade van de Heilige Geest, oprecht gelovig omhelzen en gebruiken tot genezing van onze ziel; maar wij kunnen er ook gemakkelijk wat mee spelen met ons vernuft en onze ziel voor eeuwig erdoor bederven.

De beloften van het Evangelie zijn eigenlijk niet voor alle mensen, maar alleen voor de arme, verslagen zondaren, zoals ook de medicijnen eigenlijk alleen maar zijn voor zieken en gewonden. Indien een gezond mens dat wilde gebruiken, dan zou hij ze toch maar misbruiken, al wal het alleen maar, omdat hij ze niet nodig heeft. Ieder ding is immers bestemd en geschikt voor een bepaald doel. Doet men er iets anders mee dan is dat in de grond toch maar het misbruiken. Maar als een onboetvaardig mens de beloften van het Evangelie wil gaan gebruiken, zonde een waar geloof, dan doet ook hij niet anders dan die misbruiken zijn verderf. De Heere Jezus, die de Meester en de Uitdeler is van eigen beloften en van de daarin begrepen zalige goederen en weldaden, vermaant ons dan ook met de woorden: "Geef het heilige de honden niet, noch werpt uw paarden voor de zwijnen; opdat zij niet te eniger tijd. dezelve met hun voeten vertreden en zich omkerende u verscheuren" Matth. 7: 6.

Werkelijk, indien u de heilige beloften van het Evangelie wilt geven aan een huichelaar, ze hem wilt toe-eigenen en hem aannemen en houden voor een goed christen, let dan toch eens op hoe het misschien eindelijk met hem zal aflopen. Mogelijk zal hij na verloop van tijd die heilige dingen met voeten treden, als God hem zal laten varen en hem eindelijk, door de kracht van zijn snode begeerlijkheden en ingewikkelde zondewegen, geheel zal laten overweldigd worden. Dan zal hij, terwijl hij zich weer omkeert naar de wereld, daar hij toch thuis hoort, u en des Heeren volk

wellicht zodanig bijten en verscheuren, dat het u en hen tot in de ziel zal smarten. Weest daarom altijd voorzichtig, wil de Heere zeggen en zie toch wel voor uzelf toe, hoe gij handelt met de heilige parelen van het Evangelie en aan wie, of aan welke mensen in de wereld gij die geeft.

Ach, werden de heilige beloften van het heilig Evangelie, in deze tijd van diep verval in Gods Kerk, door velen maar niet zo droevig misbruikt; werden ze niet zo smadelijk ontheiligd en vertreden, nadat zij er eerst lang genoeg mee gespeeld en ze eindelijk onder hun voeten gelegd hebben! Vanwaar komen anders nu die vele schandelijke lasteringen en openbare ergernissen, die nu en dan onder ons voorvallen, tot bittere zielenmart en droefheid van de ware vromen in het land, tot blijdschap en gejuich van de satan en tot stijving en verharding van de goddeloze en wereldse mensen. Ja ook tot een droevig struikelblok voor en hinder van zwakke, bekommerde zielen, die daardoor soms vreselijk terechtkomen in de zeef van de satan.

Vanwaar komt toch zo'n ijdel, besmet, bedorven, losbandig vleselijk en wereldsgezind leven en wandel, als men allerwegen, meer dan ooit tevoren, tegenwoordig bespeurt onder onze gereformeerde belijders, tot de hoogste oneer van God en tot onherstelbare schade en onuitwisbare schande van onze geheiligde religie? Ja, vanwaar ontstaat heden onder olim zoveel droevige onwetendheid, lauwheid, zorgeloosheid, hoogmoed, geveinsdheid en onboetvaardigheid, zo'n verschrikkelijke verachting van de ware Godzaligheid en van een precieze en tedere wandel? Dit alles kan immers niet genoeg beweend worden. Vanwaar, zeggen wij, ontstaat dit alles? Is het niet omdat de mensen in deze tijd zo'n gruwelijk misbruik maken van de heilige beloften der zaligheid en zich er reeds aan hebben gewend de genade Gods te veranderen in de snoodste ontuchtigheid?

Wij moeten wel weten, *dat het Evangelie aan sommigen zowel een reuk des doods ten dode is, als aan anderen een reuk des levens ten leven*, 2 Kor. 2: 16. Van Christus wordt geprofeteerd dat Hij gezet wordt tot een val en opstanding van velen in Israël, Lukas 2: 34. Wil het toch wel opmerken, waarde lezer, dezelfde Christus wordt door God in de wereld gezonden en daar gesteld tot tweeërlei geheel verschillende einden, namelijk opdat velen van hen, die onder het heldere licht van. Het Evangelie leven, zeer droevig en rampzalig over Hem zouden vallen en voor eeuwig in het verderf storten. Maar ook opdat vele anderen door Hem zouden opstaan en gelukkig zouden worden genezen van de zware val der zonde, tot verkrijging van het eeuwige leven.

Laat ons dan toch niet menen, dat Christus alleen maar een Verlosser en Zaligmaker is en dat Hij geen andere Naam heeft. Want Hij is toch zeker gezet, tot een val van zo vele duizenden, ja miljoenen mond- en naamchristenen in de wereld. Maar zoals het met Christus zelf is, zo is het ook gelegen met Zijn Evangelie en met al de heerlijke en zalige beloften daarvan. Dezelfde beloften zijn ook velen tot een ververschrikkelijke val en ook velen tot een gezegende opstanding, al naardat de beloften door hen behandeld en gebruikt worden en naardat zij er met hunne harten en zinnen mee werkzaam zijn.

Indien wij deze heilige beloften met een waar en oprecht geloof aannemen en die, door de werking van de Heilige Geest, ootmoedig tot hun eigenlijke oogmerk komen te gebruiken, dan moeten zij ons ook zeker *tot een reuk des levens ten leven zijn*. Dit kan niet anders, omdat het waarlijk levendmakende beloften zijn, die ons worden toegeëigend door de Geest des levens, die in Christus is.

Maar geheel anders is het, wanneer onboetvaardigen en ongelovigen in hun blindheid en met een onvernieuwd gemoed, zichzelf Gods beloften willen toe-eigenen en

vleselijk daarop hun vertrouwen stellen. Voorwaar, dan kan het niet anders of diezelfde levendmakende beloften moeten voor hen dodelijk zijn, hen gewis een reuk des doods ten dode zijn, omdat die hen op zo'n wijze niet anders dan zorgeloos, vleselijk, opgeblazen, vermetel en losbandig in de zonden kunnen maken; want zij slaan hun handen te vroeg aan de beloften der genade, voordat zij door middel van de Wet voldoende voorbereid en vatbaar gemaakt zijn voor de genade. Wat kan dat nu anders uitwerken, dan dat al zulke mensen, zowel de genade als de beloften, ten eerste moeten misbruiken en noodzakelijk moeten meeslepen in hun zondeweg; zij mogen dan zo'n schoon gelaat en gedaante vertonen als zij willen? Want de natuur kan uit haar eigen aard niet anders werken. Laat zij nog zo schoon, nog zo zeer beschaafd en gefatsoeneerd worden door de uitwendige kracht van de geestelijke en hemelse dingen, indien zij inwendig niet waarlijk wordt vernieuwd en veranderd door de Geest zelf in Christus, dan is en blijft, zij altijd geheel verdorven en onheilig. Zie het eens in een gelijkenis. Ga eens met een dwaas en zinneloos mens om, even alsof hij een goed verstand heeft, geef hem in zijn hand allerlei kostbare medicijnen of geneesmiddelen, die bij goed gebruik een zieke tot genezing dienen. Geef hem ook goud, parelen, edelgesteenten en kostbare kledingstukken, die anderen rijk maken en versieren. Vertrouwen hem dat alles toe en laat hem er mee doen wat hij wil. Zie dan eens wat hij met al die schone dingen doen zal. Kunt gij wel iets anders verwachten dan dat hij alles alleen maar zal bederven en zichzelf er kwaad mee zal doen? Al doet hij het vandaag niet, omdat hij in een goede luim is en zich stil en fatsoenlijk gedraagt; dan zal hij het morgen doen. Evenzo is het ook met de beloften van het Evangelie, als onboetvaardige mensen die zonder een waar geloof gebruiken en zich op een losse grond toe-eigenen.

Helaas, dit is het geval met velen in onze tijd, daar wij hier over handelen. Wanneer namelijk mensen, die slechts enige algemene en uitwendige bekommering hebben over hun zaligheid, voordat zij door de scherpe prediking van de Wet, in een ware boetvaardigheid van de ziel, recht voor God vernederd zijn, terstond gaan werken met de geestelijke beloften van het heilig Evangelie, die aannemen en hun vertrouwen erop stellen, zonder de Geest en zonder het instrumentele middel van een waar geloof. Want daardoor alleen toch kunnen wij ons de waarachtige beloften Gods tot zaligheid toe-eigenen. De zodanigen beschouwen de beloften van het Evangelie slechts met een algemeen verlicht en natuurlijk verstand; Maar niet in het eigene en ware licht van de Heilige Geest, die de Geest der belofte is, waarmee wij, nadat wij geloofd hebben, zijn verzegeld geworden, Ef. 1 13. Dus erkennen zij dan ook nooit de heiligheid, de Goddelijkheid en geestelijkheid en de waardigheid der beloften. In die staat kan dat hemelse licht van de glansrijke heerlijkheid Gods, die zich door de Heilige Geest in de beloften openbaart aan de ziel van een recht verootmoedigd zondaar, hun harten nooit beschijnen. Ja, zij kunnen zelfs geen straaltje daarvan ooit genieten. Dit is de reden dat dezulken Gods dierbare en heilige beloften dan ook nooit recht beminnen en boven alles hoogschatten en waarderen, evenmin de geestelijke goederen van de zaligheid zelf, die daarin worden voorgesteld en beloofd. Maar omdat zij in de grond van hun hart nog geheel vleselijk en onvernieuwd zijn en zodanig ook blijven, moet hun achting en genegenheid altijd vast blijven hangen aan de wereld en haar ijdele schijngoederen. Deze zoeken zij nog steeds als hun hoogste oogmerk en doelwit in al hun doen en laten. Hij, die omtrent de beste tijdgelovigen, naam- en nabij- christenen nog anders denkt, of nog iets anders van hen wil verwachten, kent dan zeker nog niet recht de aard van 's mensen natuurlijke verdorvenheid en evenmin de kracht van de hemelse genade der wedergeboorte.

Zulk verkeerd gebruiken, of droevig misbruiken der beloften van het Evangelie,

geschiedt door de mensen op velerlei wijzen. Maar hoe spitsvondiger en kunstiger zij daarin handelen, des te schadelijker het is en hoe moeilijker het bespeurd en ontdekt kan worden. De satan gebruikt in deze weg zeer verborgen en zelfs ondoorgrondelijke listen, om de zielen van de blinde mensen in zijn strik te vangen. Helaas, hoe menig scherpzinnig huichelaar en bedekt geveinsde heeft zulks, tot zijn eeuwige schade en schande, te laat ondervonden!

Al degenen, die zonder ware boetvaardigheid en zonder een oprecht geloof des harten, enige beloften aannemen en zichzelf ten onrechte toe-eigenen, stelen de beloften uit het Evangelie en nemen, hetgeen hun niet wettig toekomt, tot zich. Zij doen hetzelfde als de honden, die het brood der kinderen en de dieven, die het goed uit de huizen roven en stelen; want "een mens kan geen ding aan- nemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven is" Joh. 3: 27.

Eigenlijk geeft God zijn beloften uit de hemel alleen maar aan de ware boetvaardige en verslagen zondaren, gelijk reeds meermalen is gezegd. Deze noodzakelijke conditie of vereiste wordt bij elke belofte in het Evangelie, óf duidelijk aangewezen en uitgedrukt, óf daar ten minste altijd ingewikkeld onder begrepen en verstaan. Iedere dief heeft echter zijn eigen manier van stelen en zij, die deze slechte kunst met de meeste list, vlugheid en behendigheid weten te beoefenen, zijn de grootste dieven. Zo zijn het ook de grootste huichelaars, die de beloften van het heilig Evangelie op het behendigst weten te stelen, zó dat haast niemand hun dieverij kan bemerken. Zo weinig de discipelen wisten dat Judas een dief was, zo weinig, ja nog veel minder wisten zij, dat hij een dief was van de beloften. En zoals de dieven gewoon zijn meestal 's nachts te stelen, als ieder gerust ligt te slapen, zo worden Gods kostelijke beloften ook allermeeft door de mensen gestolen als er een duistere nacht van onwetendheid op de Kerk is gevallen en als de wachters te Sion meest gerust liggen te slapen op de muren van Jeruzalem, Iedere dief en moordenaar klimt dan maar onbeschroomd over de muur in de stal der schapen en rooft de heilige beloften, zoveel hij maar wil, zonder dat bijna iemand het merkt, dan slechts enige weinigen, die geen groot geluid durven maken.

Waarde lezer, indien u rechte lust mocht hebben om uw kostbare en onsterfelijke ziel in deze getrouw voor de Heere te onderzoeken, geel dan alleen daarop acht, of u de beloften van Christus' genade zowel eerlijk als recht tijdig hebt aangenomen. Dat wil zeggen: of u ook een waar boetvaardig en verslagen zondaar voor God bent geworden; want alleen dezulken kunnen de beloften zo aannemen. De tollenaar, van wie wij in het Evangelie lezen, nam de belofte der genade eerlijk en te rechter tijd aan, zodra zijn hart vanwege zijn zonden geheel gewond en verslagen was voor de hoge God; *daarom ging hij ook gerechtvaardigd naar zijn huis*. Indien hij de belofte anders, of eerder had aangenomen, zou zij het zeker tot verdoemenis geweest zijn.

Zo was het de dwaze maagden tot verdoemenis, dat zij hun brandende lampen hadden ontstoken aan het licht van de Evangelische beloften, voordat zij enige olie van ware boetvaardigheid en van een ongeveinsd geloof in hunne vaten hadden ontvangen. Niet anders gaat het heden nog met vele geveinsden en tijdgelovigen. Deze mensen wandelen doorgaans eerst enige tijd in een algemene overtuiging van hun zonden die niet doordringt tot in de binnenste grond van hun harten, door de almachtige kracht en werking van de Heilige Geest. Zij weten wel te spreken van bekommering en verlegenheid en van angst en benauwdheid over hun zonden en van dergelijke algemene ondervindingen en aandoeningen door een lichte overtuiging. Maar zij weten niet van een heilige verbrijzeling en verslagenheid des harten voor God en van

een zodanige vernedering, onder het gevoelen van hun zonden en van Gods rechtvaardigheid en toorn, die hen waarlijk heeft gebracht tot een innige schaamte, grondige walging van zichzelf en heilige radeloosheid. Aldus maar ten halve gewond en overtuigd door de Wet, begeven zij zich terstond tot de beloften van het Evangelie. Zij beschouwen deze met enige helderheid in hun verstand en dikwijls ook met veel hartstochtelijke beroeringen en aandoeningen van hun geest.

Soms komt hen, door een bedrieglijke list van de satan en van hun eigen hart, ook wel eens deze of gene belofte onverwacht voor, onder het horen of lezen. Dit gaat dan gepaard met een bijzondere helderheid, levende beschouwing en inzicht, zodat er als 't ware kracht mee gepaard gaat, wat zij op andere tijden zo niet ondervinden. Daar komt dan nog bij, dat de belofte bijzonder gepast schijnt te zijn op hun staat en toestand of op hun tegenwoordige geval. Het is alsof God zelf nu zo uit de hemel tot hun zielen komt te spreken, door middel van het Woord of van die belofte.

Hierop wachten of beraden zulke mensen zich dan niet lang, maar zijn terstond gereed om zulke voorkomende beloften aan te nemen en die zichzelf toe te eigenen, als van God zelf, door de werking van zijn Geest, aan hun harten gedaan. Hierin handelen zij door hun eigen k recht en worden geholpen door de algemene werking des Geestes, muls dit ook plaats vindt in de nabij-christenen en in de tijdgelovigen, waarvan de apostel gewaagt in Hebreëen 6.

Wanneer zij die beloften zo hebben ontvangen en aangenomen, dan wijkt doorgaans ook de angst en overtuiging, waarin zij tevoren waren. Zij gaan zich nu terstond zeer verblijden en vertroosten met het licht van de beloften, die zij hebben aangenomen, zonder op het bedrog te letten, dat verborgen ligt onder deze droevige en schadelijke handelwijze. Hun blijdschap bestaat niet uit de beloften zelf, of uit een hartelijk gevoelen van de genade Gods die daarin is vervat; maar zij spruit alleen voort uit het licht dat van de beloften afstraalt in het verstand, alsook uit de verkwikking en hartstochtelijke aandoening, die zij bij het voorkomen en beschouwen van de beloften in zich gewaar worden. De Zaligmaker leert ons dit van de hoorder, die in steenachtige plaatsen gezaaid is. die het woord des Evangelies hoort en dat terstond met vreugde ontvangt; Maar hij heeft geen wortel in zichzelf, maar is voor een tijd" Match. 13: 20, 21.

Al zulke nabij-christenen en algemene tijdgelovigen behouden altijd hun steenachtig hart, omdat het nooit waarlijk in de grond verbroken en verbrijzeld is door de kracht van een ware, hemelse en zieldoordringende overtuiging van de Wet. Nochtans werken zij al met de troostende beloften van het Evangelie en verblijden zich daarmee; eveneens als iemand, die een fraai landschap met heerlijke wandelwegen en lust. Hoven ziet afgebeeld op een kunstig schilderij en waarover hij zo opgetogen en mee ingenomen is, dat het is alsof hij in zo'n landschap en lusthof wandelt; nochtans is dat alles waarmee hij zijn arme geest vermaakt maar enkel verbeelding, een schaduw en schilderij van de werkelijkheid. De dierbare en troostende beloften, die door een barmhartig en verzoend God in Christus aan de aller-ellendigste zondaren worden gedaan en die niets dan louter genade en goedertierenheid met zich brengen, kunnen, alleen al door de blote beschouwing ervan, de harten der tijdgelovige zeer bewegen en ontroeren. Vooral wanneer zij in enige droefheid, benauwdheid of verlegenheid zijn over hun zonden, kunnen zij zich wil eens zo verheugen, dat zij als buiten zichzelf zijn en opeens al hun aflat en droefheid verliezen door het beminnelijke licht van de beloften dat op hen schijnt. Zij verbeelden zich dan vast, dat God nu waarlijk tot hult zielen van vrede gesproken heeft. Op deze wijze kunnen de onwedergeboren mensen ook soms "de hemelse gaven smaken en de Heilige Geest deelachtig worden en smaken het goede woord van God en de kracht der toekomende eeuw"; en nochtans

eindelijk weer afvallig worden en vallen in de onvergefelijke zonde tegen de Heilige Geest. Hebr. 6: 4, 5, 6. Ja, zij kunnen door een algemene "kennis van onze Heere en Zaligmaker Jezus Christus" en van de beloften van het heilige Evangelie waarin Christus wordt verkondigd, voor een tijd wel een zeer grote vertoning maken van Godzaligheid en "de besmettingen van de wereld te vlieden" en nochtans later in dezelfde wederom ingewikkeld zijnde, derzelfde overwonnen worden, zodat hun het laatste dan zelfs erger wordt dan het eerste" 2 Petrus 2: 20.

Hoe moeilijk het is om zodanige huichelaars, zolang zij in de groei en bloei van hun geveinsdheid zijn, recht te onderkennen en hen te onderscheiden van de ware christenen, leert ons de ondervinding maar te zeer. Want uitwendig vertonen zij bijna alles en soms zelfs meer dan de ware Godzaligen, vooral wanneer deze eens in een diep verval en verachtering van de Heere leven. Dan kunnen sommige geveinsden eens een beter figuur maken dan de oprechte christenen. Want zij van hun zonden werden overtuigd en daaronder een tijd lang zeer bevreesd en bekommerd zijn geweest; en sinds zij duidelijk hebben gezien dat hun weg een weg des doods was en dat hun paden naar de hel liepen; ja sedert zij zo'n werk hebben gehad met de beloften, als wij gezien hebben en daardoor nu op hun wijze gered en getroost zijn geworden; sinds dit alzo aan hen is geschied, is hun weg of koers van leven nu grotelijks veranderd.

Uitwendig is er een hele vernieuwing en omkering in gekomen. Zij hebben hun vorige gezelschap nu verlaten en zich gevoegd bij de ware Godzaligen, daar zij nu een grote liefde en hoogachting voor schijnen te hebben. Met deze verkeren zij nu, uiterlijk voor het oog van de wereld, op één weg en zijn met hen gedurig bezig in alle plichten en instellingen van de godsdienst. Soms betonen zij zich daarin zeer ijverig en nauwgezet, zodat zij niet slechts menigeen, maar ook zichzelf lange tijd jammerlijk kunnen bedriegen met deze schone gedaante van Godzaligheid.

(a) Immers zó was het toch met die geveinsde apostel en verrader Judas. Heeft hij niet werkelijk uitgeblonken boven al de huichelaars van zijn tijd en misschien ook boven allen die na hem geweest zijn of nog zullen komen? Niemand had toch ooit een schoner gelegenheid om een uitstekende huichelaar te zijn dan hij. Hij was immers een wettig geroepen apostel en leraar van het Evangelie, die de beloften der zaligheid zichzelf zonder grond toe-eigende en daarom de Zaligmaker en Zijn Evangelie voor een tijd standvastig aanhing. Maar bovendien predikte hij, in zijn ambt, Christus en de beloften ook voor anderen, waar hij er slechtst gelegenheid voor vond. Hij had een dagelijkse, gemeenzame omgang met de Zaligmaker zelf en met Zijn Godvruchtige apostelen, discipelen en discipelinnen. Hij was gedurig in hun gezelschap, at en dronk altijd met hen en woonde steeds uiterlijk de predcaties, vermaningen, onderwijzingen en wonderwerken van de Heiland en alle heilige plichten en waarnemingen van de religie bij. Welk duidelijk onderscheid naar buiten was er in al die tijd toch tussen Judas en de andere apostelen en discipelen des Heeren? Ging hij bij de gehele wereld en bij al zijn medebroeders toen niet door voor een oprecht godvrezend man? Was er wel iemand die andere gedachten had van hem, dan alleen de alwetende Zaligmaker? Wie kan zeggen of Judas toen ook andere gedachten van zichzelf heeft gehad? Hij mag heimelijk soms gevreesd en wel eens kloppingen in zijn geweten hebben gehad, of hij misschien ook een huichelaar was. Want het is niet in te denken, dat hij altijd onkundig geweest is van zijn verborgen boezemzonden en van de verborgen geveinsdheid, daar hij dagelijks in leefde. Maar zijn ongegronde hoop, die hij steeds voedde op Christus en Zijn beloften, zal die overtuigingen in zijn binnenste gedurig

weer temeer en onderdrukt hebben, zodat ze niet konden uitbreken tot een waarachtig licht van een heilzame bekering.

Zo is het toch doorgaans 't geval met de geveinsden, dat zij hun ontdekkingen smoren en verduisteren met het licht van de beloften, dat uit het Woord enigszins schijnt op hun verstand.

Maar zegt ons eens, mijn vrienden, wat was de rampzalige Judas, met al die schone vertoning, met al zijn ijver voor Christus en met al zijn vertrouwen en steunen op de beloften, toch anders dan een gruwelijke en vervloekte huichelaar in de schone gedaante van een apostel, ja, dan een boze en gevleesde duivel in mensengedaante? "Heb Ik niet u twaalf uitverkoren? vroeg de Zaligmaker. En één uit u is een duivel", Joh. 6: 70. Daar hebt ge de juiste naam van de man. Maar die kon, toen de Heere Jezus dit zei, nog door niemand duidelijk worden gelezen. Eerst enige tijd daarna kwam het werk eerst voor den dag. Welke huichelaar in de wereld is er toch zo vermetel, dat hij deze dingen met een bedaarde aandacht kan lezen en niet begint te schrikken en te beven bij zichzelf?

(b) Bij de rampzalige Judas mag ook een Demas worden gevoegd, die wanneer hij waarlijk niet meer is geweest dan een huichelaar, zoals wordt ondersteld, de schone rol daarvan ook kundig genoeg heeft weten te spelen. Hij was ook een leraar van het Evangelie en predikte overal Christus en de beloften aan anderen en hij heeft ook zeker niet nagelaten deze zichzelf toe te eigenen. Hij was een metgezel van de heilige apostel Paulus en reisde enige tijd met Paulus overal heen om het Evangelie te verkondigen en de gemeenten op te bouwen en te stichten. Een tijd lang was hij Paulus' medearbeider Filémon 24. Wat moet hij zichzelf toen, wel bijzonder ingetogen, teder en voorbeeldig hebben gedragen. Hij was alle dagen in het gezelschap van de Godvruchtige christenen en zonderde zich met hen af voor de Heere. Hij beminde en achtte hen zeer en liet ze door Paulus groeten Kol. 4: 14. Maar wat was het einde van dit alles? Het eindigde in de klacht van de apostel: "Want Demas heeft mij verlaten, hebbende de tegenwoordige wereld liefgekreken en is naar Thessalonica gereisd" 2 Tim. 4: 10. Verder lezen we niet meer van de man, maar indien de apostel, met alzo van hem te spreken, alleen maar zijn verval mocht hebben gemeend en niet zijn afval, zoals sommigen menen, dan heeft Demas nochtans door zijn zonde een donkere vlek op zijn naam gelegd. Hij heeft ons aanleiding gegeven om hem aan te halen als een merkwaardig voorbeeld van een geveinsde. Hoe het dan of mag zijn, dit is nochtans zeker, dat als Demas werkelijk een huichelaar is geweest, hij dan vroeg en laat al te veel navolgers in de wereld heeft gehad. Dezen hebben evenals hij, nadat zij lang genoeg geveinsd Christus en de beloften hadden gehandeld, eindelijk, voordat zij van gescheiden zijn, aan een ieder eerst nog open getoond, dat de wereld hen werkelijk meer waard was dan de Heere Jezus met al Zijn beloften. Dat zij de Godzaligen nooit zo standvastig hebben bemind en liefgehad, zodat zij ten laatste in een tijd van verzoeking of van voorspoed hen al te gemakkelijk weer konden verlaten, evengoed als Demas Paulus verliet.

(c) Voegt hier ook bij het voorbeeld van de dwaze maagden Matth. 25. Dezen hadden voor het oog van de wereld ook het schijnsel van een Godvruchtige wandel. Ze hadden dit verkregen door het licht van het Evangelie en van de dierbare en troostende beloften van de zaligheid. Zonder dit licht kunnen de geveinsden op hun manier evenmin leven als de ware Godzaligen in hun weg.

Wat waren deze dwaze maagden voor mensen? Indien men alleen maar let op het uitwendige, dan zullen zij, of tenminste enigen van haar, voor het oog van de wereld

mogelijk even goed en godvrezend geweest zijn als de wijze maagden, met wie zij gemeenzaam leefden en omgingen in een nauwe kerkgemeenschap. Zowel de dwaze als de wijze maagden hadden brandende en schijnende lampen van kennis, belijdenis, godsdienst en van een stichtelijke wandel voor de wereld. Des te gemakkelijker konden de dwaze maagden hiertoe komen, omdat het geschiedde in een tijd, waarin de Kerk in groot verval was geraakt en waarin zowel de wijze als de dwaze maagden gerust sliepen. Dat is: zij leefden zeer zorgeloos, geesteloos, blind en onachtzaam en dienden meer de wereld dan God.

Dit is de meest geschikte tijd voor allerlei soort geveinsden en huichelaars om bij menigten bedekt in de Kerk binnen te sluipen en de Goddelijke beloften, met al de heilige dingen en instellingen van het Evangelie, behendig te stelen en tot zich te nemen, gelijk door ons al is aangemerkt. Want in zo'n tijd wordt er naar de staat der geveinsden geen voldoende onderzoek gedaan, omdat het licht daartoe dan ontbreekt. Evenzeer is er dan gebrek aan ernst, waakzaamheid en behoorlijk opzicht en discipline in de Kerk. Daardoor is dat heilige kruis des Heeren dan spoedig vervuld met een menigte van allerlei hypocrieten.

De wijze zowel als de dwaze maagden liggen dan helaas, zeer droevig in diepe slaap op het bed van hun wereldse begeerlijkheden, zonder recht wakker te worden, hoezeer de Heere ook op allerlei wijzen hen roepen door Zijn Woord en door Zijn geestelijke en lichamelijke oordelen. Maar de satan slaapt in zo'n tijd niet, maar hij draagt dan alle mogelijke zorg, dat zijn geveinsden niet worden ontdekt.

Als Christus na lang genoeg versmaad en veracht te zijn, eindelijk met Zijn Geest uit de Kerk van God wijkt en vertrekt, kan zij soms in zo'n tijd van jammerlijk en beklaglijk verval komen. De oprechten en de blinkende geveinsden kunnen dan niet meer van elkaar worden onderscheiden, aangezien ze beiden gebruik maken van de beloften des Evangelies en zich daarmee vertroosten en verblijden.

De geveinsden ontsteken hun lampen van een schijn- en godvrezende wandel gedurig aan het Evangelie. Zij houden dat werk vol, zolang zij de olie van hun geveinsdheid maar enigszins in hun lampen kunnen bewaren. Soms gaat het wel eens zo, dat hoe meer de geveinsden werken met de beloften en hun lampen daardoor voor een tijd helderder branden, hoe eerder hun olie dan opgebrand is. Nochtans kunnen sommigen het ook wel zó lang gaande houden, tot de avondstond aanbreekt van hun lange en donkere nacht.

Indien wij hier terdege op letten, dan kan dit ons de aard en de gesteldheid van zulke *evangelische geveinsden* - laten we hen zo eens noemen - nog al nader ontdekken. Waarvan anders hangt het verborgen leven van hun geveinsdheid toch meestal af, dan van het licht en de kracht, die zij weten te halen uit de beloften der genade, die zij zichzelf zonder grond toe-eigenen. Want al naardat zij de beloften meer kunnen gebruiken en hun arme geest door die kanalen besproeid en bevochtigd kunnen krijgen, komt er ook telkens als 't ware nieuw licht en leven in hen. Des te helderder moeten dus ook hun lampen schijnen. Dit is ook de reden waarom het ook gewoonlijk in de eerste tijd het best met hen gaat. Want het is dan alles nog nieuw en vers; zij zijn dan op hun allereenvoudigst. Het licht van het Evangelie dat van buiten op hun harten schijnt, is hun dan doorgaans bijzonder aangenaam, zoet en liefelijk. Het beweegt hun genegenheden, het verkwikt en verheugt hun inwendige zinnen. Het ontsteekt, als 't ware, hun harten in enige hartstochtelijke warmte, ijver, ernst en aandrang van liefde tot God en zijn dienst. Daardoor schijnt niet alleen de liefde van de wereld voor een tijd bij hen dood te zijn, maar zij kunnen ook een aanmerkelijke voortgang maken in het uiterlijk afleggen, smoren en onderhouden van vele zonden, die in hen schijnen als uitgeroeid te zijn door het licht en de genade waarmee zij werken. Dit wordt nog

bevorderd, doordat zij zich doorgaans dagelijks oefenen en bezighouden in de uitwendige plichten en dagelijks verkeren in het gezelschap der ware Godzaligen. Daardoor worden zij voor die tijd bewaard voor duizend gelegenheden van zondige verleidingen en gedurig aangespoord en ongevoelig opgewekt tot een christelijk leven. Wat zou hen dan nu toch kunnen verhinderen, dat zij hun lampen in die tijd niet brandende kunnen houden en dat zij bij de mensen niet de naam van Godvrezenden zouden dragen, vooral als zij enigszins behoorlijk en godsdienstig zijn opgevoed en een goed humeur hebben en indien hun beroep en omstandigheden niet al te verleidelijk zijn, dan kunnen zij sommige ware Godvruchtigen, die onder des Heeren aanbiddelijke toelating voor een tijd soms in een dodig afgezaakt leven zijn vervallen, uitwendig wel eens voorbijstreven in ernst, ijver, tederheid en nauwgezetheid. Maar hoe hoog zij het zeil van hun schijngodsvrucht ook in top halen, evenwel kan het op de duur geen standvastig en duurzaam werk zijn. Hun lampen moeten langzamerhand vanzelf leegbranden en eindelijk meestal met een vuile walm en lelijke stank uitgaan. De reden hiervan is voornamelijk, dat hun de ware geestelijke en hartveranderende genade van Christus, in de grond voor en na blijft ontbreken.

Indien zij met die jongeling uit het Evangelie wilden vragen: "Wat ontbreekt mij nog?" zou men tot hen kunnen zeggen, dat hun ***vier grote zaken nog ontbreken, die Christus door Zijn Geest schenkt aan alle ware gelovigen.***

1. Zij zijn nooit geheel voor God vernederd geworden vanwege hun zonden en doemwaardige staat.

De Wet heeft, door de overtuigende kracht van de Geest, nooit recht bij hen doorgewerkt tot een volkomen verbrijzeling van het hart en tot een heilige radeloosheid. Hierom is de harde grond van hun harten dan ook nooit omgeploegd, maar is alleen aan de oppervlakte enigszins losgemaakt door een algemene overtuiging. Hun natuurlijke hardigheid, onboetvaardigheid en afkerige wil jegens God en zijn Evangelie blijven zij inwendig dan ook altijd behouden. Om deze reden zal het zaad van het Evangelie dan ook nooit een diepe, vaste wortel kunnen schieten in de binnenste grond van hun harten. Het zaad is slechts losjes in het bovenste gedeelte van hun hart komen liggen, vanwaar het schielijk naar boven is gegroeid, in plaats van naar beneden. Zo is het loof en het uitspruitsel van hun bloeiende schijngodzaligheid veel groter en zwaarder uitgegroeid dan hun zwakke wortel kan verdragen.

2. Zij zijn nooit door een waar en levend geloof de Heere Jezus, als hun stam en wortel, ingelijfd.

Hun leven en wasdom hebben zij dus niet uit Hem en uit de hemelse sappen en vochtigheid van Zijn genade en Geest. Zij zijn met al hun werk nog onveranderlijk blijven staan in de grond van hun oude natuur. Zij hebben maar een geleend licht ontvangen uit de heldere glans van het Evangelie. Ook hebben zij voor een tijd een geleend leven aangenomen, uit de wortel der beloften; dit leven is naar de geest hun niet natuurlijk eigen. Het kan dan ook niet langer duren dan totdat die glans van het helderschijnende Evangelie langzamerhand weer bij hen verdwijnt en verdonkerd wordt en totdat de wortel der beloften in haar bij gebrek aan toevloeiende sappen en vochtigheid met de tijd ongevoelig verdort en sterft.

3. Zij zijn ook nooit waarlijk door Christus met God verenigd en verzoend.

Alles wat zij zichzelf daarom verbeelden en toe-eigenen is slechts een mening en waan van henzelf en een zeer listig bedrog van de satan. Van lieverlede heeft dit in hun hart een vaste zitplaats ingenomen en is bij hen opgewassen tot een soort

hebbelijk geloof of sterke verbeelding. Op goede gronden hebben zij nochtans nooit geloofd en ook de ware kracht en de zielheilgende troost daarvan nooit recht gesmaakt. Voorwaar, hun eigen geweten zou hun dit genoeg kunnen betuigen, als zij maar eens met aandacht wilden letten op zoveel heimelijke kloppingen en beschuldigingen, die deze getrouwe stadhouder van God heeft gedaan over dit gewichtige stuk. Maar zij hebben dat alles gemakkelijk verdragen door er geen acht op te geven en zich altijd schuil te houden achter het bolwerk van duizenderlei bedrog en arglistigheid, zowel van hun eigen hart als van de satan.

4. Zo zijn zij dan, bij wettig gevolg, ook nooit door de hemelse genade van Christus en door de heiligende kracht van Zijn Geest in de grond van hun harten waarlijk vernieuwd en veranderd.

Nooit heeft de liefde van Christus hen waarlijk gedrongen om de zonde en de wereld geheel te verzaken en Mom God en Zijn dienst en volzalige gemeenschap tot hun hoogste goed en deel te verkiezen; zodanig, dat zij alleen maar voor de Heere begerden te leven uit het beginsel van een heilige dankbaarheid voor Zijn bewezen genade en hoe langer hoe meer te sterven aan zichzelf en aan alles wat buiten God is. O nee, tot zover heeft de aller-grootste huichelaar in de wereld, met al zijn kunst en bekwaamheid het nog nooit weten te brengen. Zij brengen het niet verder dan alleen tot de gedaante en tot bijzondere trappen en vormen daarvan. Maar zelfs niet voor een ogenblik komen zij tot de kracht en het wezen van de zaak zelf; want dan zouden zij niet langer geveinsden en huichelaars kunnen blijven, omdat ze dan terstond in de oprechtheid des Geestes zouden overgaan.

Wanneer wij aldus, bij des Heeren licht, oplettend acht geven op de aard en de gesteldheid van de geveinsden, dan zullen we spoedig genoeg duidelijk bemerken, dat al hun gebruikmaken van de beloften van het Evangelie; alsook al hun licht en leven, blijdschap en aandoening, die alle eruit halen, algemene gaven des Geestes zijn. Al hun schone vroomheid en schijnGodzaligheid, die daaruit voortspruit, is in de grond allen toch niets anders dan louter schijn en vertoning, zonder wezenlijke kracht en waarheid. Wij zullen genoeg bespeuren, dat zij daarmee niets anders uitrichten dan de moriaan wassen. Met dat alles blijven zij voor en onveranderlijk dezelfde mensen; te weten: geheel blind, onheilig, onwedergeboren en slaven van de satan, van de zonde en van de wen ongelovigen en vijanden van God. Er wordt in hun zielen geen aasje ware genade of geestelijk goed gevonden. Dit is hun ware staat, als men het schone masker van hun snode geveinsdheid maar eens heeft afgelicht; zijn het anders niet dan verscheurende wolven in schaapsklederen. De goddeloosheid is hun eigen aard en natuur, maar de zaligheid is alleen hun buitenste kleed, dat zij zichzelf hebben omgehangen. Daarmee weten zij hun zwarte moriaanshuid zeer behendig te bedekken. Daarom kunnen zij door de mensen ook niet eerder in hun eigen gedaante worden gezien, voordat God zelf op Zijn tijd hen voor iedereen ontkleedt.

Dikwijls gebeurt dit nog duidelijk genoeg, voordat zij heengaan en van de wereld scheiden; want de heilige en rechtvaardige God wil niet altijd dat degenen, die Hem in hun leven zozeer bespot en de wereld zo lelijk bedrogen hebben, door zo'n geveinsde rol op dat grote toneel te spelen, met een naam en reuk van Godzaligheid in het graf zullen dalen. Helaas, hoe menig droevig voorbeeld is daarvan vroeg en laat al voorgevallen in de Kerk en valt zelfs nog dagelijks voor onder ons, als wij er maar goed acht op wilden geven!

Juist dit zal hun, die onze verhandeling tot dusver met aandacht hebben gelezen, zo

vreemd niet kunnen voorkomen, indien zij daar maar goed op letten, dat de natuur van de geschapen dingen niet altijd kan worden gedwongen, maar dat die van zichzelf steeds is genegen om op alle mogelijke manier haar vrijheid weer te zoeken, die zij, door het bedwang van tegenstrijdige dingen voor een tijd heeft verloren.

Indien de zonde dan voor en na altijd de eigen aard en natuur blijft van de huichelaar, gelijk dat zeker is, zo kan zij dan ook wel voor een tijd haar vrijheid werkelijk verliezen en door de kracht der hemelse dingen en de algemene gaven van de Heilige Geest, sterk in bedwang worden gehouden, zodat zij niet kan uitbreken, noch als te voren leven en werken. Maar dit bedwang, laat het zo groot zijn als het wil, kan de zondige natuur niet zó doden of geheel ten onderbrengen, dat zij nooit meer haar oude kracht en vrijheid zou krijgen. Ge moogt een leeuw voor een tijd aan een ketting leggen en in een hok opsluiten, zodat hij geen kwaad kan doen, noch zijn roof bemachtigen zoals hij gewoon is, maar dat zal de natuur van dit beest niet veranderen. Hij zal altijd pogen om de ketting, waaraan hij gebonden ligt, in stukken te breken en uit zijn gevangenis te ontvluchten en als hem dat eens gelukt en hij weer bij de andere leeuwen in het bos is gekomen, dan zal de leeuw de leeuw blijven, tri zou de leeuwenhuid nog zolang met een schaapsvel bedekt zijn geweest, toen hij in zijn hok aan de ketting lag.

Zo is het ook met de geveinsden, hun zondige natuur wordt wel voor een tijd bedwongen en onderdrukt, maar niet gedood of ten ondergebracht, zoals dit geschiedt in de ware gelovigen. Wat moet daar nu toch anders uit voortkomen, dan dat hun zondige natuur altijd heimelijk blijft pogen en arbeiden om haar werking en verloren vrijheid terug te krijgen. Maar dat kan zij niet zo uitwerken, zolang het geweten nog in enige vrees blijft voor de Wet en hij zijn hoop, blijdschap en vertrouwen uit de beloften nog zo levend en gevoelig kan gaande houden; en zolang al het andere gebeuren en de omstandigheden van zijn weg nog vrij gunstig en voordelig voor hem blijven.

Maar deze dingen, die eertijds door hun nieuwheid en ongewoonheid zo krachtig waren, beginnen langzamerhand, al is het maar door eraan te gewennen, veel van hun beweging en kracht op het verstand en de genegenheden te verliezen, hoewel dit in het begin niet terstond bemerkt wordt. Zo begint het dan weldra af te nemen, te slijten en te versterven, zoals met alle dingen het geval is, die dagelijks gebruikt worden en niet worden onderhouden, vernieuwd of van verse krachten worden voorzien. Naar mate nu de dingen, die de zonde in bedwang plegen te houden en deze in 't eerst ook onder hielden, langzamerhand hun levendige kracht beginnen te verliezen, kan het niet anders of de zonde moet ook van lieverlede haar vorige kracht en werking in het hart van de mens weer in gaan nemen.

Een stalen veer, die met kracht ineengerold is, ontspant zichzelf naarmate de kracht, die haar gespannen houdt, gaandeweg vermindert. Eindelijk is zijzelf sterker geworden dan de kracht, die haar nog samengedrukt houdt, zodat zij deze gemakkelijk geheel overwint en ineens met geweld losspringt. Op die wijze werkt de zonde in het hart van de geveinsden ook. Ongemerkt richt zij zichzelf weer op uit haar verdrukking en begint meer dan ooit te voren weer te werken met haar stille bewegingen en begeerlijkheden. Het vuur, dat voor een tijd scheen uitgedoofd te zijn, krijgt meer lucht en opening in het hart en begint hoe langer hoe meer te ontvlammen.

In het eerst merken de geveinsden dat zo niet op; omdat zij alleen maar het buitenste van de drinkbeker hebben gereinigd en door de kracht der hemelse genade nooit in de grond gereinigd zijn. Zij hebben dus ook nooit de kwade begeerlijkheden der zonde, die binnen in het hart heimelijk huisvesten, oprecht gehaat, noch met ernst bestreden; daarom geven zij ook geen acht op die zondige lusten en begeerlijkheden, die zij

langzamerhand voelen oprijzen uit de verborgen grond van hun harten. Zij zijn reeds tevreden als zij die maar in hun boezem kunnen dragen en zorgvuldig voor anderen verborgen kunnen houden, zodat zij niet uitbreken naar buiten. De zondige lusten en begeerlijkheden in het hart, die aldus geen tegenstand van enig belang ontmoeten, maar veeleer heimelijk worden onderhouden en gekoesterd, slachten dan de pasgeboren kindertjes en beginnen ongemerkt in kracht en sterkte aan te wassen en hoe langer hoe meer toe te nemen. Eindelijk wordt de huichelaar het zelf gewaar, dat er een sterk vuur van boze lusten in zijn hart aan het branden is geraakt. Doorgaans begint hij dan wel wat werk met zichzelf te krijgen, woelt en werkt op zijn manier om die brand zowat te blussen, opdat zij niet te eniger tijd naar buiten zal uitbreken. Maar helaas, wat zal hij daartegen doen?

Zijn hart is in de grond nog niet gereinigd en nog ontbloot van de hemelse genade van de Heilige Geest. Alleen toch daardoor kunnen de wortels en de zaden van de zonde in het hart worden gedood en door de ware Godzaligen langzamerhand, met veel strijd en moeite, uitgeroeid en ten onder worden gebracht. Hij mag nu wel, op zijn manier, dagelijks in 't verborgen gaan bidden en zuchten over het kwaad dat hij in zich bevindt; hij mag al lopen tot de bronnen van de plichten en de beloften, om daar water uit te halen om zijn brand van binnen te blussen; maar heeft niets om mee te putten. De zonde heeft nu dat licht en die gevoelige kracht, welke hij voorheen placht te halen van de plichten en de beloften, al ongevoelig in hem uitgedoofd. Daarom bevindt hij die dingen, nu hij ze 't meest nodig heeft, maar krachteloze middelen en lege Springaders voor hem te zijn.

Wat zal hij nu toch beginnen?

Gewoonlijk zal hij zijn ongelukkige geval zeer zorgvuldig verbergen voor de mensen en uit de hoogte spreken van zijn vorige bevindingen. Als hij soms bij mensen is, die licht hebben, zal hij ook als het pas geeft kunstig klagen dat hij nu zo ellendig, zo geesteloos en duister is, enz. Voor het overige zal hij met zijn geringe licht en kracht nog zowat strijden en woelen tegen de zonde; dat is alles. wat die arme mens voor die tijd weet te doen. Maar de zonde is niet van die aard, dat zij zich zo gemakkelijk door zulke dingen opzij laat zetten, de satan evenmin, want deze heeft juist zijn verborgen hand en werking in al die handel. De zonde begint nu integendeel van dag tot dag het hoofd meer op te steken, hoe langer hoe krachtiger te werken en zich te vestigen en uit te breiden in het hart, om dat zelf weer volkomen in bezit te hebben, zoals voorheen.

Het gevolg hiervan is eindelijk, dat de huichelaar de strijd tegen de zonde begint moede te worden en er langzamerhand een heimelijk akkoord mee aangaat. Dit wordt dan op die voorwaarde gesloten, dat hij wat zal hebben en de zonde ook wat. Hij en de zonde worden daarop opnieuw weer enigszins met elkaar bevredigd, nadat zij een tijdlang als in oorlog hebben gestaan. De voornaamste bepaling van die gesloten vrede is, dat de kleine zonden, die anderen het minst in 't oog lopen en die bedekt genoeg kunnen gedaan worden in de duisternis, weer een volkomen vrijheid van oefening en bedrijf zullen hebben in het dagelijkse leven van de mens, zonder dat het geweten daar al te veel op zal zeggen. Evenwel met de uitdrukkelijke voorwaarde, dat men zich zeer behoedzaam zal wachten voor alle grove en uitbrekende zonden, die de mensen licht zouden zien. Volgens dit vaste akkoord komen nu weldra de heimelijke zonden van gierigheid, hoogmoed, dronkenschap, onkuisheid, oneerlijkheid, bedrog, veinzerij, boosheid, wraakzucht, zelfzucht en dergelijk hels adderengebroedsel en kwade streken, zachtkens op de troon zitten. Deze dingen zijn de geveinsden altijd eigen, zij raken er op de duur aan gewoon en worden er vrijer in. De huichelaar bemerkt dit wel, maar wat zal hij daar tegen doen? Hij kan toch zonder de zonde niet leven, daar dit zijn element is. Daarom dunkte 't hem het beste zo fatsoenlijk te leven als hij maar kan.

Hier komt nu zijn voornaamste werk en studie eerst voor de dag, om namelijk behendig, met list en kunst, de zonde aan de hand te houden en ze niet zo botweg, plomp en grof te plegen, als de onbedachtzame en lichtzinnige lieden van de wereld; want dan had hij zijn rol spoedig uitgespeeld.

Als het nu zover met de huichelaar is gekomen, dan is hij al op weg om nu mettertijd, indien het hem niet wordt verhinderd, een geraffineerde en doorslepen huichelaar te worden. Hij verkrijgt nu toch weldra en ongemerkt een mooie voorraad van licht, gaven, talenten, bekwaamheden, bevindingen, naam, achting en dergelijke, hij leert langzamerhand ook de fijnste streken van het kompas, zodat hij nu reeds menigeen kan overbluffen, kan flemen of zwetsen. Welke zielen of welke zaken of wegen, of gewetensgevallen, enz. zijn er toch die hij mettertijd niet meesterlijk leert behandelen? Ja, hij leert nu ook de mensen in de wereld en in het christendom grondig kennen. Hij weet wat ieder nodig heeft en wat hij ieder moet geven om er de meeste achting en het grootste voor. deel door te verwerven. Hij krijgt ook langzamerhand een vrijmoedigheid, of liever een brutaliteit, zoals een rechte huichelaar moet hebben om overal zijn voeten te durven zetten en ook behendig in de huizen te sluipen en daar vrouwkens gevangen te nemen, die met zonden beladen zijn.

Dit toch is het voornaamste kunstje, daar een huichelaar goed op afga richt moet zijn, omdat hij daar veeltijds het beste en voordeligste zijn slag kan slaan. Kortom, als hij maar niet al te dicht in aanraking komt met tedere Godvruchtigen, of met zulken, die ogen in het hoofd hebben. Maar daar weet hij zich ook listig genoeg voor te wachten, zoveel het hem maar mogelijk is. Hij is dan niet bang voor de overigen, daar weet hij wel raad mee om het werk gaande te houden met praten, bidden, vermanen, besturen, enz. Alleen is hij er een groot vijand van lang te zijn in zijn verborgen oefeningen, wanneer hij vooraf zeker weet dat er geen mens in de wereld is, die enigszins het oog op hem heeft. Als hij echt eens een gat, een scheur of een wond in zijn eigen geweten heeft, kan hij nog wel eens een hele dag vasten. Maar dit gebeurt hem niet, vooral wanneer hij in het huichelen doorkneet is en er door langdurige oefening geheel van doortrokken is, want dan is het arme geweten doorgaans, grotendeels dichtgeschroeid.

Waarde lezer, wat zullen wij hier nu verder nog aan toevoegen, o dit rampzalige tafereel te voltooien. Want Gods heilige wegen met dit ongelukkige mensen lopen nu verder zeer uiteen. Zij liggen nu al zo diep gezonken en zo vastgeboeid in de strikken van de satan, dat zij die man nu verder overal heen moeten volgen. De gestrenge rechtvaardigheid van de Heere slaapt ook niet over hen; maar die begint zich nu gaandeweg tegen hen te wapenen om hen eindelijk met een geweldige slag te vermorzelen.

Maar ons hier verder te verdiepen in alle bijzonderheden van Gods weg met dezulken, zoals die in de Schrift staan beschreven en zoals die ons door de dagelijkse ondervinding vroeg en laat nog nader worden geleerd, dit zou het korte bestek van deze voorrede al te zeer te buiten gaan. Wij zullen er alleen nog dit van zeggen, dat het niet zelden gebeurt, dat de rechtvaardige God zulke geveinsden in Zijn toorn eindelijk loslaat en hen overgeeft aan zichzelf en aan de macht van de satan. Hun boze lusten en zondige begeerlijkheden, die zij tevoren nog altijd wat in bedwang konden houden, zodat zij niet openbaar werden, zijn nu als hollende paarden, niet meer in toorn te houden. Zo steken zij dan met hun zonden wat verder van wal en begeven zich op die wijde zee, waar reeds zo menig schoon en sterk schip met man en muis vergaan is. Dit kan hen echter niet afschrikken, omdat de satan en de geweldige kracht van hun begeerlijkheden hen vermetel maken, zodat zij het durven wagen. Nu duurt het gewoonlijk niet lang, of zij zullen zichzelf nochtans zo heimelijk en behendig als

zij maar kunnen zeer diep gaan inwikkelen in allerlei zondige en vleselijke wegen van wellust, diefstal, dronkenschap, hoererij, overspel of nog erger onreinheid, of van andere vuile zonden en slechte daden, daar de begeerlijkheden van het vlees en de satan hen toe aanzetten en waaraan de Heere hen overgeeft. In zulke snode zonden en gruwelen kunnen de huichelaars dan nog wel een geruime tijd heen leven en zo het restje van hun geveinsde rol in het verborgen uitspelen.

Maar eindelijk komt de Heere, dikwijls als zij het meest verzekerd en zorgeloos zijn, wanneer zij menen dat zij zó bedachtzaam te werk zijn gegaan, dat niemand er iets van weet. Dan komt de Heere en laat, door de bijzondere werking van Zijn heilige voorzienigheid, het boemelen zodanig uitbreken, hetzij langzaam of opeens, dat het voor de gehele wereld of voor sommigen nu eindelijk openbaar wordt wie zij zijn en wie zij altijd geweest zijn.

Daar zit de huichelaar dan in zware druk en ellende; het grieft hem dat zijn geveinsdheid nu openbaar is gekomen. Hij is beschaamd, dodelijk verlegen en veeltijds radeloos. Wat zal hij nu doen of beginnen?

Wanneer het zo met hem is, dat het met hem nog niet geheel gedaan of uitgespeeld is, dan zit hij nu dag en nacht zeer druk te peinzen hoe hij zijn omvergevalen zaken weer het best zal herstellen. Indien hij er kans toe ziet zal hij de rol van de onschuldige en onnozele spelen. Deze weg zal hij, hoe moeilijk die ook mag vallen, doorgaans nog het liefst inslaan; hij zal er alles aan wagen, het kost dan wat het kost, om er met zijn hele achting door te komen.

Maar wie schrikt niet voor het werk, dat de onbeschaamde en schrandere huichelaar nu gaat beginnen! Alles toch wat geweldig zondig en goddeloos, ja Godtergende is, moet nu samenlopen om hem te redden uit de netelige toestand waarin hij is gekomen. Trouwens, wie deze weg inslaat, stelt zichzelf altijd het beste voor; maar hij ziet niet de voortgang noch het einde, voordat hij zover gekomen is. Hij weet ook niet dat zo'n weg door het wonderlijk bestuur van de rechtvaardige en almachtige God, hem dikwijls moet strekken tot een keten van duizend schakels om hem eindelijk in de onderste plaats van de hel te slepen en daar voor eeuwig vast te binden. O nare en ijselijke vertoning!

Maar wanneer de verlegen huichelaar daar geen kans toe ziet, om er voor de wereld met een schone onnozelheid uit te komen, dan zit er niets anders op als hij verder nog een huichelaar wil blijven dan zich te begeven op de weg van belijdenis, van tranen, zuchten, smeken, lamenteren, enz. Hij trekt dan voor een tijd een kleed aan van schijnboetvaardigheid. Wil hem dat maar enigszins gelukken, dan zal hij het op deze manier zolang en zo kunstig gaande houden als hij maar kan. Zo gaat hij voort met de wereld nog al verder te bedriegen, totdat hij zijn gebroken of verloren reputatie bij de mensen mettertijd weer wat verkregen of hersteld heeft. Maar ook dit werk kan, zonder een bijzondere en almachtige genade van God om het hart inwendig te bekeren, onmogelijk van zeer lange duur zijn. Want de huichelaar heeft zich al veel te gemeenzaam gemaakt met de zonde en hij heeft zich gewend het onrecht veel te gulzig in te drinken. Zo'n lange vastendag kan hij dan ook niet uitstaan. Het gaat, zolang de maag nog van streek is door de hevige aandoeningen van het smartelijke geval dat gebeurd is. Maar zodra die eerste ontsteltenis wat bedaard is en gaat slijten, begint de maag weer trek naar eten te krijgen, zelfs voordat zij geheel gezond is. Hoe zal het dan gaan als de dingen enigszins in de diepe poel der vergetelheid komen te zinken, waar ten slotte alles toch instort, beide goed en kwaad?

Een dronkaard, die in zijn dronkenschap erg gevallen is en daardoor geruime tijd ziek heeft gelegen, mag te midden van zijn pijn de wijn of sterke drank vervloeken en zelfs

plechtig beloven, dat hij ze nooit meer drinken zal; maar gewoonlijk is hij na een jaar alles weer vergeten en hij drinkt er al weer op los zoals voorheen. Zo gaat het doorgaans ook met de huichelaar. Als hij lang genoeg gevast heeft van zijn oude zonden, dan is hij als een uitgehongerde magere hond, die alles inslokt wat hem voorkomt. Het gaat dan met hem als met een aflopende rivier, die een tijd lang door een dam gestuit is.

Eindelijk zwelt zij zó hoog, tot zij met grote kracht hier of daar doorbreekt en over alles heenstroomt. Zo houdt de huichelaar het eerst ook zolang tegen als hij maar kan. Maar eindelijk keert hij zich weer tot zijn oude listen en kwade streken, zelfs voordat hij het kunstige kleed van zijn schijnberouw heeft uitgetrokken. Daar gaat hij dan weer en hij trekt van het gepasseerde geen andere vrucht, dan dat hij zich voorneemt om het nu wat behendiger en voorzichtiger aan te leggen en zich zorgvuldig te wachten voor hetgeen waaraan hij zich zo lelijk gebrand heeft.

Nu kan men al weer geen oog op zijn weg houden en niet weten waar het nu heengaat, voordat Gods rechtvaardigheid, die nu toch maar bezig is om de huichelaar in al zijn wegen te vervolgen en die duizend middelen gereed heeft om hem nog verder openbaar te maken, hem eindelijk weer in nieuwe zonden en schandelijke ergernissen laat vallen. Deze komen ook weer openlijk voor de dag, waardoor het dan met zijn zaken voor altijd onherstelbaar verloren raakt en hij nu genoegzaam als een snode huichelaar bij ieder bekend is geworden.

Daarmee ligt dan het hele werk in duigen en hoe doorslepen en afgericht hij ook mag zijn, nochtans ziet hij nu geen kans meer om het weer op te richten als te voren. Want als een huichelaar voor de tweede maal valt in een schandelijke en openbare ergernis, dan breekt hij doorgaans zijn beide benen zodanig in stukken, dat hij er na die tijd niet meer behoorlijk op kan gaan.

Nu ziet men niet zelden, dat zulke mensen voortaan een hele andere weg gaan inslaan en dat zij hun huichelaarsmantel, die toch geheel versleten en verscheurd is, van zich werpen. Daarmee ontdoen zij zich van alle beschroomdheid, schaamte en eerbaarheid voor de wereld, zodat zij een hoerenvoorhoofd aannemen. Zij beginnen nu de onverschillige te spelen; wie hen nog wil achten mag het doen en wie niet, die mag het laten. Indien de Godzaligen of die erop gelijken, met wie zij gemeenzaam omgingen, nu niet meer met hen te doen willen hebben, zij zullen er hun hoofd niet meer over breken; er is ander gezelschap genoeg in de wereld. Zij kunnen nu bij een ander soort mensen gunst, voordeel en achting krijgen door de Godvrezenden te lasteren, hun geheimen te openbaren en hun allerlei nadeel en verdriet te veroorzaken. Zo zullen zij spoedig doen blijken dat een afvallige nog erger is dan een Turk.

In één woord: als nu het geweten van de huichelaar ook maar in een vaste doodslaap ligt en terdege afgestompt, verroest en vernield is, dan is er nu geen peil meer op te trekken. Zo iemand is dan tot alles in staat; want de "hond is nu niet alleen wedergekeerd tot zijn uitbraaksel, maar het laatste is altijd erger dan het eerste". Er is waarlijk geen gevaarlijker soort mensen in de omgang, dan dezulken, want zij zijn van alle markten thuis, zoals men zegt. Zij weten de Goddelijke en de menselijke dingen en zij kunnen even gemakkelijk met beide de spot drijven. Ja zij kunnen het soms uithouden tegen de meest profane atheïsten en vrijgeesten; vooral als zij hun rol zo gespeeld hebben dat hun huiselijke en wereldse zaken geheel in 't honderd zijn gelopen. Men ziet dat niet zelden gebeuren; omdat de vloek van God zulke doortrapte huichelaars toch overal op de hielen zit.

Helaas, wat is het dan toch een deerniswaardige en zeer ververschrikkelijke staat. Het zou zulke mensen beter zijn dat zij nooit geboren waren geweest; want terwijl zij nu

nog bezig zijn met het kleine overschot van hun wanhopige goddeloosheid gulzig in te slokken of in te zwelgen, komt de vreselijke wraak van de almachtige God hem eindelijk als een wervelwind overvallen en rukt hem geheel verhard én zorgeloos uit dit leven weg. Soms door een haastige en bittere dood, waardoor zij in één ogenblik tot verwoesting komen. Ook worden zij wel langzamerhand of plotseling overgegeven in de macht van de satan die dan met de ijselijkste aanvechtingen, godslasteringen, kwellingen, verschrikkingen en benauwdheden losbreekt op hun toegeschroeide en vereelte gewetens. De zwakke geest, al is deze nu zo hard geworden als ijzer en staal, kan dat onmogelijk verdragen. Dat is wat te zeggen; hemel en aarde, hoe onmetelijk ruim die ook mogen zijn, zijn de rampzalige huichelaars nog meer dan duizendmaal te nauw. Dan blijft er niets anders over, om het eind en de ondergang te zoeken, dan de strop of het mes, vergif, vuur of water.

O, mijn vrienden, u allen die dit ons schrijven met aandacht leest, merkt toch wel terdege op hoe schoon deze weg werd begonnen, die nu zo droevig eindigt. Zij begonnen met de Wet en de beloften en zij eindigen nu met de hel en met een eindeloze verdoemenis, die des te onverdraaglijker voor hen zal zijn, naarmate zij tegen meer licht en genade hebben gezondigd. Gelukkige mohammedanen en heidenen, die nooit van enige belofte van het Evangelie hebben gehoord; maar slechts matig en rechtvaardig alleen naar het licht der natuur zochten te leven. Wat zal uw oordeel en verdoemenis, in de grote eeuwigheid, zacht zijn vergeleken met die van zulke rampzalige christenen!

Is het dan niet zeker en waarachtig, hetgeen de Schrift zegt, dat het goede woord van het Evangelie zowel "een reuk des doods ten dode is", als aan de anderen "een reuk des tevens ten leven"? Ja, laat ieder hier ook wel acht op geven, dat deze zware val van de geveinsden niet op één dag is geboren. Neen, dat heeft van lieverlede plaats gevonden, Het is met hen gegaan als met iemand, die van een hoge berg afglijdt, die naar beneden hoe langer hoe steiler wordt. Eerst glijdt hij langzaam en kan nog tot stilstand komen, maar eer hij halverwege is wordt zijn vaart zo groot, dat hij zich onmogelijk meer kan tegenhouden. Of hij wil of niet, hij moet nu voort, totdat hij onderweg al armen en benen heeft gebroken, voor hij nog beneden is.

O, indien er één gevaarlijk en zielverwoestend ding in de wereld daar de mensen zich met de grootste zorgvuldigheid voor moeten wachten, dan is het zeker de geveinsdheid. En allermeeest de zodanige, die haar grond en begin heeft in het ongegrond zich toe-eigenen van de heilige beloften van het Evangelie. Want deze dierbare parelen zijn alle geheel rood geverfd in het bloed van Gods eeuwige Zoon; daarom zijn zij veel te kostbaar om er mee te spelen. Vervloekt zij de hand en zij verdorre terstond en worde melaats, die deze heilige dingen onboetvaardig en op ruwe wijze aanvat.

Het allerminste nadeel dat er door ontstaat, is dat degenen, die tevoren wat bekommerd en verlegen waren over zichzelf, zodra zij op zo'n lichtvaardige wijze de hand uitsteken naar deze boom der kennis des goeds en des kwaads, ineens hun bekommelingen en overtuigingen van zonde weer verliezen. Zij keren dan niet alleen ongevoelig terug tot een geruste, maar zelfs tot een veel zorgelozer, hoogmoediger en gevaarlijker staat dan waarin zij tevoren zijn geweest. Want nu verkeren zij in een ijdele verbeelding van hun genade en van hun christendom. Zij zijn nu, evenals die van Laodicéa. "rijk en verrijkt en hebben aan geen ding gebrek" Openb. 3: 17. Daardoor zien zij dan verder niet meer om naar bekering, omdat zij zich nu erop laten voorstaan, dat zij reeds goede gelovigen zijn. Zij begeren dan ook geen verder onderzoek te doen naar hun staat en achten dit niet meer nodig te hebben.

Of als zij naderhand niet geheel gerust zijn, omdat God hen nog geruime tijd laat leven onder een ontwaakt geweten en onder getrouwe ontdekkende middelen, dan ziet men nochtans dikwijls dat zo'n bekommring en verlegenheid nooit recht doorbreekt. De reden hiervan is veelal, dat dit lichtvaardige en verkeerde werk, dat zij eens en meermalen met de voorkomende beloften hebben gehad, heimelijk reeds vaste en diepe gronden van een bedrieglijke hoop in hun harten heeft ingedrukt, welke bekommringen zij uiterlijk ook al steeds behouden. Alleen de alvermogende hand des Heeren zou hen, recht van hun bedrog kunnen overtuigen. Dit temeer, omdat de satan nooit zal aflaten deze ongelukkige mensen zowel inwendig als uitwendig, bij iedere voorkomende gelegenheid zulke hulpmiddelen en ondersteuning toe te dienen, die hij het meest geschikt weet te zijn om hen daarin te stijven en te verharderen. Daar komt nog bij dat hun eigen blind, arglistig en dwaalziek hart altijd genegen is die verleidingen van de satan zeer gretig te omhelzen en aan te grijpen. Zo gelijkt de toestand van zulke ellendige mensen op die van hen, die een kleine hoeveelheid van een zoet vergif in onvoorzichtigheid hebben ingedronken, waardoor zij lange tijd, soms wel tot hun dood toe, gaan kwijnen. Ze zijn nooit goed gezond en ook niet ziek, ten slotte kunnen ze er ook van sterven, als zij de goede geneesmiddelen weigeren te gebruiken.

Het is helaas zeer te vrezen dat er heden in onze Laodiceïsche kerk, waaruit de Heere al zover met Zijn Geest is geweken, een aanzienlijke menigte van zulke ongelukkige mensen zal worden gevonden die óf grote inbeeldingen hebben van hun staat en van hun christendom, óf leven in een tussenstaat. De laatsten zijn door een algemeen werk, dat zij wel eens met zichzelf en met de beloften hebben gehad, in de grond van hun hart zorgeloos en gerust, maar toch min of meer verlegen en bekommerd in hun geweten. Het kan gemakkelijk gebeuren, dat dezen door onervarenen of door huns gelijken voor ware bekommerden en zwakgelovigen worden gehouden, omdat zij daar iets van weg schijnen te hebben. Ja, zelfs zij die al enig onderscheidend licht hebben van de Heere, maar toch de staat en de gesteldheid van zodanige mensen niet recht kennen, zullen soms ook al vrij gunstig met hen handelen. Zo is dan het beoordelen en behandelen van de staat der mensen, wanneer zij geen duidelijke blijken van geveinsdheid vertonen, zeker een moeilijk werk en van het hoogste gewicht. Men kan hier, zowel aan de ene als aan de andere kant, nooit voorzichtig genoeg te werk gaan. Daarom is het waarlijk zeer droevig om aan te zien, dat allerlei mensen het zo gemakkelijk durven wagen dat grote werk ter hand te nemen, alsof ze met die kunst waren geboren. Maar, wat zal men hiervan zeggen? Het schijnt dat dit naar des Heeren raad, nu ook al zo moet gaan om onze ondergang helaas te verhaasten.

4. Waarin het recht boetvaardig gebruiken van de beloften van het heilig Evangelie bestaat.

Inmiddels dunkt het ons noodzakelijk, dat wij, ten nutte van de lezer, voordat wij deze verhandeling eindigen, nog eens in enige bijzonderheden gaan aanwijzen waarin eigenlijk het recht boetvaardig en gelovig gebruiken van de genadige beloften van het heilig Evangelie bestaat. Ook hoe de Geest des Heeren dat werkt in de harten der ware gelovigen, die niet Christus inwendig zijn verenigd en die al hun zaligheid door Hem ontvangen uit de beloften. Wij hebben hier bijzonder op het oog de bekommerden en ware zwakgelovigen onder des Heeren volk, dit door de dingen, die wij van de geveinsden hebben geschreven, gemakkelijk zeer geschud en beroerd zouden kunnen worden, wat nochtans geenszins onze bedoeling was. Indien de Heere hun licht en genade belooft te geven, dan zullen zij zien dat hun staat hemelsbreed verschilt met die van de huichelaars en geveinsden.

1. Die oprecht-gelovig werkt met de beloften, die mist altijd in zichzelf de genade der beloften, of het beloofde goed en heil, dat ons door God in de beloften wordt aangeboden; die heeft daarentegen altijd zo'n jammerlijke ellende en zondig gebrek in zichzelf, als waarvoor de genade der beloften geschikt en dienstig is om die van ons weg te nemen.

Want de evangelische beloften zijn in zichzelf anders niet, dan gewisse aanbiedingen of schenkingen van zekere geestelijke goederen, die God in het Evangelie uit enkel genade door de Heere Jezus Christus doet aan geheel arme en ellendige zondaren. Door middel daarvan bewijst Hij overvloedig Zijn grondeloze liefde en barmhartigheid om hen te troosten, te helpen, te redden, van hun zonden te verlossen en zalig te maken. De arme, uitverkoren zondaren nemen deze aanbiedingen van Gods genade dan ook aan en omhelzen deze bereidwillig door de krachtadige werking van de Heilige Geest.

Van welke natuur of hoedanigheid Gods belofte dan ook zijn mag, zij veronderstelt toch altijd een door en door arm zondaar, die werkelijk ellendig, rampzalig en ten enenmale behoeftig is in zichzelf en nergens anders enige troost of hulp kan vinden, dan alleen in Gods ontfermende genade door Christus.

Indien het bijvoorbeeld een belofte is van de genadige vergeving der zonden, staat het vast, dat zij alleen voor schuldige en doemwaardige zondaren is, die God grotelijks hebben vertoornd en die geheel met zonden zijn beladen; die de last van hun zonden en van de vloek en toorn van God, die altijd onafscheidelijk volgen op de zonden, ook met innige smart in zichzelf gevoelen. Indien het een belofte is van licht, wijsheid, kennis, enz., kan zij immers voor geen anderen zijn dan voor geheel, blinde, dwaze en onwetende zondaren, wier verstand geheel is verduisterd door de zonde, zodat zij noch God, noch zichzelf, noch de weg der zaligheid recht kennen; voor degenen die over hun geestelijke blindheid werkelijk verlegen zijn. Is het een belofte van heiligheid en rechtvaardigheid, dan moet zij immers noodzakelijk zijn voor goddeloze, onheilige en onrechtvaardige zondaren, die in zichzelf van alle heiligheid en gerechtigheid geheel zijn ontbloot. Als het een belofte is van geestelijke kracht of sterkte, zo is zij immers voor ellendige en onmachtige zondaren, die door zichzelf niets vermogen. Of is het een belofte van troost en blijdschap, van vrede en gerustheid, van raad en besturing, van bescherming en bewaring, of welke het ook mocht zijn; het is er al evenzo mee gelegen. Het gehele Evangelie, dat niet anders is dan een groot boek of register van Gods genadige beloften, wordt immers alleen aan de armen verkondigd. Matth. 11: 5. Ja, de beloften van het Evangelie zijn als de geopende kanalen, waardoor de geestelijke weldaden van Gods genade, die Christus door Zijn dood voor al Zijn uitverkorenen heeft verworven, vanuit de hemel op de aarde tot ons arme zondaren worden gebracht. Zij worden als 't ware in onze hand gelegd, opdat wij ze door de werking van de Geest in onze harten, oprecht gelovig zullen aangrijpen en vasthouden en daardoor, uit genade door God in Christus, onze zaligheid ontvangen, Om ons van onze zonden te verlossen, handelt God met ons arme zondaren in geen andere weg, dan alleen door Zijn genadige beloften, in Christus ons duidelijk in het Evangelie geopenbaard.

Voor iedere bijzondere weldaad of genade, die de Heere ons schenkt tot onze zaligheid, is ook een bijzondere en uitdrukkelijke belofte in het Evangelie, om deze aan te bieden en te schenken en ons de weg daartoe wijd te openen. Anders zou een arm zondaar nooit enige genade of een weldaad van God kunnen verkrijgen. Tot besluit van dit stuk moeten wij zeggen, dat als wij de aard en de natuur van een Evangelische belofte alzo niet recht verstaan in het licht van de Heilige Geest, wij dan

ook nooit met één belofte van God oprecht gelovig tot onze zaligheid kunnen handelen.

2. Wij kunnen een evangelische belofte nooit oprecht gelovig omhelzen en aannemen, tenzij wij eerst door Godzelf, door de werking van Zijn Geest, tot het ontvangen daarvan recht bekwaam en vatbaar zijn gemaakt. Niemand zal een aangeboden pardon aannemen, voordat hij zich door enige misdaad aan de straf der wet schuldig heeft gemaakt en, daarover zeer verlegen, geen andere weg weet om vrij te komen. Zo zal ook nooit een zondaar enige belofte van Gods genade, die hem in het Evangelie wordt gedaan, met zijn hart gelovig aannemen, voordat hij door een ware geestelijke overtuiging van zijn schuld en doemwaardigheid voor God en van zijn rampzalige ellende en jammerlijk gebrek in zichzelf, grondig overtuigd is; zodat hij bevindt dat de last daarvan zwaar op zijn hart drukt en hij nergens meer enige hulp of redding voor zich vindt, in hemel of op aarde. Zolang het daartoe niet komt, dat de nood van eigen zonde en ellende hem zó op het hart drukt, dat hij de last daarvan onmogelijk langer kan verdragen en hij nergens een uitkomst ziet buiten God, is er ook niets in de gehele wereld, dat hem zal kunnen bewegen om zich als een arm, onmachtig en rampzalig zondaar met zijn gehele hart gelovig te wenden tot de belofte van Gods vrije genade in Christus.

Zij die menen, dat het versteende hart van een zondaar genoeg vermurwd en buigzaam kan worden gemaakt door de liefelijke beloften van het Evangelie, om oprecht gelovig tot Christus te gaan om genade, bedriegen zichzelf en anderen grotelijks. Hoevelen zijn er die niet weten van de grond van 's mensen diepe verdorvenheid door de zonde en van zijn dodelijke vijandschap tegen God en het Evangelie. Zo kunnen zij dus ook niet verstaan, hoe een zondaar door de Wet geheel wordt verbrijzeld voor de Heere. Daarom spreken zij van een zachte en vriendelijke eis van het Evangelie. Volgens hen is de algemene prediking en bewerking van de Geest voldoende, om het hart van de mens gewillig te maken naar Christus en hem de beloften der genade oprecht gelovig te doen aannemen, tot verkrijging van de zaligheid.

Indien zij stelden, dat het hierdoor mogelijk was om in het hart van de mens een onvruchtbaar en bedrieglijk tijdgeloof te werken, wij zon de dit zonder veel disputeren willen toegeven. Maar deze mensen willen helemaal niet horen spreken over enig wezenlijk onderscheid tussen een tijdgeloof en een waar zaligmakend geloof. Het is ook zeker, dat het onderscheid tussen beide nooit recht kan worden begrepen, als men het onderscheid tussen Wet en Evangelie niet recht verstaat en tussen de werkingen van beide in het hart door de Geest, zowel als iemand wordt bekeerd als in de dagelijkse weg van een christenvoor de Heere.

Wij willen al zulke mensen wel eens ernstig afvragen, wat toch een zondaar bij Christus zal doen en wat hij met de beloften van Zijn genade zal beginnen, indien hij, voordat hij tot Christus en de beloften komt, zijn geestelijke noden, zonden en ellenden niet met een ware en smartelijke verlegenheid gevoelt en daaronder niet ten enenmale vermoeid en verslagen is.

Dit geven zij wel toe, maar zij willen, dat men het hart van de mens tot een genoegzame verslagenheid en heilige gewilligheid zal brengen, alleen of hoofdzakelijk door het Evangelie zelf en door het voordragen van de dierbare en liefelijke beloften ervan. Maar wij antwoorden, dat het nooit Gods weg was en dat het ook niet de aard en de hoedanigheid is van het Evangelie om zonder de hulp en verbrijzelende kracht van de Wet zoiets te doen aan de zondaar. De Wet moet, door de overtuigende werking van de Geest, eerst de ziel van de zondaar doorwonden; en het Evangelie moet de smartelijke wond, die de Wet in het hart heeft gemaakt, dan weer

genezen. Dit is Gods eigen weg, om de arme zondaars tot ware gelovigen te maken. Maar het andere is een weg, die de dwaze mensen hebben uitgevonden om velen in de wereld tot blinkende geveinsden te maken.

Het is er al evenzo mee gelegen als in het natuurlijke met iemand die eigenlijk gezond is en evenmin geneesmiddelen als een dokter nodig heeft. Men zoekt hem evenwel aan de medicijnen te krijgen; men heeft daarmee zichzelf op het oog. Wat doet men? Men stelt hem de dokter op het aller-gunstigst voor en prijst hem aan als een wonderlijk bekwaam, kundig, ervaren, vriendelijk en beminnelijk man, die de zieken buitengewoon goed en zacht behandelt, hen doorgaans in korte tijd geneest en die het alleen uit liefde doet, omdat hij zo'n rijk man is. Men prijst ook de wonderlijke kracht van de geneesmiddelen, die hij voorschrijft, hoe aangenaam die zijn om in te nemen en hoe zacht en zeker die werken, enz. Dit alles gebeurt zo kunstig, uitlokkend en bewegelijk als maar mogelijk is. Men zegt: o mens, kom toch naar die dokter, wil toch niet langer wachten, enz. Zo houdt men aan tot men zo'n mens eindelijk heeft bewogen en overreed om te bed te gaan liggen, de dokter bij zich te laten komen en zijn medicijnen te gebruiken. Is dit dan geen schone vertoning?

Maar in het geestelijke is het niet anders. Al worden de dierbare verdiensten van de Heere Jezus en Zijn bloedig lijden en sterven ook nog zo krachtig en bewegelijk uit de beloften van het Evangelie voorgedragen aan het verstand van een onboetvaardig mens; al schildert men hem Christus met Zijn weldaden ook nog zo heerlijk, treffelijk en beminnelijk af; al verzekert men hem dat alles het zijne is zodra hij het maar met een verslagen gemoed, oprecht gelovig, uit de hand van Gods genade om niet begeert te ontvangen en aan te nemen; ja al bidt en smeekt men hem op het allervriendelijkst en houdt door allerlei ernstige beweegredenen bij hem aan dat hij het toch zal doen; zie maar eens wat u bij hem zult vorderen, zolang Godzelf hem door een geestelijke overtuiging van de Wet, de last van zijn zonden en het gewicht van toorn, vloek en verdoemenis, eerst niet in waarheid en met kracht op zijn hart drukt en hem daaronder zó verlegen maakt, dat hij geheel radeloos en verslagen in geloof eindelijk neervalt aan Christus' voeten. Gewis, u zult eerder hemel en aarde van hun plaats bewegen, dan u het hart van een onboetvaardig zondaar zult kunnen bewegen om in een oprecht geloof tot Christus te komen en zich door Hem, in Zijn eigen weg, te laten zalig-maken, al gebruikte u daartoe ook al de beloften van het heilig Evangelie.

Doorgaans worden de beloften in het Evangelie dan ook zo voorgedragen, dat zij tevens de hoedanigheden in de mens aanwijzen, die de beloften oprecht gelovig zal aannemen en ontvangen. Het zijn de treurigen en ongetroosten, de armen van geest, de zieken en gewonden, de vermoeiden en belasten, de hongerigen en dorstigen, de verslagenen en verbrijzelden, blinden, verlorenen, machtelozen, enz. aan wie God zijn beloften doet in het Evangelie.

Daarom moeten al degenen, die deze beloften oprecht gelovig zullen aannemen, immers ook zodanigen zijn in een waar gevoelen, waardoor zij zich ook als zulke ellendigen voor God gedragen. Is dat niet het geval, dan nemen zij de beloften maar geveinsd aan en verblijden er zich mee evenals de huichelaars en de tijdgelovigen, waarover wij tevoren hebben gehandeld. Door het bedrog van de satan heeft altijd hierin de arglistigheid van de mensen gelegen, dat zij gewoon zijn de beloften van het Evangelie aan te nemen en daarmee te werken al voordat zij daarvoor de gepaste voorwerpen zijn en voordat zij hun geestelijke noden en ellenden, daar de beloften alleen betrekking op hebben, hartgrondig kenden of gevoelden. Zo is het nog, vele mensen nemen Gods heilige beloften, die alleen de arme, verslagen zondaren toekomen, aan met een onboetvaardig en onverbroken hart, ook wel onder een algemene overtuiging, die nochtans de grond van het hart niet raakt. Zij doen dus

hetzelfde als een gezond mens die medicijnen gebruikt of naar de dokter gaat. Zo'n misbruik van de goddelijke beloften kan toch niet anders dan ten hoogste gevaarlijk, ja dikwijls dodelijk zijn voor een mens. Want daardoor wordt alle licht van overtuiging in zijn hart geheel tegengegaan en de kaars met de schone domper van de liefelijke beloften uitgedoofd. Ongetwijfeld ondervinden vele verworpenen dit nu, helaas te laat, met eeuwige wroeging in de hel.

3. In het gelovig gebruiken van de Goddelijke beloften is ook een zekere, vaste orde, volgens welke de eerste en voornaamste belofte van het Evangelie altijd eerst door ons in geloof moet worden aangenomen en omhelsd. De voornaamste belofte is die van Christus zelf en van de vergeving der zonden in Zijn Naam. De Geest, die spreekt in het Evangelie, is dan ook meestal gewoon de gehele zaligheid van een arm zondaar aan ons voor te stellen onder de ene belofte van de verzoening, of de vergeving der zonden, door Christus. Zo zegt de apostel, dat God zijn Zoon Jezus Christus aan ons "heeft voorgesteld tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed, enz.". Rom. 3: 25. Christus wordt ons in het Evangelie wel tot vele andere oogmerken en zalige voordelen voorgesteld; maar de apostel vat die alle samen onder die ene grote en voornaamste weldaad van de genadige verzoening. Hieruit vloeien al de andere weldaden der zaligheid dan vanzelf voort, door de werking van de Geest. Zie ook 1 Joh. 4: 10 en Hand. 13: 38: "Zo zij u dan bekend, mannen broeders, dat door Deze u vergeving der zonden verkondigd wordt", als de voornaamste inhoud en zaak van alle beloften des Evangelies.

Dit geschiedt in de Schrift op zeer veel plaatsen. Wat is hier anders de reden van, dan dat juist de genadige verzoening met God en de vergeving der zonden door Christus, het voornaamste goed en de eerste weldaad is van het Evangelie? Een arm, verslagen zondaar, die door zijn zonden geheel van God is gescheiden en onder Zijn toorn ligt, heeft dit het meest nodig vóór alle andere dingen. Want voordat hij door een ongeveinsd geloof in de Heere Jezus met God weer is verzoend en vergeving van al zijn zonden, uit genade, van Hem heeft ontvangen, blijft hij als een goddeloze en een ongelovige vijand van God nog altijd liggen onder Zijn gestrengte vloek en toorn. In zo'n onverzoende staat kan hij immers nog geen andere genade of weldaad van God ontvangen door een weg van geloof. Want alleen "die in de Zoon gelooft heeft het eeuwige leven", dat bestaat in de verzoening met God, door Christus, uit louter genade, "maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem". Joh. 3: 36.

Ja, zolang iemand met zijn hart nog ongelovig blijft aan de grote beloften van Christus en de genadige vergeving der zonden door Hem, kan het niet anders zijn of hij moet ook ongelovig blijven aan al de andere beloften van het Evangelie. Want het is de eigen aard en natuur van het ware geloof, om zonder onderscheid al Gods beloften aan te nemen en om vooral de grootste en voornaamste beloften niet te verwerpen, die God gedaan heeft aan de arme en ellendige zondaren. Daarom is het altijd zeer noodzakelijk, dat een verslagen zondaar, die oprecht tot zaligheid zal geloven, eerst met zijn hart de belofte van Christus en van de genadige verzoening met God en Hem aanneemt en zichzelf gelovig toe-eigent.

O, hier moeten alle arme en boetvaardige zondaren, die oprecht geloven, met hun gehele hart zeer ernstig naar hongeren en dorsten; anders werken zij maar zeer los en geveinsd met al de andere beloften van het Evangelie en bedriegen zich daarmee jammerlijk. Wat zij ook al uit genade van God mogen begeren, op grond van Zijn eigen aanbiedingen en beloften in het Evangelie; het moet altijd zó liggen in hun harten, dat het hen voornamelijk en voor alle dingen om de Heere Jezus zelf te doen is

en om door Hem met God bevredigd te worden. Niets moet hier ooit de voorrang hebben in hun begeerten, vóór Christus en de genade. Welke belofte van heiligmaking, of van iets anders, iemand op zijn manier ook al mag hebben verkregen of aangenomen, voordat hij de grote belofte van Christus en van de genadige rechtvaardigmaking heeft aangenomen, het is altijd een bedrieglijk werk van de satan, om hem in slaap te wiegen. De Heere Jezus leert ons immers duidelijk, dat Hij de weg is en dat niemand tot de Vader komt, dan door Hem". Joh. 14: 6. Zolang wij dus Hemzelf niet in een waar geloof eerst aannemen en de genadige vergeving der zonden, door Hem, is het immers zeker, dat er voor ons zondaren in eeuwigheid geen andere weg of middel tot God door enige belofte van het Evangelie is geopend.

Hoe had de satan ooit een groter list kunnen uitvinden tot eeuwig verderf van de mensen dan hierin, dat degenen, die nog nooit recht van harte verlegen zijn geweest om Christus en om de vergeving van hun zonden door Zijn bloed welke de voornaamste belofte is van het gehele Evangelie, maar deze door enkel ongeloof nog blijven verwerpen; zich ondertussen verbeelden, dat zij oprecht gelovig werken of gewerkt hebben, met de andere beloften van Gods genade, tot hun bekering en zaligheid! Zij kunnen toch geen wezenlijke vrucht genieten, noch gebruik maken van die beloften, zolang zij buiten Christus en de verzoening leven. Ach, dat de mensen betreffende dit duidelijke en gewichtige stuk, waaraan toch zeker hun eeuwige zaligheid hangt, bij zichzelf eens een behoorlijk onderzoek wilden doen!

4. Wie de belofte van het Evangelie oprecht gelovig met zijn hart aanneemt, zoekt zich die beloften en de eronder begrepen goederen en genaden, geheel eigen te maken; die hongert en dorst oprecht om die te bezitten als zijn eigendom en om al zijn betrouwen erop te stellen. De reden hiervan is, dat de zodanigen hun geestelijke nood en ellende grondig hebben leren kennen, door een ware Goddelijke overtuiging uit de spiegel van de Wet. Zij gevoelen de last daarvan smartelijk in hun harten, zodat zij die beloofde goederen van Gods genade, die hun in het Evangelie worden voorgesteld, onmogelijk kunnen missen of ontberen; Zij willen alle andere dingen graag missen, als zij alleen de in het Evangelie beloofde penode maar mogen verkrijgen.

De geveinsden en tijdgelovigen zijn altijd tevreden met de blote beschouwing of het licht der beloften en met de losse inbeelding, dat deze ook voor hen zijn; zonder dat zij de beloofde weldaden van Christus' genade ooit werkelijk met hun gehele hart begeren; en vooral niet in de orde waarin God deze hun voorstelt in het Evangelie. De oorzaak ervan is, dat zij niet behoren tot hen, die "honger en dorst naar de gerechtigheid" en door de, Heere Jezus zalig worden gesproken Matth. 5.

Maar de ware boetvaardigen kunnen in geen deele ermee voldaan zijn, dat zij een duidelijk inzicht mogen hebben in de voortreffelijkheid en heerlijkheid van de Goddelijke beloften en in de schoonheid en dierbaarheid van de goederen, die zij inhouden voor de arme verslagen zondaren; evenmin als een recht hongerig mens voldaan kan zijn met het blote gezicht van een tafel vol kostelijke spijzen, als hij daarvan niet mag eten. O nee, de ware gelovigen moeten de dierbare beloften van Gods genade, door de kracht van de Heilige Geest, oprecht gelovig voor zichzelf aangrijpen. Eerder kunnen zij niet voldaan zijn, eerder kunnen hun vermoeide zielen niet rusten. Zij kunnen zich niet tevreden stellen, voordat zij met hun harten waarlijk kunnen geloven, dat hetgeen God in Zijn beloften in het algemeen schenkt aan de arme, verlegen zondaren, ook persoonlijk aan hen is geschonken en ook hun toebehoort en zij dat alles als hun eigendom mogen omhelzen en aannemen en daar een waarachtig vertrouwen op stellen.

Dit van de ware gelovigen te willen afnemen en hun te betwisten, zou inderdaad niets

anders zijn, dan hen tot geveinsden en huichelaars te willen maken.

Een arm verslagen zondaar, aan wie God uit genade het ware geloof heeft geschonken, zegt: "O, die belofte moet ook voor mij, ja ook voor mij zijn, zowel als voor anderen. Ik arm zondaar, die geheel rampzalig en voor eeuwig in mijzelf verloren ben, moet dat grote goed der zaligheid en die genade immers ook bezitten en deze van mijn God en Zaligmaker in geloof kunnen verwachten. O, ik ben anders de aller-ongelukkigste en ellendigste mens die op de wereld leeft; laat ik slechts de genade van het Evangelie hebben, laat Christus maar alleen de mijne zijn; laat God mijn God zijn; laten mijn zonden mij om Christus' wil vergeven zijn, dan is mijn hart voldaan. Dan wil ik verder alles missen, wat de Heere mij mocht onthouden of ontnemen."

Het gaat met zulke mensen als met een zwaar gewonde, die, terwijl hij bij de geneesmeester komt, allerlei zalven en pleisters ziet liggen. Daar is hij echter niet mee tevreden; hij begeert dat deze op zijn pijnlijke wonden worden gelegd. Hierom horen wij David zo ernstig tot God smeken: "Dat mij Uw goedertierenheden overkomen, o Heere, Uw heil, naar Uw toezegging", Psalm 119: 41 en vers 38: "Bevestig Uw toezegging aan Uw knecht, die Uw vreze toegedaan is".

Een huichelaar zou daarmee veel losser en luchtiger zijn omgesprongen. Alleen een opgeklaard licht in Gods toezeggingen, dat met enige levendige aandoening scheen in zijn verstand, zou voor hem genoeg geweest zijn, om haastig de hand daarop te leggen en zich Gods heil en goedertierenheid in te beelden. Maar David begeerde voor zijn ellendige en behoeftige ziel veel meer. Gods heil en goedertierenheid moesten hemzelf overkomen, hij moest die, op zijn tijd, ontvangen en genieten van de Heere, Die Zijn toezeggingen daardoor aan hem moest vervullen en bevestigen. Hij kon er niet zonder meer mee tevreden zijn, dat hij werkelijk 's Heeren knecht was en Zijn vreze was toegedaan. De huichelaar bekommert zich daarover weinig in zijn hart, als hij zodanig maar mag schijnen bij de mensen.

5. Een waar gelovige houdt de beloften, als een geheel ellendige, met de hand van het geloof vast, zijn hart hangt en kleeft daaraan en steunt daarop, zonder die beloften te willen loslaten. Hij doet als een schipbreukeling, die een plank of balk aangrijpt van het gebroken schip en zich daar zeer sterk aan vasthoudt, als aan het enige steunsel dat hij heeft en waardoor hij zijn leven hoopt te redden. Zo zijn ook de Evangelische beloften het enigste steunsel voor de ziel van een arm, verloren en gelovig zondaar, die met zijn hart werkelijk hongert en dorst naar Gods genade en die buiten dat zijn leven voor eeuwig kwijt is. O, als hij die dierbare en genadige beloften van God moet laten varen, dan is er in de wijde wereld niets dat zijn ziel kan troosten of waarmee hij zijn ziel in het leven kan houden. Daarom grijpt hij deze niet alleen met alle kracht aan, maar hij houdt deze ook onverzettelijk vast, zonder die, om de gehele wereld, weer te willen loslaten, Hij blijft er met zijn ellendige en vermoeide ziel zo vast aan hangen, dat hij voorneemt het op dat steunsel alleen te wagen en met de beloften in zijn hand te sterven, er kome dan wat er komt. Hij vindt er al zijn rust, sterkte en troost in en zegt met David: "Ondersteun mij naar Uw toezegging, opdat ik leve", Psalm 119: 116. Indien hij dit enige steunsel van de beloften kwijt wis, dan was hij ook zijn leven kwijt. Hierom spreken de ware gelovigen zoveel van de beloften en houden die in zo hoge waarde, omdat hun gehele zaligheid daarop moet rusten. Ja, hoe geestelijker en geloviger 's mensen hart is, des te meer werk zal hij maken van Gods beloften en hoe sterker zal hij daaraan vasthouden.

Maar indien een waar christen maar weinig is ingenomen met de beloften, dan is dit altijd een zeker teken van een zeer dodige toestand. Het hart zit dan veel te vast aan de

wereld of aan de eigen gerechtigheid, welke twee de schadelijkste vijanden van een gelovige zijn. Zo is het in het algemeen ook met da Kerk gesteld. Indien daar maar weinig of niet levendig wordt geleerd van de beloften en geen bijzonder werk ervan wordt gemaakt en bij alle gelegenheden het rechte gewicht niet erop wordt gelegd, is dit altijd een duidelijk bewijs, dat er maar weinig Evangelisch licht schijnt, zodat de staat van zo'n Kerk zeer vervallen en geesteloos is. Als dan niet bijtijds het rechte middel, door de genade des Heeren, ertegen in het werk wordt gesteld, kan het niet anders, of die Kerk moet weldra geheel vervallen tot een ongeneselijke lauwheid en tot het aller-schadelijkste Pelagianisme, tot geestdrijverij en vrijdenkerij, waardoor zoveel kerken vroeg en laat te gronde zijn gegaan.

6. Wanneer een waar gelovige door de werking van de Heilige Geest gebruik maakt van de beloften van het Evangelie, ziet hij altijd zeer levendig en duidelijk zijn algehele zondigheid, walgelijkheid en doemwaardigheid voor de Heere; hij zinkt daar onder weg in een oprechte en ootmoedige schaamte. Dan neemt hij de beloften van zo'n hoog, heilig en barmhartig God niet anders aan, dan als 't ware met een bevende hand; hij roept uit: O, wie ben ik, dat de Heere op zo'n dode zou neerzien en dat mijn God zo onuitsprekelijk goedertieren en genadig zou zijn! Wat ben ik toch anders, dan een snoed en doemwaardig helle- wicht, aan wie immers niets verbeurd zou zijn, al wierp de Heere mij terstond voor eeuwig in de hel! Zijn ziel is zeer ootmoedig en dankbaar, in alle opzichten genegen tot Gods lof; hij kan de Heere nooit genoeg prijzen. Hij moet bij zichzelf wegzinken over Gods algenoegzaamheid en grondeloze barmhartigheid en roept uit met de Psalmist: "O God op mij zijn Uw geloften; ik zal u dankzeggingen. vergelden. Want u hebt mijn ziel gered van de dood." Psalm 56: 13, 14.

De ware gelovige wordt dus juist door middel van de beloften, die hij gelovig omhelst, dan zeer nederig en klein gemaakt voor de Heere en leert daardoor: "ootmoedig te wandelen met zijn God". Micha 6: 8. De geveinsden halen integendeel uit de beloften altijd het schadelijke voedsel voor hun ijdele inbeelding, waarvan ze een ladder maken om ermee op te klimmen naar de hoogte.

7. Een waar gelovige omhelst de beloften van God altijd alleen in Christus en merkt ze niet anders aan, dan als zalige vruchten en gevolgen van Zijn heilige verdiensten. Want zoveel beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid. 2 Kor. 1: 20. Hij ziet in het zuivere licht van het geloof zeer duidelijk, dat de pelagianen leerden dat de mens zichzelf uit eigen krachten kan bekeren, het Evangelie geloven, de Wet van God van harte gehoorzamen en zo vergeving van zonde en het eeuwige leven kan verdienen.

Hij ziet in het zuivere licht dat God met zo'n onreine zondaar als hij is, nooit anders dan door Christus enige gemeenschap kan hebben; dat er niets in hemzelf wordt gevonden, daar de Heere op zou kunnen zien, of tot genegenheid jegens hem zou kunnen worden bewogen. O nee, maar dat het alles alleen louter genade is, die Christus door Zijn dood voor Zijn ware gelovigen heeft verdiend en verworven. Zo'n mens zal daarom nooit een belofte van God gelovig aannemen, dan alleen hetzij meer duidelijk of ingewikkeld uit en door de hand van Christus. Hij heeft ze uit genade voor hem verworven, als de Borg en Middelaar tussen God en de arme, gelovige zondaren. Zo is ook de Heilige Geest de Geest der beloften, om zowel het geloof als de genade der beloften, door middel van het Evangelie, te werken in de harten der uitverkorenen. Op zo'n wijze, dat de ware gelovigen, in het omhelzen der beloften, altijd, hetzij formeel en duidelijk of in de grond en hebbelijk, met een Drieënig God in

geloofsonderhandeling zijn. Zij grijpen daarin aan de liefde van de Vader, de genade van de Zoon en de kracht en gemeenschap van de Heilige Geest. Op deze wijze worden zij dan: "mededeelgenoten van Zijn belofte in Christus, door het Evangelie. Ef. 3: 6.

Bij de geveinsden gaat dit, in de grond, zo niet toe. Hoewel zij deze kant ook wel uitwerken met hun verstand, nochtans komen hun harten nooit zo in geloofsvereniging met een Drieëinig God. Doorgaans handelen zij óf met God in het algemeen, óf met één van de Goddelijke Personen in het bijzonder. In hun harten leggen zij nooit veel gewicht op de Goddelijke Drie-eenheid, of op het Middelaarsambt van Christus, hoe rechtzinnig zij deze waarheden ook al belijden en daarvan denken en spreken.

Maar een waar gelovige kent geen beloften in het Evangelie, die hem het leven zouden kunnen geven, dan die roodgeverfd zijn in het heilige bloed van het Lam en waarover de liefelijke geur van de dierbare kruisverdiensten van de Heere Jezus verspreid ligt. Deze alleen maken alles welriekend.

8. Wie gelovig, met zijn hart, de belofte van God omhelst, die merkt en voelt ook zeer levendig zijn eigen blindheid en onmacht om ooit enige belofte van het Evangelie te kunnen aannemen of vasthouden, anders dan door een gedurige opwekking en mededeling van het geestelijk. licht des geloofs in zijn ziel. Hij bevindt met een smartelijke droefheid de grote tegenstand van zijn duister en ongelovig vlees, die in zijn binnenste is. Dit wil zich niet onderwerpen aan een Goddelijk Evangelie, flat alleen hemelse en zielheilgende genade verkondigt door het bloed van een gekruisigde Zaligmaker; maar staat daartegen altijd gekant met een onverzettelijke vijandschap. Dit doet hem jammerlijk zuchten, als een ellendige en steeds bij de Heere uitzien om een oog en een hand des geloofs, om Zijn dierbare beloften daarmee te omhelzen en vast te houden. Want hij voelt, dat hij daartoe gedurig licht en voorkomende en medewerkende genade des Geestes nodig heeft. Niet alleen om de beloften door het geloof telkens aan te grijpen, maar ook om de Heere aan te kleven en om in alles steeds op Hem te wachten, als op de God en Rotssteen van zijn heil. Want telkens ontmoeten hem van binnen en van buiten vele machtige belemmeringen, om het licht van het geloof uit zijn hart te verdrijven. Mettertijd leren alle oprechte christenen juist hierin zeer grondig kennen, dat zij, zonder de Heere Jezus, niets kunnen doen. Joh. 15: 5. Integendeel kunnen de tijdgelovigen en geveinsden, op hun manier, altijd gemakkelijk met al de beloften van het Evangelie werken, als alleen hun verstand, in het beschouwen daarvan, maar wat opgehelderd en hun natuurlijke hartstochten daaronder geroerd en gaande worden gemaakt.

9. Wie de beloften van God oprecht gelovig aanneemt, die ontvangt daaruit ook altijd kracht en sterkte tot heiligmaking. Want de beloften behelzen niet anders, dan zuiver heilige, geestelijke en hemelse goederen, die God aan de arme. gelovige zondaren door Christus, uit genade, schenkt. Als nu de ware gelovigen deze goederen aldus uit Gods hand aannemen en in hun hart ontvangen, dan kan het toch niet anders, of zij worden, door die hemelse kracht van Gods genade in het hart, hoe langer hoe meer geheiligd, van de zonde vrijgemaakt en tot een ware Godzaligheid en hemelsgezindheid opgewekt en krachtig aangespoord. Iedere belofte, die wij oprecht gelovig omhelzen en aannemen, is als een nieuwe band en prikkel voor onze zielen, om ons, door de Geest nader met God te verenigen en om ons verder van de zonde en van de ijdele wereld af te trekken. Want het ware geloof, dat alleen werkt door het gedurig voedsel van de Goddelijke beloften en dat daardoor ook alleen steeds zijn sterkte en wasdom verkrijgt, is immers het enige middel van onze heiligmaking,

waardoor onze harten van de zonde worden gereinigd Hand. 15: 9. Daarom zijn zij, die het meest werkzaam leven in het geloof der beloften, ook altijd de heiligste en tederste christenen; want daardoor blijven zij in Christus en Christus in hen Joh. 15: 5. De beloften zijn als 't ware wegen en openingen naar de hemel. Die daar dan dikwijls gelovig intreden en met hun harten in wandelen, hoe kan het anders, of zij zullen al het ijdele en aardse ook meer en meer afleggen en steeds dichter bij de hemel komen en "met Christus in de hemel worden gezet" Ef. 2: 6. Dit deed de apostel zeggen: "Omdat wij dan deze beloften hebben, geliefden, laat ons onszelf reinigen van alle besmetting des vleses en des geestes, voleindigende de heiligmaking in de vreze Gods". 2 Kor. 7: 1.

Maar met de geveinsden is het hier al weer geheel anders. Deze voegen altijd twee dingen samen; n.l. Zij werken met de beloften en leven in de zonden. Met hun harten blijven zij immers altijd onveranderlijk staan in de liefde tot de zonden, hoe schone gedaante van Godzaligheid zij ook voor de mensen mogen vertonen. Hun harten blijven steeds veel vaster gehecht aan de aarde dan aan de hemel. Hoezeer zij de beloften ook al aannemen, zij ontvangen nochtans uit de beloften nooit waarlijk kracht tot geestelijke vernieuwing en heiligmaking van hun harten. Wij hebben dit reeds omstandig genoeg uit hun eigen weg aangewezen.

Hiermee achten wij dit grote en gewichtige stuk, over het oprecht gelovig gebruikmaken van de beloften van het heilig Evangelie, met de hulp des Heeren, een weinig te hebben geopend; immers in zoverre ons korte bestek dit toeliet.

De Heere Jezus Christus, die op de troon zit en Die leeft in alle eeuwigheid, storte Zijn genadige en goedertieren zegen uit over dit middeltje. Dat het nog te eniger tijd tot nut en zaligheid van iemand Zijner uitverkorenen mocht kunnen dienen.

Aller mensen en bijzonder der heiligen geringe dienaar, door de genade des Geestes van zijn Heere Jezus Christus,

THEODORUS VAN DER GROE.

Kralingen, 1 november 1749.

**De ware geestelijke kennis en over de schadelijke invloed, die het
gebrek daaraan heeft, in het verval van het christendom.**

Door

THEODORUS VAN DER GROE

Opgenomen in:

Sakelyke en prackticale verklaringe van het boek Jobs; deel 2

Door den geleerden en Godzaligen heer

MR. GEORGE HUTCHESON

Abraham Kallewier, Leiden, 1752

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG**

2015

Met APPROBATIE van de Professoren der Heilige Godgeleerdheid in 's lands Hoge School te Leiden, ... een breedvoerige Voorreden van de Eerw. Heer THEODORUS VAN DER GROE, Bedienaar van de Goddelijken Woords te Kralingen, handelende van de ware geestelijke Kennis en van de schadelijke invloed, wat deszelfs gebrek heeft, in het verval van het Christendom. En hebben, daarin niets gevonden, 't welk met de gezonde leer in Gods Woord vervat en naar deszelfs inhoud in de Formulieren van Enigheid onzer Kerk uitgedrukt, strijdig is; maar vinden in tegendeel alle reden, om dit gedeelte van het werk zelf, met de daarbij gedane Voorreden, een ieder ernstig aan te prijzen, over het een en 't ander des Heeren rijken zegen te bidden.

Leiden, den 2. Augusti MDCCLI. (1751)

JOAN VAN DEN HONERT, Th. J. zoon,

J. ALBRTI,

JOANNES ESGERS.

BERNHARDINUS DE MOOR, Facult. Decanus.

JAN JACOB SCUULTENS, A.Z.

INHOUD

- 1. Motief om te schrijven over de ware kennis van het Evangelie*
- 2. Het gemis van de rechte zegen op de prediking van het Evangelie*
- 3. Droevige toestand in Christus' kerk*
- 4. De middellijke oorzaak van het verval is het gebrek aan geestelijke kennis*
- 5. Een groot verval van het waarachtige geloof des Geestes*
- 6. Kennis is de grondslag van het geloof*
- 7. Gaven van de Geest*

DE GODDELIJKE SCHAKEL VAN DE ZUIVERE EVANGELIELEER

- 1. De Heilige Schrift*
- 2. Tweeërlei werking van de Geest is in de kerk*
- 3. De Heilige Geest werkt het licht des geloofs*
- 4. Het geloof verenigt met God in Christus*
- 5. De genadige rechtvaardigmaking*
- 6. De heiligmaking*

Symptomen van het geestelijk verval:

- 1. Het ontbreken van hoogachting voor Gods heilig Woord*
- 2. Het ontbreken van geestelijke kennis*
- 3. Het ontbreken van een waar oprecht geloof*
- 4. Het ontbreken van geestelijke gemeenschap met God*
- 5. Het ontbreken van een ware rechtvaardigmaking*
- 6. Het ontbreken van een ware heiligmaking*

Beschrijving van de ware geestelijke kennis in de wedergeboorte:

- 1. De onderwerpelijke kennis*
- 2. De voorwerpelijke kennis*
- 3. De ware geestelijke kennis is inwendig en uitwendig.*
- 4. De kennis van de wedergeborenen en onwedergeborenen*

Visie van Jac. Trigland

Conclusie

Voorrede over de ware geestelijke kennis en over de schadelijke invloed, die het gebrek daaraan heeft, in het verval van het christendom.

Waarde christelijke lezer,

Omdat ons inde weg van Gods heilige besturing, niet alleen weer een gelegenheid gegeven, maar zelfs ook als een plicht op ons gemoed gelegd wordt, een weinig met u te handelen over de zaken van uw stichting en uw eeuwig welzijn, zo wensen wij dat door de bijstand van de Heilige Geest op de juiste wijze en met enige vrucht, in onze Heere Jezus Christus, te mogen verrichten.

Er zijn werkelijk in onze zeer droevige en geesteloze tijd nog allerlei opwekkende, onderwijzende en vermanende stemmen van Hem tot Zijn geliefde uitverkoren gemeente in deze wereld en ook tot het geslacht dergenen, die daar maar slechts uiterlijk in blijven verkeren, als bijwoners en als blote, onvruchtbare belijders, die, helaas, altijd de Geest missen en derhalve ook de inwendige genade en de kracht van het christendom. Ja, het schijnt zelfs, alsof nu iedere dienaar des Evangelies moet zijn *als een stem des roependen in de woestijn*, en als één, die openlijk en luid uit de keel wel moet roepen tot het ganse land en de hele dag en de hele nacht thans niet moet zwijgen. En dat ter oorzaak van het dagelijks meer en meer toenemende, zeer diepe verval in alle zaken onder ons, zodat het beslist lijkt alsof de Heere nu meer dan ooit Zijn wan in Zijn hand genomen heeft om Nederlands dorsvloer eens zelf te komen doorzuiveren en het kaf van het koren af te scheiden.

Dat het ons dan nu, waarde lezer, met uw toegenegenheid, in Christus, geoorloofd mocht zijn, en dat wij door Zijn genade daartoe bekwaam gemaakt mochten worden, om een nuttig woord of een nuttige leer van Hem tot u te brengen, alsmede enige ernstige vermaningen tot de lauwe en zorgeloze belijders van het Evangelie, van welke soort er helaas, zovelen thans onder ons gevonden worden. Wij hebben reeds dit vertrouwen bij ons zelf, dat wij, voor zover wij van de Heere Jezus aangezien zijn, niet geheel onverschillig en ongevoelig staan voor Hem in ons gemoed omtrent de ellendige en donkere toestand van Gods Kerk in deze tijd. Wij zouden echter veeleer zeer wensen dat door onze geringe bekwaamheid en zwakke pogingen, naast die van andere, waardiger dienaren, nog mede iets tot de welstand en oprichting daarvan onder Gods zegen mocht toegebracht kunnen worden. Al was het maar, dat wij in Zijn hand slechts voor weinigen, ja, zelfs voor een enige ziel maar enigszins nuttig en heilzaam bevonden mochten worden.

De dienst van Christus is toch op zichzelf zo uitnemend en zo voortreffelijk en ook zo geheel dierbaar, troostgevend, voordelig en zalig door Zijn genade voor al degenen, die maar enigszins geleerd hebben met een hartelijke gewilligheid en standvastigheid daar in te arbeiden, dat, als zij zodanige arbeid ook al eens geheel te vergeefs voor anderen mochten doen of schijnen te doen, zij die dan nochtans niet vruchteloos doen voor hun eigen zielen. Want de Heere ziet het arme werk van Zijn dienstknechten, waartoe Hij hen zelf door Zijn Geest wil opwekken en bekwaam maken. Hij doet het hun dan ook op menigerlei wijze wel ondervinden in hun eigen gemoed, dat Hij een zeer genadig, goedertieren, algenoegzaam en ontfermend Meester is, die alleen omwille van Zichzelf waardig is met alle krachten eeuwig door hen gediend te worden.

Behalve dat heeft Hij ook dikwijls Zijn heilige en wijze redenen, waarom Hij het hun niet altijd zo wil openbaren, wat voor vrucht hun geringe arbeid door Zijn zegen in de

kerk of in de wereld soms nog mocht doen. Gelijk wij dat duidelijk kunnen zien in het voorbeeld van de profeet Elia, die zeker met zijn getrouwe dienst in een boze en vervallen tijd, nog meer vrucht door Gods genadige leiding onder de mensen gegeven heeft, dan hij zelf dadelijk wel heeft kunnen of mogen gewaar worden. O, laat dit dan ook maar verborgen zijn en blijven voor de Heere Jezus Christus! Laten Zijn verachte dienstknechten de bijzondere vrucht en de uitkomst van hun geringe en onvolmaakte arbeid dan maar geheel aan Hem overlaten! Hij is machtig genoeg om Zijn eigen raad daarin uit te voeren en Zijn eigen eer en het heil van Zijn uitverkorenen daardoor te zoeken, zoals dat Hem behaagt. En indien Hij hen slechts gering en klein en nederig en niets waardig in hun eigen ogen steeds wil laten blijven, en hen zodanig, hoe langer hoe meer door Zijn genade wil doen worden, zo zal het dan ook alleen Zijn wijsheid en goedheid over hen zijn, de gewenste vrucht van hun arbeid maar juist geheel voor hen te verbergen. Want het is toch Zijn eigen zaak en geenszins hun zaak om Zijn koninkrijk in de wereld te bewaren, te bevestigen, op te bouwen en uit te breiden, en dat ook weer af te breken en gedurig te besturen en te regeren naar Zijn eeuwige raad, zoals Hij daardoor het meest verheerlijkt kan worden.

Ondertussen zal ook het geloof in deze heilige waarheden geen slapheid, of traagheid, noch lusteloosheid of ijverloosheid kunnen verwekken in het gemoed van degenen, die tenminste maar door de Heilige Geest zelf in Zijn gewone weg opgewekt, geleid, verlicht, bestuurd en ondersteund worden om met blijdschap voor de Heere Jezus Christus mede te arbeiden in de dienst van het Evangelie, zolang Hij hen daarin zal willen gebruiken. En indien het Hem ook zo behagen mocht om op het werk van anderen van Zijn dienaren een ruimere mate van Zijn Geest en van Zijn genade en zegen uit te storten, gelijk Hij daarin toch de soevereine Heer is als ook op of over hun onwaardige arbeid, zo zullen zij zich eerder daarover wensen te verheugen, dan te bedroeven, als tenminste maar Gods wil hun regel en gebod en ook hun blijdschap in Christus steeds waarlijk mag zijn.

Daarbij is het ook zeker, dat er doorgaans een bijzondere Goddelijke genade nodig is voor al degenen, van wie de Heere de diensten in de kerk of in hun eigen afzonderlijke gemeenten enigszins opmerkelijk voorspoedig wenst te maken; niet alleen om bekwaam en voordelig met die zegen des Heeren op allerlei wijze mee te werken, maar ook om die voor niets anders steeds aan te zien, te houden en waar te nemen, dan als een werk van genade, waar zij niets aan gedaan of toegebracht hebben, dan maar alleen die genade te dienen door de genade zelf; in navolging van de heilige apostel, die zei: *Maar door de genade Gods ben ik wat ik ben; en Zijn genade die aan mij bewezen is, is niet ijdel geweest, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen; Maar niet ik, maar de genade Gods die met mij is* 1 Kor. 15:10. En dan is er ook niet minder wijsheid en genade van de Geest des Heeren nodig om de zegen van het Woord des Heeren en van de Evangelische middelen, bijzonder in deze duistere tijd, enigszins voorzichtig en passend te onderscheiden. Indien men maar alleen hier niet een weinig goed en grondig geoefend is in het werk der *kennis des geloofs en des Heilige Geestes*, en indien men niet reeds enige goede vordering gemaakt heeft in een geheiligde wetenschap van de wegen des Heeren, zo kan het zeer gemakkelijk gebeuren, dat men meer zegen op de middelen meent te bespeuren, dan er toch in waarheid door Hem gegeven wordt.

2. Het gemis van de rechte zegen op de prediking van het Evangelie

De waarachtige zegen van het Evangelie is een zielbekerend, heiligend en zaligmakend werk van de Geest in de harten der mensen, die geloven en uitverkoren zijn ten eeuwigen leven. Daardoor wenst de Heere Zijn kerk genadig op te bouwen,

Zijn Woord en dienst en instellingen daarin voorspoedig te maken, de listige en goddeloze werken van de satan af te trekken en tegen te gaan en Zijn heilige naam onder ons te verheerlijken.

Maar het is bekend, dat de prediking van het Evangelie door een algemeen licht en een algemene zegen van de Geest, dikwijls weleens vele ontroeringen, aandoeningen en beroeringen in het gemoed van mensen kan veroorzaken, en dat die prediking ook vele veranderingen en opmerkelijke omkeringen in hun uitwendige weg en toestand te weeg kan brengen, die nochtans hun fundament of wortel geenszins hebben in een beginsel van ware zaligmakende genade, zoals de Geest die genade onder en door de middelen altijd werkt in de harten van de oprechte gelovigen. Het Woord van God vindt bij alle onbekeerde toehoorders van het Evangelie meestal niet dezelfde ontmoeting, noch dezelfde uitwerking. Terwijl velen ervoor en erna altijd geheel koud, ongevoelig en zorgeloos onder blijven — van wie men daarom zeer vlug kan bemerken, dat het aan hen tot zaligheid en bekering niet gezegd wordt, zo zijn er dikwijls weer anderen, die of op sommige momenten, of zelfs wel in de regel, daar meerdere of mindere aandoeningen onder ontvangen, waardoor zij enigmatische in hun verstand en oordeel ontdekt en verlicht, en in hun consciëntie beroerd, opgewekt, en voor een tijd ook weleens zeer bekommerd en werkzaam gemaakt worden. Desondanks is het einde niet oprecht en breekt het door Gods genade niet door in een waarachtige bekering en een harts- en staatsverandering en in een oprechte geloofsvereniging met Christus.

Immers, de ervaring leert maar al te vaak, dat het met dit soort van mensen geheel op dezelfde wijze gaat als met de bomen, die in de lentetijd wel mooi staan te bloeien, maar waar men nochtans in de zomer, of in de herfst de gewenste vruchten niet van kan plukken. Zij beloven wel veel, maar zij geven weinig. Soms brengen zij ook niets anders, dan slechte en kwade vruchten voort, *want daar zijn er ook genoeg onder hen, die wel met de Geest schijnen te beginnen; maar die met het vlees voleindigen*, Gal. 3:3. Die, wanneer de satan eens voor een tijd van huis is gegaan om door dorre plaatsen een rust te zoeken, die hij toch niet vinden kan, dan deze gelegenheid waarnemen om het huis wel druk en ijverig met bezemen te keren en te versieren en om het ergste en bovenste vuil van de vloer en van de wanden en posten, deuren en vensters geheel en al af te vegen en af te wissen, zodat het dan een geheel ander huis of een andere woning schijnt te zijn, dan voorheen.

Dit werk kan soms weleens met veel aandoening en beroering en met een groot gerucht toegaan en op een zodanige wijze, dat er velen tegelijk de handen ineen slaan om elkaar te helpen, en dat het schijnt, alsof zij het alles geheel en al wilden gaan reinigen en schoonmaken. Maar helaas, die hier het meeste gerucht en de meeste aandoening voortbrengen, zullen dikwijls het minste uitvoeren en het eerste weer vuil worden. Want het zal niet heel lang duren, of de onreine geest begint te zeggen, ik zal wederkeren in mijn huis, waar ik uitgevaren ben. En dan zal men niet zelden zien, *dat het laatste van zodanige ongelukkige mensen erger wordt, dan het eerste*, Lukas 11:24-26.

Daaruit ontstaan dan ook op niet geringe wijze die talrijke ergernissen en aanzienlijke lasteringen, die men te allen tijde met droefheid waargenomen heeft in onze gemeenten. Die worden helaas, veelal nog onder ons gezien en gehoord van de zodanigen, die, terwijl ze hun hand eens aan de ploeg geslagen hebben en enige kennis genomen hebben van de weg der gerechtigheid, dan naderhand weer terugzien en zich weer afkeren van het goede gebod, dat hun was overgeleverd. Die veroorzaken dan zo met deze hun handelwijze, dat de Naam van onze Heere Jezus Christus, die te prijzen is tot in der eeuwigheid, om hunnentwil grotelijks gesmaad en gelasterd wordt en het

ware volk van God ook op niet gering wijze onteerd en bedroefd wordt. Ja, daaruit ontstaan dikwijls die droevige geveinsdheid, lauwheid, gevoelloosheid en losbandigheid, die men in deze tijd bij een zeker soort van belijders in ons gereformeerde christendom maar te vaak gewaar wordt. Mensen die de Godzaligheid willen verenigen met de wereld, die Christus willen samenvoegen met Belial en die zich maar alleen voor de helft veranderen en bekeren, en met Efraïm zijn als een koek die niet is omgekeerd, Hoséa 7:8.

Zij willen de indruk wekken het christendom boven velen aan te hangen, de ware Godzaligheid in alle opzichten voor te staan en zich op buitengewone wijze te houden aan de uitwendige plichten en instellingen van de godsdienst. Zij maken er op deze wijze veel werk van om bij iedereen voor vrome en afgezonderde mensen en voor lieden van de nauwe weg geacht en aangezien te worden. En dat dikwijls ook met veel vertoning en gedaante van ernst, van kennis, van Godvruchtigheid, enz. en met een bijzondere nauwgezetheid en nauwkeurigheid omtrent sommige uitwendige dingen, waar anderen lichtvaardiger in plegen te handelen. Maar dit alles verhindert geenszins, dat zij niet zeer ijverig, naarstig en heimelijk vasthoudend en soms ook zeer bekwaam en scherpzinnig zijn om hun eigen eer, vermaak en belang in de wereld in alle opzichten te zoeken en na te jagen; zelfs zozeer, dat zij dikwijls zeer listig spelen met de godsdienst als met een dekmantel en met een masker voor hun zondige oogmerken en dwaze begeerlijkheden en voor hun eierzucht, ja, zelfs onkuisheid.

3. Droevige toestand in Christus' kerk

Helaas, te allen tijde is Christus' kerk van zulke belijders vol geweest. Zij hebben haar meer tot oneer, dan tot eer, meer tot schande en laster, dan tot sieraad en meer tot schade en verderf, dan tot nut en opbouw gestrekt. En ach, of de Heere wilde geven, dat de tijden, die wij nu beleven niet zeer vruchtbaar mochten zijn om zelfs een menigte van dergelijke ongelukkige en schadelijke mensen in de kerk voort te brengen, die wel de naam hebben, dat zij leven, en die wel een gedaante van Godzaligheid vertonen, maar die, inwendig in hun harten, nog dood zijn en die de wederbarende kracht van de Heilige Geest en van de waarachtige ziels-Godzaligheid nog nooit enigszins gekend of ondervonden hebben.

Dat is over het algemeen het droevige lot van een kerk, die alleen door het gewicht van haar eigen ongerechtigheid reeds begint te zinken en weg te zakken. Dat is het droevige lot, dat naast de openbare zonden en goddeloosheden, als dan ook de geveinsdheid en huichelarij in alle opzichten de overhand nemen. Evenals een kaars die tevoren zij uitgaat, nog enig duister en onzuiver licht uitstraalt, alzo gaat het gewoonlijk ook toe in een kerk, waar het heldere hemelse licht van de ware kennis, het geloof en de Godzaligheid reeds mocht uitstralen, en waar alles nu ook reeds begint over te hellen en te neigen naar zijn ondergang. Hier ziet men over het algemeen op het laatst bij vele mensen dan ook nog een flauw en onzuiver flikkerlicht van loutere geveinsdheid schijnen en een onduidelijke gelijkenis van kennis, van geloof en van godsvrucht, terwijl ook zelfs het licht van de beste Godzaligen dan mede op niet geringe wijze bezoedeld en verduisterd is met een nare en akelige damp van allerlei onwetendheid, lauwheid, twijfel, verdorvenheid en geesteloosheid.

Zo was het immers voor deze gesteld met de kerk van de Laodicenzen. Toen Christus als vaardig en gereed stond om haar nu spoedig uit Zijn mond te spuwen, *waren de mensen daar rijk en verrijkt, in hun eigen ogen en hadden geens dings gebrek*. Zij hadden die overtuiging van zichzelf en zeiden en roemden daar ook openlijk zo over, want zij konden hun eigen staat vanwege hun geestelijke blindheid en de bedrieglijke voorhangsels, die er zo talrijk voor hun ogen waren, niet op een andere wijze bezien.

Zij wisten niet, dat zij ellendig waren, en jammerlijk en arm en blind en naakt, Openb. 3:17. Wat was dit toch anders dan, dat het merendeel van die beklagenswaardige gemeente in een droevige en walgelijke geveinsdheid leefde, zijnde noch koud, noch heet? Wat was dit toch anders dan, dat zij uitwendig nog veel gedaante van kennis en vertoning van godsdienst en stichting, van goede orde en regel en van ernst en Godzaligheid onder zich behielden, terwijl ook zelfs de ware vromen mede zeer diep in dit droevig verval waren betrokken?

Niet anders was het voordien ook gesteld met de Joodse kerk, ten tijde van onze Zaligmaker. Hoewel aan de ene kant de openbare lasteringen, zonden en goddeloosheden onder dat volk destijds zeer vermenigvuldigd waren, zo zag men aan de andere kant ook de geveinsdheid, de vormendienst, het bijgeloof en een ijdele vertoning van kennis onder haar zeer de overhand nemen en de ware kennis en Godzaligheid, die haar bijgebracht was, in het uiterste verval. En dat het in vroeger tijden ook al dikwijls niet anders met haar gegaan is, dat zou heel gemakkelijk uit de geschriften van de profeten nader aangewezen kunnen worden, omdat die gedurig beide, de goddeloosheid en de geveinsdheid, zeer ernstig gewend waren te bestraffen en het volk van deze beide gruwelwegen af te manen tot een ware boetvaardigheid en bekering.

Ja, als wij dit gewichtige onderwerp met des Heeren zegen eens apart zouden behandelen, dan zou het ons wellicht niet erg moeilijk vallen, om uit de vroegere en latere kerkgeschiedenis, breedvoerig voor te dragen en nader te bevestigen, hoe dit geregeld of dikwijls ook zo het droevige lot geweest is van de beste kerken en gemeenten van Christus op deze wereld, dat zij beide door goddeloosheid en door geveinsdheid hun ondergang niet op geringe wijze hebben verhaast. Deze dingen rusten zeker op gronden van onwrikbare en ongeunstelde argumenten van verstand en van noodzakelijke gevolgen, die uit de aard van de zaken zelf voortkomen. Zij bevatten geen andere wezenlijke onduidelijkheid, dan die maar slechts ligt in onze eigen onwetendheid, waardoor wij de gesteldheid en de geestelijke natuur van het Heilig Evangelie, alsmede van de christelijke kerk hier op aarde en van de bijzondere wegen en leidingen des Heeren daarmee, nog niet goed en grondig genoeg hebben leren verstaan.

Wij oefenen onze gedachten gewoonlijk maar weinig omtrent zulke heilige en Goddelijke zaken. Wij zien onze ellende en ons naderend verderf niet genoeg in en daarom bekommeren wij ons er ook niet genoeg over. Wij overwegen ook niet ernstig genoeg de voorbeelden van de andere kerken, waarvan er zoveel voor onze tijd gebloeid hebben in de wereld en die toch de feitelijke bron en de verdere voortgang van hun droevig verval zijn geweest en tenslotte ook de werkelijke oorzaken van hun jammerlijke ruïne en verderf. En dit alles veroorzaakt dan ook, dat wij buitengewoon zorgeloos blijven neerzitten te midden van onze steeds groeiende en toenemende verdorvenheid, en dat wij het mooie kleed van onze godsdienst en van onze gehele kerkelijke instelling, helaas, nu maar laten verouderen, verslijten en vergaan. En dat, zonder eens met ernst de hand daarnaar uit te steken, om als wij nu toch geen geheel nieuw kleed voor ons kunnen of willen maken evenwel het oude kleed dan nog enigszins te herstellen, te verhelpen en te verbeteren en de grootste en zichtbaarste scheuren nog weer enigszins te naaien. Wij kunnen het op die manier tenslotte dan nog misschien wat langer dragen en de Heere zou dan de dagen van vrede, van barmhartigheid en van lankmoedigheid nog enige tijd over ons kunnen verlengen.

Dit is het vooral, dat aan een ieder opmerkende toeschouwer zeer zeker het

angstaanjagende vooruitzicht en de begrijpelijkste vrees en bekommernis moet geven, dat Nederlands kerkelijke staat misschien door God niet meer zolang verschoond zal worden, maar dat Zijn heilige toorn weldra over ons zal ontsteken en opkomen en dat er geen bedaren of herstellen meer aan zal zijn, als aan de ene kant de goddeloosheid en aan de andere kant de geveinsdheid op die wijze nog verder zullen toenemen en dagelijks hand over hand blijven groeien. In deze gerechtvaardigde vrees moeten wij zeer zeker nog meer versterkt worden, als wij daarbij ook ernstig in aanmerking nemen, wat voor een droevige voorboden van zware en hartverscheurende oordelen de Heere nu, vele jaren achter elkaar, beide over ons land en onze kerk reeds vooruit heeft gezonden.

En dat, om aan ons Zijn twist die Hij heeft met de inwoners, met de gehele Nederlandse natie, bekend te maken, en om een ieder te waarschuwen, dat ons volkomen verderf voor de deur ligt. Het komt ons nu als een sterk gewapende man met grote schreden tegemoet, als wij Zijn heilzame raad voor onze spoedige en ongeveinsde bekering en tot onze genadige behoud nog langer zo geheel en al willen blijven verachten en verwerpen. En in deze gerechtvaardigde vrees moeten wij zeer zeker nog meer versterkt worden, als wij dan ook verder met gepastheid bedenken, hoe het gehele land met de gereformeerde inwoners daarvan nog maar onlangs dichtbij zijn ondergang geweest is, en hoe weinig het gescheeld heeft of de Heere had toen in Zijn rechtvaardige toorn niet al een omkering en voleinding met ons gemaakt, maar in tegendeel, hoe wonderlijk en hoe genadig Zijn Goddelijke hand ons toen weer geholpen, verschoond en gered heeft. Hoe weinig waarachtige en ernstige indruk heeft het een en ander echter op ons en op het gemoed van het volk gemaakt, in zoverre zelfs, dat het eerder schijnt, dat onze onbekeerlijkheid juist daardoor nog meer toegenomen dan afgenomen is.

Het zijn niet meer dan alleen onze droevige blindheid, dodelijke zorgeloosheid en Laodicese inbeelding, die ons verhinderen dat wij geen goede en passende kennis van deze dingen nemen en dat wij er daarom ook niet oprecht bewogen, gevoelig en verlegen over kunnen zijn. Maar wat kan dat anders uitwerken, dan de hoge en geduchte God slechts nog meer te vertoornen en ons reeds zolang uitgestelde verderf nog maar meer te verhaasten en dat ook voor ons des te zekerder en zwaarder en te onoverkomenlijker te maken. Och, of de Heere wilde geven, dat er nog eens bij dit alles een ernstig en aandoenlijk stilstaan in de harten van velen verwekt en dat er door hen nog eens uitsluitend naar behoren acht op geslagen mocht worden, eer dan dat Hij straks nog verder met Zijn Geest en zegen van ons zal wijken!

Ach waarde lezer, dat de ontfermende Heere Jezus Christus uw hart eens wil bewerken, alsmede het onze, opdat wij samen met een oprecht verenigde aandacht heden nog mochten letten op datgene, wat tot onze vrede dient.

Het is waarlijk, voor alles zeer nodig, dat wij door Zijn krachtdadige genade en door de hardroepende Goddelijke stem van Zijn Woord ons tenslotte nog door Hem laten opwekken en bewegen om een gezicht te ontvangen, niet alleen van onze droevige ellende en van de nare geesteloosheid, waar wij zelf en al onze zaken nu al sinds lang in gekomen en steeds al dieper en verder in gezonken zijn, maar ook in het bijzonder van de werkelijke oorzaken, en van de toeleidende wegen en middelen van onze zo jammerlijke vervallen en verdorven staat. Hier moet iedereen immers een ernstig onderzoek naar doen, ja, hier moet iedereen zich veel aan gelegen laten liggen. Dit moet immers met de zegen van Christus de zorgvuldige studie en opzet van velen zijn, uit hoofde van het grote belang, dat wij allen op gelijke wijze hebben, niet alleen bij onze eigen persoonlijke behoud, maar ook bij die van land en kerk, van volk en

inwoners, van onze familie en nakomelingen en met één woord: van al de heilige zaken van God, ja, wat ons het meest waard en dierbaar kan zijn hier in dit leven en zelfs ook hiernamaals. Wij hebben thans nog ons heden, onze welaangename tijden de dag van zaligheid, waarin de Heere nog niet ophoudt op alle manieren, langs alle wegen en met alle middelen, volkomen ernstig, aan onze bekering en behoud te werken. Christus is immers thans nog niet uit onze landpalen vertrokken, evenals uit die van de Gergesénen. Hij heeft Zijn kandelaar bij ons nog niet van zijn plaats geweerd, alhoewel Hij daartoe wel reeds sinds lang opmerkelijke voorbereidingen voor heeft getroffen en Hij, als Hij nog langer zo door ons veracht wordt, waarschijnlijk nu wel bijna zelfs Zijn voornemen op een zeer verschrikkelijke wijze over ons zal gaan uitvoeren. Maar alsnog vergunt Hij ons, dat wij hier in Nederland leven en stil en gerust wonen onder de schaduw van Zijn wonderlijke barmhartigheid, lankmoedigheid, verdraagzaamheid en van Zijn aller-dierbaarste zegeningen en weldaden. Hij wil thans nog een welgevallen nemen in onze ernstige pogingen tot een ware boete en bekering. De beloften van Zijn Geest, van Zijn ontfermende vergeving en genade en van Zijn gunstrijke terugkeer tot ons, staan nu zelfs nog wijd voor ons open en iedereen, die maar waarlijk verlegen en arm van geest is en die hongert en dorst naar de gerechtigheid, mag nu immers aan Zijn genadedeur nog aankloppen en welgemoedigd zijn door een zekere toezegging van Hem zelf, dat Hij voor al de zodanigen zeker zal opendoen en dat Hij in Zijn paleis hun ellendige smekingen zal horen. Maar wij kunnen niet weten hoe kort het soms zal duren, want Hij heeft ons gewaarschuwd, *dat Hij tot ons zal komen als een dief in de nacht*, Matth. 24:42, 43 en *dat Hij ons haastelijk zal bijkomen*, Openb. 2:5.

Wij hebben hier ook de droevige voorbeelden van zoveel andere naties of gemeenten voor onze ogen, die op het onverwachts van Christus' hand zijn aangegrepen, terwijl zij verzonken lagen in een diepe slaap van zorgeloosheid en die op hun weg jammerlijk zijn vergaan, toen Zijn toorn over hen maar een weinig is gaan ontbranden. Al deze dingen zijn immers geschied tot een waarschuwing voor ons op wie de einden der eeuwen gekomen zijn. Wat zouden wij dan thans nog langer durven slapen of sluimeren op het bed van onze vleselijke lusten en zorgeloosheid, terwijl het gevaar voor onze zielen en onze zaligheid, voor kerk en land en voor alles nu zo bijzonder groot en zichtbaar is? *Of verachten wij nu ook anders de rijkdom Zijner goedertierenheid en verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende, dat de goedertierenheid Gods ons tot bekering leidt?* Rom. 2:4.

Ach, laat ons toch bedenken, hoe in de hoogste mate verkeerd en onbetamelijk het zou zijn voor een volk van God, waar Hij Zijn uitnemendste zegeningen en Zijn wonderlijkste barmhartigheden zozeer aanbesteed heeft, dat er toch niet minder, dan een gehele eeuwigheid toe nodig zal zijn om Hem daarvoor te prijzen en groot te maken. O, christenen van Nederland; gij heilig zaad; gij voorbidders en steunstels van het land; gij planting des Heeren, opdat Hij verheerlijkt zal worden in Zijn heiligen en wonderbaar zal worden in allen die geloven; gij, die dat volk zijt, verlost door de Heere, uw God; ach, open toch eens uw ogen en oren en ontwaak eens van uw sluimering als een held die ontwaakt van de wijn. Geef ons toch vrijheid in uw harten, opdat wij hier nog in het kort met u handelen over enkele voornamen redenen en oorzaken van ons zeer droevig verval en onze afwijking van de Heere, die toch de Rotssteen is, die ons gemaakt heeft. Indien wij immers van alles breedvoeriger spreken, dan zou dat de gelegenheid van ons tegenwoordig bestek nu geenszins dulden. Daarom zullen wij alleen voor ditmaal nu maar eens enkele voornamen zaken aanroeren, die, naar onze mening, het wel verdienen dat ze met een bijzondere ernst

nader bezien en overwogen worden.

4. De middellijke oorzaak van het verval is het gebrek aan geestelijke kennis

De aller-voornaamste middellijke oorzaak van onze zeer vervallen en beklagenswaardige staat is het grote gebrek aan ware geestelijke kennis, die er bij ons gevonden wordt. U weet hoe de Heere klaagt, dat Zijn volk uitgeroeid is, omdat het zonder kennis is; en dat, omdat zij de kennis verworpen hebben, Hij hen daarom ook verworpen heeft, Hoséa 4:6. Die zuivere, heilige en Goddelijke kennis, die men alleen ontvangt door de inwerking en genade des Geestes uit het woord van God en uit een naarstig en recht gebruik daarvan; en door een gedurige en ernstige beoefening van de ingestelde middelen; alsook uit een aandachtige beschouwing en overweging van de werken der natuur en van de wegen van de dagelijkse voorzienigheid des Heeren in de wereld, enz., deze dierbare kennis, de grootste schat van de wereld, is allang bij ons in een zeer geringe waardering geweest. Er zijn onder ons maar weinigen, die deze met enige oprechte ernst begeerd en gezocht hebben. Wij stellen ons heel gemakkelijk tevreden met een gedaante en inbeelding van kennis. En als wij maar iets weten, dan denken wij al snel, dat wij bijna alles weten.

Die droevige waanvoorstelling en hoge dunk is nu, helaas, evenals een dodelijke teringziekte op de zielen van de meesten gevallen. Zij is onder ons, evenals de kanker, reeds zo toegenomen en voortgegeten, dat het gehele lichaam er vrijwel nu zeer droevig als door aangestoken en mee besmet schijnt te zijn. Wij zien immers door onze blindheid nu onze eigen ellendige onwetendheid niet meer. Iedereen heeft over het algemeen grote gedachten en gevoelens van zichzelf, alsof hij iets bijzonders zou zijn. De volstrekt kleine en geringe kennis, die wij van God, van Zijn waarheden, wegen en werken hebben, maakt ons nochtans zeer hoogmoedig en opgeblazen, in plaats dat zij ons behoorde te strekken tot een zeer diepe schaamte en droefheid. Velen menen, dat zij reeds leermeester kunnen zijn, terwijl zij toch niet meer zijn, dan slechts *kinderen in het verstand*, 1 Kor. 14:20. Daarvandaan komen ook die grote begeerte en die geprikkeldheid, die men over het algemeen onder ons waarneemt, om maar op de leerstoel te zitten en om anderen in vastgezette en voorname bijeenkomsten te onderwijzen. Daartoe hebben velen bovendien slechts een geringe vaardigheid en bekwaamheid, hoewel zij over zichzelf totaal anders denken, omdat zij nog zeer weinig goed geleerd hebben van die eerste grondregel van alle wetenschappen: *Ken u zelf*.

Wij kunnen het geenszins afkeuren, maar moeten het eerder voor een nuttige en voordelige zaak houden, als zulke christenen, die door genade, ervaring en naarstige oefening van de Heere enige gave van stichtelijke onderwijzing ontvangen hebben, waarmee zij hun naasten en medechristenen onder de Goddelijke zegen nuttig kunnen zijn en als deze christenen hun gave tot dat doel ook wensen te besteden en te bestemmen, want dat berust zelfs op een apostolische instelling en dat is daarom ook te allen tijde met vrucht in de kerk gebruikelijk geweest. Maar deze wijze van leren, van vermanen, van opwekken, enz., die door gewone christenen zo verricht en uitgeoefend wordt, dient nooit anders dan volgens regels te geschieden en geenszins in een bepaald dienend gezag of dienende bevoegdheid, maar in een algemene weg van profeteren, als hun gave, bekwaamheid en geschiktheid tot dat werk vooraf eerst beproefd zijn en zij toestemming daartoe ontvangen hebben van de opzieners van die gemeente, waar zij hun gave ten nutte van anderen wensen te oefenen.

Dan dient zo'n oefening ook in elk opzicht plaats te vinden met een goede orde en op een wijze, die altijd goed bevonden is tot onderwijs en stichting van de eenvoudigen, alsook in veel nederigheid, ootmoedigheid, zuiverheid, Godzaligheid, enz. en zonder

overeenkomstig uiterlijk en plechtigheden van een openbare eredienst en wat dies meer zij.

Maar wij zien dit nu tegenwoordig bij velen in onze kerk geheel anders toegaan. Want menig een leert er nu op zodanige wijze van algemene profetering, die meer geschikt zou zijn om zelf nog geleerd en onderwezen te worden, als hij alleen het hart maar wat lager had zitten. Bij velen is ook noch genade, noch wijsheid, noch ervaring, noch roeping, noch kracht tot stichting; ja, soms zelfs geen gave of enige bekwaamheid. Niettemin, deze arme mensen kunnen niet rusten, zolang zij het een of andere werk van dit karakter niet mede ter hand genomen hebben, ook al zou het dan maar zijn om een naam en achting te verkrijgen onder de mensen van hun plaats. Dat is voorwaar een zeer droevig beginsel en een zeer droevige beweegreden voor zo'n heilig werk, waar beslist door ons meer belang aan gehecht zou moeten worden.

Ach, mijn vrienden, de ware geestelijke kennis van God en van Zijn waarheden is die dierbare en kostelijke schat, *die in de akker van het Evangelie zeer diep verborgen is welken een mens gevonden hebbende, verborg dien, en van blijdschap over dezelve gaat hij heen en verkoopt al wat hij heeft en koopt diezelfde akker*, Matth. 13:44.

De Geest des Heeren vergelijkt deze bij het kostbare goud en het zuivere edelgesteente; dingen, die niet, dan met zeer grote moeite en kosten uit het binnenste ingewand en de verborgenste plaatsen der aarde uitgegraven en met niet minder zorg en nauwgezette arbeid door de mensen verzameld worden. Daarom zegt de wijze koning: Zo gij haar zoekt als zilver en naspeurt als verborgen schatten, dan zult gij de vreze des HEEREN verstaan en zult de kennis Gods vinden. Want de HEERE geeft wijsheid; uit Zijn mond komt kennis en verstand' Spreuken 2:4-6. Maar die zware en gedurige arbeid om naar de ware kennis van God zo zorgvuldig te zoeken bij het licht des Geestes, in de rechte weg en door de juiste middelen is hetgeen, waar velen in deze tijd in geen enkel opzicht lust toe hebben. De zaken van dit aardse leven gaan het volk tegenwoordig al veel meer ter harte, omdat men met het spreken over waarheden dikwijls thans al meer gedaan kan krijgen, dan met de ware praktijk en de geestelijke beoefening daarvan. Men schoffelt dan tegenwoordig de bovenste grond wat om en denkt dan direct zonder veel moeite, dat men heilige wetenschap genoeg gevonden heeft, als men zo maar wat begrip en herinnering van zaken ontvangen heeft.

Maar de schat van de ware Goddelijke kennis ligt wel veel dieper in de akker verborgen. Men moet hier eerst door de grond van de ijdele wereld, van zijn eigen verstand en wijsheid en van duizend, duizend moeilijke hindernissen van de satan en van vlees en bloed heengraven, voordat men iets van de hemelse en zaligmakende kennis van God kan vinden en voordat men de waarheid kan leren, gelijk die in Jezus is Efése 4:21. Als men nu door de kracht en genade van de wederbarende Geest des geloofs zo diep gekomen is tot aan de rechte springader van de waarachtige kennis, die alleen zaligmakend is, dan vangt hier het goede werk aan. Het goede werk om door diezelfde genade, door een gedurige strijd, oefening, nauwgezetheid, standvastigheid, geloof, lijdzaamheid, bevinding, hoop en door een ernstig waarnemen van de goede middelen van het Evangelie, zolang en zo diep in de akker van Gods woord te graven, totdat men gaandeweg, terwijl men langzaam vordert, zo gelukkig en van de Heere zelf zo geoefend en onderwezen mag worden in Zijn heilige wegen en waarheden, dat men thans iets van Zijn vreze begint te verstaan en iets van Zijn kennis gevonden heeft en dat er thans ook tot ons gezegd kan worden, *maar gij hebt de zalving van de Heilige, en gij weet alle dingen*, 1 Joh. 2:20 en evenals van Apollos staat aangetekend: *Deze was in de weg des Heeren onderwezen*, Hand. 18:25.

Ziet, dat is de juiste manier om te komen tot de kennis van God *en tot die wijsheid, die van boven is, die ten eerste zuiver is, daarna vreedzaam, bescheiden, gezeggelijk, vol van barmhartigheid en van goede vruchten, niet partijdig oordelende, en ongeveinsd*, Jacobus 3:17. Het minste aasje van dit soort kennis is bovenmate kostelijk en onwaardeerbaar en overtreft in uitnemendheid zeer ver alle aardse en vergankelijke voortreffelijkheden, want dat is als de wortel, waaruit het waarachtig geloof, de liefde, de heiligheid en zonder onderscheid alle vruchten van de Heilige Geest middellijk moeten voortkomen en opgroeien. Zij is in onze harten het voornaamste fundament van het vernieuwde beeld van God en van het geestelijke leven des geloofs. Want zoveel als wij waarlijk zo van God en van de Heere Jezus mogen kennen, *door de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus, Die het Beeld Gods is*, 2 Kor. 4:4, zoveel is er ook in ons van het ware en hemelse leven van de Geest en het andere is maar een leven naar het vlees, Rom. 8:13. Daarom zei de Zaligmaker: *En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt*, Joh. 17:3.

Wij kunnen voor onszelf ook niet meer ware rechtvaardigheid in Christus door het geloof dadelijk genieten en gebruiken, dan wij deelachtig zijn geworden van deze zaligmakende kennis, gelijk de profeet zegt: *door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken*, Jes. 53:11. Want het is deze kennis des geloofs, waardoor wij alleen Christus kunnen aannemen en Hem aanhangen en één geest met Hem zijn en waardoor wij dan ook vergeving van onze zonden door Hem uit genade van God kunnen verkrijgen, overeenkomstig dat woord, *Om Zijn volk kennis der zaligheid te geven, in vergeving hunner zonden*, Lukas 1:77. Naar de mate van deze Goddelijke kennis in onze harten schikt of voegt zich ook altijd onze heiligheid. Niemand moet denken, dat de ware Godzaligheid in de grond van de zaak ooit groter kan zijn dan de geestelijke kennis. Dat is een zeer schadelijke en gevaarlijke misvatting, die ons gaandeweg zou kunnen leiden tot de antichristelijke dwaling van een blinde vroomheid. Het is zeker, dat de kennis, als het leidende middel, in onze harten is door de werking des Geestes om de heiligheid aan te steken en om die daar allereerst te werken en voort te brengen. Dit is de vaste orde van alle geestelijke genadewerken in ons, die geloven. Godzaligheid zonder kennis is een waarachtige schijn-Godzaligheid en een pure huichelarij en meer of anders niet.

De ware en ongeveinsde Godzaligheid heeft de Drie-enige God zelf, zoals Hij zich in Zijn woord aan ons geopenbaard heeft, tot haar eerste en voornaamste voorwerp. Zij moet dus noodzakelijk en alleen voortkomen uit de oprechte kennis van dat heerlijke Voorwerp en van Zijn geopenbaarde waarheid om Hem op die wijze welbehaaglijk, naar Zijn wil, steeds te beminnen, te dienen en te verheerlijken. Van al het andere heeft Christus ons gezegd: *tevergeefs eren zij Mij, lerende leringen, die geboden van mensen zijn*, Matth. 15:9. De farizeeën en schriftgeleerden, die blinde leidslieden der blinden, hadden eveneens hun Godzaligheid, waarvoor zij God dankten en Hem prezen, *dat zij niet waren, gelijk de andere mensen* Lukas, 18:11. Maar het was alles een verrot werk, een loutere geveinsdheid en een gruwel in Gods heilige ogen, omdat zij de geestelijke kennis van Christus en van Zijn Evangelie verwierpen en niets anders behielden, dan alleen de gedaante der kennis en der waarheid in de wet, Rom. 2:20.

De ware kennis der zaligheid gaat nooit alleen, zonder de genade, maar deze zijn altijd als tweelingen bij elkaar en als ziel en lichaam samen verenigd in een levend mens en wij moeten in beide gelijk toenemen en opwassen, 2 Petrus 3:18. *Dat is de nieuwe mens, die alle ware gelovigen moeten aandoen, die vernieuwd wordt, tot kennis, naar*

het evenbeeld Desgenen, Die hem geschapen heeft Col. 3:10. De apostel plaatst daarom, in de schakel der christelijke deugden ook de kennis, omdat hij daar inzonderheid het oog heeft op de toeneming en vordering daarvan. Daarom plaatst hij die zo achter het geloof en achter de deugd, als een vruchtgevolg van beide.

Maar opdat niemand, die dit leest, nu mocht denken, dat de kennis niet echt het eerste fundament van alle Goddelijke genade zou zijn, maar dat die haar wezenlijke opkomst middellijk aan het geloof en aan de deugd, die uit het geloof voortkomt, verschuldigd zou zijn, laat hij tot een nadere verklaring en opening van het eigenlijke en formele grondwezen van die gouden keten, dan direct en onmiddellijk volgen: *Want zo deze dingen bij u zijn en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heere Jezus Christus.*

Daar spreekt hij dan nog nader van de kennis alleen, als het eerste en voornaamste van de andere zaken, die hij zo-even genoemd heeft en zonder welke geen daarvan, minst of meest, zou kunnen bestaan. En dan besluit hij het gehele stuk met in het bijzonder het ontbreken van de kennis aan te wijzen in al degenen, bij wie die schakel der christelijke deugden door de hemelse genade niet gevonden wordt, zeggende: *Want bij welke deze dingen niet zijn, die is blind, van verre niet ziende, hebbende vergeten de reiniging zijner vorige zonden*, 2 Petrus 1:5-9.

Niet anders handelde ook de apostel Paulus met de Romeinen. Aan hen gaf hij dit getuigenis, dat hij zich van hen verzekerd hield, dat zij ook zelf vol waren van goedheid, dat is van heiligheid en van allerlei christelijke deugden en genade. Waarlijk, een uitnemende en voortreffelijke lof voor die christenen! Maar hoe bezaten zij toch nu die volheid en goedheid? Immers niet anders, dan door middel van hun uitstekende kennis in de leer van het Evangelie, die zij ontvangen hadden. Want daarmee breidt de apostel zijn getuigenis onmiddellijk daarop volgend verder uit, zeggende, dat zij ook vervuld waren met alle kennis, machtig om ook elkander te vermanen Rom. 15:14.

Zie, dat is de ware goedheid, die op die wijze rust en groeit op de wortel van de ware kennis. Daarom was dit ook maar de enige begeerte en de ernstige opzet van die apostel, voor zichzelf, in zijn eigen weg en oefening, dat hij, alle dingen schade en drek achtte, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, zijn Heere. Hij zocht alleen maar Hem te kennen, en de kracht Zijner opstanding, om langs die weg en door dat middel Zijn dood ook zelfs gelijkvormig te worden en te beproeven of hij nog enigszins, gaandeweg door de genade en door een naarstige strijd en standvastige oefening, mocht komen tot de wederopstanding der doden, Filip. 3:8-11.

Maar wanneer dit alles nu zo is, wie ziet dan niet, dat aan het droevige verval van de ware kennis in een kerk, ook onvermijdelijk het algemene verval verbonden is van het gehele werk des Geestes en dientengevolge ook van alle zaken van het christendom? Zo snel als maar de sleutel der kennis weggenomen wordt, zodat men nu in het heiligdom des Heeren niet meer kan ingaan, Lukas 11:52, zo gaat ook direct het heldere licht van het Evangelie in de harten van de mensen onder. De zon verandert dan in duisternis, Hand. 2:20. Christus, die het Licht der wereld is, wijkt dan van ons met Zijn woord en kandelaar, met Zijn geest en genade, met Zijn dierbare zegeningen en weldaden en maakt dan zonder medelijden een einde aan Zijn zalige en heerlijke inwoning in het midden van ons. Als gevolg hiervan begint de zuivere evangelische waarheid, de beproefde leer des geloofs, dan ook wel zeer snel en droevig allerwegen te struikelen op de straat. Het volk keert met verlatingen van de Springader van het levende water en van de zuivere kanalen des Geestes terug tot de modderige en

stinkende fonteinen der oude verrotte dwalingen en tot de gebroken bakken der geveinsdheid en der eigen gerechtigheid, die water houden.

De satan, die toch de vorst der duisternis is, de leugenaar en de vader derzelve leugen Joh. 8:44, neemt nu Christus, ledige plaats direct in en vestigt daar zijn troon, waar het Lam eertijds gewoon was te heersen. En naarmate hij zijn helse duisternissen dan meer en meer langzamerhand en meedogenloos over ons verspreidt, en hij de mensen in de wereld gebruikt onder Gods heilige toelating om zijn vervloekte bedoelingen ijverig te helpen uitvoeren, naar die mate verdrijft hij vervolgens het geringe licht der ware kennis, dat er nog overgebleven is, ook al meer en meer uit de kerk. Hij verwekt daarvoor in de plaats een dorre, magere, geesteloze en schoolse letterkennis, waardoor men dan nog alleen de woorden en de uitwendige vormen van de waarheid van het Evangelie bewaart en vasthoudt, maar zonder een waarachtig licht van genade, van kracht, van geest en leven in het hart. Of hij verwekt daarvoor een geestdrijvende verwaandheid en een winderige Godzaligheid, zonder grond van ware geregelde kennis, geloof en heiligheid: de ontwijfelbare bronnen van de slechtste en dodelijkste geveinsdheid. Wij hebben reeds gezegd, dat het verderf van een kerk daardoor gewoonlijk ook zeer versneld wordt.

Nu eens hoort men vele mensen meer spreken over bevinding, van praktijk, ernst, wedergeboorte, van Gods volk en met God te handelen, enz. en dan weer gaat het geheel op dezelfde wijze toe, alsof de bekering en de Godzaligheid een koophandel en een genoegen van iedereen geworden waren, en alsof iedereen, kortom, met zeer weinig strijd en moeite, grote schatten daarvan kan opleggen. Dan groeit bij velen de vroomheid, zoals die vrucht dan genoemd wordt, niet minder weelderig als het mooie onkruid op het veld, zonder dat men het behoeft te braken, te ploegen, te eggen, te zaaien of een of andere moeizame arbeid behoeft te doen, of dat men eens op een hemelse regen en groei met stille lankmoedigheid behoeft te wachten. Nee, als er zo maar wat algemene bevindingen en beroeringen zijn gekomen, en een deel werkzaamheden van de kant van de mensen, zoals die dikwijls ontstaan in de tijdgelovigen, en zo snel als daarop het buitenste van de beker vervolgens ook enigszins gereinigd is, dan is men gelijk klaar met zijn bekering en christendom.

Als men ooit zover met de zaak is gekomen, dan heeft men ook direct kennis, geloof Godzaligheid en alles. Dan wordt men van kinderen wel spoedig jongelingen; van jongelingen zelfs mannen en dan langzaam maar zeker ook vaders, zo men denkt, in Christus. Want het is de geaardheid van dit soort van Godzaligheid, dat die niet langzaam groeit, maar dat deze heel snel opgroeit, zonder veel strijd, worsteling, oefening, enz. Dit werk des geloofs heeft niet nodig, *dat God het met kracht in ons vervulle*, 2 Thess. 1:11; *noch dat wij daartoe dezelve naarstigheid bewijze tot de volle verzekerdheid der hoop, tot het einde toe; opdat gij niet traag wordt, maar navolgers zijt dergenen, die door geloof en lankmoedigheid de beloftenissen beërven*, Hebr. 6:11, 12. Het groeit gewoonlijk zo vanzelf op, als in de slaap, zonder dat de mensen ooit weten hoe. Zij worden wijs, vroom, Godzalig en zelfs ook geoefend en bevestigd en dat volkomen langs een geheel andere weg, dan die de oude christenen gewoon waren te bewandelen. Die hadden dagelijks zoveel te strijden met de satan, met de wereld en met de inwonende verdorvenheid en die hadden zoveel te vasten, te bidden, te worstelen, te doen en te laten, te lijden, te treuren, te leren en te verloochenen, voordat zij een weinig recht van Christus en van de kracht Zijner opstanding en van de gemeenschap Zijns lijden konden kennen. Die ouden worden nu dikwijls geringschattend door hun kinderen bekeken en ook wel beklaagd, dat zij in zulke ongelukkige en onkundige tijden geleefd hebben, toen men om wat kennis, geloof en

Godzaligheid te ontvangen zoveel af te sloven en te tobben had, terwijl toch dezelfde dingen in dat helder- schijnende licht en in die gezegende tijden, waarin velen nu denken te leven, zo snel en gemakkelijk te ontvangen zijn; en dat, in een veel hogere trap en mate, dan onze arme voorouders van voor een jaar of honderdvijftig, konden bereiken.

Helaas, mijn vrienden, dit alles en nog veel meer, zijn de natuurlijke vruchten en gevolgen van het gebrek aan ware kennis onder ons. Wanneer er dan maar eens een helder licht van Gods Woord en Geest voor de ogen der mensen en in hun harten mocht schijnen, dan zouden al de zodanigen wel snel gewaar worden, dat zij hun gehele fundament slechts gelegd hebben op een ijdele zandgrond van losse inbeelding en van al zulke gaven en werkingen des Geestes, zoals die in alle tijden gangbaar geweest zijn, ook bij de tijdgelovigen die geleefd hebben onder het Evangelie, en dat hun gehele gebouw op dat zwakke fundament ook in werkelijkheid niets anders is, dan alleen een deel licht hout, hooi en stoppelen, die eens verbrand zullen worden 1 Cor. 3:12. Wat zag men dan toch niet een beweging en beroering en verslagenheid onder ons, evenals dat van de mannen op het Pinksterfeest? Hand. 2 Maar wij hebben geen grond om op zo'n werk van de Geest in onze dagen te hopen of te wachten voor de genadige wederkomst van onze Heere Jezus Christus tot Zijn kerk, wanneer Hij onze dorre beenderen eindelijk zelf beroeren en Zijn volk recht gewillig zal maken, *op de dag Zijner heirkracht in heilige sieradiën Psalm 110:3.*

Wij zouden Hem daarom dan ook nacht en dag zeer ernstig en ootmoedig zoeken, als wij maar over onze droevige ellende enigszins oprecht gevoelig waren. Maar hier mankeert het ons tegenwoordig in het bijzonder aan. Zelfs de ware vromen en Godzaligen onder ons hebben thans over het algemeen ook al de Geest en het licht van de ware kennis van God voor zo'n groot deel verloren. Wij zijn reeds voor het merendeel in een zeer diep vervallen en bedorven eeuw geboren en onze ogen hebben de heerlijkheid van de eerste tempel, gebouwd door Hem, die meerder is dan Salomo, niet gezien. En ook al is die toch genoeg voor onze ogen nog beschreven en afgeschilderd, zo behaagt het ons toch niet om de moeite te nemen daarnaar steeds een ernstig en nauwkeurig onderzoek in te stellen. Wij zijn al te veel ingenomen met de schoonheid en met het uiterlijke sieraad en verguldsel van dat moderne huis, dat wij zelf mede hebben helpen bouwen.

Wij zijn reeds met het volk van Laodicéa veel te rijk en te verrijkt geworden, dan dat wij uit een ernstig en zieldrukkend beweegmiddel van een waarachtig gebrek, een waarachtige ellende, armoede, blindheid en naaktheid thans zouden gaan vragen naar de oude paden, waar toch de goede weg zij om daarin te wandelen en rust te vinden voor onze zielen. Nee, het schijnt thans zover gekomen te zijn, dat wij die oude paden reeds te zeer zijn beginnen te verachten, en dat wij daar met een te groot vooroordeel tegen ingenomen zijn, en dat er maar al te veel onder ons gevonden worden, die openlijk genoeg zeggen: *wij zullen daarin niet wandelen*, Jer. 6:16. Dit wijzen nu toch over het algemeen niet alleen onze verre afwijkingen van de wegen der oude Godzaligen genoegzaam uit.

Ook ons klein- en geringachten van hun wijze, Godvruchtige en zuiver Bijbelse geschriften, die nu, door velen, nauwelijks lezenswaardig meer geoordeeld worden, brengt dat ook op niet geringe wijze openlijk aan de dag. En als er nog al enige moeite wordt aangewend om ons weer terug te laten keren en ons te laten zien, van waar wij afgeweken en uitgevallen zijn, dan schijnt het toch, bij het merendeel, maar alles te vergeefs en zonder enige vrucht te zijn evenals die ook kinderen zijn geworden, hard

van aangezicht en stijf van hart, Ezech. 2:4. De Heere zou, als Hij wilde, hier wel nodig hebben om *een andere Elia onder ons te zenden en om het hart der vaders tot de kinderen weder te brengen, en het hart der kinderen tot hun vaders, opdat Hij niet kome, en de aarde met de ban sla*, Maleáchi 4:5, 6.

Waarde lezer, wij hebben bij deze zaak van het grote verval van de ware kennis onder ons wel even willen blijven staan, omdat wij dat middellijk toch niet anders kunnen beschouwen, dan als de belangrijkste oorzaak en de naastbijzijnde bron van onze jammerlijke en ellendige gebreken. Die schijnen ons nu alreeds gemaakt te hebben gelijk een zeer ziek lichaam, waar, van de voetzool af tot het hoofd toe, niets geheels meer aan is, hoe weinig dat toch nu door ons erkend mag worden Jes. 1:6. O, of een ontfermende Christus dan nog eens met kracht en genade bij ons wilde komen werken en dat daardoor Zijn eeuwige raad mocht kunnen worden uitgevoerd en Zijn heilige naam mocht kunnen worden verheerlijkt. Als Zijn helder evangelielicht over ons weer eens op mocht gaan, gelijk de dageraad en Zijn lamp weer eens in Zijn huis mocht schijnen tot een levendmakende verlichting van Nederlands duistere en dodige christendom, dan zou stellig de ware en zaligmakende kennis weer bij ons terugkeren. Dan zouden wij Zijn heilig woord, de dierbare middelen en instellingen van het Evangelie weer hoogachten en daar een recht en naarstig gebruik van trachten te maken in het voetspoor van onze Godzalige vaders, die voor deze dingen alleen zoveel geleden en gestreden hebben, dat zij hun bloed en leven zelfs niet dierbaar achtten voor de waarheid van Christus en alles daarvoor opgeofferd hebben. Met dat zuivere en Goddelijke licht der kennis zouden dan ook het geloof en de oprechte Godzaligheid door Gods genade tot ons wederkeren. En zo zouden we dan onder de vleugelen van de helderschijnende en verwarmende Zon der gerechtigheid, door deze hemelse middelen, langzamerhand van onze ellendige kwalen, ziektes en zwakheden, waaraan wij nu zo droevig lijden, nog eens gelukkig te eniger tijd geholpen en genezen worden. Wij zouden het dan ook wel spoedig weer, als een nieuwe Reformatie, rustende op die pilaar en vastigheid der Waarheid, in ons land en in onze geesteloze gemeenten, voorspoedig te voorschijn zien komen. Maar ach, wie zal er van ons leven, als deze dingen zullen geschieden?

5. Een groot verval van het waarachtige geloof des Geestes

Hoe kan het nu anders zijn of uit een zodanig groot gebrek van ware Goddelijke kennis onder ons, moet toch ook noodzakelijk geen minder groot verval spruiten van het waarachtige geloof des Heilige Geestes? Het is immers zeker, dat de kennis de wezenlijke en formele grondslag is van het geloof en dat deze als zodanig ook moet worden gerekend tot de eigen natuur van het geloof. Een oprecht geloof voor te willen stellen, zonder een waar en onderscheiden kennen van de dingen, die geloofd worden, zou niet anders zijn dan een aller-onzinnigste dwaling. Ook al neemt men het geloof te een male zo algemeen en in een betekenis en op een wijze, zoals men zich zou mogen wensen, het zal nochtans ten diepste nooit iets anders blijken te zijn, dan een bepaalde daad, of werking van het gemoed van de mens omtrent zaken of personen, die door het verstand dadelijk enigszins helder gezien en recht gekend worden.

Alles, wat werkelijk geheel verborgen en onbekend blijft voor het verstand, kan in zoverre, ook nimmermeer een voorwerp zijn van een dadelijk en waarachtig geloof. Zelfs de hoge en heilige verborgenheden van het Evangelie, die ons niet enigermate door de onfeilbare openbaring van God in het Woord werden verkondigd en bekendgemaakt, dat zij er waarlijk zijn ofschoon de wijze hoe zij zijn en wat zij zijn door ons niet begrepen kan worden vanwege de kleinheid en zwakheid van ons

verstand, dat door de zonde ook in de meest positieve zin verduisterd is, zouden door ons dan ook nooit geloofd kunnen worden en voor waarachtige zaken ter zaligheid kunnen worden aangenomen. Want ook hier geldt, wat de apostel zegt: *En hoe zullen zij in Hem geloven, van Welke zij niet gehoord hebben? En hoe zullen zij horen, zonder die hun predikt? Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor door het Woord Gods*, Rom. 10:14, 17.

God gebruikt Zijn eigen Woord als het bekwame middel of werktuig, waardoor Hij ons zelfs alle heilige waarheden van de weg der zaligheid, die door ons geloofd moeten worden, helder en onderscheidenlijk wenst bekend te maken. Hij zendt daarnaast gedurig nog Zijn dienaren met dit Woord in de wereld uit, die dat in Zijn naam prediken en het op allerlei wijzen aan de mensen verkondigen. Zij werken voornamelijk daarop aan om met de krachtadige medewerking en de zegen des Heilige Geestes allereerst de harten van de mensen te brengen tot een recht verstand en een rechte kennis van die uitmuntende Goddelijke waarheden en om die kennis dan in hen also te leggen tot een fundament van een waarachtig en ongeveinsd geloof. Dat is het grote en bijzondere doel van de evangelische prediking en van de dienst der ingestelde middelen om de reuk van Christus, kennis, daardoor, openbaar te maken, in alle plaatsen 2 Cor. 2:14. Daarom gaf de Zaligmaker, toen Hij Zijn apostelen uitzond, hun dit bevel: *Gaat dan henen, onderwijst al de volken*, Matth. 28:19, en predikt het Evangelie aan alle creaturen, Markus 16:15.

Het prediken van het Evangelie moest gebeuren met het doel de mensen, die deze prediking hoorden, daardoor in de waarheid van het heilige Evangelie te onderwijzen. Dat onderwijs moest nu alleen daartoe strekken om hen die waarheid oprecht te laten geloven. Daarom voegt Christus daar ook onmiddellijk aan toe: *Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden; maar die niet zal geloofd hebben, zal verdoemd worden*, Markus 16:16.

Als hier nu enig waarachtig geloof zou kunnen ontstaan, zonder kennis, dan zou immers het instrumentele middel van de prediking en onderwijzing van het Evangelie, in zoverre, in het geheel niet nodig zijn. Want dat moest dan toch een onmiddellijk en wonderlijk geloof zijn, zoals wij in de gewone weg van Christus, eigen instellingen nooit bij iemand mogen verwachten, als wij tenminste de gehele instelling van het christendom niet ineens geheel de bodem in willen slaan.

Zelfs de ergste geestdrijvers zullen nochtans nooit een geloof stellen, zonder een zekere formele kennis des verstands, omdat toch alles, wat zij op hun manier voor waarachtig houden en geloven door hen langs de weg van een ingebeeld Goddelijk licht of een onmiddellijke openbaring, zo veronderstellen zij, eerst moet gezien, gekend en verstaan zijn. Ja niemand, die slechts een gezond natuurlijk verstand en oordeel heeft, zal door het geloof, hoe mooi het ook genomen mag worden, ooit iets anders verstaan, als dat het een dadelijke werkzaamheid des harten is van toestemmen, aannemen, voor waarachtig houden, betrouwen, berusten, enz. en dat jegens zaken of personen, die op de een of ander wijze en door het een of andere middel voor alles als waarachtig en wezenlijk, eerst gekend worden.

6. Kennis is de grondslag van het geloof

Om deze reden is het ook, dat Gods Geest ons het ware geloof in de Heilige Schrift meestal voorstelt onder zulke benamingen of beschrijvingen, *die aan de wezenlijke grondslag daarvan, de kennis*, ontleend zijn. Zo wordt God te kennen, en Christus te kennen, dikwijls gebruikt voor in God of in Christus te geloven, of Hem te kennen met een kennis des geloofs. Zie Psalm 36:11 en 79:6 en 91:14, Jes. 51:7, Jer. 9:24, Hoséa 2:19, Joh. 17:1, Filip. 3:8-10, Joh. 10:14 en verder in de eerste Zendbrief van

Johannes. Zo wordt het geloof ook dikwijls een zien of aanschouwen van God en Christus genoemd, of een zien op Hem, enz. Psalm 34:6, Job 42:5, Jes. 31:1, Zach. 12:10, Matth. 5:8, Joh. 1:29 en 14:9, Hebr. 12:2. Ja, de Geest gebruikt daarom de kennis zelfs voor een passende beschrijving en uitdrukking van het werk des geloofs, daar dat ten diepste een gelovige kennis van God en van de Heere Jezus Christus is. Zie Jes. 53:11, Hoséa 6:6, Lukas 1:77, 2 Petrus 3:18 en Col. 2:2. Want het geloof is toch niet anders als een zuiver licht van de Heilige Geest, dat door het Evangelie in het gemoed van een mens ontstoken is, waardoor hij God in Christus met een waarachtig toestemmen en vertrouwen ook tot zaligheid omhelst en aanneemt.

Daaruit kan dan gemakkelijk gezien worden door degenen wier gedachten maar enigszins geoefend zijn, dat het geloof, dat apart van de kennis aangemerkt wordt, een aller-nauwste betrekking heeft tot de kennis, evenals een gebouw dat heeft tot zijn grond of fundament. Dientengevolge, schikt het geloof zich dan ook natuurlijk altijd in zijn aard of werking naar de bijzondere mate en trap der Goddelijke kennis, die het tot zijn steun en grondslag voor zich vindt. Voor zover onze harten dan geestelijk verlicht zijn in de kennis van God, van Christus en van de waarheid van het Evangelie door het onderwijs des Woords, dat wij ontvangen en dat wij naar behoren tot zaligheid besteden en gebruiken, zal ons geloof zich dan ook oefenen jegens die heilige en hooggeachte voorwerpen en met een meerdere of mindere kracht steeds omtrent deze werkzaam zijn.

Maar we moeten er wel op letten, dat wij, in dezen, maar alleen uitdrukkelijk zien op de kennis, niet voor zover die slechts algemeen is en alleen uitgebreid is tot allerlei voorwerpen, enz., maar in zoverre zij zuiver, heilig, Goddelijk, geestelijk en dus geloofsverwekkend, besturend en versterkend is. Want het is overigens zeker, dat het ware geloof naar zijn aard en in zijn wezenlijke kracht en oefening, zich niet zozeer richt naar een ver reikend algemeen begrip en een bevatting van zaken, die dikwijls wel met een zeer klein en zwak geloof zouden kunnen overeenkomen, bij degenen, die meer de omvang dan de waarachtige wezenlijkheid van de kennis bezitten, gelijk dat zeker met velen in deze tijd zo het geval zal zijn, maar zich alleen en voornamelijk richt naar de innerlijke kracht, helderheid, zuiverheid en geestelijkheid van het Goddelijke licht der waarheid. Dat is door de verkondiging van het heilig Evangelie in het gemoed ontstoken. En dat schijnt daar onder het rechte gebruik van de ingestelde middelen in een meerdere of mindere mate en wordt onderhouden en voortgezet door de krachtdadige werkingen van de Heilige Geest, die de Geest der wijsheid is en der openbaring in Gods kennis Efése 1:17.

Het is hier met het geestelijke licht van de kennis Gods, vergelijkenderwijze gesproken, precies hetzelfde gesteld als met het natuurlijke licht, dat voor onze ogen schijnt en waar wij alle lichamelijke voorwerpen mee zien en ontdekken. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de wezenlijkheid zelf en tussen de omvang van het licht. Hoe weinig wij van de natuur van het licht ook geheel en al mogen begrijpen, zo worden wij nochtans bij een ondervindelijke proefneming genoegzaam gewaar dat het, evenals bij alle lichamelijke zelfstandigheden, zijn deelbaarheid heeft, gelijk ook zijn meerdere of mindere omvang naar zijn aard en naar de vrijheid die het vindt om te werken en zich uit te breiden op de omringende voorwerpen.

Bijvoorbeeld: neem eens een brandend kaarslicht en plaats dat in een zeer kleine afzonderlijke en donkere ruimte, waar het van alle kanten gesloten is, zodat het zich niet verder kan verspreiden, dan zult gij daar in die kleine beslotenheid wel een zeer sterk en helder licht zien schijnen, maar tevens een licht van een kleine en beperkte omvang. Maar neem nu weer eens een flauwer en zwakker kaarslicht en plaats dat in

een donkere kamer van een veel ruimere en grotere omtrek, dan zult gij daar nu wel een omvangrijker licht tegenkomen, dat veel meer omringende voorwerpen zal beschijnen, dan het andere, maar nochtans zult gij daar wezenlijk minder licht voor u hebben, dan in het voorgaande experiment of geval. Daaruit blijkt dan duidelijk, dat er onderscheid moet gemaakt worden tussen de afzonderlijke omvang en tussen de wezenlijke kracht, helderheid en zuiverheid van het licht zelf.

Maar het is ook niet anders gesteld met het geestelijke licht der ware kennis Gods, dat een hemelse gave is, die afdalende is van de Vader der lichten in onze harten door de werking des Geestes en door het onderwijs van het Evangelie?

In de ene mens zal dat Goddelijke licht zeer krachtig, helder en geestelijk schijnen en een grote mate van geloof aldaar ontsteken gelijk als God een iegelijk toch de mate des geloofs gedeeld heeft Rom. 12:3. Op zo'n wijze zal zo een door de kracht van dat geloof en van dat geestelijke licht in zijn gemoed ook een bijzondere mate van genade en heiligheid bezitten. En zo een zal op de post van zijn beroep veel kunnen verrichten en ondergaan met de Goddelijke bijstand, wat anderen, met een mindere mate van geloof, ook al zijn ze begaafd met een omvangrijkere kennis, geenszins zouden kunnen doen.

Daarentegen zal aan een ander mens in een mindere mate het Goddelijke licht geschonken worden, dat evenwel nochtans algemener en meer omvangrijk zal zijn en meer gevormd door de algemene hulpmiddelen en mogelijkheden van onderwijzing, van oefening, van aangeboren vermogens en bekwaamheden, enz. Daardoor zal zo een dan wel een grotere kennis met betrekking tot de omvang daarvan bezitten, maar nochtans een mindere mate en kracht des geloofs, zoals de eerste, omdat het geloof zich naar zijn aard, gelijk wij gezegd hebben, niet richt naar de omvang zonder meer, maar naar de meerdere of mindere zuiverheid, kracht en wezenlijkheid van het geestelijk licht der waarheid, dat in de ziel schijnt. Wij zeggen: naar de omvang zonder meer, omdat het overigens zeker is dat, als de omvang van de heilige en zaligmakende kennis tevens ook vergezeld gaat van meerdere wezenlijke kracht, geestelijkheid, levendigheid en zuiverheid van het Goddelijke licht der waarheid in het hart, dat dan ook noodzakelijk een des te zuiverder, vaster, volmaakter en omvangrijker geloof zal verwekken.

Maar overigens, als men de omvang van een geheiligde kennis des geloofs hier apart en op zichzelf gaat stellen tegenover de geestelijke kracht en wezenlijkheid der kennis, zoals deze op verschillende wijzen door God geschonken en door Zijn Geest gewerkt wordt in de harten van de bijzondere voor- of onderwerpen, dan is het zeker en buiten alle twijfel, dat sommigen meer geloof bezitten en minder kennis en wederom anderen meer kennis en minder geloof. Dat heeft tot gevolg, dat degene die het meerdere geloof heeft, daarmee nuttig zal kunnen zijn voor de ander, die de meerdere kennis heeft, terwijl deze met zijn kennis meer behulpzaam zal kunnen zijn voor de ander, die een grotere kracht en mate des geloofs bezit.

7. Gaven van de Geest

Gelijk het in dezen gesteld is met de gaven van **kennis en geloof** in tegenstelling en onderscheiding van elkaar, zo is het ook eveneens gesteld met alle **andere gaven**, genaden, deugden, krachten en vruchten des Geestes, waar de ware gelovigen door God mee bedeed worden. Hierin straalt dan bijzonder des Heeren wonderlijke en onnaspeurlijke wijsheid uit, dat Hij zo velerhande geestelijke gaven voor mensen genomen en bereid heeft in Christus en dat Hij zo'n onderscheiden bedeling daarvan wil geven aan het gehele lichaam van Zijn gemeente en aan alle leden daarvan in het bijzonder. Hij geeft aan het ene lid deze en aan het andere lid andere gaven bij

uitnemendheid, opdat al de leden, zonder onderscheid, elkaar zo onderling steeds zouden dienen en nuttig en behulpzaam zijn met hun onderscheiden, maar gemeenzame geestelijke gaven, als daar zijn die geschiktheid, orde en onderlinge behulpzaamheid, overeenkomstig de heilige wonderlijke band der vereniging en volmaking van het ganse lichaam door de Heilige Geest in Christus, *die het Hoofd is; uit Welke het gehele lichaam, bekwamelijk samengevoegd en te samen vastgemaakt zijnde door alle voegselen der toebrengring, naar de werking van een iegelijk deel in zijn mate, de wasdom des lichaams bekomt, tot zijns zelfs opbouwing in de liefde*, Eféze 4:16. Zie ook Rom. 12:48.

Hieruit kunnen wij dan nu eerst recht verstaan, wat de ware betekenis is van die plaats van de apostel: *Want dezen wordt door de Geest gegeven het woord der wijsheid, en een ander het woord der kennis, door dezelfde Geest; en een ander het geloof, door dezelfde Geest*, enz. Hetzij men deze leer van de apostel alleen wil toepassen op de buitengewone gaven van de Geest in die tijd, hetzij ook mede in zijn bijzondere en bepaalde bedoeling, voor zover de toedracht der zaken dat kan lijden, op de gewone gaven daarvan gelijk wij menen, dat ook mede moet gebeuren, het zal ten opzichte van deze dingen, die wij hebben voorgesteld, ten diepste de minste wezenlijke verandering niet teweegbrengen. Het zal ook duidelijk genoeg blijken uit beide manieren van uitleg, hoe sommigen van God wel eens bijzondere gaven van geloof kunnen ontvangen en weer anderen een bijzondere gave van kennis, maar hoe het genoegzaam voor en na een bepaalde en ontegenzeggelijke waarheid blijft gelijk wij menen aangetoond te hebben, dat de kennis in zoverre deze Goddelijk, geestelijk en zaligmakend is, altijd de ware en wezenlijke grondslag van het geloof is, en dus is als een hemels licht van de Heilige Geest om het geloof in het hart van de uitverkorenen te ontsteken en meer en meer helder te laten schijnen. Zo moet van de bijzondere mate des geloofs hier dan altijd gesteld worden, dat zij overeenkomt met de mate van het hemelse licht der kennis van God en Zijn waarheid, die de Heilige Geest gewoonlijk door de evangelische instellingen en door genade en heilige oefening in onze harten werkt en steeds voortgaat te werken.

DE GODDELIJKE SCHAKEL VAN DE ZUIVERE EVANGELIELEER

Wij hebben deze zaken hier wel wat nader willen voorstellen om het bijzondere gewicht, dat deze noodzakelijkerwijze hebben voor het rechte en juiste verstaan van de leer van het christendom en om een ieder met de zegen des Heeren te onderwijzen en te versterken tegen de zielsverdervende dwalingen der geestdrijverij aan de ene en der Pelagianen aan de andere kant. Daartoe willen wij hier de Goddelijke schakel der zuivere Evangelieleer, zoals die zeer vast aaneenhangt en uit elkaar voortkomt door een noodzakelijk gevolg, tot hulp van een ieder in de kennis, nog eens wat afzonderlijk aanwijzen.

De Heilige Schrift

1. Wij moeten hier voor alle dingen eerst vaststellen tot een wezenlijke grond, dat het in het algemeen de Heilige Schrift is en in het bijzonder het Evangelie, daarin geopenbaard, waarvan Gods Geest in Zijn gewone weg Zich als Zijn eigen en gepaste middel of werktuig altijd bedient, opdat Hij alle zaligmakende werkingen in de harten van de ware uitverkorenen verricht op een rechtvaardige, ordelijke en met Zijn heiligheid overeenkomende manier, naar Zijn gebod en instelling. Wij hebben daarvan uitvoeriger gehandeld in onze voorrede Over de Goddelijkheid en het rechte gebruik der Heilige Schrift, die gevoegd is voor het eerste deel van dit werk [zie inleiding], dat de lezer kan nakijken.

Tweeërlei werking van de Geest is in de kerk

2. Verder is het zeker, dat de Heilige Geest tot een wezenlijke grondslag van al Zijn Goddelijke werkingen langs die voorgestelde weg in de harten der mensen die Hij naar Gods eeuwige raad en welbehagen in Christus wil bekeren en zaligmaken op Zijn eigen tijd en wijze, een zuiver heilig en hemels licht van kennis Gods en van Zijn waarheid komt ontsteken en dat Hij dat licht dan verder onderhoudt, versterkt, vermeerdert, bestuurt en regeert, enz. geheel langs die zelfde weg van Zijn eigen instelling, waar de Geest gewoonlijk nimmermeer, in het minste of meeste, van wil afwijken. Waarom het dan ook noodzakelijk de wezenlijkste grond van het christendom betreft, dat wij deze ingestelde weg en gebruikelijke wijze van de zaligmakende werkingen van de Geest te allen tijde in de kerk zeer zorgvuldig bewaren en met alle kracht beschermen als het aller-gewichtigste en allerheiligste, wat door ons bewaard moet worden. Zo stellen wij nooit enige ware en zaligmakende genade, zonder de bijzondere en krachtdadige werking van de Geest en wederom nooit enige zaligmakende of heilige werking van de Geest, zonder het gewone middel van de verstandige onderwijzing van het Woord. Aan het getrouw bewaren en standvastig voorstaan van deze twee zeer belangrijke zaken hangt beslist, en vooral nu bij ons in deze ongelukkige tijd, het gehele heil af van het christendom.

Wij moeten altijd tegen de pelagiaansgezinden met ernst beweren en vasthouden, dat er een *tweeërlei werking van de Geest is in de kerk*: een bijzondere en een algemene. De bijzondere werking van de Geest is alleen maar krachtdadig, heilig en zaligmakend, maar de algemene ontstaat slechts uit het verstand, de consciëntie en de natuurlijke hartstochten van de mensen door de uitwendige bediening van het Heilig Evangelie, die aan allen gelijk gemeenschappelijk is, alsmede veelvuldige andere aandoeningen en omstandigheden, die daarmee vergezeld kunnen gaan en die op de algemene gaven, van de Geest een bijzondere invloed kunnen hebben.

Daarentegen moeten wij altijd tegen de geestdrijvers en allerhande Fantastiken met niet minder ernst beweren en staande houden, dat de bijzondere werking van de Geest

nimmermeer in de gebruikelijke weg zonder de algemene geschiedt, of kan geschieden. En als daar nu in deze tijd voor de toekomst van onze Heere Jezus Christus ten oordeel ergens een bijzondere en buitengewone werking van de Geest buiten of boven het gewone en verstandige onderwijs van het Goddelijke Woord op enigerlei wijze zich zou voordoen, dan zou deze eerst noodzakelijk op die grond in de kerk naar de regel der Schrift moeten worden beproefd en op het aller-nauwkeurigst onderzocht moeten worden, tevoren deze het minste geloofwaardige gezag bij anderen zou mogen vragen.

Zoals de heilige apostelen in die tijd ook gehandeld hebben toen de buitengewone gaven en werkingen van de Geest in de kerk, bij de stichting en bevestiging daarvan, zeer algemeen waren. Daaromtrent onderhielden zij de volgende vaste regel. *Als iemand een buitengewone Goddelijke openbaring des Heiligen Geestes had ontvangen, die hij als zodanig in de gemeente wilde verkondigen om door anderen daarvoor erkend en geloofd te worden, dan waren de geesten der profeten altijd de profeten onderworpen*, 1 Cor. 14:32, dat is in bedoeling en hoofdzaak met betrekking tot alle buitengewone werkingen, gaven, verlichtingen en openbaringen van de Heilige Geest, opdat dit werk in de gemeente des Heeren eerst, zoals het betaamt, moest beproefd en onderzocht worden naar de algemene canon of regel der Heilige Schrift, voordat deze als een Goddelijke leer voortaan verkondigd of door anderen aangenomen kon worden. De geest en het werk of woord van iedere profeet moest aan het wettige, ordelijke en geregelde onderzoek van de andere leraars of profeten, die in de gemeente dienden geheel onderworpen zijn.

Dat was in die tijd de vastgestelde en gebruikelijke gewoonte en de goede en heilzame orde aangaande dit aller-gewichtigste stuk van het christendom, waar de gehele zuiverheid der heilige leer en het gehele beleid en behoud van de kerk zeer zeker mee gemoeid zijn, omdat het toch alles op de Goddelijke openbaring van de Heilige Geest alleen moet rusten. Er is dus allereerst de herders en opzieners en verder ieder bijzonder lid der christelijke gemeente bijzonder veel aan gelegen, dat dit werk van de openbaring des Geestes met gepaste aandacht en oplettendheid en vlijtige zorg en nauwkeurigheid voor alles eerst beproefd wordt voor deze als een ware Goddelijke leer in de gemeente kan aangenomen en verbreid worden.

Wanneer deze goede en noodzakelijke orde in het christendom alleen maar slechts veronachtzaamd en niet meer naar behoren onderhouden en waargenomen wordt, dan kan noch de kerk, noch het christelijke geloof langer meer in goede welstand en vrede door ons bewaard en bestuurd worden.

Wij hebben dan nu het beschreven Woord van God onder ons als een ten volle beproefde Openbaring en een alleszins aanvaarde en geautoriseerde leer en waarheid van de Heilige Geest. Hiernaar kan en moet een ieder geregeld in zijn ambt, positie, standplaats, enz., vrijelijk spreken, leren en op allerhande ordelijke en gebruikelijke wijze steeds profeteren, zonder dat die regel van het Woord zelf, waarnaar hij zo profeteert, ooit bij ons enig nieuw of nader onderzoek, of een nadere beproefing onderhevig kan zijn. Alleen blijft maar de bijzondere wijze van ieders profetering volgens die beproefde en aangenomen regel, wanneer hij tenminste geregeld in zijn positie profeteert, alsmede zijn verklaring, of uitlegging van het woord der Heilige Schrift altijd en onveranderlijk aan de profeten in de gemeente onderworpen, opdat niet soms onder een voorwendsel of gedaante van een profetering naar de beproefde leer des Geestes in het beschreven Woord door sommigen een of andere valse dwaalleer zou kunnen worden voorgesteld en ingevoerd, terwijl juist daarin door alle tijden de grootste list en neiging van satan gelegen heeft tot verwoesting van de Christelijke kerk, en opdat ook door niemand zonder behoorlijke vrucht en stichting

zou kunnen worden geprofeteerd.

Maar zo ras als er maar iemand op een bepaalde tijd in de gemeente gevonden wordt, van wat voor staat, standplaats of aard hij dan ook zijn mocht, die slechts met terzijdestelling van de regel van het beschreven Woord of althans boven of buiten dat een of andere bijzondere openbaring, verlichting of bewerking van de Heilige Geest zou kunnen voorstellen met het doel om door anderen voor zodanig aangenomen en gehouden te worden, zo valt hij met zijn werk of leer direct onder het wettige en ordentelijke onderzoek van de gemeente en van haar hoofden en opzieners. Hij kan zich volgens de instelling der christelijke kerk geenszins onttrekken om zich aan die beproeving te onderwerpen. Ja, hij moet zich ook naar de uitslag daarvan met orde en betamelijkheid gedragen wanneer het blijkt, dat die beproeving naar de regel van het beschreven Woord wettig geschied is, anders zou hij niet met voordeel of stichting langer in de gemeente kunnen verkeren. Wij achten beslist, dat het grote gewicht en belang van deze zaak nooit genoeg door ons kan worden ingezien, in het bijzonder in deze droevig vervallen en geesteloze tijd die wij, helaas, thans beleven. Daarin zijn nu allerwegen zo een grote vrijheid en losheid van te profeteren op een Goddelijk gezag in onze gemeenten doorgebroken en hebben zich reeds zoveel twistingen, scheuringen, verdeeldheden en partijschappen geopenbaard.

De Heilige Geest werkt het licht des geloofs

3. Het derde deel van de schakel van de christelijke leer bestaat hierin, dat alle ware en Goddelijke verlichting die langs de ingestelde weg der middelen door de werking des Heiligen Geestes in de harten der uitverkorenen komt te geschieden, nooit anders dan een zuiver en waarachtig licht des geloofs aanbrengt. Daardoor worden de mensen in hun binnenste oprecht gelovig gemaakt, zowel aan het heilige en hoogwaardige Wezen en de volmaakteden van God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en aan de waarheid en Goddelijkheid van Zijn Woord en van het Evangelie dat daarin geopenbaard is, alsook aan de ingestelde bediening en verkondiging van dat Evangelie. Verder worden de mensen gelovig gemaakt in Christus en in Gods genadige beloften van zaligheid en verlossing, zoals die geschieden aan alle ware boetvaardigen, die met hun harten zullen geloven en die onder een oprechte verzaking van alle middelen en wegen van behoud hun vertrouwen geheel en alleen stellen op God in Christus en op Zijn gewisse beloften van genade in het Evangelie. Zie, alle bijzonder en zaligmakend licht des Heiligen Geestes in het hart van de uitverkorenen moeten wij met zekerheid beschouwen en achten voor een zodanig licht des geloofs, omdat Hij de Geest des geloofs is 2 Cor. 4:13, die door Zijn inwendig verlichtende genade, langs Zijn eigen orde en instelling altijd het ware geloof in de zielen werkt en deze daar op dezelfde wijze meer en meer versterkt.

Wat voor licht, kennis, openbaring, genade, invloed of werking des Geestes men dan ten enenmale ook mocht aangrijpen, dit moet er toch altijd een zekere en wezenlijke eigenschap van zijn, dat het ware geloof daardoor wordt ontstoken of gevoed, of voortgezet, ondersteund, versterkt, enz. Zelfs ook dat wettische licht van de overtuiging der zonden, dat de Heilige Geest in de uitverkorenen gewend is voor het geloof in Christus eerst te werken, is in wezen toch ook niet anders dan een zuiver geloofslicht.

Eenzijds, omdat het voorbereidend en gereedmakend is tot de weg van het Evangelische geloof, terwijl het dient om de harten der uitverkorenen voor de Heere Jezus te vernederen, opdat Hij Zich met Zijn volle en heerlijke genade aan hen geestelijk zou mogen kunnen ontdekken door middel van de beloften van het Heilige Evangelie. Anderzijds, omdat juist dit overtuigende licht des Geestes de mens al direct gelovig

maakt aan Goden aan Zijn hoogheid, heiligheid, waarheid, gerechtigheid, toorn, almacht, enz. en aan de waarheid en Goddelijkheid van Zijn Woord, dat ons dit alles openbaart, aan de geestelijkheid van Zijn wet, aan de wezenlijkheid en de gruwelijkheid van de zonde en van de verschrikkelijke straffen en rampzalige vruchtgevolgen daarop, hier tijdelijk en hiernamaals eeuwig, alsook aan de volstreckte onmacht van de mens om iets, het minste tot zijn verlossing en behoud te doen. Al die zeer belangrijke Goddelijke waarheden moeten immers noodzakelijk eerst recht gekend en geloofd worden door de krachtadige werking des Heilige Geestes en door het ingestelde onderwijs van het Woord, voordat een mens kan komen tot een behoorlijk gevoel van de zware last van zijn zonden en van de gestrenge toorn van God en de vloek der wet. Daaronder ligt hij als een snood overtreder in zichzelf nu geheel en voor eeuwig gevangen, opdat hij aan zijn eigen krachten, wijsheid en gerechtigheid, heilig wanhopende, langs een zodanige weg dan voor de vrije genade van het Evangelie, die in Christus Jezus is, bereid en bekwaam gemaakt zou worden. Wij moeten dit dan als een ontwijfelbare waarheid van het christendom vaststellen en voor altijd vasthouden, dat alle licht of werking van de Heilige Geest een zuiver licht en een zuivere werking des geloofs is, zoals dat nu door ons is aangewezen. Wat voor licht, of kennis, of kracht, of genade, of werking van de Heilige Geest de mensen in het christendom ook mochten voorgeven of althans waarlijk ontvangen, wij moeten deze dingen altijd nauwkeurig beproeven aan deze onbedrieglijke toetssteen en onfeilbare grondregel van het waarachtige geloof.

Het geloof verenigt met God in Christus

4. Waarop dan ook noodzakelijk dit vierde deel moet volgen in de vaste schakel der heilige christelijke leer, dat namelijk alle ware geloofslicht en werking des Geestes in de harten der uitverkorenen altijd daarheen leidt *om hen met God in Christus en met al Zijn weldaden en genadegoederen geestelijk te verenigen*, niet alleen aanvankelijk in het eerste beginsel des geloofs, maar ook bij een gedurige voortgang en toeneming. Dit vloeit als een duidelijk en noodzakelijk gevolg en uit de natuur van het Evangelie en uit de natuur van het ware geloof zelf, zoals dat werkzaam is en zich gedurig oefent aangaande het Evangelie, als het middellijke voorwerp daarvan, waardoor God Zich aan ons voorstelt als die in Christus de wereld met Zichzelf is verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende, 2 Cor. 5:19. Nu kan het ware geloof des Geestes uit zijn eigen aard en natuur omtrent deze zaak nooit anders tot zaligheid werkzaam zijn dan met eerst die evangelische waarheid op zichzelf, als waarachtig en Goddelijk aan te nemen zonder daaraan in het allerminst te willen twijfelen en verder met ook die Goddelijke waarheid nog nader te gebruiken door deze met een persoonlijke toe-eigening voor zichzelf oprecht te omhelzen en daarop oprecht met het hart te berusten en te vertrouwen, enz. Waaruit dan immers ook een ware geestelijke vereniging met God in Christus door de Heilige Geest moet geboren en veroorzaakt worden, waarvan in de Heilige Schrift doorgaans zo heerlijk en troostgevend overal melding gemaakt wordt.

De toedracht van die heilige en wonderlijke geloofsvereniging wordt ons daar zo geleerd; dat namelijk, al degenen die door God van voor de grondlegging der wereld tot het eeuwige leven verordeneerd zijn in Christus naar het welbehagen van Zijn wil voor alle dingen met en onder de middelen van het Evangelie de Heilige Geest ontvangen, *Die hen gegeven is*, Rom. 5:5 en die de hemelse Vader door de Zoon in hun harten uitzendt, Gal. 4:6.

Deze Trooster, de Heilige Geest, die nu in hen zo gezonden is door de Vader, op de voorbidding en verdienste van de Zoon, komt hen dan eerst krachtadig door de

verkondiging van het Woord in hun harten verlichten. Hij komt hun alles leren, en indachtig maken, wat Christus hun tevoren gezegd heeft in datzelfde Woord, maar dat zij voorheen door hun geestelijke blindheid waarin zij oorspronkelijk door de zonde ontvangen en geboren zijn, niet recht tot zaligheid konden verstaan toen zij het hoorden, Joh. 14:26. *De Geest van God vangt nu aan in hen als in Zijn tempelen te komen wonen*, 1 Cor. 3:16; Jacobus 4:5; Rom. 8:9 en bij herhaling in andere plaatsen. Hij gaat hen aanstonds door Zijn Goddelijke werkingen, als de Geest der Waarheid, in alle waarheid leiden, Joh. 16:13. Hij overtuigt hen eerst van zonde, Joh. 16:8 en brengt hen daardoor tot een heilige vernedering en oprechte verslagenheid voor God. Daarna werkt Hij het ware zaligmakende geloof in hun harten, dat een vrucht des Geestes is Gal. 5:22 en daarvandaan wordt Hij ook *de Geest des geloofs* genoemd, 2 Cor. 4:13, zoals reeds is aangewezen.

Door middel van dit geloof verenigt Hij de uitverkorenen nu dadelijk met de Heere Jezus Christus, *die door datzelfde geloof in hun harten nu ook gaat wonen*, Eféze 3:17; Joh. 14:23 en tot hen inkomt, Openb. 3:20. Gelijk zij dan ook van hun kant door hun geloof Christus ingelijfd of ingeënt worden, Rom. 11:24. Hij is de Wijnstok, en zij de ranken, die in Hem blijven en vrucht dragen, Joh. 15:1-5. Hij is het Hoofd, Eféze 4:15; Col.1:18 en zij zijn het lichaam en de leden in het bijzonder, 1 Cor. 6:15 en 12:27, die Hem nu aanhangen en één geest met Hem zijn, 1 Cor. 6:17, die geworden zijn leden Zijns lichaams, van Zijn vlees en van Zijn benen, Eféze 5:30, die kunnen dan nu ook met de apostel zeggen: *ik ben met Christus gekruist; en ik leef, maar niet meer ik, maar Christus leeft in mij* Gal. 2:20. Maar de ware gelovigen kunnen zodanige vereniging des geloofs niet hebben met Christus, zonder de Vader. Want Christus is voor hen, de Weg, door Wie zij komen tot de Vader, Joh. 14:6. Hij is de eeuwige en natuurlijke Zoon van God en daarom worden al degenen, die waarlijk door een oprecht geloof met Hem verenigd zijn door Hem ook verenigd met de Vader en in Zijn Goddelijke en dierbare gemeenschap voor eeuwig ingelijfd, zodat zij tot Hem ook roepen door de Geest: *Abba Vader*, Rom. 8:15; Gal. 4:6.

Daarom zegt de heilige Johannes: *Opdat ook gij gemeenschap zoudt hebben, en deze onze gemeenschap ook zij met de Vader en met Zijn Zoon Jezus Christus*, 1 Joh. 1:3. Christus, Vader wordt nu ook hun Vader, en Zijn God ook hun God, Joh. 20:17. Zij worden hier nu om Christus, wil, als die door het geloof met Hem verenigd zijn, ook tot kinderen Gods aangenomen en wedergeboren, Joh. 1:12; Rom. 8:16, 17; 1 Joh. 3:1 en 9. En zo komen dan nu Vader en Zoon beide tot hen op een verborgen, genadige, geestelijke en onbegrijpelijke wijze en maken woning bij hen, Joh. 14:23 en dan is het, zoals Christus daarvan gezegd heeft, *opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn*, Joh. 17:21. En zo worden alle ware gelovigen dan nu verenigd en krijgen gemeenschap met de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

De genadige rechtvaardigmaking

5. Maar gelijk God rijk is in barmhartigheid, Eféze 2:4 en Hij de Algenoegzame is, die alles bezit in Zijn Zoon Christus Jezus voor Zijn uitverkoren en gelovige kinderen om hen van hun zonden en rampzaligheid voor eeuwig te verlossen en hen, te zegenen met alle geestelijke zegening in de hemel in Christus, Eféze 1:3, zo vloeit dan ook noodzakelijk uit zodanige geestelijke vereniging des geloofs met de Drie-enige God een onuitputtelijke Fontein van genade en zaligheid voor alle ware gelovigen. Zij vinden hier, in de gemeenschap van God in Christus, een overvloeiende volheid van alle heil en genadegoederen, die tot hun verlossing en eeuwige zaligheid van node zijn. Daaronder munt boven alles uit de heerlijke weldaad van de genadige

rechtvaardigmaking, die wij daarom hier ook moeten aanmerken als het vijfde stuk in de schakel van de christelijke Evangelieleer. Want hoe zou toch iemand met de Drie-enige God gemeenschap kunnen hebben door het geloof en nochtans in die staat een onverzoend, goddeloos en doemwaardig zondaar blijven evenals degenen die zichzelf buiten die zalige gemeenschap sluiten door hun eigen ongeloof. Zo'n dwaasheid kan zelfs niet voor een ogenblik in een gezond verstand opkomen. Nee, het ware geloof dat alle uitverkorenen geestelijk met Christus en door Hem met God verenigt, doet hen ook een waarachtige gemeenschap genieten aan al Zijn dierbare weldaden, want het omhelst Christus en tegelijk ook alles, wat in Hem is tot volkomen zaligheid van zondaren. In Hem is een bodemloze zee van gerechtigheid en verdiensten, in die mate als zelfs meer dan genoegzaam zou zijn om duizend werelden te behouden, wanneer Hij die maar wilde scheppen en verlossen. Want stellig is één druppel van het dierbare bloed van Gods Zoon, door Hem vergoten, veel waardiger in Gods ogen, dan de ganse schepping met alles wat er heerlijk en voortreffelijk in gevonden wordt.

Gelijk nu alle ware gelovigen, ieder voor zichzelf, door de Geest des geloofs, gemeenschap hebben aan de gehele Persoon van Christus, also hebben zij ook, elk voor zich, gemeenschap aan Zijn ganse gerechtigheid en aan al Zijn heilige Middelaarsverdiensten. Deze worden hun door God in Christus, uit genade als hun eigendom toegerekend en zij worden daarmee geheel als omhangen en bekleed, Jes. 61:10, *zodat zij hier dan nu de rechtvaardigheid hebben, die uit God is, door het geloof*, Filip. 3:9.

De Vader vindt hen nu door Zijn Geest gelovig verenigd met Zijn Zoon en als zodanig omhelst hij hen nu ook met Zijn eeuwige liefde en genade, die Hij reeds bij Zichzelf voor hen had in Christus, eer de wereld was. Hij verzoent en verenigt Zich nu ook volkomen en voor eeuwig met hen en vergeeft hun uit genade al hun zonden om de verdiensten van Zijn Zoon. Hij schijnt met Zijn vertroostend licht op hun zielen in de beloften van het Evangelie door de werking van Zijn Geest. Daardoor wekt Hij hen dan op en spoort Hij hen aan om ook wederom van hun kant in een kinderlijke gemeenschap des geloofs door Christus steeds met Hem te wandelen. *Hij schenkt hun daartoe Zijn Heilige Geest, door Welke zij de toegang hebben tot de Vader*, Efése 2:18 en *nu met vrijmoedigheid mogen toegaan tot de troon der genade, opdat zij barmhartigheid mogen verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd*, Hebr. 4:18.

Zo was er dan nooit een waar zaligmakend geloof van de Geest in het hart van iemand van de uitverkorenen, dat deze weldaad der genadige rechtvaardigmaking niet onmiddellijk met zich voerde als een onafscheidelijk vruchtgevolg, volgens Rom. 5:1; Gal. 2:16; Joh. 1:12 en bij herhaling in de Heilige Schrift. Daarom moeten wij dan ook nooit een waar geloof stellen zonder rechtvaardigmaking. En wederom geen andere rechtvaardigmaking, dan die vloeit uit de ware geloofsvereniging met God in Christus door de Heilige Geest. Want het is zeker, dat wij door het geloof eerst een ware gemeenschap moeten hebben met de Drie-enige God zelf of met alle drie de hoogwaardige personen in de Godheid, voordat wij enige gemeenschap kunnen hebben aan Zijn genade en weldaden.

Daarvan is alleen de voorkomende genade van de Geest uitgezonderd, die ons, als wij dood liggen in de zonde, eerst aangrijpt, voordat wij die kunnen aangrijpen om ons gelovig tot Christus te leiden en door Hem in de gemeenschap des Vaders, zoals dat hiervoor door ons is aangewezen.

De heiligmaking

6. Maar omdat Christus voor al Zijn ware gelovigen een volkomen Zaligmaker is, zowel in delen als in trappen, zo volgt daaruit, dat de rechtvaardigmaking ook zelfs niet een ogenblik alleen kan bestaan zonder *heiligmaking*. Die wordt daarom ook onmiddellijk als een ander zeer heerlijk vruchtgevolg vastgehecht aan het ware geloof Hand. 15:9; 2 Thess. 2:13; Col. 2:12, alsook aan de rechtvaardigmaking, 1 Cor. 1:30 en 6:11. Daarom dient deze dan ook als het zesde deel in de schakel van de leer des Geestes. Volgens die moeten wij als een ontwijfelbare waarheid vaststellen, dat het geloof, gelijk het de harten der uitverkorenen met God in Christus verenigt en van de zonden rechtvaardigt, zoals wij gezien hebben, deze ook vernieuwt, wederbaart en in een waar Goddelijk en hemelsgezind leven met Christus opwekt, Eféze 2:5, 6 en 4:23, 24; Col. 3:10; Tit. 3:5.

Het kan onmogelijk zo zijn, dat iemand in de heilige gemeenschap van Christus en van de Vader zou overgaan door het geloof en met Hem voor eeuwig in genade zou verzoend worden, wiens gemoed nochtans zou blijven staan in de vijandschap tegen God en Zijn geboden en in de oude liefde van de zonde en van de wereld. Nee geenszins, maar zo iemand waarlijk door het geloof in Christus Jezus is, die is dan ook noodzakelijk een nieuw schepsel: *het oude is voorbijgegaan en het is alles nieuw geworden*, 2 Cor. 5:17.

Want Christus Zelf komt hier door het geloof wonen in het hart met Zijn Goddelijk licht, Zijn Goddelijke liefde, genade en Geest, Eféze 3:8, waardoor dat hart dan ook zeker moet worden vernieuwd en geheiligd en in een tempel des Heiligen Geestes moet worden veranderd. Dan werpt Hij het onreine beeld van de satan buiten het hart en verbreekt daar de werken des duivels, 1 Joh. 3:8. Hij richt Zijn heilig beeld, dat door de zonde geheel vervallen was daar weer op, waardoor de gelovigen dan nu den beelde van Gods Zoon ook weer gelijkvormig worden, Rom. 8:29 en gelijkerwijs zij te voren het beeld van de *aardse mens* Adam gedragen hebben in de stand van de zonde, also nu ook in de stand der genade *het beeld van de Hemelsen dragen*, 1 Cor. 15:49, wordende al meer en meer in gedaante naar hetzelfde beeld veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid als van des Heeren Geest, 2 Cor. 3:18. Zij worden nu Gods maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden wandelen, Eféze 2:10.

Hierdoor ontstaat dan ook in hen een ongeveinsde haat en afkeer van alle zonden, ook zelfs de kleinste en geringste en een oprechte lust en liefde tot alle goede werken en om God in alles te prijzen en te verheerlijken door Jezus Christus. En evenals deze vernieuwing des Geestes allereerst zijn oorspong vindt in het hart der gelovigen, *die nu door het geloof gereinigd worden*, Hand. 15:9, also breidt zich dat dan ook verder uit door de werking des Heiligen Geestes tot de uiterlijke daden en bezigheden van het lichaam, zodat zij hun leden, die tevoren dienstbaar waren aan de ongerechtigheid nu Gode stellen tot wapenen der gerechtigheid, betonende nu zichzelf, als die door Hem levendig zijn geworden uit de dood der zonde, Rom. 6:13. Als de boom van het hart inwendig goed gemaakt en waarlijk vernieuwd en veranderd is, door de hemelse genade van Christus, dan kan het niet anders zijn, dan dat hij naar buiten goede vruchten zou voortbrengen, Matth. 12:33. Christus neemt door Zijn Geest zowel de zielen als de lichamen van de gelovigen in Zijn bezit en reinigt die van de zonde, opdat zij voortaan daarmee de levende God zouden dienen, 1 Cor. 6:20; 1 Thess. 5:23; Hebr. 10:22.

Om die Goddelijke leer der heiligmaking zuiver te bewaren, moeten wij hier dan deze twee dingen noodzakelijk vaststellen.

Ten eerste.

Allereerst dat het ware geloof nooit kan zijn zonder een oprechte zielsGodzaligheid. De mensen kunnen zich veel inbeelden van het geloof, van wedergeboorte, van Gods genade, enz., maar als zij daarbij met hun harten nog vast geworteld blijven staan in de verborgen liefde der zonden en als zij nog sommige van hun bemindste boezemzonden en hartsverdorvenheden met genoeg aan de hand begeren te houden, waar zij nog niet ernstig met de hulp van de Geest tegen willen strijden om ze geheel ten onder te brengen, ja, als zij nog geen hartelijke lust en geen hartelijk vermaak hebben, in de gehele wet Gods naar de inwendige mens, Rom. 7:22 en het daar met ware ernst door Gods genade nog niet volhardend op wensen toe te leggen om de heiligmaking in elk opzicht na te jagen, zonder welke niemand de Heere zien zal Hebr. 12:14, zo is het zeker, dat zij dan met geheel hun schone gedaante van Godzaligheid, die zij voorwenden en uiterlijk aan de mensen in de wereld vertonen, in de grond toch maar snode geveinsden voor God zijn. Zij reinigen slechts het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar van binnen zijn zij vol van roof en onmatigheid Matth. 23:25. Het geloof dat het innerlijk van de mensen niet waarlijk heiligt en de liefde tot God en de naasten aldaar niet laat zinken en doet ontbranden, was nooit een waar zalmakend of rechtvaardigend geloof, waardoor de mens gemeenschap met God verkreeg. Laat een ieder zijn geweten hieromtrent met alle ernst onderzoeken.

Is het zaak, dat hij maar één zondige lust met vermaak en zonder oprecht berouw en oprechte strijd in zijn binnenste voortdurend nog blijft koesteren, zo behoeft men geenszins te twijfelen, of die ene dode vlieg zal de ganse zalf van zijn geloof en Godzaligheid bederven en die doen opwellen en stinken en die mettertijd allengskens doen verrotten. Hij, die alleen de harten en nieren van alle mensen beproeft, weet hoezeer onze gereformeerde kerk, helaas, in deze geesteloze tijd nu overvloedt van zodanige bedekte geveinsden. Want een ander soort of geslacht van geveinsde belijders is uit hun los en wereldsgezind leven, waarin zij openlijk wandelen, gemakkelijk genoeg door iedereen te kennen. Van wie het geloof dan waarlijk oprecht zal zijn, die moet ook zeker een ware heiligheid van gemoed en wandel bezitten door de inwonende genade des Geestes. Die wordt daarom ook de Heilige Geest genoemd vanwege het werk der Heiligmaking, dat Hij verricht in de harten van alle ware gelovigen. En waar het hart inwendig door het geloof vernieuwd en geheiligd is en door de Geest nog steeds geheiligd wordt, daar heeft de mens dan ook, in een ernstige studie en standvastige toeleeg om maar hoe langer hoe meer de wereldse begeerlijkheid te verzaken, het vlees te kruisigen, tegen de satan strijd te voeren, Gods wil te doen en dagelijks te vorderen in geloof, liefde, hoop, lijdzaamheid, hemelsgezindheid, rechtvaardigheid, matigheid en in alle Goddelijke deugden. Hij jaagt met de apostel naar het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus Filip. 3:14, zichzelf dagelijks hierin oefenende, om altijd een onergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen Hand. 24:16. Zeker, wij moeten geenszins denken, dat de ware heiligheid van de Geest ergens anders in bestaat of dat die gemakkelijk voor het vlees te verkrijgen is. De Heilige Schrift leert ons genoegzaam het tegendeel, als zij ons de ware Godzaligheid voortdurend voorstelt, als een werk, arbeid, strijd, doden en kruisigen van het vlees, enz. en ons de uitnemende zwarigheid en moeilijkheid van dat werk getrouw aanwijst en wat voor tegenheden de ware Godzaligen gewoonlijk ontmoeten, die wij toch met een standvastig geduld voor een weinig tijds door de genade des Geestes moeten doorstaan en onze Heere Jezus Christus getrouw in het

geloof altijd moeten aanhangen, totdat wij door Hem eens een volkomen overwinning aan het einde van onze strijd verkrijgen zullen.

Ten tweede.

In de tweede plaats moeten wij vaststellen, dat de ware heiligmaking des Geestes geheel groeit op de wortel van het geloof en van de rechtvaardigmaking en vereniging met God in Christus. Het geloof is hier middellijk opgevat de rechte baarmoeder van alle oprechte zielsheiligheid door de werking des Heiligen Geestes. Dat is als het geopende kanaal, waardoor het heilig leven van Jezus in ons sterfelijk vlees gedurig komt invloeien en daarin als geopenbaard wordt en waardoor wij, die leven, altijd in de dood worden overgegeven om Jezus, wil 2 Cor. 4:11. Want als wij met het hart geloven, dan verzaken wij ons eigen zondig en verdorven leven, dat wij van Adam, onze natuurlijke stamvader, ontvangen hebben en laten Christus door Zijn levendmakende Geest binnen in ons leven door wiens kracht wij dan nu ook leven in ware gerechtigheid en heiligheid Gal. 2:20. Daarom zegt de apostel, *de rechtvaardige zal uit het geloof leven*, Rom. 1:17; Hebr. 10:38, dat wil zeggen, dat de ware rechtvaardigen geheel hun leven door de Geest des geloofs zonder ophouden zullen trekken van Christus, de Fontein des levens met wie hun leven verborgen is in God Col. 3:3. Evenals een rank het leven ontvangt uit de wijnstok, waarin deze geënt is, en zonder welke de rank geen leven in zichzelf heeft en dus ook geen vrucht kan dragen, also kan ook een ware gelovige niet leven, of iets doen zonder Christus Joh. 15:4, 5. Het is dan alles geen oprechte heiligheid, wat er uitwendig wel de schijn en gedaante van heeft, maar alle heiligheid die niet uit het geloof is, is maar blinkende zonde en loutere geveinsdheid Rom. 14:23.

Er is een wettische en een evangelische heiligheid, de bewoordingen in de juiste betekenis genomen hebbende. De wettische heiligheid komt alleen voort uit een aandrijvende kracht van de letter der wet, door een algemeen licht des Geestes zonder een hartelijk geloof in Christus. Daarin leven de geveinsden en al degenen, die in het werk der wet nog hun gerechtigheid voor God zoeken.

Maar de evangelische heiligheid, ofschoon ook alleszins ingericht naar de regel der wet, komt voort uit een aandrijvende en bewegende kracht van de hemelse genade van Christus, door de zielzaligende werking des Heiligen Geestes en door middel van een waar geloof, dat zijn eigen gerechtigheid geheel verzaakt en alleen in Christus Jezus roemt en niet in het vlees vertrouwt Filip. 3:3. Het onderscheid tussen beide is, gelijk als dat van licht en duisternis, leven en dood.

Met een wettische heiligheid, hoever men die ook geheel en al bracht, werd nooit enig mens behouden. En met een evangelische heiligheid, hoe zwak en gebrekkig die overigens ook mocht zijn, ging nooit iemand verloren. Daarom kan er ook nimmer genoeg zorg gedragen worden om dit onderscheid goed te bewaren en in acht te nemen. Wat voor heiligheid men ook meent te bezitten of bij anderen meent te bespeuren, deze moet niet zonder meer op haar uitwendig aanzien door ons voor een ware heiligheid gehouden worden, maar zij dient met goede ernst altijd eerst beproefd te worden aan de toetssteen van het oprechte geloof en van de daaruit vloeiende rechtvaardigmaking en gemeenschap met God in Christus. Het is immers bekend, hoe de Heilige Schrift overal genoeg gewag maakt van een uitwendige bekering van mensen, die bij sommigen geschiedt met veel aandoeningen en vertoning naar buiten onder een algemene bewerking van de Heilige Geest. Moet men dan zulk werk niet direct voor een waarachtig en zaligmakend werk des Geestes houden, alleen op het uitwendige, dat wij zien en horen? Moeten we niet veel eerder met alle innerlijke zorg

en voorzichtigheid dat trachten te beproeven aan de onfeilbare regel van het Woord en ons ook in dezen zorgvuldig zoeken te wachten om niemand haastig de handen op te leggen? 1 Tim. 5:22.

Wij hopen eerlang, zo de Heere wil en wij leven, dit belangrijke stuk van de rechte beproeving van het werk des Geestes en van het onderscheid dat er in dezen is tussen de algemene en zaligmakende genade volgens de gronden van onze gereformeerde waarheid eens wat nader in een aparte verhandeling het volk voor te stellen. Wij denken namelijk, dat dit in de tijd waar wij thans in leven onder Gods zegen niet geheel ongepast en ondienstig zou zijn.

(Zie zijn: ***Toetsteen der ware en valse genade***)

Waarlijk de voorzichtigheid van de heiligen, die voortkomt uit een grondige geoefendheid en ervaring in Gods Woord en in de heilige wegen des Heeren, zal ons altijd leren in het beoordelen, zowel van onze eigen staat, als die van anderen, met de grootste aandacht en op een rustige bedachtzame wijze te werk te gaan, als we in aanmerking nemen het onderscheiden licht, de wijsheid, bekwaamheid en genade, die daartoe zeer zeker vereist worden. Ze zijn vereist om aan de ene kant goed te letten op de geringste en laagste werkingen van de Geest in de harten van de klein- en zwakgelovigen, *opdat wij soms het gekrookte riet niet mochten verbreken, en de rokende vlaswiek onvoorzichtig uitblussen*, Jes. 42:3 en om aan de andere kant niet lichtelijk verblind en misleid te worden door het mooie geschitter van de schijnGodzaligheid en van allerlei beroeringen en aandoeningen die op het eerste gezicht wel een vertoning bij zich dragen van een waar zaligmakend werk des Geestes, maar waar zij nochtans met de daad zeer van verschillen. Dat zal dikwijls zo op Zijn tijd vanzelf meer dan genoeg openbaar komen, zolang als wij met ons oordeel slechts kunnen wachten, totdat de eerste kracht en hitte van het vreemde vuur, dat op het altaar brandt, enigszins uitgeblust zullen zijn. Dan zullen de rook en stank die erop volgen, ons de geur van de schone Godzaligheid en bekering van sommigen wel snel beter doen ruiken. Men moet aan de geveinsde Godzaligen alleen maar enige tijd en vrijheid geven. Dan zullen zij gewoonlijk wel vanzelf komen en ons vroeg of laat meer van hun geheim ontdekken, als wij wel van hen verwacht of begeerd zouden hebben. Zo gemakkelijk komt dikwijls dit slag van wetenschap uit, als men er maar enig geduld voor over heeft. Helaas, had de droevige ervaring dit in alle tijden maar niet al te zeer bevestigd!

Zo hebben wij onze lezers hier dan nu, als in een kort tafereel proberen aan te wijzen hoe eigenlijk de leer van het werk des Geestes in de harten van de ware gelovigen, voor zover deze betrekking heeft op dit tegenwoordige leven, als een schakel samenhangt. Daarvan is de hoofdsom:

- Ten eerste dat de Heilige Schrift de middellijke grondslag is van alles, waarop alle zaligmakend werk van de Geest als gebouwd is en waardoor de Geest in Zijn gewone weg, zoals wij nu geen andere hebben te verwachten, altijd gewend is te werken.
- Vervolgens dat de Geest door Zijn inwendige krachtadige werking uit en door de Schrift een Goddelijk en hemels licht van kennis ontsteekt in het verstand of binnenste van de ware uitverkorenen, dat van nature geheel verduisterd, ja duisternis zelf is.
- Ten derde dat dit licht altijd een zuiver licht des geloofs is, waardoor de mens de geopenbaarde waarheid van het Woord in het algemeen en die van het

Heilige Evangelie in het bijzonder als volkomen waarachtig en Goddelijk omhelst en aanneemt. Langs die weg neemt hij dan ook oprecht toevlucht tot de genade van God in Christus, die daar aan alle verslagen en heilbegerige zondaren beloofd wordt. Zij rusten daarop met een waar betrouwen en geven zichzelf aan Christus over.

- Ten vierde dat de mens door middel van dit oprechte geloof dan ook waarlijk met de Drie-enige God verenigd wordt en zo gemeenschap krijgt aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, wat de grondslag is van alle zaligheid voor een arme verloren zondaar.
- Ten vijfde dat uit die geestelijke vereniging des geloofs met God in Christus dan ook noodzakelijk de rechtvaardigmaking vloeit.
- En ten slotte dat uit deze dan ook weer door een wezenlijk gevolg en onafscheidelijk de ware heiligmaking vloeit, zoals wij die naast die andere waarheden van het Evangelie uitgebreider genoemd en voorgesteld hebben.

Volgens deze heilige schakel moet dan alle zaligmakend werk des Geestes in het hart van de mensen altijd verstaan worden, althans, als wij onze gereformeerde leer zuiver en standvastig bewaren zullen. Daarom is dit dan ook een zaak van het allerhoogste belang, waar het gehele heil van het Christendom voornamelijk aan hangt. Evenals die zelfde schakel dan ook een noodzakelijke invloed heeft op alle zaken van de godsdienst. Want als maar één enig stuk of deel daarvan door ons weggenomen of anders verzwakt of losgemaakt wordt, zo wordt daarmee ook direct de band of het gehele samenstel van de Evangeliewaarheid in stukken gebroken.

Dan moeten wij met zekerheid direct terugkeren naar het ***Pelagianisme*** of tenminste naar de ***Geestdrijverij***: de twee hoofdbronnen van alle zielverdervende dwalingen in de godsdienst.

Als wij dan op deze orde en op dit noodzakelijke en wezenlijke verband van de werkingen des Geestes voortdurend maar aandachtig letten en daar altijd van nabij ons oog op houden, zo zal de ware toestand van het droevig verval, dat helaas nu zeer de overhand onder ons begint te nemen, eerst op een juiste en onderscheiden wijze bij Gods ontdekkend licht door ons gezien en met ernst betreurd kunnen worden.

Het ontbreken van hoogachting voor Gods heilig Woord

1. Men zal dan aantreffen, hoe Gods heilig Woord eerst bij ons in geringachting is geraakt en hoe dit grote kwaad door gemis van de Geest des Evangelies steeds hoe langer hoe meer op een onbewuste en langzame wijze onder ons is toegenomen. De mensen zijn begonnen de gepaste eerbied, het ontzag, de liefde, het geloof en de gehoorzaamheid, die zij aan het Woord van de levende God verschuldigd zijn, gaandeweg te verliezen en af te leggen. Het geducht en Goddelijk gezag van dat Woord heeft op hun gemoed zo goed als geen bindende kracht of gewicht meer behouden. Men is het tenslotte zeer ongelovig en oneerbiedig gaan behandelen. Iedereen is nu zonder een heilige aandacht en beving van het hart maar beginnen te lezen en iedereen is het alleen beginnen te gebruiken als ware het maar een gewoon menselijk boek.

Zo heeft men ook zeer weinig eerbied voor de openbare verkondiging daarvan, die langzamerhand door ons volk maar als een uitwendige sleur of formaliteit van de godsdienst wordt beschouwd, zonder dat zij er met een hartelijke aandacht, meer dan zij gewoon zijn, op letten of acht op geven. Men heeft de leraars die het Woord prediken, niet langer meer in waarde gehouden en naar hen gehoord als naar Gods

mond, *waardoor de Geest tot de gemeente spreekt*, Openb. 2:7. Deze hebben ook zelf doorgaans dat diepe ontzag voor Gods Woord niet gehad en getoond, zoals het zeker nodig is om het volk een indruk te geven van de heiligheid en Goddelijkheid van hun prediking. Daartoe is de handel en wandel van velen ook niet zeer gepast geweest.

Het ontbreken van geestelijke kennis

2. Op deze geringachting van het Goddelijke Woord heeft toen ook noodzakelijk een groot verval en gebrek in ware geestelijke kennis moeten volgen, zoals reeds te voren door ons is aangewezen. Want omdat Gods Woord de feitelijke middellijke fontein en rijke schatkamer is van alle heilige kennis en tegelijk ook het fundament, waarop deze geheel moet rusten, zo kan het onmogelijk zijn, dat die kennis dan nog zou blijven bloeien, als de wortel daarvan reeds is gaan verdorren. Zoveel als wij door enkel geesteloosheid de waarachtige eerbied en het ontzag voor de Heilige Schrift in onze harten gaan verliezen, evenzoveel moeten wij ook noodzakelijk verliezen het inwendige wezen der geestelijke en zaligmakende kennis, ook al zouden wij althans een ware rechtzinnige en regelmatige kennis der Goddelijke waarheden uitwendig mogen behouden.

Het ontbreken van een waar oprecht geloof

3. Waar nu de heilige, geestelijke en zaligmakende kennis ontbreekt in het binnenste, daar moet dan ook het gebrek van een waar en oprecht geloof volgen, omdat de kennis, zoals dat hiervoor door ons is aangewezen, de inwendige formele grondslag is van het geloof, onafscheidelijk verbonden met het wezen des geloofs zelf. Zo zullen de mensen dan door het gemis van kennis ook geheel verstoken zijn van het ware zielsgeloof en zij zullen zich in plaats daarvan behelpen met allerlei lichtzinnig en bedrieglijk schijngeloof of met een algemeen tijdgeloof, zoals eigen is aan de verworpenen en geveinsden. Dit waangelooft gaat over het algemeen vergezeld van veel ijdelheid, verwaandheid, laatzinnigheid, lichtzinnigheid, vleselijke zorgeloosheid, geveinsdheid, onstandvastigheid en dergelijke kwade vruchten. Daardoor maken velen zich wel openbaar, dat het zaad of de wortel van een oprecht geloof in hun harten door de Goddelijke werking des Heiligen Geestes nooit is ingeplant, maar dat hun gehele geloof slechts een lichtzinnige inbeelding is en een bedrieglijk werk van de satan en van hun eigen geest.

Het ontbreken van geestelijke gemeenschap met God

4. Uit dit gebrek van waar geloof moet dan ook al verder volgen, dat de harten der mensen in geen inwendige en heilige gemeenschap met God kunnen staan. Zij mogen soms zeer veel roemen en opgeven van hun gemeenzame onderhandelingen en omgang met God, van hun bevindingen en hemelse genietingen en hoe de Heere Jezus Zich met geestelijk licht aan hun zielen is komen ontdekken en wat een dierbare vertroosting zij al genoten en gesmaakt hebben in Zijn zalige nabijheid, enz., maar al deze dingen genieten ook de tijdgelovigen op hun wijze door middel van de algemene verlichting en invloeiing van de Geest. Zij kunnen veel aandoeningen hebben op de gedachten en hartstochten, Hebr. 6:45 en dat alles kan voor een tijd een bijzondere schijn en vertoning maken van het heilige werk des Geestes in de harten van de ware gelovigen. Wij roeren thans niet aan, wat een subtiel bedrog de satan in deze dingen soms ook kan gebruiken. Ondertussen maken aan de andere kant weer zeer velen die van het christelijk geloof belijdenis doen, door hun aardsgezinde, zorgeloze en onchristelijke wandel duidelijk genoeg bekend, dat zij God niet kennen en nooit iets van Zijn heilige gemeenschap aan hun gemoed door de werking des

Geestes gesmaakt hebben, maar dat zij nog veel eerder geheel genadeloze en natuurlijke mensen zijn, de Geest niet hebbende, Judas: 19.

Het ontbreken van een ware rechtvaardigmaking

5. Waar zo geen ware gemeenschap des geloofs met God is, daar kan ook geen ware rechtvaardigheid zijn. De mensen kunnen zich veel van Christus, van de genade, van de vergeving der zonde, de verzoening met God en de eeuwige zaligheid, enz. inbeelden, maar het is zeker, dat het op deze manier alles maar een ijdel waangeloof is en dat zij met hun harten geenszins waarlijk staan in de heiligmaking des Geestes, *tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus*, 1 Petrus 1:2. Zij wandelen nog in hun schulden, terwijl zij denken, dat zij daarvan reeds verlost zijn door een Goddelijke rechtvaardigmaking. Want dit is toevallig op deze wijze eigen aan alle troostrijke Evangeliewaarheden, dat de tijdgelovigen zich op hun manier daarmee zeer verheugen, Matth. 13:20, als de ware gelovigen dat oprecht doen door de genade van de Heilige Geest. Op een ijdel en bedrieglijk waangeloof volgt ook een dergelijke rechtvaardigmaking. Zo de boom hier is, alzo is ook zijn vrucht. Dit zal de eeuwige verdoemenis van veel tijdgelovigen in de hel zoveel te zwaarder en ondragelijker maken, als zij zich te meer van de zaligheid en van Gods genade hier op de wereld hadden ingebeeld. O, wat een droevige schande en schaamte zal hun aangezichten dan niet bedekken, als zij, die zo lichtvaardig gerechtvaardigd naar hun huis plegen te gaan, dan als vervloekten, zullen moeten gaan in het eeuwige vuur, dat de duivel en zijn engelen bereid is!

Het ontbreken van een ware heiligmaking

6. Tenslotte, op het ontbreken van ware rechtvaardigmaking volgt ook altijd en onafscheidelijk het ontbreken van ware heiligmaking. De mensen mogen dan Godzaligheid hebben en voorgeven, zoveel als zij willen, maar het is dan allemaal toch niet anders, *als een loutere uitwendige vertoning en gedaante van Godzaligheid, terwijl zij de kracht derzelve verloochend hebben*, 2 Tim. 3:5. Hier kan het werk van sommigen dikwijls al zeer hoog opgetrokken worden op een onbetrouwbaar en bedrieglijk fundament, dat als er genoeg op gebouwd is, dan tenslotte eens zeer droevig zal instorten, zonder dat het ooit weer hersteld zal kunnen worden, Matth. 7:26, 27. Als wij ons hier nu inlaten om het grondeloze gebrek van ware heiligheid en Godzaligheid in deze tijd onder allerlei soorten van mensen bij ons omstandig aan te wijzen, dan zou het nodig zijn met Gods hulp een geheel boek daarover te schrijven. Ons voorname doel is hier slechts om een ieder de werkelijke oorzaken van ons droevig verval enigszins voor ogen te stellen volgens het vaste bewijs van onze heilige Evangelieleer en van de werkingen des Geestes in de zielen van de ware gelovigen en om op die wijze voor de christelijke lezer enigszins de weg te banen voor zijn eigen nadere beschouwing en fundamentele overweging van deze hoogst belangrijke stof, die nooit genoeg het voorwerp kan zijn van een ieders ernstige aandacht.

Het grote gebrek aan geestelijke kennis, de oorzaak van het verval

Wij keren dan nu langs deze omweg tenslotte terug tot ons eerste onderwerp, waarover wij bezig waren te handelen, nl. van de voornaamste middellijke oorzaak van onze zeer vervallen en ellendige staat en dat is het grote gebrek aan ware geestelijke kennis, dat nu allerwegen onder ons gevonden wordt.

Waarlijk, hier moeten wij allereerst met onze aandacht bij stil staan, als wij de juiste bron van al ons kwaad en verderf willen vinden. Als maar alleen Gods Woord en de verkondiging daarvan bij ons in geringschatting is, en wij de geestelijke en heilige kennis des geloofs van God en van Zijn geopenbaarde waarheid, die uit die fontein geschapt wordt, reeds zijn gaan verliezen en verwerpen, dan moeten wij niet denken, dat wij van het gehele christendom iets meer of iets anders zullen kunnen behouden, dan slechts de blote uitwendige gedaante. Met het verlies van de kennis moet ook alles zonder onderscheid verloren gaan. Als de kerk van Christus dit onwaardeerbare halsjuweel eenmaal heeft verloren en deze kroon van twaalf sterren onvoorzichtig van haar hoofd heeft laten vallen, dan kan zij haar mooie kleed, de zon, ook niet langer meer aanhouden, noch de maan van deze ijdele wereld langer met haar voeten vertreden, Openb. 12:1. Zo spoedig als maar het zuivere hemelse licht van de ware kennis begint onder te gaan, komen direct van alle kanten de nare en akelige duisternissen van dwaling, geveinsdheid, vormendienst, bijgeloof, wereldzin en alle andere boze werken van de duivel daarvoor in de plaats en nemen dan gaandeweg de overhand tot verderf van de beste kerken of gemeenten in de wereld.

Daarentegen is de ware Goddelijke kennis als het zout der aarde om alle zaken van het christendom voor het verval en verderf te bewaren. Zij is als een bloeiende en vruchtbare boom, waar allerlei edele vruchten van geloof en Godzaligheid zeer overvloedig aan groeien. Als dan deze boom alleen maar verdort, zo zullen deze kostelijke vruchten ook niet meer bij ons gevonden worden: *want leest men ook een druif van doornen, of vijgen van distelen?* Matth. 7:16 Als de Geest der kennis van ons geweken is, dan is ook de Geest der vreze des Heeren van ons geweken, Jes. 11:2. Zo wij slechts de kennis gaan verwerpen, moeten wij niets anders verwachten, dan dat God ons ook wel spoedig zal verwerpen en dat Hij ook van ons zal zeggen: *Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is*, Hos. 4:6.

De mensen gebruiken dat gangbare spreekwoord soms zeer ongepast: daar is kennis genoeg, als er maar praktijk genoeg zou zijn. Met betrekking tot alleen dode, geesteloze en onheilige letterkennis, waaraan de wezenlijke kracht en praktijk der Godzaligheid ontbreekt, is het zeer zeker waarachtig. Met zodanige kennis gaan wij niet minder verloren, dan door alleen onwetendheid en onze verdoemenis wordt ook zelfs daardoor des te zwaarder, Lukas 12:47, 48. Maar wat is aan de andere kant ook daarentegen een praktijk of Godzaligheid zonder kennis, anders dan een zuivere huichelarij of blind bijgeloof? Een kennis zonder praktijk is slechts een koude kennis, maar een praktijk zonder kennis is slechts een lauwe kennis. Christus heeft weleer gezegd tot die van Laodicea: *Och, of gij koud waart of heet! Zo dan, omdat gij lauw zijt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit Mijn mond spuwen*, Openb. 3:15, 16.

Hoeveel zal men dan wel winnen met een redeloze praktijk, zonder kennis? En zou men dit blad hier dan ook niet weleens mogen omkeren en in een andere betekenis met betrekking tot zoveel geveinsden en lauwe belijders, die zich aan de Goddelijke kennis der waarheid nu zo weinig gelegen laten liggen, ook niet juist deze regelmatige kracht mogen voortbrengen: daar is praktijk genoeg, als er maar kennis genoeg zou zijn?

Zeker, zoals altijd liggen ook hier twee schadelijke uitersten, waarvoor al degenen die

een oprechte liefde voor hun onsterfelijke zielen hebben, zich door Gods genade hebben te wachten. Het ene is een dode en onvruchtbare letterkennis en het andere is een blinde vroomheid, zoals men dat noemt. Hier wil men kennen, wat men niet doen wil en daar wil men doen, wat men niet wil kennen. Wie zal ons nu zeggen, welke van beide de grootste dwaasheid is?

De juiste weg is hier, gelijk altijd weer, in het midden gelegen en deze voegt beide de kennis en de praktijk te samen, evenals twee vrienden en metgezellen, die zelfs niet voor een ogenblik van elkaar gescheiden kunnen worden, evenals vuur en licht of warmte zich vaneen kunnen scheiden. Alleen met dit onderscheid, dat de kennis in orde, altijd de praktijk moet voorafgaan, zoals de oorzaak gaat voor het gewerkte en gelijk men het fundament moet leggen voor het gebouw. De kennis moet de praktijk middellijk vormen door de werking des Heiligen Geestes en de praktijk moet zich alleszins richten naar de kennis en daar ten enenmale van afhangen. De godsdienst van de christen is, voor zover die waarlijk heilig en geestelijk is ook een redelijke godsdienst Rom. 12:1, niet alleen omdat die door de geheiligde kennis en het verstand van de mens geheel bestuurd wordt overeenkomstig de zuivere evangelische instellingen, maar ook omdat God die alleszins wijs, redelijk, heilig en betamelijk geordineerd heeft tot Zijn heerlijkheid en de zaligheid der mensen. Wat dan de wijze koning zegt van een schone vrouw, die van de rede afwijkt, dat mogen wij ook wel zeggen van een praktijk of godsdienst, die zonder kennis geoefend en zonder rede bestuurd wordt: *deze is als een gouden bagge in een varkenssnuif*, Spr. 11:22. Zou deze ook een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande kunnen zijn, gelijk de apostel zo van de redelijke godsdienst christenen eigen getuigt? Rom. 12:1 Aan de kinderen Israëls werd oudtijds in de wet geboden, dat zij op het reukaltaar geen vreemd reukwerk zouden aansteken, Ex. 30:9, maar dat zij zich nauwkeurig moesten houden aan de wet van de reukoffers.

Maar wat doen degenen, die de heilige God willen dienen met een blinde vroomheid of met een onkundige en onverstandige praktijk anders, dan dat zij altijd een vreemd reukwerk aansteken op Zijn altaar, dat slechts een walging is in Zijn heilige neusgaten? Ook juist als zij bij hun vreemd reukwerk bovendien nog een vreemd vuur toevoegen van onbezonnen drift, ijver, kracht, ernst, ontroering, enz. waardoor hun reukoffers des te schoner en te helderder schijnen te branden. Wat doen zij daarmee toch anders dan de Heere maar meer te vertoornen, zodat Hij ook eens tot hen zegt: wandelt in de vlam van uw vuur en in de spranken, die gij ontstoken hebt. *Dat geschiedt u van Mijn hand, in smart zult gijlieden liggen?* Jes. 50:11. Evenals de satan er velen naar de hel voert door een kennis, zonder praktijk, voert hij er ook velen naar de hel door een praktijk, zonder kennis en door een ijver, zonder verstand. Want ook al zijn deze wel geheel tegenstrijdige uitersten, dat komt voor de satan op hetzelfde neer. Of de mensen langs de weg van het zuiden of langs die van het noorden in het eeuwige verderf komen, daar laat hij zich weinig aan gelegen liggen. Zijn grootste kunstwerk en voordeel liggen vooral daarin, dat er op die manier verscheidene en allerlei wegen door hem gebaad zijn, die toch op het einde alle naar de hel lopen. Die hij niet goed kan leiden op de ene weg, die leidt hij dan in een andere weg. Maar de weg des levens is de verstandige naar boven, opdat hij afwijke van de hel beneden. Spr. 15:24

Wij achten, dat deze dingen voldoende duidelijk zijn bij al degenen, die maar slechts de gronden van onze gereformeerde leer enigszins zuiver verstaan. Alleen lijkt het, nu wij zoveel van de ware geestelijke kennis als de wezenlijke grondslag van alle andere genades des Heiligen Geestes gesproken hebben, wel noodzakelijk, dat wij hier nog

een weinig nader aanwijzen en bepalen, wat wij eigenlijk, door een zodanige kennis in onze geloofsleer gewend zijn te verstaan. Wij vertrouwen erop, dat onze lezer zich er niet aan zal stoten, dat wij hier enigszins tegen de gebruikelijke orde schijnen te werk te gaan, door de verhandelde zaak pas op het einde te definiëren of te beschrijven, waartoe ons nochtans meer dan één reden noodzaakt.

Beschrijving van de ware geestelijke kennis in de wedergeboorte

Wij verstaan dan door een ware geestelijke kennis niets anders, ***dan een heilige, inwendige, zaligmakende en regelmatige kennis van God en van de waarheden van het Evangelie.*** En dat op een zodanige wijze als de Geest in Zijn gewone weg door middel van het Woord en de verkondiging daarvan krachtdadig werkt in de harten van de uitverkorenen en ware gelovigen.

Hij komt hun duistere verstand in de wedergeboorte te verlichten en Hij bouwt die kennis dan door de hulpmiddelen van het Evangelie en door de naarstige studie en oefening van de mensen van trap tot trap al verder op, totdat Hij die langs deze weg tenslotte gebracht heeft tot de mate der genade, die volgens Gods eeuwige voorbeschikking aan een ieder christengelovige toegezegd of toegeschikt is uit de algenoegzame volheid van Christus, verdiensten. Wij noemen deze kennis geestelijk, omdat deze een zuiver geestelijke gave is Rom. 1:11, 1 Cor. 14:1 en 12, dat is een wezenlijke gave, vrucht of werking van vrucht of werking van de Geest in ons. En hierin volgen wij het voetspoor van de Heilige Schrift, die deze kennis ook noemt een geestelijk verstand Col. 1:9 om ze te onderscheiden van alle algemene, natuurlijke, vleselijke en ongeheiligde kennis van de waarheid van het Evangelie, zoals ook de onwedergeborenen bezitten. Zodanige kennis wordt door de apostel genoemd: een wijsheid, die niet van boven afkomt, dat is, die niet door het Goddelijke en hemelse licht van de Heilige Geest in de harten der mensen ontstoken en gewerkt wordt, maar die aards, natuurlijk en duivels is Jac. 3:15.

Evenals alle zaligmakende genade en gave in het Woord aan de Heilige Geest, als de auteur of werkmeester daarvan worden toegeëigend, zo ook zeer bijzonder de kennis, die de eerste en voornaamste grondgenade is, die van de Geest in onze harten gewerkt wordt voor alle andere genades, evenals nu reeds, zo menen wij, genoeg door ons is aangetoond. Daarom wordt dan ook de Heilige Geest genoemd: de Geest der wijsheid en des verstands en de Geest der kennis Jes. 11:2 de Geest der wijsheid en der openbaring in Gods kennis Efése 1:17. Dit zal geen nadere verklaring nodig hebben. Maar wij denken, dat het mogelijk niet geheel ondienstig zal zijn, al wij hier nog wat in het bijzonder aanwijzen, waarom wij de zaligmakende kennis van de Heilige Geest in de harten van de uitverkoren gelovigen ook een ware kennis noemen. Dat gebeurt door ons om de zuivere aard en de wezenlijke hoedanigheid van de kennis daardoor nader voor te stellen, want de benaming van geestelijk ziet gewoonlijk op de oorsprong of werkmeester van deze kennis, die in het bijzonder God de Heilige Geest is. Maar de verdere beschrijving van ware drukt het formele wezen en de nauwkeurige toestand en werking van deze kennis nog meer bijzonder en bepaald uit.

1. De ware geestelijke kennis is onderwerpeijk en voorwerpeijk

Wij noemen die een ware kennis in een tweeërlei betekenis of opzicht — wij wensten wel, dat dit door een ieder juist ter harte genomen en naar behoren begrepen zou worden — te weten: subjectief of onderwerpeijk en objectief of voorwerpeijk, zoals men over het algemeen ook andere zaken en in de natuur en in de godsdienst gewoon is te onderscheiden.

De zaligmakende kennis van de Heilige Geest is een ware kennis, die ***onderwerpeijk***

opgevat wordt in zoverre namelijk, als die haar feitelijke grond of wortel, wezen en zetel heeft in haar onderwerp, dat het hart of gemoed van de ware gelovige is, dat deze geestelijke kennis als een zuivere genade van God door het geloof in Christus en door de krachtadige Goddelijke werking van de Heilige Geest ontvangt en bezit. In dat opzicht is deze kennis dan een ware kennis, omdat zij een waar Goddelijk en hemels licht van de Heilige Geest is, dat schijnt in het hart door middel van het Woord en de verkondiging daarvan, zoals geen anderen ontvangen, dan alleen de ware uitverkorenen en gelovigen in de wedergeboorte. Daarin komt de Geest hun duistere verstand inwendig verlichten en hun de ogen des gemoeds openen en daarin komt God, die gezegd heeft, dat het licht uit de duisternis zou schijnen, nu zelf schijnen in hun harten, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus 2 Cor. 4:6.

Door middel van deze inwendige verlichting des Geestes ontvangen de oprechte gelovigen dan nu het heilige en formele grondwezen van een ware kennis in volkomenheid van delen, maar niet van trappen. Daardoor kennen zij God in Christus door de Heilige Geest, te samen met Zijn geopenbaarde waarheid, nu waarlijk in Zijn eigen waarachtige en hemelse licht, Psalm 36:10, en niet meer door een natuurlijke en vleselijke beschouwing, zoals de onwedergeborenen. Die kunnen vanwege hun blindheid, verduisterd verstand en verdorven oordeel van God en Zijn geestelijke waarheden geen andere, dan alleen aardse en vleselijke denkbeelden maken. Zij blijven dan ook daarin hangen en berusten, omdat zij uit zichzelf zonder de voorkomende genadige en krachtadige verlichting des Heiligen Geestes tot geen heilige en zuiver geestelijke denkbeelden met hun verdorven aardse verstand ooit meer kunnen opklimmen.

2. Ten tweede noemen wij de zaligmakende kennis van de Geest ook *een ware kennis*, in zoverre wij die alleen **voorwerpelijk** opvatten, dat is in het bijzonder met betrekking tot de voorwerpen, waar omtrent die eigenlijk werkzaam is, dat zijn God en de waarheden door Hem geopenbaard in de heilige Schrift. Deze worden door de ware gelovigen door hun geestelijk verlicht verstand zuiver, rechtzinnig en regelmatig gekend en verstaan in hun wezen, natuur en eigenschappen en in hun wezenlijke verband dat zij onderling met elkaar hebben, enz. In dit voorwerpelijk opzicht is de kennis van de gelovigen dan ook een ware en rechtzinnige kennis, die alleszins overeenkomt met de aard van de gekende voorwerpen. Op die manier wordt de kennis door ons dan zo zeer niet aangemerkt in haar inwendige hebbelijke hoedanigheid of formele grondwezen, zoals die bestaat in haar onderwerp, als wel in haar dadelijke en werkzame oefening omtrent de Goddelijke voorwerpen, die aan haar van buiten om te kennen worden voorgesteld. Nu is het zeker, dat de zaligmakende kennis van de Geest in de oprechte gelovigen altijd een ware kennis is in beide deze opzichten tegelijk: onderwerpelijk in haar wezen of karakter en voorwerpelijk in haar oefening of dadelijke werkzaamheid omtrent de Goddelijke waarheden, zover die zich uitstrekt. Want er is tussen deze beide opzichten een noodzakelijk verband, waardoor alle kennis voor zover die wezenlijk en een zuiver geestelijk licht in de ziel is, ook altijd regelmatige begrippen en denkbeelden moet vormen van de waarheden van de Heilige Schrift en geen valse of dwalende begrippen, omdat anders het licht van de Heilige Geest in het hart ons tot dwalingen zou kunnen verleiden jegens de geopenbaarde waarheden van het Woord. Dat te stellen zou een allerergste ongerijmdheid zijn.

3. Wij kunnen de geestelijke kennis in de gelovigen na deze onderscheiding ook nog nader verstaan als **inwendig en uitwendig**.

Door de **inwendige** kennis verstaan we dan het eigenlijke wezen van de ware kennis, zoals die een heilig en geestelijk licht is in het gemoed van de mensen, of een wezenlijk habitus, vermogen of een wezenlijke bekwaamheid of genade om God en Zijn geopenbaarde waarheden in hun eigen geestelijke gedaante, heiligheid, heerlijkheid en alles overklimmende voortreffelijkheid tot zaligheid recht te kennen, met daarnaast alle inwendige zielswerkzaamheden, die uit dat grondvermogen voortkomen door de kracht en gedurige invloeiing van de Heilige Geest, waardoor de mens in zijn gemoed God en Zijn waarheid op een redelijke wijze kent, beschouwt, onderscheidt, beoordeelt, enz. Dit alles noemen wij dan een inwendige kennis, of een kennis des harten, omdat zij in het gemoed van een mens geheel verborgen is, overeenkomstig het woord van de apostel, want wie van de mensen weet hetgeen des mensen is, dan de geest des mensen, die in hem is? 1 Cor. 2:11

Daarentegen verstaan wij door de **uitwendige** kennis alle werking, vertoning en openbaring van de kennis naar buiten voor anderen, alles zonder onderscheid, wat tot de beoefening der kennis uitwendig behoort in het regelmatig beschouwen, behandelen en voordragen van de waarheden van het Evangelie met en daarnaast alle uiterlijke gaven en bekwaamheden, sieraad, voortreffelijkheid, beschaafdheid, wetenschap, kunst en voordeel, enz., zoals die dienstig kunnen zijn om anderen te leren en te stichten. Want het is wat anders voor zichzelf in zijn eigen gemoed begiftigd te zijn met een licht van zuivere en geestelijke kennis en daarmee alzo met des Konings dochter, geheel verheerlijkt te zijn, inwendig, Psalm 45:14. En het is wat anders, dat licht naar buiten te laten schijnen voor de mensen, ten einde om met onze kennis voor hen nuttig en voordelig te zijn en om de waarheid van het heilige Evangelie, die wij kennen, gedurig te verbreiden, gelijk de apostel zo gewaagd van de reuk van Gods kennis openbaar te maken in alle plaatsen, 2 Cor. 2:14. Al datgene, zonder onderscheid, wat er maar enigszins behoort tot de dadelijke werkzaamheid en tot de formele gedaante of hoedanigheid van de kennis naar buiten zijn wij gewend een uitwendige kennis te noemen.

Nu is het zeker, dat de geestelijke kennis, voor zover zij zodanig wezenlijk is, ook altijd een ware, zuivere en regelmatige kennis is, hetzij dat wij die opvatten in haar inwendige grond of wezen, of in haar uitwendige hoedanigheid, zoals zij. werkzaam is omtrent de geopenbaarde waarheden van het heilig Evangelie naar de onfeilbare regel van het beschreven Woord. Ja, het is ook zeker, als wij het woord kennis in zijn volle en eigenlijke kracht nemen, dat het dan niet anders, dan een ware en wezenlijke kennis, wijsheid, wetenschap of een wezenlijk verstand kan betekenen, want een vals en verkeerd begrip, dat met de werkelijke aard en natuur van de dingen, enz. niet overeenstemt, is eigenlijk in de grond van de zaak geen kennis. Dat is een waarachtige blindheid en onwetendheid en een wezenlijk gebrek van kennis, ja, een besliste misvatting, een dwalende mening, waan, inbeelding, enz., hoezeer het ook uitwendig een kennis of wetenschap mocht schijnen te zijn. Daarom noemt de Heilige Schrift het *een gedaante der kennis*, Rom. 2:20. Tot zo ver oordelen wij, dat wat wij van de ware geestelijke kennis der gelovigen gezegd hebben, bij niemand, die maar iets wezenlijks daarvan door de genade Gods bezit, de minste bezwaren zal ontmoeten. Ondertussen is deze onderscheiding, die wij met betrekking tot die kennis hier gemaakt hebben, van een zeer groot belang in de zaken van de godsdienst en om alle verkeerde misvattingen in dezen zoveel als doenlijk is te voorkomen, zoals uit het vervolg nog nader zal blijken.

4. Want wat hier nu allereerst als een onfeilbare waarheid door ons moet worden vastgesteld is, ***dat het met deze kennis geheel anders is gesteld in de ware gelovigen***

en wedergeborenen en anders in de tijdgelovigen en onwedergeborenen. Dat onderscheid ten volle en grondig te bevatten is zeker geen zaak van geringe wetenschap. Wat de ware gelovigen betreft: deze bezitten zonder enige tegenspraak een ware kennis van God en van Zijn geopenbaarde waarheid, voor zover zij daarmee door de Heilige Geest begiftigd en verlicht zijn. Hetzij wij die kennis onderwerpelijk of inwendig opvatten, hetzij wij die kennis voorwerpelijk of uitwendig opvatten, volgens de onderscheiding die met betrekking daartoe door ons gemaakt is, die kennis is, voor zover zij Goddelijk en geestelijk is, in de oprechte gelovigen altijd een ware en regelmatige kennis.

Maar zo is het allerminst gesteld met de tijdgelovigen en onwedergeborenen, voor zover zij met enige kennis van God en van de waarheden van het Evangelie begiftigd zijn. Deze bezitten nooit een ware kennis, let wel, in de beide opzichten tegelijk, waarin wij deze hebben opgevat. Want wat de aard van de kennis aangaat, voor zover zij onderwerpelijk of inwendig is, is het volkomen zeker, dat geen onwedergeborene op die wijze een ware kennis van God en van Zijn geestelijke waarheden daadwerkelijk bezit, of in die staat ooit bezitten kan, omdat hij geheel blind en verduisterd is in zijn gemoed en hem de wederbarende en zaligmakende verlichting van de Heilige Geest in de staat der natuur beslist altijd ontbreekt, die er nochtans tot een ware geestelijke en inwendige kennis des gemoeds alleszins noodzakelijk vereist wordt.

Zodanige inwendige kennis blijft dan altijd maar alleen het zalig voorrecht van de ware gelovigen, die de Heilige Geest met Zijn zaligmakende gaven en werkingen uit genade van God door Christus ontvangen, als zij wedergeboren worden en als hun verduisterd verstand door de Heilige Geest krachtadig vernieuwd en verlicht wordt. Ziet, in dat opzicht houden wij, gereformeerden, staande, dat geen onwedergeborenen of natuurlijke mensen een ware kennis van God en van de waarheden van het Evangelie ooit bezitten, of als onwedergeborenen enigszins kunnen bezitten. Wat een algemene en natuurlijke kennis zij door de uiterlijke hulpmiddelen van het Evangelie en door de algemene verlichting van de Heilige Geest anders ook al kunnen bekomen, wij houden het nochtans daarop, dat zij daarmee onderwerpelijk en inwendig in hun eigen gemoed evenwel altijd geheel blind en verduisterd zijn en blijven in het verstand, vervreemd van het leven Gods, door de onwetendheid, die in hen is, door de verharding huns harten, Efése 4:18.

Anders kon er ook in de wezenlijke aard en hoedanigheid van de kennis zelf nooit een waarachtig en wezenlijk onderscheid zijn tussen de heilige en zaligmakende kennis der wedergeborenen en tussen de geesteloze en onheilige kennis der onwedergeborenen, als wij wilden stellen, dat zij beiden inwendig en onderwerpelijk een ware geestelijke kennis zouden bezitten, en dat zij met hetzelfde waarachtige hemelse licht des Geestes, God en Zijn waarheden kenden door het oog van hun verstand.

Nee, in dat opzicht achten wij, gereformeerden, dat de ware kennis van God een voornaam gedeelte is van Gods heerlijke beeld, waarmee de mens in de staat der rechtheid eerst begiftigd was, maar dat hij door de zonde verloren heeft en waartoe de ware uitverkorenen en gelovigen nu in Christus door de Heilige Geest aanvankelijk hier op aarde vernieuwd en wedergeboren worden.

Zie de regels van onze leer over het 3e en 4e hoofdstuk van des mensen verdorvenheid, enz. Artikel 1, 4 en 11, die aldus luiden: artikel 1 *De mens is van de beginne naar het beeld Gods geschapen, versiert in zijn verstand met let wel ware en zalige kennis van zijn Schepper en van andere geestelijke dingen; in zijn wil en hart*

met gerechtigheid; in al zijn genegenheden met zuiverheid; en is overzulks geheel heilig geweest. Maar door het ingeven des duivels en zijn vrije wil van God afwijkende, heeft hij zichzelf let wel van deze uitnemende gaven beroofd, en heeft daarentegen in de plaats van die over zich gehaald blindheid, schrikkelijke duisternis, ijdelheid en verkeerdheid des oordeels in zijn verstand; boosheid, wederspanningheid en hardigheid in zijn wil en hart; mitsgaders ook onzuiverheid in al zijn genegenheden.

Artikel 4. Wel is waar dat na de val in de mens enig licht der natuur nog overgebleven is, waardoor hij behoudt enige kennis van God, van de natuurlijke dingen, van het onderscheid tussen hetgeen betamelijk en onbetamelijk is, en ook betoont enige betrachting tot de deugd en tot uiterlijke tucht. Maar zo ver is het vandaar, dat de mens door dit licht der natuur zou kunnen komen tot de zaligmakende kennis Gods, en zich tot Hem bekeren, dat hij ook in natuurlijke en burgerlijke zaken dit licht niet recht gebruikt; ja veel meer het, hoedanig het ook zij, op onderscheiden wijze geheel bezoedelt en in ongerechtigheid ten onder houdt; en omdat hij dit doet, zo wordt hem alle verontschuldiging voor God benomen.

Artikel 11. Voorts wanneer God dit Zijn welbehagen in de uitverkorenen uitvoert, en de ware bekering in hen werkt, zo is het dat Hij niet alleen het Evangelie hun uiterlijk doet prediken, en hun verstand krachtiglijk door de Heilige Geest verlicht, opdat zij recht zouden verstaan en onderscheiden die dingen, die des Geestes Gods zijn; maar Hij dringt ook in tot de binnenste delen des mensen met de krachtige werking van dezelfde wederbarende Geest; Hij opent het hart, dat gesloten is; Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is, enz. Zie ook onze Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 14.

Dit is dan, zo wij menen ten volle duidelijk en zeker, dat van de kennis van God en Zijn waarheid, voorover die door ons opgevat wordt als inwendig en onderwerpeijk in onze Gereformeerde kerk, niets anders geleerd wordt, dan dat alleen maar de uitverkorenen en wedergeboren gelovigen een ware geestelijke kennis bezitten door de verlichting des Heiligen Geestes in hun gemoed. Daar zijn de onwedergeborenen en tijdgelovigen geheel van beroofd, omdat die in werkelijkheid inwendig niet anders zijn, dan enkel duisternis, zoals in de Heilige Schrift overal zeer duidelijk geleerd wordt van hun staat.

Maar als wij nu de kennis in een ander opzicht gaan beschouwen, nl. voor zover die voorwerpeijk of uitwendig is in de mens, dan zal het ook niet minder zeker zijn, dat alle kennis der Goddelijke waarheden, die zuiver geregeld is en die geheel gevormd is naar de regel van de Goddelijke openbaring in het Woord, in zoverre ook een ware, rechtzinnige, deugdelijke en Goddelijke kennis is, zonder erop te letten of die een uitwendige geestelijke grond of zetel in het gemoed van een mens voor God heeft of niet. Want dat raakt alleen de kennis in haar eerste verhouding of bedoeling, waar wij hier nu niet van handelen. Tot de waarheid en wezenlijkheid van de kennis, wanneer die alleen uitwendig genomen wordt, behoren alleen maar een geregelde werkzaamheid en hoedanigheid naar buiten, of een rechtzinnig beschouwen en behandelen van de voorwerpen die gekend moeten worden en dat zijn de Goddelijke waarheden, die uitgedrukt zijn in het beschreven Woord. Als deze, ofschoon door een inwendig verduisterd en ongeheiligd verstand, nochtans uiterlijk waarlijk rechtzinnig worden bevat en begrepen en ook als zodanig behandeld en aan anderen voorgedragen worden, dan hebben wij hier zeer zeker ook een ware en zuivere kennis. De waarheid daarvan hangt niet aan het onderwerp dat die kennis bezit, maar alleen aan de voorwerpen die gekend worden.

Deze zaak zullen we ophelderen met een algemeen voorbeeld.

Neem het geval van iemand die blind geboren is en die het licht nooit heeft gezien. De ervaring heeft ons geleerd dat er onder de zodanigen gevonden zijn, die een bijzondere mate van kennis in natuurlijke dingen hebben weten te verkrijgen door algemene hulpmiddelen van buiten. Zij kunnen die gebruiken door een natuurlijke bekwaamheid en aangeboren scherpzinnigheid van het verstand van binnen. Daarmee zijn zij begiftigd geweest, zodat ook zij in staat waren anderen te onderwijzen in dingen die zij zelf nooit gezien hadden. De vraag is hier nu, wat dat voor een kennis of wetenschap in zodanige blinden is geweest? Als men hier de kennis alleen inwendig en onderwerpeijk wil opvatten, dan zal het zeker zijn, dat deze mensen geen ware kennis of zuivere, onderscheiden en geregelde begrippen van de zichtbare dingen in hun eigen verstand of hart hebben kunnen bezitten, althans niet in de gewone weg van de natuur, omdat tot de zodanige kennis van lichamelijke dingen ook de werking van de uitwendige zinnen, waaronder die van het gezicht wel de eerste en voornaamste is, noodzakelijk behoort, ten einde door middel daarvan de ware en onderscheiden denkbeelden in het verstand te brengen.

Wij kunnen niet goed weten, welke denkbeelden of begrippen van de zichtbare dingen er eigenlijk in het verstand van de blindgeborenen gevonden worden, maar dit weten wij, dat zij in de gewone weg van Gods voorzienigheid geen onderscheiden, waarachtige of geregelde denkbeelden van stoffelijke zaken kunnen hebben, zoals men die ontvangt door het werktuiglijk middel van het gezicht. Daarom moeten wij hier dan vaststellen, dat de blindgeborenen geen ware inwendige kennis, tenminste geen kennis, die zuiver geregeld en onderscheiden is, van lichamelijke zaken kunnen hebben. Maar als wij nu de kennis uitwendig opvatten en alleen ten opzichte van de gekende voorwerpen, dan is het zeker, dat de kennis die sommigen zelfs zonder het gezicht alleen door een ijverige oefening en beschouwing van het verstand, zich hebben weten te vergaren, zodat zij in staat geweest zijn om ook anderen te onderwijzen, een ware, zuivere en rechtzinnige kennis geweest is. Het is dan ook zeker, dat deze blindgeborenen de dingen met uitwendige en voorwerpelijke kennis immers zo goed en juist gekend hebben, ja, veel beter zelfs, dan velen die het voordeel hadden alles met hun eigen ogen te aanschouwen. Dit voorbeeld kan ons leren, wat wij te denken hebben van de kennis der onwedergeborenen in de heilige en geestelijke zaken van het Evangelie.

Het is duidelijk, dat zij, de onwedergeborenen, geen ware inwendige kennis daarvan kunnen hebben, omdat zij de inwendige Goddelijke verlichting van de Heilige Geest missen en hier ook waarlijk blindgeborenen zijn. Nochtans is het ook niet minder duidelijk en ten volle zeker, dat zij van alle zaken van het Heilig Evangelie een ware uitwendige kennis kunnen hebben en dat zij op die manier alle Goddelijke waarheden zuiver, geregeld en volkomen rechtzinnig kunnen weten en kennen, evenzeer als de wedergeborenen. Ja, daarin kunnen zij door een gedurige oefening en ijver en door algemene gaven en verlichtingen van de Geest deze soms zeer ver overtreffen, zodat zij in Gods weg ook uitnemende bekwaamheden kunnen hebben om anderen met hun kennis en gaven te dienen, te onderwijzen en alleszins behulpzaam en nuttig te zijn.

Hier komen we twee bijzondere zaken of waarheden tegen, die beide in de leer van het christendom van een zeer groot en zonderling gewicht zijn, meer zelfs dan velen wel vermoeden.

(1) Allereerst de waarheid dat de onwedergeborenen in de natuurstaat geen ware inwendige geestelijke kennis van God en van de waarheden van het Heilig Evangelie hebben of kunnen hebben, hoezeer verlicht zij anders ook al kunnen zijn door middel

van de algemene gaven en hulpmiddelen van de Geest, maar dat zij, als onwedergeborenen, altijd in hun gemoed geheel blind, ja, enkel duisternis zijn. Dit houden wij staande tegen alle Pelagiaansgezinden en tegen al degenen, die de volstreekte, oorspronkelijke verdorvenheid van de mensen, alsmede de bijzondere en krachtdadige genade Gods, enz. willen bestrijden of enigszins verdonkeren.

(2) Vervolgens de waarheid dat echter de onwedergeborenen een ware uitwendige geestelijke kennis kunnen hebben en velen die ook werkelijk bezitten, en die ontvangen door de algemene middelen, weldaden en gaven des Geestes in het christendom en dat zij in zoverre de Goddelijke waarheden ook waarlijk en geregeld kennen in hun eigen wezen, gedaante, toestand, verband en orde, enz. niet minder of anders, dan de ware wedergeborenen.

Dit houden wij staande tegen alle *Fantastiken of Enthousiasten (geestdrijvers)*, die hangen aan een onmiddellijk licht of een onmiddellijke inblazing van de Geest, waardoor zij alle gezonde, geregelde en ware formele begrippen en kennis van God en van de waarheden van het christendom in de grond van de zaak geheel vernietigen en wegnemen en langs die weg de christelijke leer in één keer geheel en al de bodem inslaan.

Wie zal ons hier nu kunnen zeggen, welke van die twee grondwaarheden met de meeste kracht en ernst door ons dient beweerd en voorgestaan te worden? Want zoals de ene de volkomen doodsteek is voor al het Pelagianisme, zo is de andere dat voor alle *Enthousiasten* (geestdrijverij). Het gehele grondwezen van het Pelagianisme ligt maar alleen in een uitwendige kennis met verwerping van alle kennis, die waarlijk inwendig, bijzonder, krachtdadig en zuiver geestelijk is in Gods gewone weg.

Daarentegen ligt het gehele grondwezen van de dwalende *Enthousiasterij* (geestdrijverij) weer in een zogenaamde inwendige kennis met verwerping van een ware formele uitwendige kennis. En zo staan deze twee zielsverderende dwalingen dan in hun eerste opkomst ver genoeg van elkaar, ja, zelfs recht tegenover elkaar.

Wie ziet nu niet, hoe gemakkelijk het soms kunnen gebeuren, dat in deze belangrijke aangelegenheden van onze gereformeerde leer onder ons zelfs schadelijke misstanden en verdeeldheden zouden oprijzen, alleen uit gebrek van een behoorlijke onderscheiding en van een genoegzaam heldere en eenvoudige handelwijze?

a. Want aan de ene kant zouden sommige rechtzinnigen sterk en ijverig kunnen beweren, dat de onwedergeborenen een ware en wezenlijke kennis der Goddelijke waarheden bezitten, zowel als de wedergeborenen, enz. Dezen zouden dan maar bepaald hun oog hebben op de uitwendige kennis, voor zover die voorwerpelijk gaat omtrent de stof van de evangelische waarheden, met een goede en zuivere opzet tot bestrijding van de dodelijke en het christendom geheel vernielende en verwoestende *Enthousiasterij* (geestdrijverij). En dat in een tijd, waarin zij met droefheid menen op te merken hoezeer die allergruwelijkste ketterij, heimelijk en onbewust bij ons binnenkruipt en ook openbaar de kop opsteekt.

En op die manier zou de handelwijze van zodanigen in zoverre ook niet anders dan zeer goed en prijzenswaardig zijn. Nochtans zou die soms anderen zo kunnen toeschijnen, alsof zij waarlijk min of meer overhielden en probeerden op bedekte wijze zijdelings te werken, naar de kant van het Pelagianisme en alsof zij wilden beweren, dat de onwedergeborenen ook een ware inwendige geestelijke kennis bezitten, niet minder dan de wedergeborenen. Ook zouden sommige niet genoeg overwogen uitdrukkingen, die door hen gebruikt kunnen worden, weleens hier of daar minder

duidelijk en onderscheiden zo kunnen liggen want indien iemand in woorden niet struikelt, die is een volmaakt man, Jacobus 3:2, waardoor zodanig kwaad vermoeden jegens hen dan soms op niet geringe wijze gevoed kan worden.

b. Op dezelfde wijze zou het ook aan de andere kant weer kunnen gebeuren, dat sommige rechtzinnigen sterk volhielden en beweerden, dat de, onwedergeborenen geen ware kennis van de Goddelijke waarheden kunnen bezitten, zoals de wedergeborenen, enz. En die zouden dan ook weer bepaald alleen het oog hebben op de inwendige kennis, voor zover die onderwerpeijk haar grond, wezen en zetel, door de zielsverlichtende en wederbarende genade van de Heilige Geest heeft in het gemoed van de ware gelovigen. En zo zou de bijzondere opzet van die dan ook zuiver en alleen zijn ter bestrijding van het ongoddelijke, heilloze en zielsverdervende Pelagianisme, als zij denken waar te nemen, dat deze door het beklagenswaardige gebrek van Gods Geest hoe langer hoe meer in het verborgen of in het openbaar bij ons inkruipt en de overhand neemt in het gemoed van de mensen. In zoverre zouden dezen dit werk dan ook zeker doen met een niet minder goede en prijzenswaardige opzet, dan wij eerst zagen van de voorgaanden.

Ondertussen zouden zij in verschillende opzichten en wel het meest door zich niet bedachtzaam genoeg te onthouden van alle losse, onvoorzichtige, onschriftuurlijke en kwalijk luidende uitdrukkingen of bewoordingen of dubbelzinnige en zelfs ongezonde woorden van de *Enthousiasten* (geestdrijvers), alsmede door een minder heldere en onderscheiden behandeling der zaken, enz. gemakkelijk een groot wantrouwen tegen zich kunnen verwekken bij anderen, alsof zij enigszins tot de mystiek of *Enthousiasten* overhellen en alsof zij ook wel een voornemen konden hebben om de ware uitwendige kennis der Goddelijke waarheden, die zowel in wedergeborenen, als in onwedergeborenen is, heimelijk te ondermijnen en tegen te gaan.

Als de zaken dan van weerskanten zo vastgesteld zijn, dan is in ieder geval na te gaan welke onnodige beroeringen, twisten en schadelijke verdeeldheden uit die wortel soms zouden kunnen voortkomen tussen rechtzinnigen onderling en welke schadelijke gevolgen die in onze kerk niet kunnen achterlaten. En dat voornamelijk als men dan ook aan beide zijden zijn zaak niet anders zou verdedigen en staande houden dan door hoe langer hoe verder van elkaar af te wijken, elk in zijn bepaalde uiterste, en met de verschillen vervolgens ook al ongevoelig ingewikkeld te worden in verdere uitgebreidheid, verwarring, duisternis en onnodige persoonlijke kwesties, enz. Wat kan er evenwel anders uit geheel zo'n handelwijze geboren worden, dan een samenloop van de droevigste zonden, laster en ergernissen tot oneer van de waarheid zelf, waar men zo ijverig aan weerskanten voor strijdt en tot de grootste schade en het grootste verderf van de kerk en leer en van de kostelijke ziel van velen?

Werkelijk, wij menen, dat men deze dingen niet kalm en ernstig genoeg in overweging kan nemen en dat wij door Gods genade niet zorgvuldig genoeg kunnen waken voor een al te sterke geestdrift en ijver in het behandelen van de zaken van het christendom met of tegen elkaar. Wij dienden ons veel meer voor te nemen, zoveel het immers mogelijk is, om elkaar eerder rechtzinnig, dan onrechtzinnig te maken. Het zal waarschijnlijk op het eerste gezicht een beetje vreemd schijnen, wanneer wij stellen, dat sommigen groot gevaar lopen, om langzamerhand werkelijk onrechtzinnig te worden, als er alleen maar op toegelegd en aan gewerkt wordt om hen tegen hun eigen zin onrechtzinnig te maken. Nochtans houden wij het voor onszelf daarop dat het gemakkelijk gebeuren kan ook zelfs bij de besten, als God hen maar in een dwaling wil laten vallen, dat zij door verkeerde vleselijke inzichten gedreven worden om een

zaak, stelling of gevoelen die zij door een ongelukkig toeval minder helder en onderscheiden eerst hadden uitgedrukt, nochtans later, zoals het lag, formeel en ijverig te verdedigen. Zij kunnen zelfs op het einde genoodzaakt worden hun toevlucht tot de dwaling te nemen, die hen, al in het begin door anderen met weinig goede voorzichtigheid en waarheid ten laste werd gelegd. Of ze werden genoodzaakt hun toevlucht te nemen tot een of andere ongezonde leer, die hun in hun zaak enig nut scheen te kunnen doen. Hoeveel beter en meer overeenkomstig de leer van het christendom, die men belijdt, zou het derhalve niet zijn, als men, voordat men overgaat om iemand vanwege bepaalde gezegdes of uitdrukkingen enige onrechtzinnigheid aan te wrijven of op te leggen voor de gehele wereld, de zaken eerst behoorlijk trachtte te onderscheiden om op die wijze iemands ware mening of gevoelen dienaangaande van hem zelf te vernemen, ja, om hem alle gelegenheid, zoveel als doenlijk, te geven, om zich nader en duidelijk te verklaren. Als er in de christelijke kerk, vroeger en nu, door de Geest der liefde en der zachtmoedigheid altijd zo voorzichtig was gehandeld door de mensen onder en jegens elkaar, dan twijfelen wij er niet aan of de waarheid en de zaak van God zouden daar meer voordeel uit getrokken hebben en daar zouden door alle tijden minder dwalingen en ergernissen ontstaan zijn.

Visie van Trigland

Voordat we van deze stof afscheiden, willen wij eerst nog eens kort aanwijzen, waar het juiste onderscheid eigenlijk gelegen is *tussen de kennis van God van de wedergeborenen en onwedergeborenen en van Zijn heilige waarheden*, met de woorden van de oude **Jacob Trigland**, die grote leraar en getrouwe voorstander van onze gereformeerde waarheid in zijn boek, getiteld *De kracht der Godzaligheid*, door hem geschreven tegen de Remonstrantse **Eduardt Poppius**, eerst uitgegeven in kwarto en naderhand zonder wijziging, althans voor zover we konden nagaan, gedrukt bij zijn andere geschriften Amsterdam, 1639 in Folio, 2e deel, p. 577-578.

Wij nemen de gelegenheid om op deze plaats uit die beroemde schrijver, alhier aan te halen des te liever waar, omdat wij zijn geleerde en Godvruchtige Schriften aan iedereen ernstig kunnen aanprijzen en in het bijzonder dit zijn boek van *De kracht der Godzaligheid*. Wij denken, dat dat nooit genoeg gelezen kan worden door al degenen die zich in onze gereformeerde leer, zowel theoretisch, als praktisch grondig begeren te oefenen. Wij zouden het in onze tijd voor duizend andere boeken de mensen willen aanprijzen. Hij spreekt dan op de aangehaalde plaats, aldus van de kennis van het geloof:

De kennis in het geloof van de ware gelovigen is diep in het verstand ingeworteld en ingeplant, want zij is ondervindelijk. Dat is: zij komt voort uit onderwijs, maar ook uit bevinding. De Schrift zet de mens aan tot de praktijk. Zij leert de mens op God te betrouwen, God lief te hebben, te eren en Hem gehoorzaam te zijn, zodat de mens die op de rechte wijze uit Gods Woord geleerd is, de levendige kracht en de praktijk heeft van de leer der waarheid. Daaruit verstaat hij de waarheid recht en volkomen. Hij weet met een grondige en doordringende kennis wat geloof is, wat hoop is, wat liefde is, wat nederigheid is, wat lijdzaamheid is, wat een ernstig gebed is, enz. Hij weet dat, niet alleen, omdat hij dat God in Zijn Woord heeft horen zeggen, maar ook, omdat hij zelf gelooft, hoopt, liefheeft, nederig is, lijdzaam is, God ernstig en vurig bidt, enz. En daar zien wij de waarheid van wat David zegt, Psalm 25:12, 14: *Wie is de man, die de HEERE vreest? Hij zal hem onderwijzen in de weg, die hij zal hebben te verkiezen. De verborgenheid des HEEREN is voor degenen die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken.* En dat de apostel Petrus zegt,

2 Petrus 1:8, *Want zo deze dingen bij u zijn namelijk: geloof, deugd, kennis, matigheid, lijdzaamheid, Godzaligheid, broederlijke liefde en liefde jegens allen, die hij, in de voorgaande woorden had aangeprezen en in u overvloedig zijn, zij zullen u niet ledig noch onvruchtbaar laten in de kennis van onze Heere Jezus Christus.* Zo is deze kennis van de ware gelovigen een verdubbelde kennis, want zij is voortgekomen uit de verlichting door het Woord en de Heilige Geest en daarna versterkt door de praktijk en bevinding. Daardoor is de kennis van de ware gelovigen zo vast en onwankelbaar, dat de ware gelovige van die kennis der heilige waarheid door geen middel is af te trekken.

Maar de kennis van de tijdgelovigen is niet ondervindelijk. Dat hij weet van het geloof, van de hoop, van de liefde, enz. dat weet hij alleen uit het onderwijs van de Heilige Schrift en niet uit de bevinding. Daardoor is zijn kennis maar een enkele kennis, omdat die door de praktijk niet verdubbeld is en dientengevolge is ze niet ingeworteld, noch vast. Daarom is hij ook door het een of andere middel te bewegen om een andere mening over de zaken van het geloof aan te nemen en daartoe gelegenheid te geven aan enkele schijnargumenten.

Ten andere, de kennis van de ware gelovige is een vernederende kennis. Daar hij de heerlijkheid Gods recht heeft leren kennen en zelfs in de dadelijkheid de ere Gods zoekt groot te maken, ook zijn eigen nietigheid, niet alleen door het onderwijs van de Schrift en de overtuiging van de consciëntie, maar ook door de dadelijke betrachting van Gods eer en van de ware Godzaligheid grondig heeft opgemerkt, zo is het, dat hij met zijn kennis voor de Heere ten enenmale verootmoedigd wordt.

Maar de kermis van de tijdgelovigen is een verheffende kennis. Want in zijn kennis, vreugde, belijdenis, uiterlijke wandel en ijver die hij betoont om voor de waarheid te spreken, verheft hij zich, omdat zijn hart leeg is van de liefde en van de levendige praktijk der Godzaligheid. De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde sticht. En zo iemand meent iets te weten, die heeft nog niets gekend, gelijk men behoort te kennen. *Maar zo iemand God liefheeft, die is van Hem gekend, 1 Cor. 8: 1, 2, 3.*

Ten derde, de kennis van de ware gelovigen is een zuiverende en heiligende kennis, die het hart van de ware gelovigen zuivert van de boze genegenheid. Want zij zweeft niet alleen in de hersenen, maar zij daalt neer in het hart en beweegt aldaar de genegenheden ten goede. Want het hart der heidenen heeft God gereinigd, door het geloof, Hand. 15:9. Zij is ook een verwarmende kennis, die het hart ontsteekt in een liefde tot God. Omdat zo de ware gelovige de uitnemende liefde van God tot ons in Christus kent, zo wordt zijn hart daardoor onstoken in liefde tot God. Maar de kennis van de tijdgelovigen laat het hart onrein. Zij zuivert het wel van buiten tot een eerbare wandel, maar neemt de onreinheid uit het hart niet weg. Judas kende Jezus als de beloofde Messias, hij stemde ook de belijdenis toe, die de apostelen uit aller naam van Christus deden, ja, predikte zelfs in Christus, naam, maar zijn hart was onrein, want hij was een dief en duivel. Deze onreinheid brak ter bestemder tijd uit, toen hij door begerigheid of andere kwade hartstochten de kerk van God en de belijdenis van de heilige waarheid verliet. Daarvan spreekt de apostel, 1 Tim. 6:10, dat sommigen tot de geldgierigheid lust hebbende zijn afgedwaald van het geloof en zichzelf met vele smarten doorstoken hebben. Einde citaat.

Conclusie

Waarde lezer, deze dingen zijn dan alle zo, dat er zo'n groot en wezenlijk onderscheid is tussen de kennis der ware gelovigen en die van de waan- of tijdgelovigen, alsook

dat de ware geestelijke kennis de werkelijke grondslag is van alle andere zaligmakende genaden en werkingen van de Geest en dat dientengevolge met het gebrek daarvan de gehele zaak van het christendom ook noodzakelijk moet vervallen en te gronde gaan, zoals wij denken dat door ons in deze verhandeling nu duidelijk genoeg is aangewezen. Wie ziet dan derhalve niet, hoeveel eraan gelegen is, dat een ieder die de zaligheid van zijn onsterfelijke ziel oprecht bemint en liefheeft, hier nu eindelijk ook zal proberen om met dit alles in te keren in zijn eigen gemoed om daar een oprecht ernstig onderzoek te doen omtrent de hoedanigheid en aard van zijn kennis en of die kennis ten diepste ook waarachtig en geestelijk is, door de genade van Christus en wat voor vorderingen hij daarin ook reeds gemaakt heeft.

Laat ons toch niet alleen in de beschouwing en algemene goedkeuring van deze dingen blijven hangen, maar laat ons liever werken, om daarmee een juist voordeel te doen voor onszelf. Dit is toch het bijzondere doel en oogmerk, waartoe wij met de hulp des Heeren een ieder van deze zaken wat nader hebben trachten voor ogen te stellen. Ja, wij kunnen niet nalaten te betuigen dat juist hiertoe onze geringe pogingen in het helpen aan het licht brengen van sommige geschriften van anderen, het meest en voornamelijk gestrekt hebben, om niet alleen aan de heilige Waarheid op zichzelf, maar ook aan de zielen der mensen, onder Gods genadige zegen, een dienst te bewijzen tot bevordering van hun eeuwige gelukzaligheid in Christus.

Wij hebben toch reeds lang niet zonder hartelijke droefheid en hartelijk leedwezen voor onszelf moeten waarnemen, hoevelen er gevonden worden in deze tijd die zich tevreden stellen met alleen een theoretische, of beschouwende kennis van Goddelijke dingen zonder ernstig te werken of ernaar te staan om die kennis door een waar hemels licht en genade van de Heilige Geest in hun gemoed geheiligd te krijgen tot een oprechte geloofsvereniging met Godin Christus en tot verkrijging van een wezenlijke zielsGodzaligheid en beoefening van een heilige wandel.

En nogmaals, aan de andere kant, hoevelen zijn er, die de praktikale kennis vooral of alleen zoeken met geringschatting en nadelige verwaarlozing van de ware theorie van de leer en die dus zichzelf diep inlaten en geheel verwarren in een blinde, lichtzinnige en bedrieglijke en zeer naar de geestdrijverij overhellende schijnGodzaligheid, waarmee zij toch op het einde eens jammerlijk zullen verloren gaan, als de Heere zich niet over hen ontfermt om hen zelf nog tijdig te ontdekken met de juiste middelen. Wij kunnen niet anders bemerken, dan dat het beklagenswaardige verval van onze gereformeerde kerk, dat men nu in alle opzichten onder ons gewaar wordt, uit deze twee schadelijke bronnen of beginselen wel voornamelijk zijn oorsprong heeft. Daarom is ons gehele voornemen ook bijzonder daarheen gericht om de ware geestelijke Godzaligheid, die rust op de wezenlijke grondslag van de ware geestelijke kennis, zo veel mogelijk in onze ongelukkige tijd nog onder ons te bevorderen met Gods meewerkende zegen. Wij verwachten ook van alle verstandige en bescheiden lezers, dat zij over onze welmenende pogingen geen ander oordeel zullen vellen. Van alle onnodige en schadelijke twisten over de leer of praktijk houden wij onszelf geheel afkerig. En als onze innerlijk wensen om door de Heere Jezus Christus genadig aangezien te worden vervuld mogen worden, dan zouden wij allen gezamenlijk zoveel van de geestelijke kracht der hemelse waarheid in onze harten steeds levendig gevoelen en ons zo ijverig bezighouden met de christelijke beoefening daarvan, dat er in het geheel noch lust, noch tijd, noch plaats voor ander werk bij ons meer overbleef.

Ach, in een hoeveel betere en heerlijker staat zouden wij onze Gereformeerde kerk dan wel niet aantreffen, terwijl die toch nu te midden van zoveel scherpe twisten en verdeeldheden geheel ongevoelig verloren en te gronde gaat. En dat gebeurt zonder

dat men eigenlijk kan zeggen immers zoals de zaak ons allang is voorgekomen van welke zijde ons het meeste schade overkomt: of van een geesteloze letterkennis of van een geesteloze schijnGodzaligheid, de twee dodelijke vijandinnen van het ware christendom, waardoor zo vele bloeiende gemeenten in vroeger tijden tenslotte jammerlijk verwoest zijn.

Dit weten wij echter zeker, naar de regel van het heilig Evangelie, dat wij allen hier in Nederland, die maar enig waarachtig belang in Sions welstand stellen, de hoge God geheel vurig en zonder ophouden nu behoorlijk bidden, zowel om de Geest der kennis, als om de Geest der vreze des Heeren. Want wellicht hebben wij van de tijd van de gezegende Reformatie af, nooit de uitstorting van die Geest zo bijzonder nodig gehad, als in deze onze dagen. Hij is de Geest der waarheid, *Die ons in al de waarheid zal leiden*, Joh. 16:13. Wij hebben maar weinig aan de waarheid alleen, zonder de Geest, en de Geest komt niet tot ons zonder de waarheid, evenmin als het licht van de middag helder schijnt, zonder de zon, die de eigenlijke schatkamer van het licht is. Laten wij dan ook altijd naar deze onfeilbare regel proberen te handelen, dat, overal waar wij iets bijzonders van de Geest en van Zijn zalige werkingen in de zielen van de mensen menen te ontdekken, wij Hem daar altijd moeten vinden als de Geest der waarheid. Die verlicht de harten inwendig met de ware en zuivere kennis van het heilig Evangelie. Die leidt de harten altijd wijs tot de fontein van het beschreven Woord van God. Hij wekt ze op en zet ze aan om zich ijverig en vastberaden daarin te oefenen langs de weg der heilige instellingen en om uit dat hoogwaardige Goddelijke boek al meer en meer duidelijke, gezonde, ordelijke en geheiligde begrippen te verkrijgen, niet alleen van de eerste beginselen, maar vervolgens ook van de verdere uitbreidingen van de Evangeliewaarheid, naar ieders mate en toestand.

Laat ons toch niet met allerlei ontroeringen, beroeringen of hartstochtelijke aandoeningen van het gemoed, die geestelijk zijn of alleen zo schijnen, in onszelf of in anderen, altijd zo zeer zijn ingenomen, dat wij de ware ordelijke en onderscheiden kennis van de geloofswaarheden en het gewone en verstandige onderwijs daarvan, daardoor zouden minachten.

Zeker, indien alleen, bij alle andere werkingen, ontroeringen, bevindingen, enz., zowel inwendig, als uitwendig, geen oprechte liefde tot Gods Woord en de heilige waarheden, die daarin geopenbaard zijn, in het hart ontstoken, gevoed en voortgezet wordt om die zuiver grondig te leren verstaan, dan hebben wij wel een grote reden om een zorgelijke argwaan over dit soort van dingen, hetzij voor onze eigen zielen, of voor die van anderen, op te vatten. Zij mogen dan zo geestelijk en bijzonder voorkomen, als zij kunnen. Want het is zeker, evenmin als de kleine kindertjes kunnen leven en gevoed kunnen worden zonder de zuivere melk of spijs, die voor hen bestemd is, zo min kunnen ook de nieuwgeboren kinderkens in het christendom leven of althans enige wasdom ontvangen, zonder de redelijke en onvervalste melk van de zuivere Evangeliewaarheden, 1 Petrus 2:2.

Als de mensen hier dan ook niet zeer begerig naar zijn, maar als blijkt, dat zij zo hangen aan hun inwendig licht en bevinding, dat zij de uitwendige waarheid en de middelen om tot een gezonde en redelijke kennis daarvan te komen, werkelijk geringachten en daar voldoende blijk van geven, dan moeten wij dat nooit anders zien, dan als een groot kwaad tegen, óf van hun bedrog, óf van de onzuiverheid van hun werk.

Wij moeten dan bij de zodanigen, op niets meer aandringen of niets meer behartigen, dan om hen te brengen tot een juist gebruik van de middelen der kennis, terwijl wij hen veel de hoogheid en Goddelijkheid van het beschreven Woord voorhouden en de heiligheid van de evangelische instellingen, zodat wij hen onder Gods zegen zo

geleidelijk mogen voeren in Zijn ingestelde weg. Bijzonder moet er onzes inziens nauwkeurig op toegezien worden, dat de mensen door middel van het onderwijs niet maar alleen tot een lichtzinnige, onbeschaafde, opgeblazen en verheven wetenschap gebracht worden, zonder volkomen, zuivere, heldere en ordelijke denkbeelden van de waarheid en van de eerste en geringste beginselen daarvan.

Er is in het christendom een soort van mensen die begiftigd zijn met een natuurlijke bekwaamheid en scherpzinnigheid van verstand en met een goed geheugen. Als deze zin hebben om zichzelf nauwgezet te oefenen in de studie van de heilige waarheden, dan zijn zij gemakkelijk genoeg te brengen tot een welgevormde uitwendige kennis. Maar helaas, zij blijven deze kostelijke schat der wetenschap alleen altijd in hun verstand ronddragen. Zij beschouwen de Goddelijke dingen maar alleen in hun buitenste wezen en gedaante en maken zich daar op die wijze dagelijks zeer vertrouwd mee. Maar dit is het ook alles, wat zij er aan doen. Zij laten geen enkel stuk van de christelijke waarheid met gewicht op hun consciënties drukken om daar nader bij stil te staan en eens enige rechte kennis te nemen van de geestelijke blindheid en genadeloosheid van hun harten.

Het is werkelijk droevig met zulke mensen lang en veel te onderhandelen, terwijl men toch met alle arbeid en moeite niets anders bij hen kan uitrichten, dan slechts alleen de bovenste grond van hun verstand in geringe mate om te woelen en om te spitten. Zo spoedig men maar een beetje dieper bij hen wil komen, vindt men de grond van binnen geheel hard en steenachtig. Deze lieden leren slechts uitwendig en niet inwendig. Zij vergaderen voor zichzelf langzamerhand een rijke schat aan kennis, zonder een aasje ware genade.

Aan de andere kant zal men ook weer bij sommigen een ander soort gebrek waarnemen, dat niet minder droevig en verontrustend is. Dat zijn lieden van wie het verstand en oordeel alleen door schijn-geestelijke aandoeningen van het gemoed, zodanig geheel worden ingenomen en in die mate aangestoken, beneveld, beroerd en als besmet en bedorven zijn geworden, dat zij alles inwendig willen leren en niet met verstand en uitwendig. Zij schijnen door hun inwendige licht en bevinding gemakkelijk genoeg bekwaam te zijn om met weinig moeite de bijbelse waarheid in haar uitgebreidheid juist te kunnen begrijpen en om die spoedig als met volle bekers in te drinken. Zij maken onverwachte en grote vooruitgang in de kennis, zodat zij zich meestal over zichzelf verwonderen. Zij denken dat zij diegenen zijn, van wie de Schrift zegt: *Maar gij hebt de zalving van de Heilige, en gij weet alle dingen*, 1 Joh. 2:20 en vers 27.

Ondertussen blijft het altijd een volstrekte onmogelijkheid hoeveel moeite men daartoe ook aanwendt, zelfs jaren achter elkaar het bedorven verstand van deze mensen eenmaal te brengen tot een onderscheiden en ordelijke voorstelling van de eerste grondbeginselen van de zuivere Evangeliewaarheid. Zij zitten zo hoog en vast op de verheven toren van hun ijdele inbeelding, dat zij niet eens uit voorzichtigheid met een stille aandacht van de ziel naar deze lage en benedenste dingen kunnen kijken. Met betrekking tot die laatste soort van mensen heeft de droevige ervaring ons tenslotte hoe langer hoe meer doen zien, hoe uitnemend schadelijk en verderfelijk het voor het gemoed van velen is, als zij eens op een zodanige wijze geestelijk beginnen te worden, dat zij een ontwijfelbare onbekwaamheid en onvatbaarheid verkrijgen voor het gewone onderwijs van het Evangelie. Zeker hierin speelt de duivel ook listig zijn rol.

De Heere geve aan velen het nodige licht om goed te letten op de aard van dit werk en

waar het op zodanige manier toch tenslotte naar toe moet gaan als eens het inwendige licht, geloof en de Godzaligheid van die mensen onverwachts zouden toenemen en de Bijbel minder zou worden. Het enige middel om aan de genezing van deze laatste soort van lieden te werken is volgens ons, dat men hen moet proberen te onderwijzen van boven naar beneden, zoals men dat de anderen moet trachten te doen van beneden naar boven. Maar als niet Gods almachtige en genadige hand hen beiden tegelijk aanraakt, heeft men niet te verwachten, dat men enige gewenste vrucht van zijn werk bij de een of ander ooit zal zien.

Er zouden hier nog vele nadelige hinderpalen kunnen worden aangewezen, die het zaligmakend werk van de kennis en voortgang daarvan tegenhouden, maar dan zou deze verhandeling zich te ver uitbreiden.

Wij vrezen dat wij de aandacht van de lezer bij een gelegenheid als deze gemakkelijk te lang zullen hebben opgehouden. Want wij hebben al deze zaken hier slechts alleen gemeld om de harten met Gods zegen enigszins op te wekken en voor te bereiden tot het op gepaste wijze lezen van dit hedendaagse werk, dat het tweede deel der verklaring van het boek Job is, door de wijze en Godzalige **Hutcheson**. Over diens persoon, werk en geschriften hebben wij bij een andere gelegenheid gesproken. De lezer heeft nu in deze twee delen een volledige, zakelijke en praktikale uitleg van dit voorname en belangrijke gedeelte van de Heilige Schrift. Iedereen zal zelf ervaren, dat de vertaler niet minder vlijt en getrouwheid, en de drukker niet minder werk, nauwgezetheid en kosten aan dit tweede deel hebben besteed, dan door hen gedaan is aan het voorgaande.

Wij zien thans met een buitengewoon genoeg onze begeerte en hoop door de Heere, tot lof van Zijn majesteit, voorspoedig vervuld, die daartoe hebben gestrekt, dat de geleerde, Godvruchtige en doorwrochte Bijbelse verklaringen van deze schrijver over het boek van Job en over die der **Twaalf Kleine Profeten** in onze kerk ook door iedereen gelezen moeten kunnen worden en of Hij deze middelen, vroeg of laat, nog eens zou willen zegenen.

Het is onze begeerte en verwachting, dat zij voor de gereformeerde christenen in Nederland voortdurend mogen strekken tot een model en voorbeeld van een ware christelijke praktijk en welk gebruik men met nut door Zijn genade steeds moet maken van het heilige Bijbelwoord. Dat het de almachtige Heere Jezus Christus, die gezeten is aan de rechterhand van de troon der majesteit in de hemelen ook in dezen behage, onze innerlijke zuchten en wensen goedgunstig te verhoren. Zo is het maar in Zijn hand om deze arbeid van Zijn zalige dienstknecht, alsook onze geringe verhandelingen of voorredes, die wij daarvoor gevoegd hebben, mede nog als dienstige hulpmiddelen te gebruiken tot nut van Zijn koninkrijk onder ons.

Als wij vernemen, dat deze uitleg van het boek *Job* met niet minder genoeg en toegenegenheid door het volk ontvangen zal worden, dan die van de *Twaalf Kleine profeten* door het volk is aanvaard, de goede aftrek van het eerste deel van dit werk geeft daar ook grond voor, dan zou dat ons gemakkelijk tot een aansporing kunnen dienen, dat wij ons in het vervolg ook beschikbaar stellen om de vertaling en uitgave van Hutchesons verklaring van *het Evangelie van Johannes* te bezorgen voor de Nederlandse lezer. Het is een werk, dat door de Engelsen ook zeer geacht is en waar de heer Hutcheson niet minder studie en nauwgezet werk aan besteed heeft, dan aan zijn andere geleerde Godvruchtige geschriften.

Maar aangezien de vertaler thans bezig is met het vertalen van een ander belangrijk historisch werk, dat hem nog geruime tijd zal bezighouden, als God hem het leven en

de krachten geeft, zo willen wij dit voorlopige voornemen overlaten aan het bestuur van de Goddelijke voorzienigheid die toch ieder ding op zijn eigen tijd en wijze volkomen maakt.

Ondertussen heeft iedereen thans de mogelijkheid van de reeds uitgegeven geschriften gebruik te maken en deze middelen naarstig te besteden tot bevordering van een ware geestelijke kennis in onze Heere Jezus Christus.

De grote Vader der barmhartigheid verlene u, waarde lezer, wie dat gij ook mocht zijn, hiertoe rijkelijk Zijn Geest en dierbare genade. Hij make u op allerlei manieren bekwaam om deel te hebben in de erve der heiligen in het Licht!

Dat wenst, met oprechte toegenegenheid,
uw zaligheid- zoekende dienaar in de Heere Jezus,
Theodorus van der Groe.

Kralingen, 29 mei 1751

Wereldse verzoeken

**Vermaning aan christenen om zich zorgvuldig te wachten voor de wereldse
verzoeken**

Door

THEODORUS VAN DER GROE

in leven bedienaar van het Goddelijke Woord te Kralingen

Voorrede voorafgaand aan de preek van

EBENEZER ERSKINE

Over

Gods Naam verheerlijkt in Christus

Uitgave H. Höveker,

Amsterdam, 1855, deel VII

STICHTING DE GIHONBRON

MIDDELBURG

2015

INHOUD

- 1. Klacht over de weinige Godzaligheid, terwijl er zóveel middelen zijn**
- 2. Een gedaante van Godzaligheid**
- 3. De Godzaligen kruisigen de wereld en het vlees**
- 4. Beproeving van zijn zielestaat**
 - 34 nuttige vermaningen en raadgevingen tot een Godzalig leven**
- 5. Aanprijzing van de verhandelingen / preken van Ralph en Ebenezer Erskine**

Vermaning aan christenen om zich zorgvuldig te wachten voor de wereldse verzoeking

1. Klacht over de weinige Godzaligheid, terwijl er zóveel middelen zijn

Waarde en beminde lezer,

Hier bekomt u, in een weg van des Heeren goedgunstige Voorzienigheid, weer een zeer nuttig werkje, tot bevordering van uw geestelijke stichting, indien u namelijk lust en genade mag ontvangen om het daartoe ook behoorlijk aan te leggen.

Er is in onze kerk reeds een zeer grote overvloed van allerlei dienstige hulpmiddelen [stichtelijke boeken], meer zelfs dan ooit voorheen, tot ieders opbouw in de kennis en in het geloof der waarheid, die naar de Godzaligheid is. En evenwel laat de Goddelijke besturing dit manna nog dagelijks van de hemel regenen, in nieuwe bedelingen van haar getrouwe goedertierenheid. Al geschiedde dat alleen opdat gij, in de bedorven en geesteloze eeuw waarin wij, helaas, sedert lang leven, de ene waarschuwing voor, de andere na, zoudt ontvangen om toch uw kostelijke zielen, die voor de eeuwigheid geschapen zijn, op het zachte doodsbed van 's werelds vergankelijke ijdelheden niet zoetelijk te slapen te leggen. Maar opdat gij tegen de toekomst des Heeren, die nabij is, zeer ernstig zoudt waken en uw sluimerzieke harten, met Zijn genade, door christelijke oefeningen gedurig zoudt opwekken en versterken.

Voorwaar, ieder geestelijk middel van het heilig Evangelie, in zijn bijzondere soort, kan daartoe een geschikt en dienstig gebruik hebben onder de zegen van onze Heere Jezus Christus. Als wij maar niet ophouden Hem ernstig in het geloof daarom te smeken. Wat zouden toch de mensen die onder het Evangelie leven, veel voordeel kunnen doen en een rijke schat van hemelse genade en kennis voor hun zielen mogen vergaderen, tegen de lange eeuwigheid die voor de deur staat, indien zij mochten zijn als die evangelische koopman, die geen slechtheden, geen nietig stof en as, maar schone parelen zocht. *En die een parel vond van grote waarde, en om die te bekomen aanstonds alles verkocht wat hij had*, Matth. 13:45, 46. Nu ziet men, helaas integendeel, dat degenen die het christendom belijden, alle andere dingen zeer ijverig zoeken en najagen, behalve alleen die schone parelen van het Evangelie, en die ene parel van grote waarde. Dat is nu de zinloze dwaasheid van onze ongelukkige eeuw, dat maar door weinigen enigszins recht gezien wordt.

Indien het een wezenlijk kenmerk is, gelijk het waarlijk is, van het oprechte zaligmakende geloof van het Evangelie, om zich met zijn innigste genegenheden meer uit te strekken naar de hemel dan naar de aarde, en meer naar de volzalige Drie-enige God te verlangen dan naar iets anders, ach, hoe weinige namen zullen er dan toch heden in ons Sardis gevonden worden, die hun klederen niet bevlekt hebben met de onreine liefde der wereld, maar die nog kuise maagden zijn gebleven voor Christus? Openb. 3:4. Waar zal men nu bij ons die kostelijke kinderen van Sion vinden, die hun aangezichten geneigd hebben naar de weg van het hemelse Jeruzalem? Die waarlijk strijden en arbeiden om zich van de aardse banden los te maken, opdat hun wandel zij in de hemelen, waaruit zij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus? Filip. 3:20. Wij moeten wel jammerlijk blind en geesteloos zijn, indien wij alleen uit de dagelijkse wandel der zogenaamde christenen, in welker midden wij wonen, niet klaar genoeg, met een smartelijke zuchting onzer bedrukte zielen, zijn

gewaargeworden, dat zij het beeld des aardse nu nog dragen, en dat zij de Heere uit de hemel geenszins kennen 1 Kor. 15:47, 49.

De mensen roemen op hun christendom en op hun geloof en Godzaligheid, en zij willen niet dat er anders over hen geoordeeld zal worden. Maar zij bemerken ook niet, dat hun gehele gelaat de rechte gelijkenis van de wereld heeft; en dat zij nergens komen, zelfs tot binnen de muren van Gods huis, of zij maken zich overal openbaar, dat zij in wezen diegenen niet zijn, waar zij voor willen gehouden worden. En indien zij ook, met Petrus, valselyk zouden zweren, dat zij van binnen wel geheel oprecht zijn, zo zal dan toch hun spraak genoegzaam openbaar maken, dat zij de waarheid in ongerechtigheid ten onder houden, Rom. 1:18. Laten anders beide, hun woord en wandel, niet meer aards, maar waarlijk hemels liggen, zodat men aan hen bemerken kan dat zij van die christenen zijn, *die met Christus zijn opgewekt, om te zoeken de dingen die boven zijn, en niet die op de aarde zijn*, Kol. 3:1, 2.

Ziet, dan zullen zij niet veel moeite vinden, om van hun oprechte Godzaligheid op het gemoed van anderen een voordelige indruk te maken. Er schijnt toch van het ware hemelsgezinde gemoed, en van *allen die Godzalig willen leven in Christus Jezus*, 2 Tim. 3:12, doorgaans zo'n helder licht van heiligheid af in de wandel naar buiten, waarbij ook de blinden en de vijanden der Godzaligheid, zelfs zoveel van hun genade zullen bekennen, dat, terwijl zij hen daarom bitterlijk mogen haten en vervolgen, zij hen doorgaans nog met een soort van eerbied zullen behandelen.

Aan de oprechte Godzaligheid der ziel hangen onafscheidelyk alle andere geestelyke deugden, evenals de schaduw het lichaam aanhangt, en iedere deugd ook haar eigen glans en luister heeft in de ogen dergenen, voor wie zij steeds geoefend en als tentoongesteld wordt. Men steekt hiermede geen kaars aan en zet die onder een korenmaat, maar op een kandelaar, en zij schijnt allen, die in het huis zijn, Matth. 5:15. Maar wat voor geestelyk licht of schijnsel van de ware Godzaligheid kunnen diegenen van zich geven, tot opwekking van anderen, die, met al hun doen, ja, ook met hun blinkende schijnheiligheid, duidelyk genoeg tonen, dat het driehoofdige monster *van de begeerlykheid des vleses, de begeerlykheid der ogen en de grootsheid des levens*, 1 Joh. 2:16, de voornaamste afgod is, waar zij hun harten voor neerbuigen, en de spil, waar alles bij hen om draait?

Zij mogen ook bij huns gelijken voor goede Godzalige mensen geacht worden; gelijk de ene blinde de andere op de weg leidt, totdat zij beiden in de gracht vallen, Lukas 6:39, maar bij dezulken, die ogen in hun hoofd hebben, waar zij nog mee zien kunnen, zullen zij immers met hun plompe bedrog en geveinsdheid geen ingang vinden.

2. Een gedaante van Godzaligheid

Voorwaar, alle oprechte christenen, die zich in de kracht van de Heere Jezus op de ernstige oefening der Godzaligheid trachten toe te leggen, en alzo in de loopbaan te lopen, dat zij de prijs verkrijgen mochten, 1 Kor. 9:24, zullen wel genoeg gewaar worden, dat er heel wat anders voor hen te doen is, dan God en de wereld bedrieglyk samen te voegen, en zichzelf slechts te voorzien van een halve Godzaligheid, of *van een gedaante van Godzaligheid, waar zij de kracht van verloochen*, 2 Tim. 3:5. Hij is immers een dom mens, die zich verguld koper in de hand laat steken voor fijn goud, en glinsterend kristal voor edelgesteente. Maar hij is nog wel duizendmaal dwazer en dommer, die zich door de satan, die de gehele wereld verleidt, een nagebootste Godzaligheid in de hand laat steken voor een ware Godzaligheid, en die de schaduw aangrijpt voor het lichaam. En nochtans is het ook zeker waar, dat veel christenen, die de naam van vroom en Godzalig dragen, in dit rampzalige bedrog van de satan zeer droevig gekluisterd zitten, die daar in hun leven nimmer uit gered worden. Dit komt,

omdat zij de les van de Zaligmaker niet recht geleerd hebben: Alzo dan een iegelijk van u, die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan Mijn discipel niet zijn Lukas 14:33. Alles wat hij heeft of enigszins mag bezitten, hetzij van een bedrieglijke eigengerechtigheid, of anders van de aardse genietingen dezer wereld; de arme mens, indien hij waarlijk zalig zal worden, moet het, door de kracht van de hemelse genade van Christus, eens allemaal geheel verzaken, en het alles enkel maar schade en drek achten te zijn, opdat hij in Hem gevonden mag worden, die de volle en algenoegzame Fontein van alles is Filipp. 3:8.

Al wie daartoe, in ware oprechtheid der ziel, door de alles overwinnende genadewerking van de Heilige Geest, recht geraken kan, die wordt dan ook weldra een waar Godzalig christen, en verlaat nu zichzelf en de wereld, om alleen Christus en de hemel met zijn hart te gaan zoeken. Deze is de enge poort en de nauwe weg, die tot het leven leidt, en weinigen zijn er, die dezelve vinden Matth. 7:14. En alwaar de grond hiervan eenmaal wel gelegd is, daar zal dan ook de opbouwning zijn, naar de mate der genade, die aan een ieder verleend wordt. Maar hier zit de grote zwarigheid, dat zoveel mensen van onze tijd nu christenen begeren te zijn, en voor ware Godzaligen geacht willen worden, die toch nooit oprecht, met hun innigste gemoed, de wereld en de eigengerechtigheid voor God geheel verzaakt hebben.

Velen hebben nu en dan wel eens enige bekommerde uren op de wereld gehad, over het grote belang van hun eeuwige behoud; want het moeten wel droevig ongelukkige, geheel blinde en zorgeloze mensen zijn, die in het geheel niets weten te zeggen van een overtuiging van zonden en van een daaropvolgende bekering, of enige verbetering des levens. Welke zij dan ook doorgaans leggen tot een grond voor de ellendige rust en het vertrouwen van hun bedrogen gemoed. Van welke soort mensen het christendom wel altijd vol genoeg pleegt te zijn. Maar hier komt het nu op aan, of zij ook een zodanige overtuiging en bekering ontvangen hebben gelijk de Heilige Geest, door middel van de Wet en het Evangelie, gewoon is krachtig te werken in de harten der ware uitverkorenen, die inwendig met Christus gemeenschap verkrijgen. En die alzo van de sterke banden der wereld en der eigengerechtigheid met hun gemoed, in de grond waarlijk losgemaakt worden. Om nu alleen te roemen in het kruis van onze Heere Jezus Christus, door Welke de wereld hen gekruisigd is, en zij der wereld; ja, waardoor zij dan ook het vlees gekruist hebben met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. 5:24 en 6:14.

O, of hierop eens recht gelet en acht gegeven mocht worden, dat een waar christen de wereld en het vlees gekruist moet hebben door het kruis van de Zaligmaker, zowel binnen in het hart als buiten in de wandel! Al het andere, waar dit waarlijk aan ontbreekt, is meer niet dan louter huichelarij en een voorbijgaande gedaante, waarvan ook eens gezegd zal worden: zijn bloem is afgevallen, en de schone gedaante haars aanschijns is vergaan, Jak. 1:11.

Het is voorwaar niet mogelijk dat een christendom, dat niet vast gegrond is op Christus door de Heilige Geest, en dat niet van de zonde vrijgemaakt en Gode dienstbaar gemaakt is, ooit een duurzaam of onbeweeglijk christendom zou zijn, hetwelk zijn vrucht zou hebben tot heiligmaking en het einde het eeuwige leven, Rom. 6:22. Het mag dan voor een tijd al welig groeien gelijk een inlandse boom, rijk van takken en bladeren, die sierlijk gesnoeid en onderhouden wordt en een lust is voor de ogen. Maar ziet, er zullen vroeg of laat barre wintertijden komen, waarin al die schone bladeren zullen verwelken, en allengskens ook beginnen af te vallen. Dan zal van deze groene boom ook gezegd worden: *Alzo zegt de Heere Heere: Zal hij gedijen? Zal hij niet zijn wortels uitrukken en zijn vrucht afsnijden, dat hij droog worde? Hij zal aan al de bladeren van zijn gewas verdrogen*, Ezech. 17:9. Er zullen te eniger tijd zulke

sterke winden van verzoeking waaien, waarin de geveinsde christenen het, met hun tedere schijn van Godzaligheid, onmogelijk zullen kunnen uithouden om de satan, de zonde en de wereld tegelijk tegenstand te bieden.

Zodra de tijd slechts daar zal zijn, waarin de hoge God hen eens op de proef zal stellen, om nu een volstreekte keuze te moeten doen tussen Christus en de wereld, en om niet langer alzo te hinken op twee gedachten, 1 Kon. 18:21, zie, dan zullen zij, na enige flauwe tegenworstelingen, toch eindelijk, meer openlijk of meer bedekt, aan de zijde van de wereld en van het vlees moeten overslaan. De zonde, welke zij toch nooit inwendig gehaat of afgelegd hebben, zal dan de balans bij hen overhalen, hoe kunstig geveinsd of schijnbaar Godzalig zulks dan ook geschieden mocht. Want naardien zij hun grond en wortel door de hemelse genade niet werkelijk vast hebben liggen in Christus, en die nooit van de zonde en de wereld recht losgemaakt hebben, gelijk de ware Godzaligen, *die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest*, Rom. 8:1, zo kunnen zij het dan onmogelijk tegen de zware dwarrelwinden van satan en de wereldse verzoeken uithouden, wanneer zij daar eens geheel zijn ingewikkeld. Maar zij moeten spoedig terneervallen, en zichzelf wel zodanig openbaar maken, dat zij van die waterloze wolken zijn, die van de winden omgedreven worden, *en als bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven, en onworteld*, Judas:12.

Als het daar nu zo gekomen is, dat zij de partij van de wereld gekozen hebben, voor die van Christus; en als zij zich nu dagelijks koesteren in de warme zonnestralen van haar ijdele voorspoed, dan mogen die ongelukkigen met hun gepolijst vernuft, met hun schijn van geestelijk licht en met hun verdere gaven en talenten, ook nog voorts enige gestalten van Godzaligheid maken, maar men zal de schitterende glans van hun blinkende vromigheid nu allengskens zien verdoven.

Er zal weldra een geest des diepen slaaps neervallen op hun arme, afgesleten geweten, Jes. 29:10, en zij zullen mettertijd zodanig verslaafd raken aan het gemak, aan de wellust en aan de eer en ceremoniën dezer eeuw, dat hen nu waarlijk niets ongepaster zal staan, dan die vertoning van Godzaligheid, die zij dan nog verder begeren mochten aan de hand te houden. Totdat zij, na een kort genot van het aardse deel, hetwelk zij verkozen hebben, dan op het laatst óf diep gerust en zorgeloos, óf anders met de schrikkelijkste wroegingen van een ontwaakte consciëntie, zeer rampzalig naar de eeuwigheid zullen gaan. En dit overkomt deze lieden alzo, door een heilig ontzaglijk gericht van de hoge God, *in Wiens handen het vreselijk is te vallen*, Hebr. 10:31. Want gelijk hij, die de hoer aanhangt, één lichaam met haar is, 1 Kor. 6:16, en haar achterna gaat, totdat de pijl zijn lever doorsnijdt, Spr. 7:22, 23, alzo is het ook rechtvaardig, dat al wie de zondige wereld aanhangt en toch daarbij voor een vroom christen wil gehouden zijn, eindelijk ook eens zijn deel bekome aan het verderf dat in de wereld is door de begeerlijkheid, 2 Petrus 1:4, en dat hij met de wereld veroordeeld worde, 1 Kor. 11:32.

3. De Godzaligen kruisigen de wereld en het vlees

Maar aldus is het niet gelegen met de oprechte Godzaligen, die de genade en liefde van de Heere Jezus inwendig gesmaakt en daardoor de wereld en het vlees waarlijk gekruist hebben. Het is wel zo, dat dezen ook veeltijds nog kunnen komen in zware verzoeken, en onder hoge en langdurige verlatingen van de Heere. Ja, dat niemand lichtelijk kan zeggen, hoe diep zij soms daar wel ingewikkeld kunnen worden, en in welke nare zondewegen zij dan ook, voor een tijd of tijden, wel kunnen afwijken en jammerlijk omdolen, eer zij in de grond daar weer uitgeholpen en terecht gebracht worden.

Voorwaar, die hier nog niet geleerd hebben voor zichzelf te beven, die hebben de kracht der verzoeking dan ook nog nooit leren kennen, gelijk al de Godzaligen die behoren te kennen, om hun bewaring tot de zaligheid maar alleen te zoeken in de kracht Gods, door het geloof, en in de onveranderlijke beloften van Zijn genadeverbond, 1 Petrus 1:5. En dezulken zijn dan zeker ook in groot gevaar, zodra God de satan voor een tijd maar los wil laten, dat hij zeer begeren zal om hen te ziften als de tarwe, Lukas 22:31. O, dan zullen die arme zielen wel genoeg ondervinden, dat zij nog duizendmaal meer zonde en verdorvenheid in hun aardse leden omdragen, dan zij zelfs ooit gedacht of geweten hadden. En dat het wel waarlijk, met hun ellendige staat, nu al geheel verloren moet zijn, als slechts hun machtige en getrouwe Zaligmaker, Die Borg gebleven is voor hun behoud, niet haastig wil toetreden, om hen met de schaduw Zijner hand te bedekken; en als Hij hun zielen, ter Zijner tijd, dan ook niet Zelf wil komen redden uit de grondeloze modder waar men niet kan staan, Psalm 69:3.

Indien de oprechtste en vroomste Godzaligen, gelijk Noach en Lot, de sterkste als Simson, de dapperste en getrouwste als David, de wijste en gelukkigste als Salomo, en de ijverigste als Petrus, de schadelijke verzoeking der wereld, wanneer die van de satan en van hun eigen zondig vlees geweldig op hen aangedreven werden, geenszins hebben kunnen weerstaan, maar daaronder voor een tijd droevig bezweken zijn. Wat zouden dan de arme christenen mogen doen, die nu leven, in onze geesteloze eeuw, en die veel meer verdorvenheid, en veel minder genade en kracht bezitten, wanneer de Heere Zijn bewarende en besturende hand eerst ongevoelig, en dan slechts voor een ogenblik, eens geheel van hen wilde loslaten? En de satan vrijheid zou geven, om zijn strikken rondom hen uit te spreiden, en eindelijk hun zielen daarin te besluiten en deerlijk in gevangen te slepen?

Ach, laat toch niemand, al ware hij nog zo wijs en sterk, en ook nog zo teder en oprecht Godzalig, en zelfs boven vele anderen wel beproefd en geoefend in de wegen des Heeren, ooit zoveel van zichzelf denken, dat hij het, in zo'n droevig geval, zonder de getrouwe, almachtige genade van de Heere Jezus, enigszins ontkomen of ontworstelen zou, want hij zou zich jammerlijk bedrogen vinden. Hij zal, helaas, tevergeefs roepen, en schreien, en zuchten, want er zal geen Redder zijn, totdat hij eenmaal recht erkenne, dat de sterkte Godes is en dat Zijne ook is de goedertierenheid, Psalm 62:12, 13. En hier zal de Heere altijd op wachten, opdat Hij Zijn volk genadig zij.

Wanneer Hij hun Zijn gouden scepter nu toereikt, om hun zielen in het leven te bewaren, en om hen genadig te helpen, dan zullen zij toch doorgaans verdrukkingen hebben in het vlees, 1 Kor. 7:28. Die zullen te zwaarder wezen, naarmate zij bevonden zullen worden te dieper in de zonde of in de verzoeking ingewikkeld te zijn, en naar dat de banden, die losgemaakt moeten worden, sterker en menigvuldiger zijn zullen en ook vaster aan hun harten zullen liggen. Want gelijk verouderde kwalen of ziekten zeer moeilijk genezen worden, also is het met de geestelijke kwalen der zonde ook gelegen; bijzonder, wanneer er sterke verzoeking van de satan en van de wereld zijn toegeslagen.

O, dan zal het niet vreemd zijn, indien de arme Godzaligen het soms, onder de genezende hand van Christus, als bij de dood af zullen halen, eer zij weer recht hersteld zullen worden. Hoe bang en bitter benauwd viel het de vrome David, toen hem zijn beenderen moesten verbrijzeld worden, opdat hij genezen werd van de zware zondeval, die hij gedaan had? Psalm 51:10. En niet één waar christen, die ooit in zulke zeer smartelijke wegen zal wandelen, of daar slechts zijn voet in zetten, zal dat hoogstwaarschijnlijk anders ondervinden.

Ondertussen is het ook zeker waar, dat de ware Godzaligen in de verzoeken geenszins omkomen, of geheel door deze overwonnen zullen worden; gelijk wij gezien hebben dat dit het rampzalige lot der geveinsden is. De onveranderlijke getrouwheid des Heeren laat zulks niet toe. In welke hoge gevaren of diepe ellende zij zich soms ook mogen bevinden, zo blijft er toch altijd een waarachtig grondbeginsel van een inwendig genadeleven in hun harten, hetwelk zij nooit geheel kunnen verliezen. Des Heeren Geest wijkt nooit geheel van hen, hoezeer Hij voor een tijd hen ook verlaten moge. Daar ligt de Goddelijke eer van Christus veel meer aan gelegen, dan wel der gelovigen eigen zaligheid, dat zij niet verloren zullen gaan in der eeuwigheid, en *dat niemand hen uit Zijn hand zal rukken*, Joh. 10:28.

Christus heeft niet minder belang in de behoud van Zijn arme onwaardige gelovigen, dan in Zijn eigen Goddelijke heerlijkheid, nu Hij die eenmaal daarvoor als verbonden en te pand gesteld heeft, zeggende tot hen allen: *u zult Mij zien, want Ik leef en gij zult leven*, Joh. 14:19. En hieruit ontstaat nu hun aller zekere en gewisse bewaring, ook zelfs in de hoogste aanvechtingen en verzoeken, waar zij ooit op de wereld in mochten komen. Er liggen, aan de zijde des Heeren, veel meer dan duizend beloften tot verzegeling van hun behoud, van welke niet één ooit zal feilen, *omdat Hij, Die het beloofd heeft, getrouw is*, Hebr. 10:23. O, dit grote geluk genieten geen anderen dan alleen de ware uitverkoren gelovigen, die zichzelf, in een volkomen zielsvertrouwen, geheel aan Christus hebben overgegeven, met een waarachtige verzaking van de wereld en de zonde. Van hen wordt daarom ook gezegd: *Die op de Heere vertrouwen, zijn als de berg Sion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid*, Psalm 125:1.

Het mag soms wel schijnen, alsof zij door de kracht der verzoeken nu geheel overwonnen zijn en, naar het voorbeeld van Demas, de tegenwoordige wereld lief gekregen hadden, 2 Tim. 4:10, of anders, met de geveinsden, in derzelver besmettingen wederom waren ingewikkeld, nadat zij, door de kennis van de Heere en Zaligmaker Jezus Christus, die eens ontvloden zijn, 2 Petrus 2:20. Maar de Heere zal dan voor de Zijnen nog getrouw zorg dragen, dat het met hen in de grond daar nooit geheel zal komen. *Want zij die der zonde gestorven zijn, hoe zouden zij nog in dezelve leven?* Rom. 6:2.

Zo weinig als een vis kan leven in de lucht, of een vogel in het water, alzo weinig kunnen de ware Godzaligen ook leven in de ijdele en zondige wereld, naar hun inwendige mens. Anders zou ook de genade geen genade meer zijn, indien dezen zich met de wereld, of met het vlees ooit weer alzo konden verenigen, dat zij de Heere zouden verloochen, Die hen gekocht heeft, 2 Petrus 2:1. Daarom zal de getrouwe hemelse Vader, ook midden in de zwaarste verzoeken, nog de aanbiddelijkste en genadigste leidingen houden met Zijn ellendige kinderen, waarvan zij zelfs de getallen niet zullen weten. En wanneer Hij de geveinsden voor altijd in deze verzoeken wil laten vergaan, zal Hij Zijn kinderen nog door duizend wegen van Zijn ontfermende goedertierenheid zeer wonderlijk bewaren als Zijn eigen oogappel en hen, op Zijn tijd, daar ook eens uit redden, nadat zij genoeg vernederd en gelouterd zullen zijn. Wanneer Hij dit vrolijke gezang van bevrijding dan ook in hun mond zal leggen: *Gij had mij zeer hard gestoten, tot vallens toe, maar de Heere heeft mij geholpen. De Heere is mijn Sterkte en mijn Psalm, want Hij is mij tot Heil geweest*, Psalm 118:13, 14.

4. Beproeving van zijn zielestaat

Indien deze dingen alzo zijn, waarde en beminde lezer, moest ge u dan niet op het ernstigst daaraan gelegen laten liggen, om toch uw staat voor de Heere recht te

beproeven, of u door Zijn wederbarende genade ook onder de oprechte Godzaligen behoort, die, met hun harten de goddeloosheid en de wereldse begeerlijkheden verzakende, dagelijks daarnaar staan, hoe zij matig en rechtvaardig en Godzalig zouden leven in deze tegenwoordige wereld? Titus 2:12. O, of des Heeren Geest u daartoe eens mocht opwekken! Waart u immers niet dodelijk ongelukkig, als gij, de evangelische middelen reeds zolang genoten hebbende, en overvloediger zelfs dan vele anderen, echter nog geen waarachtig deel aan Christus zoudt bekomen hebben, maar als de nietige en vergankelijke wereld nu nog uw deel moest wezen? Het is geenszins genoeg dat u deze dingen lezende, die bij uzelf goedkeurt en dat u de ware vromen ook gelukkig acht met Bileam, omdat de snoeren hun gevallen zijn in lieflijke plaatsen en hun zo'n schone erfenis geworden is Psalm 16:6. Want wat kan zulks u, helaas, toch baten, indien u daar zelf van verstoken zijt en u nog geen gegronde hoop kunt hebben op Christus en de hemel? Wat hebt u dan aan alles wat u in de wereld mag bezitten, als u nog steeds genadeloos zijt, en nog dagelijks leeft in een onverzoende staat met God?

Ach, woog dit eens recht op uw blinde hart, dat zich nog met as voedt! Wilt ge u dan niet gaan bekommeren over dat ene nodige ding, waar het alles aan hangt of u eeuwig zalig, of eeuwig verdoemd zult zijn? U zou immers geen rust meer kunnen vinden in de wijde wereld, nadat u eenmaal bevonden had, door het zielsontdekkende licht des Geestes, dat u nog nooit oprecht gelovig met uw ganse hart, in een ware verzaking van uzelf en van alles, tot Christus gekomen bent. u moogt dan wel roemen op vele goede dingen, en zelfs als een vroom christen onder die u gelijk zijn leven, en ook werken met de beloften van het Evangelie, om daar uw troost uit te putten; maar weet toch dat, zolang u de zonde en de wereld heimelijk nog blijft aanhangen, om daar uw innigste genegenheden steeds aan op te offeren, zonder die ooit geheel te willen verloochenen, u dan tot Christus, volk nog niet behoort, hetwelk Hij uit de wereld heeft uitverkoren. En dat daarom van de wereld ook gehaat moet worden Joh. 15:19.

Hier moet het, o arme mens, eens met u komen, door de alles overwinnende genadekracht van de Heere Jezus, dat al de banden van de wereld en van het vlees, waar uw hart nog zo vast aan gebonden is, gelijkelijk ontknoopt en losgemaakt moeten worden; en dat u in waarheid tot God kunt zeggen: *Ach Heere, geef mij, arme zondaar, toch alleenlijk Uw Zoon, al wilt u dan ook alles van mij wegnemen; laat mij Christus maar hebben, dan wil ik graag tevreden zijn, al zou ik dan geen ander eigendom, of enig schepsel in de wereld meer behouden.*

Voorwaar, als Christus nog nooit bij u op zo'n prijs gestaan heeft, *dat u alles enkel schade en drek wilde achten, om Hem te gewinnen en in Hem gevonden te worden*, Filip. 3:8, 9, beeldt u dan toch niet in, dat u een waarachtig eigendom aan Hem bekomen hebt. Ja, als u ook, indien de Heere u mocht willen roepen om Hem na te volgen, zoveel niet kon doen, door Zijn genade, om een nietig en vergankelijk deel in de wereld gewillig te verzaken, en tot Hem te zeggen, uit de grond van uw hart: *Trek mij, Heere, ik zal U nalopen*, Hooglied 1:4, zo is uw gehele christendom nog maar op een zandgrond gebouwd. En al uw arbeiden om de zaligheid is maar geveinsd en zonder ernst, omdat u het toch niet anders meent, dan om Christus en de wereld tegelijk te bezitten, en u alzo nog steeds wilt blijven hinken op twee gedachten, van God en de mammon.

Maar indien u ernstig mocht begeren om zalig te worden, treed dan ook van stonden aan op de nauwe weg, die ten leven leidt. Leg dan de wereld geheel neer aan Christus, voeten, met al wat in de wereld is, namelijk *de begeerlijkheid des vleses en de begeerlijkheid der ogen en de grootsheid des levens*, 1 Joh. 2:15, 16. Laat er uw hart,

door de genade, geheel van losmaken, gedenkende aan de vrouw van Lot, Lukas 17:32. En houd u verzekerd, dat Christus dan de uwe zal zijn; dat u een schat zult hebben in de hemel, Matth. 19:21. En dat de Heere dan ook wel genoeg voor uw staat hier op de wereld zal zorgen; al is het niet zoals u het mocht begeren, nochtans zoals het u heilzaam en zalig zal zijn.

Maar wanneer u hiertoe niet van harte kunt besluiten, doe dan ook maar geen verdere moeite voor de zaligheid, want nooit kwam iemand met zijn hart gelovig tot de Heere Jezus, die aan het verbond met de wereld nog heimelijk begeerde vast te houden. Is het niet droevig, dat de mensen in hun blinde zorgeloosheid zo geneigd zijn, om over dit zware werk van het christendom lichtelijk heen te stappen; en als zij slechts bevonden worden in geen ergerlijke zonden te leven, maar nog vele christelijke dingen aan de hand hebben, dan weldra het besluit maken, dat zij alreeds iets van de zaligmakende genade bezitten? Indien wat minder dan anderen, echter wel zoveel, dat het hen eens, na de dood, voor eeuwig zal gelukkig maken? Hier werkt de satan dan ook listig onder, om de ogen van hun zielen met duizend ijdele voorstellingen steeds te verblinden, opdat zij het dodelijke bedrog van hun ongelukkige staat nimmermeer zouden bemerken.

Immers, diezelfde mensen, die de zaken van hun aardse bezittingen doorgaans voorzichtig genoeg weten te bezorgen, om niet licht iets aan te nemen of te vertrouwen op het goed geloof van anderen, zullen hier nochtans zo los en onbedachtzaam te werk gaan, dat zij een Christus en een eeuwige zaligheid al gemakkelijk zullen aannemen, op de minste valse schijnbaarheid, zonder enige ware verzekerdheid voor hun eigen gemoed, hetwelk dikwijls niet weinig moet vrezen, dat zij op het einde eens bedrogen zullen uitkomen, zonder toch ooit recht daarvoor te vrezen. Dit komt al hieruit voort, omdat zij het alleen met de wereld niet goed genoeg weten te stellen, en toch ook met Christus alleen nog veel minder kunnen tevreden zijn. Wat is er, vroeg en laat, al menige vroom schijnende ziel op zo'n weg naar het eeuwige verderf gegaan, die, wat zij ook al hebben weten te zeggen, echter met de discipelen van de Zaligmaker nooit in waarheid konden zeggen: *Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd!* Matth. 19:27.

Ach, of tenminste sommigen, die dit hier zullen lezen, daarmee nog eens ernstig tot zichzelf mochten inkeren, tot hun eigen zielsbeproeving, of zij ook die gewichtige keuze tussen Christus en de wereld, door de hart veranderende genade van de Heilige Geest ooit also gedaan hebben, dat zij de banden van de satan voor eeuwig ontworsteld en waarlijk des Heeren verlost en vrijgelatenen geworden zijn!

O, of de ontfermende God en Vader der lichten hiertoe, onder het lezen, dan ook zoveel geestelijk schijnsel wilde geven op hun duistere zielen, dat hun licht eens mocht komen en de heerlijkheid des Heeren over hen mocht opgaan, Jes. 60:1. Want minder toch dan een almachtig werk van Gods eigen zaligmakend licht, zal niet in staat zijn om het gemoed van een bedrogen zondaar recht te overtuigen van de dwaling zijns wegs.

Wat willen dan de ongelukkige mensen, die nauwelijks nog zoveel als uiterlijk bekeerd zijn, zich toch langer ophouden met hun gebroken bakken, waar zij immers geen ware troost of enig heil voor hun bekommerde zielen uit kunnen scheppen? Waartoe zullen zij nog langer also steunen op de broze rietstaven van hun eigengerechtigheid, die hen toch welhaast zeer smartelijk door de hand zullen boren, als zij daar het minst om denken zullen? Gaat niet de wereld voorbij en al haar begeerlijkheid? 1 Joh. 2:17. En wat gewin doen zij toch, met al hun wurmen en woelen, terwijl zij, helaas, alle dagen de schoonste gelegenheden om zalig te worden ongevoelig verliezen, die zij nooit in eeuwigheid weer kunnen bekomen? Of zou ook

het bidden, lezen, horen, zuchten en schreien, en wat zij verder willen blijven waarnemen, hen iets kunnen helpen, zolang zij de wereld en de eigengerechtigheid toch niet waarlijk begeren een scheidbrief te geven, om God in de Geest te dienen en alleen in Christus Jezus te roemen en niet meer in het vlees te betrouwen? Filip. 3:3. Zij hebben immers de ganse getuigenis van het heilig Evangelie tegen zich, welke daarop uitloopt dat men, om Christus en de zaligheid te bekomen, alles moet verloochenen, en dat men zulks ook geheel oprecht moet doen, met zijn ganse hart, voor God. Anders geldt ook hier: *Vervloekt zij, die des Heeren werk bedrieglijk doet*, Jer. 48:10. Maar voordat het de Heere Zelf behagen zal zulks de blinde zondaren, die nog zo vastgebonden zitten in de strikken van het verleidend waangeloof, op hun harten te binden, zullen alle smekingen, en vermaningen, en waarschuwingen tevergeefs aan hen gedaan worden. Want zij zullen zich, zonder einde, toch behelpen met allerlei schoonschijnende voorwendselen, om hun dodelijk zielsbedrog staande te houden, hoevelen er dan, in zulke wegen, voor hun ogen ook naar de hel mochten gaan.

Maar die zijn eeuwige zaligheid oprecht liefheeft, zal altijd veel liever zijn staat, door Gods genade, zeer nauw en ernstig onderzoeken, en dat keer op keer trachten te doen, eer dat hij eenmaal met een leugen in zijn rechterhand, gerust of half gerust, zou begeren te leven. Ach, zal zo'n bekommerde ziel zeggen, hoe haastig en hoe licht kon de dood mij immers overkomen, en bij mij intreden gelijk een dief ter middernacht, wanneer ik zo'n grote verandering het minst verwachten mocht? Hoe zie ik zulks gedurig alzo geschieden aan anderen, die óf onbereid, óf kwalijk bereid, dan naar een eeuwigheid gaan? Wat kan de ijdele wereld deze ongelukkigen, met alles wat zij daar van waarde in bezeten hebben, toch helpen, zodra maar de dood hen als een schuldeiser schielijk overvalt? Psalm 55:16. En wanneer zij nu, met een overstelpende plasregen van allerlei ellenden, vanhier moeten gaan, om plotseling neer te storten in een eindeloos en grondeloos verderf?

Wat een schrikkelijk onzalig lot! Wie zou zijn dierbare ziel daaraan durven wagen, om zelfs nog maar één dag gerust in de wereld te leven, zonder Christus? Het is alles evenveel, of de zodanigen rijk of arm zijn in dit leven, want zij zullen zich door geen rijkdom licht laten vervoeren, noch door gebrek of armoede laten verhinderen. De vergankelijke wereld weegt bij hen zo weinig, en de eeuwige zaligheid zo zwaar, dat zij met hun harten onmogelijk aan een niet kunnen blijven hangen, om alles, helaas, voor eeuwig te missen. En dit is de vrucht van de zaligmakende genade Gods, die hun verschenen is; die hen onderwijst om de wereldse begeerlijkheden te verzaken Titus 2:11, 12, en hun telkens toeroept: *Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is? Want het zal zich gewisselijk vleugelen maken, gelijk een arend, die naar de hemel vliegt*, Spr. 23:5.

Gelukkige kinderen van God. Gij, die met Maria het goede deel uitgekozen hebt, hetwelk van u niet weggenomen zal worden, Lukas 10:42; die veel liever duizend geschapen werelden geheel zoudt willen verachten, dan de volzalige Heere en Schepper van alles als uw eigendom verliezen. Wat zoudt gijlieden toch hebben aan een hand vol ijdelheid, om er met de dwaze hoop der stervelingen het schone goed van Gods huis Psalm, 65:5, benevens ziel en zaligheid, geheel voor over te geven? U bent door des Heeren Geest anders onderwezen. Die heeft u geleerd, dat God de armen dezer wereld heeft uitverkoren, om rijk te zijn in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks, hetwelk Hij belooft degenen die Hem liefhebben, Jak. 2:5, en dat ook alleen in de Heere gerechtigheden en sterkte zijn, Jes. 45:24.

Gij hebt immers, in de gemeenschap van uw Zaligmaker, alreeds de ware rust voor uw

zielen gevonden, en dat Hij alleen uw schatkamer eindeloos kan vervullen, Spr. 8:21. Ja, u weet, als u Christus maar recht moogt omhelzen, dat u dan, buiten Hem, niets meer begeren kunt. Hoe dierbaar is Zijn goedertierenheid voor u, zo dikwijls u de toevlucht neemt onder de schaduw Zijner vleugelen. Want wordt u dan niet wel eens dronken van de vettigheid Zijns huizes, en hoe drenkt Hij u dan Zelf uit de beek Zijner wellusten? Psalm 36:8, 9.

O, wat mag toch al het wezenloos, verdwijnend vleselijk vermaak der wereld hierbij halen? Zou u, heilige en kostelijke kinderen Sions, daar nu uw harten ooit weer aan willen verslaven, en uw algenoegzame God, de Springader des levenden waters, verlaten? Jer. 2:13. Zou u, die de aarde eens verloochend hebt om de hemel, nu ook weer de hemel kunnen verwisselen voor de aarde; en het ijdele stof verkiezen voor dat beproefde goud komende uit het vuur, opdat u rijk moogt worden? Openb. 3:18.

Wel is waar, zolang u van de Heere nog blijft uitwonen, in deze verleidende en besmettelijke wereld, zal het u veeltijds aan gedurige, ja, ook wel aan zware verzoeken daartoe, niet ontbreken. Want de satan, de overste dezer wereld, is met zijn eigen roof toch niet tevreden, maar hij zoekt ook nog die weinige kinderen van God, die er in de wereld gevonden worden, tot zich te trekken en hen gevangen om te voeren in de strikken der ijdelheid. Al weet hij ook, dat zij de wereld voor eeuwig hebben afgezworen, om zich met haar lage wellusten en genietingen niet meer op te houden; maar om hun inwendige zielsvreugde alleen in God te vinden, zo weet hij toch mede dat zij hun leden, die op de aarde zijn, nog niet geheel gedood hebben, Kol. 3:5. Maar dat zij altijd nog een zondig vlees omdragen, dat voor zijn helse verzoeken gedurig vatbaar is. En hier zal hij het dan ook alleszins op toelagen en gedurig omgaan als een brullende leeuw, rondom Gods zwakke kinderen, zoekende wie hij zou mogen verslinden, 1 Petrus 5:8. Indien die arme ellendigen hier dan niet steeds op hun hoede en nuchter zijn en altijd waken, dan zal de satan wel genoeg op zijn voordeel passen om hen te overrompelen, midden in hun zorgeloze sluimeringen. O, of alle ware christenen nog eens weten mochten, wat een gevaarlijke plaats de wereld voor hen is en hoe licht zij daar verleid en afgetrokken kunnen worden, als zij niet gedurig met hun harten nabij de Heere Jezus leven, en zorgvuldig wacht houden over hun eigen verdorvenheden.

Van deze heilzame wetenschap behoorden wij veel meer te verstaan, hoe smartelijk die kennis ons ook vallen mocht. Want zo zouden wij gedurig vrezen, ook voor de geringste besmettingen van vlees en bloed, die ons aankleven door de gemeenschap der aardse schepselen, gelijk men ook vreest voor een kleine vonk vuur, welke lichtelijk een geheel huis in brand kan steken.

Bijzonder is dat zeer nodig, als onze omstandigheden zo liggen, dat wij dagelijks veel in de wereld moeten zijn, en een gedurige omgang moeten hebben met de lieden van deze aarde. Of als wij ook soms, met of zonder onze schuld, in schadelijke verzoeken of in zorgelijke wegen zijn ingewikkeld, waar wij dan veel genade nodig hebben, zowel om recht te handelen en staande te blijven, als om daar gelukkig uit gered te worden. Voorwaar, indien dan alleen de getrouwe Herder Israëls niet gedurig voor Zijn arme slachtschapen bleef zorgen en waken, wat zou er dan wel van hen worden? Dan kwam er immers ook niet één behouden van af, daar zij toch nu allen tezamen, zelfs tot de minsten toe, zeker zullen behouden worden, omdat zij Gods uitverkorenen zijn vóór de grondlegging der wereld, en duur gekocht door het bloed van Zijn Zoon.

Dit is uw groot geluk, kinderen des Allerhoogsten; *daarom kent de wereld ulieden niet, omdat zij Hem niet kent*, 1 Joh. 3:1. Alleen wacht u, dat gij, met de geveinsden

die de wereld zoeken, de genade nimmer misbruikt tot een oorkussen van zorgeloosheid. Want weet, dat, hoe vast uw bewaring ook verzegeld is in de getrouwe hand van uw Zaligmaker, u toch ook tot dezelve steeds alle naarstigheid moet toebrengen, 2 Petrus 1:5, en dat u niet moet verzuimen, om uws zelfs zaligheid te werken met vreze en beven, Filip. 2:12. Al wie hierin nalatig is, die kan geen grond hebben om te vertrouwen, dat Christus hem bewaren zal; want Hij wil de Zijnen niet helpen of bewaren in een weg van verzuim en zorgeloosheid, maar in een weg van plicht, waartoe Hij hen ook gedurig Zelf wil opwekken en versterken. Zijn genade wil en zal wel alles in ons werken, wat tot onze heiligmaking enigszins nodig is, maar niet zonder ons.

Mijn Vader werkt tot nu toe, zei de Zaligmaker, *en Ik werk ook*. Hij laat er echter terstond op volgen: *De Zoon kan niets van Zichzelf doen, tenzij Hij de Vader dat ziet doen; want zo wat Die doet, hetzelfde doet ook de Zoon desgelijks*, Joh. 5:17, 19. Deze is dan ook onze regel, om naar te werken, door de Geest des Vaders en de Zoon, Die in ons woont. En hierin ligt ook de grote verborgenheid der Godzaligheid, naar welker recht verstand wij steeds zeer naarstig te zoeken hebben. Hoewel wij zonder Christus niets kunnen doen, Joh. 15:5, zo vermogen wij toch alle dingen door Hem, Die ons kracht geeft Filip. 4:13. Door niet te werken, maar alleenlijk te geloven, Rom. 4:5, halen wij gedurig alle kracht uit Christus, om de werken Gods te werken, Joh. 6:28.

Hierom, heilige broeders, die der hemelse roeping deelachtig zijt, indien u uw moeilijke, kommervolle reis door het dal der moerbeziebomen gelukkig wilt afleggen, en gedurig door uw getrouwe Heiland graag bewaard, en door Zijn goede Geest geleid wilt worden in een effen land, wees dan toch niet traag in het benaarsigen van uw plicht. Want daarin hebben ook alle Godzaligen met blijdschap steeds gewandeld, naar de inwendige mens, die tevoren hier op aarde geleefd hebben, en nu reeds in heerlijkheid zijn opgenomen.

Ziet hier ***een kort register van heilige vermaningen***, die gij, door de genade, steeds te onderhouden en te betrachten hebt. O, of deze woorden der wijzen, gelijk prikkelen en gelijk nagelen, zo diep ingeslagen werden in de harten van alle kinderen Gods, dat die nooit van hen wijken mochten!

1. Gewen u toch aan Hem en heb vrede, Job 22:21. Hierin ligt de grond van uw gehele christendom en van al uw Godzaligheid. Christus is uw hoofd, uw leven, uw alles Ef. 4:15; Filip. 1:21; Kol. 3:11. Indien gij, door Zijn genade, aan Hem dan kunt gewinnen en Hem zo vast aanhangen, dat u zelfs één geest met Hem wordt 1 Kor. 6:17, dan zal dat steeds uw heil en uw sterkte zijn, en niets zal u ontbreken. Ach, of wij meer geleerd mochten hebben van die heilige wetenschap, om in Jezus te blijven en Hij in ons Joh. 15:5; dan zouden de schoonschijnende ijdelheden dezer wereld, benevens onze eigen zondige begeerlijkheden, ons zo licht van Hem niet kunnen scheiden, maar dan zou Gods Koninkrijk met kracht, dagelijks tot ons komen, Markus 9:1, en wij zouden, buiten de Heere, dan nergens enig vermaak meer vinden.

2. Bewaart uzelf in de liefde Gods, Judas: 21. De liefde is de band der volmaaktheid en de vervulling der gehele wet, Kol. 3:14; Rom. 13:10. Gelooft dan steeds de liefde die God tot u heeft, als tot Zijn uitverkorenen in Christus. *Want God is Liefde; en die in de Liefde blijft, die blijft in God en God in hem*, 1 Joh. 4:16. Indien u die Goddelijke liefde dan maar gedurig zeer zorgvuldig in uw harten wilt zoeken te bewaren, gelijk de priesters moesten doen met het heilige vuur, dat altoos brandende bleef op het

altaar, dan zult u zelf ook in de liefde overvloedig zijn, en dan zal niets u te zwaar zijn om te doen, of om te lijden. u zult dan gedurig kunnen zeggen: de liefde van Christus dringt ons 2 Kor. 5:14. O, wonderlijke liefdedrang, als die der gelovigen zielen eens geheel ontvonkt en ingenomen heeft, door de Heilige Geest! Rom. 5:5. Dan moet de aardse liefde in ons sterven, als de hemelse liefde de overhand krijgt.

3. Bouwt u uzelf op uw allerheiligst geloof Judas, :20. U hebt met de getrouwe, almachtige God te doen, en daarom moogt u uzelf aan Zijn onfeilbaar Woord en beloften ontwijfelbaar vasthouden, hoe het dan ook met u gaan moge. De ademtocht van het geestelijke leven is, in God te geloven en op Zijn heil te vertrouwen, Psalm 78:22. Wij moeten hier geheel leven en wandelen door het geloof Gal. 2:20; 2 Kor. 5:7. Al het andere, wat niet uit het geloof is, is louter zonde, Rom. 14:23. Te twijfelen aan Gods Woord, of aan de genade van Christus, dat is de bronader van alle zonden; en waar dit alleen geschiedt, zonder oprechte droefheid, daar moet niemand menen, dat hij, met al zijn bidden of godsdienst, iets van de Heere zal mogen ontvangen; want God wil de twijfelaars niet verhoren, Jak. 1:6, 7. Maar door een vast geloof kunnen wij de duivel, de hel, de dood, de wereld, ons vlees, en alles overwinnen. O christenen, zo u kunt geloven, alle dingen zijn mogelijk degene die gelooft Markus 9:23. Ziet, wat een grote wolk van getuigen u rondom u hebt liggen, en wat dezen al gedaan en geleden hebben, door de Goddelijke kracht van een levendig geloof Hebr. 11. Voegt u toch bij hen en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst van hun wandeling Hebr. 13:7. Wat u ook verliezen moogt, het komt er niet op aan, als u het geloof maar behoudt 2 Tim. 4:7.

4. Hoopt volkomen op de genade, 1 Petrus 1:13. Gods kinderen mogen op het anker der zalige hoop, hetwelk zeker en vast is, en ingaat in het binnenste des voorhangsels Hebr. 6:19, veilig rusten, ook te midden van alle stormen en baren, die hen op en neer slingeren; en dan nog de vrijmoedigheid en de roem der hoop tot het einde toe vast behouden, Hebr. 3:6. De genade is een eeuwige en onwankelbare grondvest, waarvan de Drie-enige God Zelf de Pandhouder is. Hij heeft Zijn Woord, van voren tot achteren, met enkel genade, voor ons beschreven en verzegeld, en zonder die genadelucht gedurig in te ademen, kunnen onze zielen niet leven. Indien wij de genade loslaten, dan is alles verloren; maar als wij die in hope vasthouden, dan is de enige genade van de Heere Jezus ons genoeg tot alles, 2 Kor. 12:9. Die zal er ons doorheen helpen, al weten wij niet hoe wij erdoor zullen komen. Laat maar de genade met ons allen zijn, dan zal het *Amen* ook wel volgen, Hebr. 13:25.

5. Blust de Geest niet uit 1 Thess. 5:19. Met Die uit te blussen, blussen wij ons eigen leven uit; want door de Geest leven wij in Christus, en doden wij de werken des lichaams Rom. 8:13. Indien wij nu zozeer bezorgd zijn voor ons aardse leven, hoeveel meer behoorden wij dan niet bezorgd te zijn voor ons geestelijke leven? O kinderen van God, bedroeft de Heilige Geest Gods niet, door Welke gij verzegeld zijt tot de dag der verlossing Ef. 4:30. Stelt veel liever alles in het werk, om Zijn levendmakende licht en invloeden, en Zijn dierbare gaven en genaden in uw zielen aan te kweken en op te wekken. Hier zal het alles van afhangen: kunt u de Heilige Geest verbinden, om gedurig bij u te wonen en in u te werken, en om u nimmer te verlaten, dan zult u ook op Christus gebouwd worden tot een woonstede Gods in de Geest, Ef. 2:22. En dan zullen de aardse verzoeken zeer weinig vat op uw zielen hebben, om die van achter de Heere te doen afwijken.

6. Waakt dan te allen tijde, Lukas 21:36. In dat korte begrip van waakt, stelt ons de Zaligmaker alle christenplichten voor Markus, 13:37. Hoe zwaar moest dat woord bij ons dan wel niet wegen? Waakt alleenlijk, zo zult u alles doen wat u bevolen is. De discipelen konden op het laatst niet één uur meer met Jezus waken, Matth. 26:40, maar zo gij, oprechte Godzaligen, door de kracht des Geestes en door de gedurige oefening uwer genade, het daar ernstig op kunt toeleggen, dat u ophoudt met langer zo te sluimeren, dan zullen uw ogen weldra geopend worden, dat u duizend dingen van uw plicht nu zult bemerken; en ook zoveel droevige inklevende verdorvenheden, en velerlei posten en verzoeking, waartegen u in het geheel geen kracht zult vinden in uzelf. O, hoe zal zulks u dan doen zuchten en pleiten voor de troon der genade! En wat een gewichtig werk en arbeid zal u dan wel voorkomen, waardoor u genoeg verhinderd zult worden, om langer zo zoetelijk neer te liggen op het zachte sluimerkussen van een harteloos gepraat en geklag?

7. Doodt dan uw leden die op de aarde zijn, Kol. 3:5. O waarde christenen, hier is het moeilijke werk van een waakzaam christendom. Uw lieve aardse leden, uw zondige lusten en begeerlijkheden moeten gelijkelijk, door de hemelse kracht der inwonende genade, gedurig door u aangegrepen, en gekruist, en gedood worden, opdat gij Gode leven zoudt. Voorwaar, uw zonde moet sterven, of uw genade moet sterven; want beide tegelijk kunnen zij niet leven. Indien gij, helaas, nog te teder zijt, om een rechteroog, dat u ergert, uit te steken; of een rechtervoet of -arm af te houwen; weet dan, dat het gehele lichaam moet verloren gaan en in het helse vuur geworpen worden Markus, 9:43-47. Daar mag dan kort of lang bedenken op volgen, maar de zaak is, dat die van Christus zijn, het vlees gekruist hebben, met de bewegingen en begeerlijkheden, Gal. 5:24. En de rest is anders niet, dan een witgepleisterd graf, dat van binnen vol doodsbeenderen en vol allerlei onreinheid is, hoe schoon het van buiten ook mag schijnen, Matth. 23:27.

8. Vernedert u voor de Heere, Jak. 4:10. Waar dit recht geschiedt, daar zal het doden van het vlees gemakkelijk vallen. O gelovigen, ontvangt slechts zo'n helder genadelicht des Geestes in uw zielen, waarbij u waarlijk kunt bekennen, dat gij, met al uw voortreffelijke deugden en gaven, toch niet meer dan een walgelijk, doemwaardig stof zijt in Gods heilige ogen; en laat dan alle bedrieglijke inbeelding van iets te zijn, geheel varen. Ziet, dan zult u alle dagen sterven aan de voeten van Christus, en dan zullen de satan en de wereld ook niet meer aan u hebben, dan u aan uzelf hebt.

9. Bedenkt de dingen die boven zijn, Kol. 3:2. Het Koninkrijk der hemelen is voor de armen en nederigen van geest, die, om Christus te gewinnen, zichzelf en de wereld verzaakt hebben Matth. 5:3. Laat een uitverkoren en geheiligd christenvolk toch nooit zoeken, of er ook een middenweg mocht zijn, om die twee, hemel en aarde, kunstig samen te voegen, welke God al, in de beginne, heel wijd vaneen gescheiden heeft. Maar laten zij enkel arbeiden, om hun gedachten en zinnen, en hun harten en genegenheden van al het aardse losgemaakt te krijgen, en om die allengskens meer hemelwaarts te voeren. Daar moet het toch komen, indien zij de huichelaar geheel willen uitschudden; want zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem, 1 Joh. 2:15. Dit moet eens vooral ontwijfelbaar bij ons vast staan.

10. Bewaart uzelf van de afgoden. 1 Joh. 5:21. De wereld is een vuile afgodentempel. Zij is de grote Diana, waar de vleselijke mensen en alle in schijn geestelijke christenen zich laag voor neerbuigen, Hand. 19:28. Er zijn vele duizenden afgoden in de wereld,

waar degenen, die oprecht Godzalig willen leven in Christus, zich dagelijks zeer zorgvuldig voor moeten wachten. Zilveren afgoden en gouden afgoden, die door hen op het einde met grote smarten voor de vledermuizen zullen geworpen worden, als elk der afgoden geheel zal vergaan, Jes. 2:18, 20. Want ook een enkele afgod is genoeg, om beide, ziel en lichaam, en alles te bederven. Onthoudt dan steeds de droevige lessen, kinderen van God, die u hier, met schade en met schande, immers wel geleerd zult hebben, en weet toch, dat een afgod niets is in de wereld, en dat er geen ander God is dan Eén, 1 Kor. 8:4. Och, behoed toch ook uw hart boven al wat te bewaren is Spr. 4:23, en doe niet als Rachel, die de terafim verborg onder haar klederen, maar doe de vreemde goden van u weg, Gen. 31:34. Wat zal dat u een zalige vrede en ruimte geven!

11. Tracht niet naar de hoge dingen, Rom. 12:16. Die hoog willen klimmen, die vallen menigmaal al te laag neer. Hier, in deze wereld, is het allemaal vol gevaar, wat maar even uitsteekt boven het stof; en iedere trede, die wij willen doen naar boven, is een trede van God af, als wij slechts alleen klimmen. Waakt op en juicht, gij, die laag in het stof woont, want uw dauw zal zijn als een dauw der moeskruiden, die maar een weinig boven de grond uitschieten, Jes. 26:19. Zo dikwijls de satan, of uw eigen hart, u wat groots beloven wil, zo denk dan aan uw Zaligmaker op de hoge berg, Matth. 4:8-10; Zijn Koninkrijk was niet van deze wereld, Joh. 18:36. Hij maakte Zich ras weg naar elders, toen zij Hem tot Koning wilden kronen; maar Hij was aanstonds gereed, wanneer zij kwamen om Hem te vangen, te binden, te geselen, te kruisigen en te doden. Alleenlijk, o armen dezer wereld, gij, die niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen 1 Kor. 1:26, dat gevoelen zij in u, hetwelk ook in Christus Jezus was Filip. 2:5; dan zal de zaak weldra gevonden zijn, en de satan zal dan ook tevergeefs komen om u te verzoeken.

12. Zijt niet bezorgd voor uw leven, Matth. 6:25. Er is al voor uw tijdelijke en eeuwige staat gezorgd; en alles is daaromtrent al onveranderlijk vast besloten, toen de wereld nog niet was; en daarom behoeft u nu nergens bekommerd voor te zijn, u zwakgelovigen, dan alleen, om wel vast te geloven, dat Gods Woord de waarheid is, Joh. 17:17, en dat de alles verzorgende Heere van hemel en aarde, door Christus, uw getrouwe God en Vader geworden is. Indien u dit geloven kunt, werp dan maar steeds gerust al uw drukkende bekommernissen, van ziel en lichaam, geheel op Hem neer, 1 Petrus 5:7, en behoud geen andere zorgen, dan die Hij Zelf u gedurig wil opleggen, om daarmee te handelen naar Zijn bevel en naar Zijn belofte. Wij moeten eerst ernstig arbeiden, om zo veel te geloven, dat wij Gods dierbare oogappel zijn, Zach. 2:8, en dat Hij, naast Zijn eigen eer, hier op de wereld allermeeft voor onze behoud wil zorgen, en dan moeten wij Hem zulks laten doen en ons verlustigen in de Heere, zo zal Hij ons geven de begeerten onzes harten, Psalm 37:4.

13. Ziet toe en wacht u van de gierigheid, Lukas 12:15. Alwaar dit verderfelijke kwaad eens de overhand en een vastigheid in het hart heeft beginnen te krijgen, door de verleiding der zonde, daar zullen de hemelse bewegingen van Gods Geest dan weldra uitgeblust worden. O, hoe ellendig moet het met de christenen dan niet worden? Wie kan er een berekening op maken, wat een dodelijk bederf enkel de geldgierigheid al kan veroorzaken? Wie eens in deze grondeloze modderpoel neerzinkt, die zal er niet dan zeer moeilijk weer uit gered worden. Want die rijk willen worden, vallen in verzoeking en in de strik, en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang; want de

geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, 1 Tim. 6:9, 10. En daarom moeten wij ons minder wachten voor de pest dan voor de gierigheid.

14. Zijt vergenoegd met het tegenwoordige, Hebr. 13:5. Hoe droevig uw staat hier in de wereld ook mag zijn, weet nochtans, dat uw getrouwe hemelse Vader het naar Zijn hoge wijsheid en goedertierenheid steeds alsoo bestelt, dat uw tegenwoordig lot altijd het best voor u is, schoon niet altijd het aangenaamst. De genade zal u zulks doen bekennen, en u daarbij ook onderwijzen, dat gij, midden in uw droevigste ellenden en tegenspoeden, dagelijks nog duizendmaal meer zegeningen van de Heere geniet, dan u waardig zijt. Ach, geloofden vele arme bedrukte zielen dit eens recht, dan zouden zij gedurig mogen ondervinden, dat de Godzaligheid een groot gewin is, met vergenoeging; en dat, zolang zij hier nog dagelijks sober voedsel en deksel hebben, in een goede weg, zij dan niet te klagen hebben over enig gebrek, 1 Tim. 6:6, 8.

15. Dankt God in alles, 1 Thess. 5:18. De Heere is niet schuldig iets aan u te geven; al wat u van Hem ontvangt, naar ziel en lichaam, dat is louter goedheid en genade. Wie dit met zijn hart gedurig kan toestemmen, die zal bij al zijn gebrek een rijk, gelukkig mens zijn; dankende alle tijd over alle dingen God en de Vader in de Naam van onze Heere Jezus Christus, Ef. 5:20.

16. Wentel uw weg op de Heere, Psalm 37:5. Dan zult u beide, stil wandelen en veilig wandelen, als de genade u zal leren uw voet te zetten op deze rotssteen. De dwazen zelfs kunnen daar niet dwalen, Jes. 35:8. Laat het daar maar komen, dat u in het geheel, over de besturing van uw weg, niets meer te zeggen wilt hebben, maar dat u de hoge, getrouwe Heere daarover nu soeverein Meester wilt laten, en het Lam maar begeert te volgen, waar Het ook heengaat, Openb. 14:4, dan zal Hij u geduriglijk leiden, Jes. 58:11, en Hij zal uw voeten maken als die der hinden, om te springen over berg en dal, Psalm 18:34.

17. Wacht op de Heere en houd Zijn weg, Psalm 37:34. Hier is het middelpunt, waarin al de wegen der Godzaligheid samen lopen. Want zijn God onderricht hem van de wijze, en Hij leert hem, Jes. 28:26. Wie gelooft, die zal niet haasten vs. 16, en die de Goddelijke hulp gedurig van node heeft in al zijn wegen, die zal best leren, bij de ondervinding, dat op Jehova, s beloften geduldig te wachten, en naar Zijn geboden zorgvuldig te leven, de zaligste en veiligste weg is voor een christen, om er gelukkig doorheen te geraken.

18. Zijt geduldig in de verdrukking, Rom. 12:12. O arme christenen, zonder dagelijkse, smartelijke verdrukkingen in het vlees, zoudt u dat onzalige aardse leven niet licht moede worden, om naar een beter leven, bij de Heere, hartelijk te verlangen? Als Hij dan goed vindt, om uw weg met doornen te betuinen, en indien Hij een vaste heining- muur van scherpe verdrukkingen rondom u wil aanleggen, laat dan de Heere toch maar begaan, en zoekt u stil te houden; want het geschiedt alles uit getrouwe liefde tot uw nut, opdat gij, gelijk een lichte, snelle kemelin, uw verleidende paden niet meer zoudt vinden, Hoséa 2:5, en opdat ook het wild gedierte des velds u van alle kanten zo niet meer op het lijf zou springen. u hebt dan maar lijdzaamheid van node, opdat gij, uw kruis geleden en de wil Gods gedaan hebbende, de belofte moogt wegdragen, Hebr. 10:36.

19. Vrees geen der dingen, die u lijden zult, Openb. 2:10. Wees gerust omtrent uw

toekomend lijden; want die Man zal voor u zijn als een verberging tegen de wind en een schuilplaats tegen de vloed Jes. 32:2. Houd uzelf maar dicht bij Hem, kruip steeds onder de vleugelen van Zijn onfeilbare beloften, en laat het dan gaan, zoals het gaat, het zal altijd welgaan. Vrees niet, geloof alleenlijk, Markus 5:36.

20. Uw hart haaste niet een woord voort te brengen voor Gods aangezicht, Pred. 5:1. Tracht maar eens zoveel in u op te nemen van de ontzaglijke Majesteit van de hoge God, dat u waarlijk beven moogt om uw mond voor Hem open te doen, opdat Hij u misschien niet met een klop wegstote, zodat een groot rantsoen u er niet zou afbrengen, Job 36:18. En volg dan maar getrouw die ootmoedige regel: Hij zitte eenzaam en zwijge stil, omdat Hij het hem opgelegd heeft. Hij steke zijn mond in het stof, zeggende: Misschien is er verwachting, Klaagl. 3:28, 29, dan zult u voor twisten, en voor vallen en struikelen, gedurig bewaard worden.

21. Strijdt om in te gaan door de enge poort, Lukas 13:24. Laat de gemakkelijke weg der wereld, die naar het verderf leidt, achter uw rug of naast u liggen; en zet uw voet terdege vast op het smalle pad, waar al de oprechte vromen op wandelen. Indien u er niet gemakkelijk op kunt gaan, strijdt dan om er door te komen, want het is het enige rechte pad naar de hemel. Die niet strijden wil, die kan ook niet overwinnen, noch de kroon der heerlijkheid behalen. Strijdt dan liever, u uitverkoren volk van Christus, de goede strijd des geloofs, en grijpt naar het eeuwige leven, tot hetwelk u ook geroepen zijt, 1 Tim. 6:12. Hebt maar goede moed, de overste Leidsman uwer zaligheid zal steeds bij u zijn tot het einde toe; en uw strijd zal mogelijk ook veel lichter vallen en veel korter duren, dan u wel mocht denken; en dan zult gij, op uw zalig sterfbed, ook des apostels triomflied zingen: Ik heb de goede strijd gestreden, enz., 2 Tim. 4:7.

22. Wees zonder aanstoot te geven, 1 Kor. 10:32. Indien u hier niet teer valt, dan zult u zeker ook niet een plicht van Godzaligheid recht betrachten. Maar zo u dit alleen wilt doen, dat u u steeds benaastigen wilt, opdat u moogt onberispelijk en oprecht zijn, kinderen Gods zijnde, onstraffelijk in het midden van een krom en verdraaid geslacht, onder welke u schijnt als lichten in de wereld, Filip. 2:15; gewis, dan zal de Heere u ook aan Hem doen kleven, om Hem te zijn tot een volk en tot een naam, en tot lof en tot heerlijkheid, Jer. 13:11. U zult dan een eer van Christus zijn in uw geslacht, 2 Kor. 8:23, en, na uw uitgang, zal uw naam dan ook nog lang in zegening zijn Spr. 10:7.

23. Sticht de een de ander, 1 Thess. 5:11. Gelijk een waterrijke springader de hof besproeit, en alle planten en gewassen weelderig doet groeien, alzo moet een rechtvaardige ook zijn, in zijn eigen huis en familie, onder zijn volk en in de gemeente des Heeren. Hij moet als een springader der wateren, welker wateren niet ontbreken, Jes. 58:11, het overal, waar hij is en waar hij komt, steeds met zuivere stichting besproeien. Dit is het beste middel om allerlei onreine besmettingen der wereld ook gedurig van ons af te wissen; want die anderen zoekt te stichten, zal zichzelf ook bewaren.

24. Ziet dan, hoe u voorzichtig wandelt, Ef. 5:15. Oprecht en eenvoudig te zijn als de duiven, dat is nog maar het halve werk, indien wij ook niet voorzichtig zijn als de slangen, Matth. 10:16. Maar dit zullen wij best leren, door de genade, als wij maar lang genoeg het smartelijke gevoel mogen dragen van de stenen en de struiken waar wij ons aan gestoten hebben. De ondervinding is toch de bekwaamste leermeesteres

der dwazen, en de wijzen moeten ook eens dwaas worden in deze wonderlijke wereld, opdat zij wijs mogen worden 1 Kor. 3:18. Dit is reeds in Davids tijd, in Salomo, s tijd, en vroeger en later, also geweest.

25. Maakt rechte paden voor uw voeten, Hebr. 12:13. Hier dient wel alle ogenblikken zeer zorgvuldig op gepast te worden; of wij kunnen het anders met een misstap licht genoeg bederven. Bijzonder als wij soms in een donker kreupelbos, door ongebaande wegen, en over een hobbelachtige grond moeten heentrekken. O, u arme, vermoeide reizigers naar de hemel, dan zult u daar uw werk aan vinden, om niet slechts zo eens, maar gedurig dit vreugdelied op de weg te zingen: Ik wandel in mijn oprechtheid; mijn voet staat op effen baan; ik zal de Heere loven in de vergaderingen, Psalm 26:11, 12. Wanneer u lang genoeg gedwaald zult hebben, zonder brood en zonder water, en als de Heere u dan ook Zelf wil komen opzoeken, dan zult u wel wat meer het pad leren bezien, waar u uw zwakke voet op neerzet.

26. Gaat uit het midden van hen en scheidt u af, 2 Kor. 6:17. Al valt het u zeer smartelijk, treurige Godzaligen, en al moet u er ook veel door lijden of bij verliezen, het kan er toch niet aan helpen. Al wie met u niet zal begeren te wandelen in de rechte wegen des Heeren, daar moet u u dan van scheiden, of laten scheiden, zoals dat het best geschieden kan. Want het is immers beter voor u, dat u eenzaam en ellendig uw reis voortzet naar de hemel, dan dat u u zoudt laten ophouden, door degenen die nog geen haast maken om in de hemel te komen. Beproeft de mensen in de wereld hier steeds aan: of zij, zo goed zij het althans kunnen, naast u, ook een gewetenszaak begeren te maken van iedere plicht, die in de Bijbel geboden is. En die daar geheel ongenegen toe zijn, dezen zijn het, die zichzelf afscheiden, natuurlijke mensen, de Geest niet hebbende Judas:19. Maar hetgeen God met u samengevoegd heeft, dat scheidde de mens niet, ja, ook de gehele wereld niet, Matth. 19:6. En bij deze christelijke regel, moeten wij dit werk zo laten doorstaan.

27. Voegt u tot de nederigen, Rom. 12:16. u zult dezen wel genoeg hieraan kunnen herkennen, indien zij de ware Godzaligheid zodanig beminnen, dat zij die niet zouden begeren te verlaten om enige schade of schande van de wereld. Waar u maar iets hiervan bemerkt, of waar u anders enige hoop kunt scheppen, dat de genade het hun nog eens mocht geven, voegt u dan bij de zodanigen en hangt hen getrouw aan; en zondert u samen, zoveel althans doenlijk, ver af van degenen, die er hun werk nog van maken, om de eer der mensen lief te hebben, meer dan de ere Gods, Joh. 12:43.

28. Hebt de broederschap lief, 1 Petrus 2:17. Ziet er niet naar of zij arm of rijk zijn in deze wereld, maar alleen of er het beeld van Christus in is. Bemint dezen boven alle anderen, en oefent met hen steeds de gemeenschap der heiligen. En indien de wereld u daarom afgunstig wil aanzien, omdat u met zo'n volk verkeert, laat u dat niet hinderen, als die immers weet dat God het dwaze, het onedele en het verachte der wereld heeft uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, teniet zou maken, 1 Kor. 1:27,

29. Oefen uzelf tot Godzaligheid, 1 Tim. 4:7. De mensen oefenen zich in alle werken en kunsten; maar weinigen zijn er die zich met naarstigheid in het treffelijke werk der Godzaligheid begeren te oefenen, hetwelk nochtans tot alle dingen nut is, hebbende de belofte des tegenwoordigen en des toekomstigen levens, vs. 8. Maar gij, o mens Gods in Christus, wilt uzelf met de belijdenis of met een gedaante der Godzaligheid, niet

tevreden houden, maar tast het werk zelf aan; geeft er u geheel aan over en laat niets onbeproefd, om daar steeds in te vorderen. u hebt van de getrouwheid uws Zaligmakers alle hulp en zegen te verwachten; al doende zult u leren, en op het einde zult u u dat werk niet beklagen.

30. Houdt de inzettingen die u geleerd zijn, 2 Thess. 2:15. Het is niets, dat u die weet, indien u ze ook niet zorgvuldig wilt waarnemen en betrachten. Want het Koninkrijk Gods is niet gelegen in woorden, maar in kracht, 1 Kor. 4:20. u moet dan gewillig besluiten, om het gehele juk van Christus op u te nemen, Matth. 11:29, en steeds trachten in al de geboden en rechten des Heeren onberispelijk te wandelen, Lukas 1:6, hoe bedorven de wereld ook mocht zijn, en wat het u ook mocht kosten. Of u moet niet menen, dat gij, met al uw andere werk, veel zult uitvoeren, om een rechtschapen christelijk leven te leiden.

31. Verzuim de gave niet die in u is, 1 Tim. 4:14. u ziet immers dagelijks genoeg, hoe de mensen, door verzuim en door verkwisting, ten achter raken in hun tijdelijke welvaren, en wat het dan op het laatst is, al zij er doorheen zijn. O lieve christenen, spiegelt u u hieraan in uw geestelijke leven. Zoekt uw gaven en talenten recht te gebruiken; stelt die steeds op woeker, en arbeidt toch getrouw als goede rentmeesters, om winst te doen voor uw Heere, voor uzelf en voor anderen, Matth. 25. De hand der vlijtigen maakt rijk, Spr. 10:4, maar u zult u dan ook een rijkdom vergaderen, welke geen mot, noch roest zal verteren, Matth. 6:19, 20.

32. Alles wat uw hand vindt om te doen, doe dat met uw macht, Pred. 9:10. Wacht u toch voor de akelige ledigheid, voor tijdverkwisting en voor het doen van ijdele dingen. In deze troebele wateren zet de satan zijn netten uit, om de kostelijke zielen te jagen en te vangen. Maar die altijd nuchter zijn, en dagelijks het werk naarstig waarnemen, dat hun aanbevolen is; en die dan ook getrouwelijk in hun ambt en beroep bij God zoeken te blijven, zolang het Zijn wil is hen daarin te houden; hopende al de dagen van hun moeilijke strijd, totdat hun verandering van de Heere Zelf komen zou, Job 14:14. De zodanigen zullen, in deze geordineerde weg, met de Goddelijke zegen, duizend strikken van de satan en van de wereld gelukkig steeds ontgaan, waar anderen ellendig in omkomen; en waar sommigen hun genade ook droevig in verliezen, welke dan naderhand niet gemakkelijk weer te bekomen is. Als u maar eens van uw stuk af zijt, gelooft dan vrij, o volk van God, dat u in een zeer zorgelijke staat zijt, zo u uw zaken, met de hulp des Heeren, dan niet spoedig recht weer kunt herstellen.

33. Volhardt in het gebed, Rom. 12:12. Dit is het heilige vuur op het altaar, waar alles door aangestoken en geofferd moet worden. Wie hetzelfde steeds brandende kan houden, die zal dan ook vurig van geest zijn, en de Heere dienen in al de plichten van het christendom vers 11. Maar als het gebed eens koud geworden is op iemands lippen, dan zal alles daar weldra veranderen in enkel sleurgodsdienst, of in een dodelijk verzuim. O christenen, waakt toch, met alle bidding en smeking, biddende te allen tijde in de Geest, Ef. 6:18. Bidt zonder ophouden, 1 Thess. 5:17, zo zult u ook zonder ophouden steeds verhoord worden; want uw Vader, Die in de hemelen is, weet wat u van node hebt, eer u Hem bidt, Matth. 6:8.

34. Houd aan in het lezen, 1 Tim. 4:13. Die zich naarstig willen oefenen in deze plicht, die zullen daar een gedurig voordeel van trekken, tot bevordering van hun kennis en genade, en tot hun bewaring en versterking. Maar het verzuim daarvan zal

altijd een groot verlies na zich slepen. Hiertoe stelt de Heere Zijn Woord in onze handen, opdat wij het steeds aandachtig onderzoeken en overleggen zouden, en daardoor wijs mochten worden tot zaligheid, Joh. 5:39; Kol. 3:16; 2 Tim. 3:15. Maar de wijsheid, vanwaar zal zij gevonden worden? En waar is de plaats des verstands? De mens weet haar waarde niet, en zij wordt niet gevonden in het land der levenden. Wat doen velen niet een moeite, om vergankelijke rijkdommen te vergaderen? En toch: het gesloten goud kan voor haar de wijsheid niet gegeven worden, en met zilver kan haar prijs niet worden opgewogen, Job 28:12, 13, 15.

5. Aanprijzing van de verhandelingen / preken van Ralph en Ebenezer Erskine

Maar naardien Gods Woord een diep verzegeld boek is, en ook de meesten nog zeer onwetend zijn, die met de kamerling niet verstaan hetgeen zij lezen, zo niet iemand hen onderricht Hand. 8:30, 31, daarom zijn hier alle goede hulpmiddelen zeer noodzakelijk, waardoor de gemoederen tot een recht gezond verstand en beoefening van het Goddelijke Woord gepast kunnen opgeleid worden, voor welke de Heere dan ook zorg wil dragen, dat een ieder nu, in deze tijd, van dezelve overvloedig zijn gebruik kan nemen.

En hiertoe wordt dit nuttig middel aan de heilbegerige lezer, die zijn zaligheid naarstig wil betrachten, nu ook weer ter hand gesteld, tot welks aanprijzing wij niet nodig achten, veel te zeggen. De gezegende namen der beroemde Schotse leraren, RALPH en EBENEZER ERSKINE, van welke de eerste nu bij God rust, zijn hier in Nederland, door de uitgave van zoveel van hun nuttige werkjes, reeds te goed bekend. Hun beider voortreffelijke arbeid heeft ook billijk, bij de Godvruchtigen al te veel goedkeuring gevonden, dan dat hetgeen daarvan verder in het licht gebracht wordt, iemands bijzondere aanprijzing zou behoeven.

U zult hier, waarde lezer, in deze verhandelingen, twee grote verborgenheden van het Christendom, van God en van Zijn volk toegelicht vinden. In welke zelfs de zalige engelen in de hemel zeer begerig zijn in te zien; *hoe, namelijk, de Heere onze God Zijn heilige Naam verheerlijkt heeft in CHRISTUS, tot zaligheid van zondaren. En wat een arm, ellendig, bezwaard, zuchtend volk Hij hier nog op de wereld heeft, hetwelk Hij, door Zijn gerechtigheid, ook wil verhogen, en met welke liefdebanden die groot-machtige Koning Zich steeds wil laten binden op de galarijen.*

O, zoekt dan van deze heerlijke zaken toch zo veel kennis te bekomen, als u door dit middel met de Goddelijke zegen, daarvan enigszins bekomen kunt. Geeft het ook een plaats onder de stichtelijke verzameling van uw Godsdienstige hulpmiddelen, en wilt het bij gelegenheid, tot uw geestelijk profijt dan ook trachten te gebruiken.

Indien u daar enig wezenlijk nut mee doen mag voor de zaligheid van uw onsterfelijke zielen, dan zult u, na de Heere, ook uw dankbaarheid schuldig zijn aan degenen, door welker naarstige zorg zulke voortreffelijke schatten van wijsheid en Godzaligheid uit een ver land u toegebracht worden. En het is het eigen voordeel alleen niet, wat hen hiertoe heeft aangespoord, maar er is ook nog een ernstige zucht, om u en anderen, vroeg en laat, op te bouwen en te stichten, en om zo nog enige dienst te doen aan de uitbreiding van CHRISTUS, koninkrijk onder ons, in deze afwijkende, geesteloze eeuw.

De hemelse Vader zegene dit werkje en ons schrijven! Hem zij de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid ! Amen.

Kralingen, de 7^e November 1753.
THEODORPUS VAN DEP GROE.

